

Ky publikim përkrahet financiarisht nga Departamenti Federal i Punëve të Jashtme të Zvicrës përmes projektit “*Avancimi i procesit të pajtimit përmes qasjes përfshirëse dhe holistike ndaj ballafaqimit me të kaluarën në Kosovë*” dhe nga organizata National Endowment for Democracy përmes projektit “*Promovimi i dialogut dhe të kuptuarit historik*”

Përmbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi ekskluzive e Fondit për të Drejtën Humanitarë Kosovë dhe ai nuk pasqyron pikëpamjet e Departamenti Federal i Punëve të Jashtme të Zvicrës dhe National Endowment for Democracy (NED).

Ova publikacija je podržana od strane Savezno ministarstvo spoljnih poslova Švajcarske kroz projekat “*Unapređenje procesa pomirenja kroz inkluzivan i holistički pristup suočavanju sa prošlošću na Kosovu*” i National Endowment for Democracy preko projekata “*Promovisanje dijaloga i istorijskog razumevanja*”.

Isključivu odgovornost za sadržaj ove publikacije snosi Fond za humanitarno pravo Kosovo. Sadržaj ni na koji način ne izražava stavove Saveznog ministarstva spoljnih poslova Švajcarske, niti National Endowment for Democracy (NED).

This publication is funded by Swiss Federal Department of Foreign Affairs through the project “*Enhancing the reconciliation process through inclusive and holistic approach to Dealing with the Past in Kosovo*” and by the National Endowment for Democracy (NED) through the Project called “*Promoting Dialogue and Historical Understanding*”

The contents of this publication are the sole responsibility of the Humanitarian Law Center Kosovo and do not necessarily reflect the views of the Swiss Federal Department of Foreign Affairs or the National Endowment for Democracy (NED).

FDHK – raporti për vitin 2023.

Fillimi i Një Faze të Re në Gjykimin e Krimeve të Luftës

PËRMBAJTJA

Lista e akronimeve	7
Përmbledhje	9
GJYKIMET PËR KRIMET E LUFTËS NË KOSOVË	21

1	Procedura paraprake	
	1.1. Lënda: <i>Prokurori kundër Momir Pantiqit dhe Zharko Zariqit</i>	23
	1.2. Lënda: <i>Prokurori kundër Dragan Milloviqit dhe të tjerë</i>	24
	1.3. Lënda: <i>Prokurori kundër Millosh Pleskoviqit</i>	25
	1.4. Lënda: <i>Prokurori kundër Shaqir Lutvijës</i>	26
2	Procedura në shkallën e parë	28
	2.1. Lënda: <i>Prokurori kundër Muhamet Alidemajt</i>	28
	2.2. Lënda: <i>Prokurori kundër Dushko Arsiqit</i>	31
	2.3. Lënda: <i>Prokurori kundër Çasllav Jolliqit</i>	34
	2.4. Lënda: <i>Prokurori kundër Dejan Raçiqit (në mungesë)</i>	37
	2.5. Lënda: <i>Prokurori kundër Çedomir Aksiqit (në mungesë)</i>	39
	2.6. Lënda: <i>Prokurori kundër G.P. (në mungesë)</i>	42
	2.7. Lënda: <i>Prokurori kundër Millorad Gjokoviqit</i>	43
	2.8. Lënda: <i>Prokurori kundër I.B. (në mungesë)</i>	45
	2.9. Lënda: <i>Prokurori kundër Sllagjan Trajkoviqit</i>	46
	2.10. Lënda: <i>Prokurori kundër Zllatan Arsiqit</i>	48
	2.11. Lënda: <i>Prokurori kundër I.R. dhe D.D. (në mungesë)</i>	50
	2.12. Lënda: <i>Prokurori kundër Sllavisha Filliqit (në mungesë)</i>	51
	2.13. Lënda: <i>Prokurori kundër Ekrem Bajroviqit</i>	52
	2.14. Lënda: <i>Prokurori kundër Millan Jovanoviqit (në mungesë)</i>	55
	2.15. Lënda: <i>Prokurori kundër Zoran Vukotiçit (Vukotiç V)</i>	57
	2.16. Lënda: <i>Prokurori kundër Gavrillo Millosavleviqit</i>	58
	2.17. Lënda: <i>Prokurori kundër M.S. dhe të tjerëve (në mungesë)</i>	61
2.18. Lënda: <i>Prokurori kundër Dragisha Millenkoviqit</i>	62	

3	Procedura ankimore (shkalla e dytë)	65
	3.1. Lënda: <i>Prokurori kundër Remzi Shalës</i>	65
4	Mjetet e jashtëzakonshme (shkalla e tretë)	75
	4.1. Lënda: <i>Prokurori kundër Goran Stanishiqit</i>	75
	4.2. Lënda: <i>Prokurori kundër Svetomir Baçeviqit</i>	86
	4.3. Lënda: <i>Prokurori kundër Zoran Vukotiqit (IV)</i>	92
	Rekomandimet e raportit të FDHK për vitin 2023	104

Lista e akronimeve të përdorura

- DHKL** – Drejtoria e Hetimit të Krimeve të Luftës
EULEX – Misioni i Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë;
FDHK – Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë;
KGJK – Këshilli Gjyqësor të Kosovës;
KPPRK – Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Kosovës, i cili ka hyrë në fuqi me datë 1 janar, 2013;
KPRK – Kodi Penal i Republikës së Kosovës, i cili ka hyrë në fuqi me datë 1 janar, 2013, si dhe kodi i cili ka hyrë në fuqi me datë 15 mars 2019;
LP RSFJ – Ligji Penal i Republikës Socialiste Federative Jugosllave, i cili ka hyrë në fuqi në vitin 1977. Me rregulloren 1999/24 të UNMIK–ut, e cila ka hyrë në fuqi me 12 dhjetor të vitit 1999. Sipas kësaj rregulloreje, “ligji i aplikueshëm në Kosovë do të jetë ai i cili ka qenë në fuqi me 22 mars te vitit 1989” apo ligjet të cilat ishin në fuqi para amendamentimit të Kushtetutës Jugosllave në atë vit;
MPB – Ministria punëve të brendshme;
NATO – Organizata e traktatit të Atlantikut Verior;
NJHKL – Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës;
OSBE – Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë;
PK – Policia e Kosovës;
PP – Padia penale;
PPS – Padia penale e Prokurorisë Speciale;
PSRK – Prokuroria Speciale e Republikës së Kosovës;
TPNJ – Tribunali Penal Ndërkombëtar për ish Jugosllavinë;
UÇK – Ushtria Çlirimtare e Kosovës;
UNMIK – Misioni i Kombeve të Bashkuara në Kosovë.

Përmbledhje

Në kuadër të projektit mbi Monitorimin e gjykimeve për krimet e luftës në Kosovë dhe veprat penale me prapavijë etnike dhe politike, Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë (FDHK) edhe gjatë vitit 2023 ka vazhduar që rregullisht të monitorojë dhe të analizojë gjykimet për krimet e luftës të kryera ndaj popullatës civile, të cilat janë zhvilluar para gjykatave në Kosovë.

Falë monitorimit të rregullt të procedurave gjyqësore, të cilat janë zhvilluar gjatë vitit 2023, FDHK ka qenë në gjendje për të analizuar edhe dokumentacionin gjyqësor, që ka të bëjë me këto procedura gjyqësore e ndaj të cilave ka pasur qasje falë bashkëpunimit të mirë shumëvjeçar me Këshillin Gjyqësor të Kosovës (KGJK), të bazuar në memorandumimin mbi bashkëpunimin me këtë institucion.

Qasja në dokumentacionin e lëndëve, të cilat janë përcjellë gjatë vitit 2023, i ka mundësuar FDHK-së që të bëjë analizën profesionale të procedurave gjyqësore dhe që, aty ku e ka konsideruar të domosdoshme dhe duke iu referuar dispozitivave ligjore, të bëjë sugjerime eventuale, vërejtje dhe rekomandime ose, aty ku ka pasur vend për këtë, të shpreh lëndëdata, duke e pasur parasysh se bartësit e funksioneve të gjyqësorit në Kosovë në mesin e muajit qershor të vitit 2018 i kanë marrë kompetencat ekskluzive në hetimin dhe në procesimin e lëndëve me akuza për krimet e luftës.

Në kuadër të këtij raporti vjetor, FDHK ka përgatitur një varg rekomandimesh për tejkalimin e dobësive të vërejtura dhe për përparimin e punës së institucioneve të gjyqësorit, me qëllim të arritjes në të ardhmen të rezultateve sa më të mira në këtë fushë.

Në këtë raport vjetor janë përfshirë vetëm proceset gjyqësore për krimet e luftës pranë gjykatave të Kosovës, jo edhe ato pranë Dhomave të Specializuara të Kosovës me seli në Hagë.

Monitoruesit e FDHK në periudhën e raportimit 1 janar – 31 dhjetor 2023 i kanë monitoruar dyzetë e tetë (48) seanca gjyqësore pranë gjykatave të Kosovës në ka-

tërmbëdhjetë (14) lëndë lidhur me aktakuzat për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Gjykimet për krimet e luftës pranë gjykatave të Kosovës

Në raportin e vitit 2023 janë përfshirë analizat e procedurave penale, të cilat në periudhën e raportimit janë zhvilluar para gjyqtarëve për procedurën paraprake ose para trupave gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, si dhe para trupit gjykues të Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren^[1].

Pjesë përbërëse e raportit janë edhe analizat e procedurave dhe të vendimeve në lëndët në të cilat, lidhur me mjetet e rregullta apo mjetet e jashtëzakonshme juridike, kanë vendosur kolegjet ankimore të Departamentit Special të Gjykatës së Apelit të Kosovës apo edhe kolegjet pranë Gjykatës Supreme të Kosovës.

Për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar ose akuzave se kanë kryer *krim të luftës kundër popullatës civile*, gjatë vitit 2023 kanë filluar ose në faza të ndryshme janë zhvilluar procedurat penale në njëzet e gjashtë (26) lëndë kundër tetëdhjetë e një (81) pjesëtarëve të forcave serbe dhe një (1) pjesëtar të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK). Këtu përfshihen edhe tetë (8) aktakuzat në mungesë ndaj gjashtëdhjetë e një (61) pjesëtarëve të forcave serbe.

1. Procedurat penale lidhur me aktakuzat për krime të luftës

1.1. Procedura paraprake/arrestimet

Gjatë periudhës së raportimit, nëntë (9) persona^[2] janë arrestuar nga Policia e Kosovës (PK) nën dyshimin e kryerjes së veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*. Pas arrestimit, të dyshuarve iu është caktuar masa e paraburgimit. Personat, të cilat janë arrestuar gjatë vitit raportues janë: Zllatan Arsiq, Dragisha Millenkoviq, Zharko Zhariq, Momir Pantiq, Illija Ellezoviq, Dragan Milloviq, Zoran Kostiq, Millosh Pleskoviq dhe Shaqir Lutvija.

[1] Sipas Ligjit mbi Gjykatat, i cili ka hyrë në fuqi në datën 2 janar të vitit 2019, me nenin 13 është paraparë që Departamenti Special pranë Gjykatës Themelore, aso kohe i formuar, të jetë kompetent për të vepruar në lëndët lidhur me aktakuzat e PSRK, në të cilat, deri në hyrjen në fuqi të këtij ligji, nuk ka përfunduar procedura e vlerësimit të aktakuzës. Lëndët, në të cilat procedura e vlerësimit të aktakuzës nuk ka përfunduar, do të shqyrtohen nga ana e gjykatave kompetente (kryesisht sipas kompetencës territoriale) ose nga gjykatat, të cilat të parat e kanë filluar procedurën penale, deri në përfundimin e tyre në të gjitha fazat e procedurave.

[2] Po ashtu, edhe tre (3) persona të tjerë janë ndaluar nga PK dhe, pas verifikimit të identitetit dhe informatave të tjera relevante, të njëjtit janë liruar brenda 48 orëve.

1.2. Aktakuzat e ngritura

Zyra e PSRK-së, në periudhë n e raportimit i ka ngritur pesëmbëdhjetë (15) aktakuza në drejtim të veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile* në lëndët: Prokurori kundër Dejan Raçiqit (*aktakuza në mungesë*), Prokurori kundër Çed-omir Aksiqit (*aktakuza në mungesë*), Prokurori kundër G.P. (*aktakuza në mungesë*), Prokurori kundër Millorad Gjokoviqit, Prokurori kundër I.B. (*aktakuza në mungesë*), Prokurori kundër Sllagjan Trajkoviqit, Prokurori kundër Zllatan Arsiqit, Prokurori kundër I.R. dhe D.D. (*aktakuza në mungesë*), Prokurori kundër Sllavisha Filliqit (*aktakuza në mungesë*), Prokurori kundër Ekrem Bajroviqit, Prokurori kundër Millan Jovanoviqit (*aktakuza në mungesë*), Prokurori kundër Zoran Vukotiqit, Prokurori kundër Gavrillo Millosavleviqit, Prokurori kundër M.S. dhe të tjerëve (*aktakuza në mungesë*) dhe Prokurori kundër Dragisha Millenkoviqit.

Prej pesëmbëdhjetë (15) aktakuzave të ngritura, tetë (8) prej tyre janë ngritur në mungesë kundër gjashtëdhjetë e një (61) pjesëtarëve të forcave serbe dhe shtatë (7) aktakuza janë ngritur ndaj shtatë (7) pjesëtarëve të forcave serbe të cilët janë arrestuar nga Policia e Kosovës dhe të cilët ndodhen në paraburgim.

1.3. Gjykimet e shkallës së parë

Monitoruesit e FDHK në periudhën e raportimit kanë vazhduar për t'i monitoruar shqyrtimet kryesore, të cilat gjatë vitit 2022 nuk kanë qenë të përfunduara si dhe ato të cilat janë të hapura gjatë vitit të raportimit. Gjatë vitit 2023, FDHK ka përcjellë zhvillimin e shqyrtimeve kryesore në tetëmbëdhjetë (18) lëndë.

Në lëndën *Prokurori kundër Muhamet Alidemajt*, para trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština ka vazhduar shqyrtimi kryesor, i cili ka filluar në datën 28 dhjetor 2022. Gjatë periudhës së raportimit janë mbajtur njëmbëdhjetë (11) seanca gjyqësore.

Në lëndën *Prokurori kundër Dushko Arsiqit*, para trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština ka vazhduar shqyrtimi kryesor, i cili ka filluar në datën 30 mars 2023. Gjatë periudhës së raportimit janë mbajtur nëntë (9) seanca gjyqësore.

Në lëndën *Prokurori kundër Çasllav Jolliqit*, para trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština ka vazhduar shqyrtimi kryesor, i cili ka filluar në datën 28 prill 2023. Gjatë periudhës së raportimit janë mbajtur tetë (8) seanca gjyqësore.

Në lëndën *Prokurori kundër Dejan Raçiqit*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 2 maj 2023 PSRK ka ngritur *aktakuzën në mungesë*. Deri në fund të vitit 2023 nuk është mbajtur seanca fillestare.

Në lëndën *Prokurori kundër Çedomir Aksiqit*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 2 maj 2023 PSRK ka ngritur *aktakuzën në mungesë*. Në datën 20 nëntor 2023 është mbajtur seanca fillestare pa prezencën e të pandehurit.

Në lëndën *Prokurori kundër G.P.*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 19 maj 2023 PSRK ka ngritur *aktakuzën në mungesë*. Deri në fund të vitit 2023 nuk është mbajtur seanca fillestare.

Në lëndën *Prokurori kundër Millorad Gjokoviqit*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 23 qershor 2023 PSRK ka ngritur aktakuzën. Kërkesa e mbrojtjes për kundërshtim të provave dhe hedhje të aktakuzës është refuzuar. Deri në fund të vitit 2023 nuk ka filluar shqyrtimi kryesor.

Në lëndën *Prokurori kundër I.B.*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 10 korrik 2023 PSRK ka ngritur *aktakuzën në mungesë*. Deri në fund të vitit 2023 nuk është mbajtur seanca fillestare.

Në lëndën *Prokurori kundër Sllagjan Trajkoviqit*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 12 korrik 2023 PSRK ka ngritur aktakuzën. Deri në fund të vitit 2023 nuk ka filluar shqyrtimi kryesor.

Në lëndën *Prokurori kundër Zllatan Arsiqit*, para trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 24 nëntor 2023 ka filluar shqyrtimi kryesor me fjalët hyrëse të palëve në procedurë.

Në lëndën *Prokurori kundër I.R. dhe D.D.*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 14 shtator 2023 PSRK ka ngritur *aktakuzën në mungesë*. Deri në fund të vitit 2023 nuk është mbajtur seanca fillestare.

Në lëndën *Prokurori kundër Sllavisha Filliqit*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 14 shtator 2023 PSRK ka ngritur *aktakuzën në mungesë*. Deri në fund të vitit 2023 nuk është mbajtur seanca fillestare.

Në lëndën *Prokurori kundër Ekrem Bajroviqit*, para trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština ka vazhduar shqyrtimi kryesor, i cili ka filluar në datën 20 dhjetor 2023. Gjatë periudhës së raportimit janë mbajtur dy (2) seanca gjyqësore.

Në lëndën *Prokurori kundër Millan Jovanoviqit*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 2 tetor 2023 PSRK ka ngritur *aktakuzën në mungesë*. Deri në fund të vitit 2023 nuk është mbajtur seanca fillestare.

Në lëndën *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit (Vukotiq V)*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 4 tetor 2023 PSRK ka ngritur aktakuzën. Në datën 17 nëntor 2023 është mbajtur seanca fillestare.

Në lëndën *Prokurori kundër Gavrillo Millosavleviqit*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 29 nëntor 2023 PSRK ka ngritur aktakuzën. Në datën 7 dhjetor 2023 është mbajtur seanca fillestare.

Në lëndën *Prokurori kundër M.S. dhe të tjerëve*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 7 dhjetor 2023 PSRK ka ngritur *aktakuzën në mungesë*. Deri në fund të vitit 2023 nuk është mbajtur seanca fillestare.

Në lëndën *Prokurori kundër Dragisha Millenkoviqit*, para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 26 dhjetor 2023 PSRK ka ngritur aktakuzën. Deri në fund të vitit 2023 nuk është mbajtur seanca fillestare.

1.4. Procedura lidhur me ankesat

Departamenti Special i Gjykatës së Apelit, pas ankesave të palëve në procedurë, në periudhën e raportimit ka vendosur në tri (3) lëndë lidhur me akuzat për krimet e luftës.

Në lëndën *Prokurori kundër Svetomir Baçeviqit*, duke vendosur lidhur me ankesat e palëve në procedurë kundër aktgjykimit së shkallës së parë, Gjykata e Apelit, në datën 19 janar të vitit 2023, i ka refuzuar si të pabazuara ankesat e palëve duke e vërtetuar aktgjykimin e shkallës së parë.

Në lëndën *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit (Vukotiq IV)*, duke vendosur lidhur me ankesat e palëve në procedurë kundër aktgjykimit së shkallës së parë, Gjykata e Apelit në datën 15 shkurt të vitit 2023 e ka aprovuar pjesërisht ankesën e

PSRK vetëm përkitazi me vendimin mbi dënimin, kurse pjesë të tjera të ankesës së PSRK dhe mbrojtjes janë refuzuar si të pabazuara.

Në lëndën *Prokurori kundër Remzi Shalës*, duke vendosur lidhur me ankesat e palëve në procedurë kundër aktgjykimit së shkallës së parë, Gjykata e Apelit, në datën 5 dhjetor të vitit 2023, e ka mbajtur seancën para kolegjit të apelit dhe në datën 22 dhjetor të vitit 2023, kolegji i apelit i ka refuzuar si të pabazuara ankesat e PSRK dhe mbrojtjes, duke e vërtetuar aktgjykimin dënues të shkallës së parë, kurse ankesa e përfaqësuesit të palës së dëmtuar është hedhur si e palejuar.

1.5. Procedurat para Gjykatës Supreme të Kosovës

Gjykata Supreme e Kosovës, në periudhën e raportimit, ka vendosur në tri (3) lëndë lidhur me akuzat për krime të luftës sipas mjeteve të jashtëzakonshme juridike.

Në lëndën *Prokurori kundër Goran Stanishiqit*, Gjykata Supreme e Kosovës, në datën 16 shkurt të vitit 2023 i refuzoi si të pabazuara kërkesat për mbrojtje të ligjshmërisë të paraqitura nga mbrojtësi i të dënuarit dhe prokurori i shtetit kundër aktgjykimeve të shkallës së parë dhe të dytë.

Në lëndën *Prokurori kundër Svetomir Baçeviqit*, Gjykata Supreme e Kosovës, në datën 14 gusht të vitit 2023, i refuzoi si të pabazuara kërkesat për mbrojtje të ligjshmërisë së të dënuarit dhe mbrojtësit të tij të ushtruara kundër aktgjykimeve të shkallës së parë dhe të dytë.

Në lëndën *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit (Vukotiq IV)*, Gjykata Supreme e Kosovës, në datën 27 shtator të vitit 2023, i refuzoi si të pabazuara kërkesat për mbrojtje të ligjshmërisë së të dënuarit dhe mbrojtësit të tij të ushtruara kundër aktgjykimeve të shkallës së parë dhe të dytë.

2. (Jo) Funkcionaliteti i Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica

Me Ligjin mbi Gjykatat, i cili ka hyrë në fuqi në datën 2 janar të vitit 2019, katër (4) lëndë lidhur me aktakuzat për krime të luftës kanë mbetur nën kompetencë të Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica.

Kjo gjykatë, as gjatë vitit 2023, nuk e ka ndërmarrë asnjë veprim në lëndën *Prokurori kundër Sylejman Selimit dhe Jahir Demakut*. Kjo lëndë, me vendimin e Gjykatës Supreme të Kosovës, të datës 11 qershor të vitit 2018, është kthyer në rigjykim.

Gjykata Supreme e ka sjellë aktgjykimin e cekur duke vendosur lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik – kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë, të parashtruar nga mbrojtja e të dënuarit Selimi.

Gjatë vitit 2023, para Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica, nuk janë hapur shqyrtimet kryesore lidhur me aktakuzat e datës 20 prill, 17 maj dhe 23 qershor të vitit 2017, me të cilat i akuzuari Zoran Vukotiq (*Vukotiq I, II, III*) ngarkohet me akuzat për *krim të luftës kundër popullatës civile*.

Sipas aktakuzës së datës 20 prill të vitit 2017, me vendimin e Gjykatës së Apelit, të datës 30 janar të vitit 2019, lënda lidhur me **pikën 1** të aktakuzës është kthyer në gjykatën e shkallës së parë në rigjykim.

Në lëndën për aktakuzën e datës 17 maj të vitit 2019, Gjykata e Apelit, duke vepruar lidhur me ankesën e prokurorit në aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica të datës 16 maj të vitit 2018, e ka anuluar aktgjykimin e shkallës së parë dhe lëndën e ka kthyer në rigjykim.

Lidhur me aktakuzën e ngritur në datën 23 qershor të vitit 2017, me vendim të Gjykatës së Apelit, të datës 1 shkurt të vitit 2018, ka përfunduar procedura e vlerësimit të aktakuzës. Gjykata e Apelit, me këtë vendim, e ka konfirmuar vendimin e Gjykatës Themelore të Mitrovicës/Mitrovica, me të cilin janë refuzuar kërkesat e të akuzuarit dhe të mbrojtjes për hedhje të aktakuzës.

Të akuzuarit Vukotiq, që nga arrestimit e deri në fund të vitit 2023, i janë ngritur pesë (5) aktakuza për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*. I njëjti është dënuar dy herë për veprën penale të krimeve të luftës kundër popullatës civile, fillimisht me gjashtë (6) vite e gjashtë (6) muaj burgim dhe më pas me trembëdhjetë (13) vite burgim.

I pandehuri Vukotiq është privuar nga liria sipas fletëarrestit ndërkombëtar të muajit mars të vitit 2016, kurse, pas procedurës së ekstradimit, ai iu është dorëzuar organeve të ndjekjes të Kosovës në datën 10 nëntor të vitit 2016.

Dy aktakuzat e fundit kundër Vukotiqit janë ngritur pranë Departamentit Special të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priştina.

Gjykata Themelore e Mitrovicës/Mitrovica, që nga pranimi i kompetencave ekzekutive nga misioni i EULEX-it, nga muaji qershor i vitit 2018, ka dështuar që të si-

gurojë një proces të rregullt gjyqësor për katër (4) rastet e krimeve të luftës, të cilat duhet të trajtohen nga kjo gjykatë. Për pesë (5) vite asnjë seancë gjyqësore për krimet e luftës nuk është mbajtur pranë kësaj gjykate në rastet e lartpërmendura.

Në takimin e 319 të Këshillit Gjyqësor të Kosovës, të mbajtur në datën 25 janar të vitit 2024, i cili është transmetuar edhe drejtpërdrejtë në rrjetin social Facebook të faqes zyrtare të KGJK, kryetarja e Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priştina e ka aprovuar transferimin e trembëdhjetë (13) lëndëve nga Gjykata Themelore e Mitrovicë/Mitrovica në Gjykatën Themelore të Prishtinës/Priştina, dhe në mesin e këtyre lëndëve janë edhe lëndët për krimet e luftës kundër popullatës civile.

Sipas informacioneve të marra nga gjykata, të gjitha këto lëndë iu janë caktuar gjyqtarëve.

3. Krijimi i Drejtorisë për Hetimin e Krimeve të Luftës në kuadër të Policisë së Kosovës

Në datën 24 mars të vitit 2023, në kuadër të Policisë së Kosovës, është krijuar Drejtoria e Hetimit të Krimeve të Luftës (DHKL), ku, para kësaj, në kuadër të Drejtorisë së Krimeve të Rënda të PK, ka qenë e krijuar vetëm Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës (NJHKL), në të cilën kanë qenë të angazhuar tetëmbëdhjetë (18) policë hetues.

Në Drejtorinë e Hetimit të Krimeve të Luftës është parashikuar që të angazhohen dyzetë e një (41) policë hetues për krimet e luftës. Deri në përfundim të vitit 2023 në këtë drejtori janë përzgjedhur tridhjetë e dy (32) policë hetues dhe, për shkak të mungesës së hapësirës së punës brenda objektit të kësaj drejtorie, ka pasur ngecje në përzgjedhjen e policëve shtesë hetues.

Sipas informatave të DHKL, gjatë periudhës raportuese, kjo drejtori i ka paraqitur PSRK-së shtatëmbëdhjetë (17) kallëzime penale ndaj 207 personave të dyshuar.

Gjatë vitit 2023, policia e Kosovës i ka arrestuar nëntë (9) persona për krime të luftës në Kosovë, ndaj të cilëve me kërkesë të PSRK iu është caktuar paraburgimi nga Gjykata Themelore e Prishtinës/Priştina.

Gjatë muajit shtator dhe tetor të vitit 2023, stafi i FDHK i ka trajnuar për dy ditë hetuesit policor për krimet e luftës në hulumtimin e provave materiale brenda bazës së të dhënave të TPNJ-së.

4. Departamenti Special – Gjykata Themelore në Prishtinë/Priština

Që nga krijimi i Departamentit Special pranë Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në janar të vitit 2019, janë hapur njëzet e dy (22) procedura gjyqësore lidhur me rastet e krimeve të luftës në Kosovë. Pesë (5) prej këtyre rasteve, deri në fund të vitit 2023, janë gjykuar me vendime të plotfuqishme.

Vetëm gjatë vitit 2023, ky departament i ka pranuar pesëmbëdhjetë (15) aktakuza për krime të luftës në Kosovë.

Monitoruesit e FDHK e kanë vërejt se proceset gjyqësore për krimet e luftës pranë Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština dhe Departamentit Special në Gjykatën e Apelit janë duke u zhvilluar me mjaft efikasitet dhe profesionalizëm nga ana e gjyqtarëve të këtyre departamenteve, ku procedurat gjyqësore kryhen brenda një afati të arsyeshëm.

5. Strategjia e Prokurorisë së Shtetit për ndjekjen e krimeve të luftës

Këshilli Prokurorial i Kosovës dhe Prokuroria e Shtetit të Kosovës, gjatë muajit shkurt të vitit 2019, në një bashkëpunim të ngushtë me institucionet e tjera dhe me partnerët ndërkombëtar, e kanë miratuar *Strategjinë për krimet e luftës*, me qëllim të ndjekjes më të lehtë e më profesionale të rreth 900 lëndëve të krimeve të luftës, të cilat në kompetenca ua ka lënë EULEX–i deri në fund të vitit 2018 si dhe lëndëve të cilat kanë të bëjnë me personat e zhdukur. Për zbatimin e strategjisë, kompetent është Këshilli Prokurorial i Kosovës.

Me qëllim të realizimit të planeve të parapara me strategji, gjatë vitit 2021, Ministria e Drejtësisë ka ndarë buxhet për rekrutimin e katër (4) prokurorëve pranë Departamentit për Krime të Luftës, por edhe gjatë vitit 2023 ky departament nuk është përforcuar me prokurorë shtesë, por ka vazhduar punën vetëm me katër (4) prokurorë.

Është formuar grupi i brendshëm operues, i cili është i caktuar për evidencimin e të gjitha lëndëve në punë. Është bërë harmonizimi i rasteve sipas rajonit. Lëndët janë ndarë sipas rajoneve dhe për to janë të caktuar prokurorët, të cilët punojnë nëpër rajone.

Gjatë këtij viti, PSRK ka filluar me ngritjen e aktakuzave të para në mungesë.

Gjatë muajve maj dhe nëntor të vitit 2023, me organizim të FDHK-së dhe Akademisë së Drejtësisë janë mbajtur dy trajnime dy ditore për gjyqtarë, prokurorë dhe bashkëpunëtorë që merren me hetimin dhe gjykimin e krimeve të luftës. Përveç trajnuesve vendor, FDHK ka siguruar edhe trajnues të cilët kanë punuar në TPNJ dhe në misionin e EULEX-it, e të cilët kanë pasur përvojë të gjatë në hetimin dhe gjykimin e krimeve të luftës në Kosovë.

Këto trajnime janë organizuar me qëllim të ngritjes së kapaciteteve dhe shkëmbimit të përvojave me profesionistë të cilët kanë punuar në rastet e krimeve të luftës në Kosovë.

6. Gjykimi në mungesë

Aktakuza e parë në mungesë për krimet e luftës në Kosovës është ngritur në datën 02 maj të vitit 2023. Deri në përfundim të vitit 2023 janë ngritur gjithsej tetë (8) aktakuza në mungesë kundër gjashtëdhjetë e një (61) pjesëtarëve të forcave serbe.

Në datën 20 nëntor të viti 2023 është mbajtur seanca fillestare kundër të pandehurit Çedomir Aksiq, i cili është akuzuar në mungesë. Seanca të tjera për aktakuzat të tjera në mungesë pritet të mbahen gjatë vitit 2024.

Në datën 17 gusht të vitit 2022, në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës” është publikuar Kodi i Procedurës Penale (08/L-032) i cili ka hyrë në fuqi gjashtë (6) muaj pas publikimit në gazetën zyrtare. Në nenin 303, të këtij Kodi është parashikuar edhe mundësia për mbajtjen e gjykimeve në mungesë.

Ndryshimet e KPPRK-së janë bërë edhe në korrik të vitit 2019 me Ligjin (06/L-091) dhe, me anë të këtyre ndryshimeve, është mundësuar për herë të parë gjykimi në mungesë për veprat penale kundër të drejtës ndërkombëtare humanitare dhe të drejtës ndërkombëtare penale, të kryera në periudhën prej muajit janar të vitit 1990 deri në muajin qershor 1999.

Në qershor të vitit 2021, në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës” është publikuar Ligji për Plotësimin dhe Ndryshimin e Kodit të Procedurës Penale i ndryshuar dhe i plotësuar me Ligjin nr. 08/L-002. Ky ligj pjesërisht e ka ndryshuar dhe plotësuar Ligjin e parë (06/L-091) për gjykimet në mungesë, i cili ishte publikuar në muajin korrik të vitit 2019.

Me hyrjen në fuqi të KPPRK-së (08/L-032) është paraparë zbatimi i gjykimeve në mungesë edhe për vepra të tjera penale.

Sa i përket veprave penale të krimeve të luftës ose veprave të tjera penale sipas të drejtës ndërkombëtare, gjykimi në mungesë mund të fillojë atëherë kur gjyqtari i vetëm gjykues apo kryetari i trupit gjykues *bindet se janë bërë përpjekje të arsyeshme për ta njoftuar të akuzuarin për shqyrtimin gjyqësor dhe për të siguruar praninë e tij*. Në këtë rast, i akuzuari përfaqësohet nga mbrojtësi gjatë tërë procedurës penale, derisa aktgjykimi të merr formën e prerë.

Përpjekjet e arsyeshme, të parashikuara në nenin 303 të KPPRK-së (08/L-032), janë: thirrja për t'u paraqitur në gjykatë, lëshimi i urdhërarrestit nga ana e gjykatës, kërkimi i adresës së të pandehurit, lëshimi i letërreshtimit nga gjykata dhe fushata informative duke e thirrur të akuzuarin të dorëzohet në juridiksionin e gjykatës. Po ashtu, ftesa, së bashku me aktakuzën, do të publikohen në ueb faqen e Prokurorit të Shtetit, të gjykatës që zhvillon procedurën dhe në gazetën zyrtare, duke i bërë thirrje të akuzuarit të dorëzohet.

Gjatë vitit 2023 janë publikuar tri ftesa me aktakuza për tre të akuzuarit në mungesë, në rastet: *Prokurori kundër Çedomir Aksiqit, Prokurori kundër Dejan Raçiqit dhe Prokurori kundër Millan Jovanoviqit*. Ftesat për t'u paraqitur në gjykatë dhe aktakuzat janë publikuar në faqet zyrtare të gjykatës, prokurorisë dhe në gazetën zyrtare, po ashtu, janë shpërndarë edhe për mediat.

Personi i gjykuar në mungesë për krimet e luftës ose veprat të tjera penale, sipas të drejtës ndërkombëtare, në bazë të nenit 303 të KPPRK-së (08/L-032) ka të drejtë në rigjykim të pakushtëzuar automatik.

Pra, që nga korriku i vitit 2019 deri në fund të vitit 2023, tri herë janë bërë ndryshimet ligjore dhe kushtet me të cilat është parashikuar fillimi i gjykimeve në mungesë. Sa herë janë bërë ndryshimet në kushtet për fillimin e gjykimeve në mungesë ato janë zbutur më shumë.

Sipas FDHK-së, me Kodin e ri (08/L-032), formulimi se gjyqtari i vetëm gjykues apo kryetari i trupit gjykues duhet të *bindet se janë bërë përpjekje të arsyeshme për ta njoftuar të akuzuarin për shqyrtimin gjyqësor dhe për të siguruar praninë e tij*, paraqet paqartësi për gjykatën dhe palët në procedurë, pasi nuk specifikohet se brenda cilit afat ligjor duhet të plotësohen kushtet para se të fillojë procedura penale.

Në datën 7 gusht të vitit 2023, udhëheqësi i Departamentit Special i Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, i ka kërkuar një mendim juridik Gjykatës Supreme të Kosovës lidhur me disa paqartësi ligjore për zbatimin e nenit 303 të KPPRK-ës, që ka të bëjë me gjykimin në mungesë. Deri në fund të vitit 2023, Gjykata Supreme e Kosovës nuk ka lëshuar një mendim juridik lidhur me këto paqartësi, në të cilat ka hasur gjyqtari në fjalë.

Me pranimin e shtetit të Kosovës në Këshillin Evropian dhe me fitimin e të drejtës që palët të iniciojnë procedurat pranë Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, këto procese gjyqësore mund të jenë mjaftë të diskutueshme, duke e ditur se procedurat gjyqësore në Kosovë mund të fillojnë edhe pa pranuar ndonjë përgjigje zyrtare nga personi i akuzuar në mungesë se i njëjti është në dijeni se një proces gjyqësorë është duke u zhvilluar kundër tij.

FDHK, qysh prej fillimit të diskutimit publik mbi gjykimet në mungesë, ka qenë kundër zbatimit të këtij instituti në dispozitat ligjore. FDHK edhe më tutje qëndron në pikëpamjen se me gjykimet në mungesë shkelen të drejtat themelore të të akuzuarve, të cilat janë të garantuara me Kushtetutën e Kosovës si dhe me shumë rregulla dhe konventa ndërkombëtare.

GJYKIMET
PËR KRIMET
E LUFTËS NË
KOSOVË

1__PROCEDURA PARAPRAKE

1.1. Lënda: *Prokurori kundër Momir Pantiqit dhe Zharko Zariqit*

Gjyqtarja e procedurës paraprake e Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, Valbona Musliu Selimaj, në datën 06 gusht të vitit 2023 e ka sjell vendimin, me të cilin të dyshuarve Momir Pantiqit dhe Zharko Zariqit iu është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji, përkatësisht deri në datën 04 shtator të vitit 2023, për shkak të dyshimit të bazuar se gjatë periudhës kohore 1998–1999 në bashkëkryerje kanë kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Gjyqtarja e procedurës paraprake e ka sjell vendimin mbi caktimin e masës së paraburgimit prej një (1) muaji pas seancës dëgjimore të mbajtur sipas kërkesës së Zyrës së PSRK të datës 6 gusht të vitit 2023 për caktimin e masës së paraburgimit.

Deri në përfundim të vitit 2023, të pandehurve iu është vazhduar çdo dy muaj masa e paraburgimit. Vendimi i fundit mbi vazhdimin e paraburgimit është i datës 03 nëntor të vitit 2023, me të cilin i është vazhduar paraburgimi edhe për dy (2) muaj deri në datën 03 janar të vitit 2024.

Rrjedha e procedurës paraprake

Të dyshuarit Pantiqi dhe Zariqi, të nacionalitetit serb, të dy ish policë serb, shtetas të Kosovës dhe të Serbisë, në datën 05 gusht të vitit 2023 janë arrestuar nga Policia e Kosovës. Pantiqi është arrestuar në pikën kufitare të Merdares, kurse Zariqi në fshatin Lubozhdë/Ljubožda të Komunës së Istogut/Istok.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Në datën 05 gusht të vitit 2023, prokurori special i PSRK, Ilir Morina, ka nxjerr aktvendimin për fillimin e fazës së hetimit (PPS.nr.61/2023) kundër të pandehurve Momir Pantiqit dhe Zharko Zariqit për shkak të dyshimit të arsyeshëm se gjatë periudhës kohore 1998–1999, në Komunën e Istogut/Istok, gjatë periudhës së luftës në Kosovë, në bashkëkryerje me personat ende të pa identifikuar, i pandehuri Pantiqi në cilësinë e Komandantit të Stacionit Policor në Istog/Istok dhe i pandehuri

Zariq në cilësinë e policit në të njëjtin stacion gjatë muajve mars dhe gusht të vitit 1998 dhe muajit mars të vitit 1999, kanë marrë pjesë në rrahje, vrasje dhe dëbim të popullatës civile shqiptare, konkretisht krimet për të cilat dyshohet se i kanë kryer e që kanë ndodhur në qytetin e Istogut/Istok dhe në fshatrat Shushicë/Sušica, Lubozhdë/Ljubožda, Staradran/Starodvorane dhe Padalishtë/Padalište.

Deri në përfundim të vitit 2023, hetimet kanë qenë duke vazhduar kundër të pandehurve Momir Pantiqit dhe Zharko Zariqit.

1.2. Lënda: Prokurori kundër Dragan Milloviq dhe të tjerëve

Gjyqtari i procedurës paraprake i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, Vesel Ismaili, në datën 21 shtator të vitit 2023 e ka sjell vendimin, me të cilin të dyshuarve Dragan Milloviqit, Illija Ellezeviqit dhe Zoran Kostiqit iu është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji deri në datën 19 tetor të vitit 2023, për shkak të dyshimit të bazuar se gjatë periudhës kohore të vitit 1999, në bashkëkryerje, kanë kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Gjyqtari i procedurës paraprake e ka sjell vendimin mbi caktimin e masës së paraburgimit prej një (1) muaji pas seancës dëgjimore të mbajtur sipas kërkesës së Zyrës së PSRK të datës 21 shtator të vitit 2023 për caktimin e masës së paraburgimit.

Deri në përfundim të vitit 2023, të pandehurve Milloviq dhe Kostiq iu është vazhduar masa e paraburgimit, kurse të pandehurit Ellezeviq, në datën 24 tetor të vitit 2023, i është zëvendësuar masa e paraburgimit me masën e dorëzimit në shumën prej 20.000 EUR, si dhe të njëjtit i është sekuestruar pasaporta e lëshuar nga shteti i Serbisë, për shkak të gjendjes së rëndë shëndetësore.

Rrjedha e procedurës paraprake

Të dyshuarit Dragan Milloviq, Illija Ellezeviq dhe Zoran Kostiq, të nacionalitetit serbë, të tretë ish pjesëtarë të MPB të Serbisë, shtetas të Kosovës dhe Serbisë, në datën 20 shtator të vitit 2023 janë arrestuar nga Policia e Kosovës. Milloviqi është arrestuar në Zvečan/Zvečan, Ellezeviqi është arrestuar në Mitrovicën Veriore/Severna Mitrovica, dhe Kostiqi është arrestuar në fshatin Prelluzhë/Priluzhje të Komunës së Vushtrrisë/Vučitrn.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Në datën 22 gusht të vitit 2023, prokurorja speciale e PSRK, Florije Salihu Shammolli, ka nxjerr aktvendimin mbi fillimin e hetimeve (PPS.nr.64/2023) kundër gjashtë (6) të pandehurve, në mesin e tyre edhe këta tre (3) të pandehur, të cilët janë arrestuar nga policia e Kosovës.

Të pandehurit Milloviqi, Ellezoviqi, Kostiqi dhe persona të tjerë dyshohet se në qytetin e Vushtrrisë, gjatë periudhës mars – maj të vitit 1999, kanë rrahur, torturuar dhe dëbuar popullatën civile shqiptare.

Deri në përfundim të vitit 2023, hetimet kanë qenë duke vazhduar kundër të pandehurve Dragan Milloviqit, Illija Ellezoviqit dhe Zoran Kostiqit.

Gjetjet e FDHK:

FDHK gjen se zëvendësimi i masës së paraburgimit me masën e dorëzimit për të pandehurin Illija Ellezoviq për shkak të gjendjes së rëndë shëndetësore është një vendim i qëlluar dhe se procedura penale do të zhvillohet pa pengesë edhe me anë të kësaj mase.

1.3. Lënda: *Prokurori kundër Millosh Pleskoviqit*

Gjyqtari i procedurës paraprake i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, Valon Kurtaj, në datën 30 shtator të vitit 2023 e ka sjell vendimin, me të cilin të dyshuarit Millosh Pleskoviqit i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji, përkatësisht deri në datën 29 tetor 2023, për shkak të dyshimit të bazuar se i pandehuri gjatë muajit shtator të vitit 1998, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Gjyqtari i procedurës paraprake e ka sjell vendimin mbi caktimin e masës së paraburgimit prej një (1) muaji pas seancës dëgjimore të mbajtur sipas kërkesës së Zyrës së PSRK të datës 29 shtator të vitit 2023 për caktimin e masës së paraburgimit.

Deri në përfundim të vitit 2023 të pandehurit i është vazhduar çdo dy muaj masa e paraburgimit.

Rrjedha e procedurës paraprake

Në datën 25 shtator të vitit 2023, Policia e Kosovës ka parashtruar kallëzimin penal pranë PSRK kundër Millosh Pleskoviqit nën dyshimin se ka kryer veprën penale krim i luftës kundër popullatës civile në qytetin e Prizrenit.

I dyshuari Millosh Pleskoviq, i nacionalitetit serb, shtetas i Kosovës dhe i Serbisë, në datën 29 shtator të vitit 2023 është arrestuar nga Policia e Kosovës.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Në datën 29 shtator të vitit 2023, prokurori special i PSRK, Ilir Morina, ka nxjerr aktvendimin për fillimin e fazës së hetimit (PPS.nr.77/2023) kundër të pandehurit Millosh Pleskoviqit për shkak të dyshimit të arsyeshëm se në datën 1 shtator të vitit 1998, në afërsi të lagjes “Hoqa Mahalla”, në Prizren, gjatë kohës së luftës, i mobilizuar dhe i armatosur, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, ka kryer krim të luftës ndaj popullatës civile të nacionalitetit shqiptarë, ku i pandehuri, së bashku me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, kanë vrarë tre civilë shqiptarë.

Deri në përfundim të vitit 2023 hetimet kanë qenë duke vazhduar kundër të pandehurit Millosh Pleskoviq.

1.4. Lënda: Prokurori kundër Shaqir Lutvijës

Gjyqtari i procedurës paraprake i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, Lutfi Shala, në datën 15 tetor të vitit 2023 e ka sjell vendimin, me të cilin të dyshuarit Shaqir Lutvija i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji, përkatësisht deri në datën 29 tetor 2023, për shkak të dyshimit të bazuar se i pandehuri gjatë muajit shtator të viti 1998, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Gjyqtari i procedurës paraprake e ka sjell vendimin mbi caktimin e masës së paraburgimit prej një (1) muaji pas seancës dëgjimore të mbajtur sipas kërkesës së Zyrës së PSRK të datës 15 tetor të vitit 2023 për caktimin e masës së paraburgimit.

Deri në përfundim të vitit 2023, të pandehurit i është vazhduar edhe për dy (2) muaj paraburgimi.

Rrjedha e procedurës paraprake

I dyshuari Shaqir Lutvija, i nacionaliteti goran, shtetas i Kosovës dhe i Serbisë, në datën 14 tetor të vitit 2023 është arrestuar nga Policia e Kosovës nën dyshimin se ka marrë pjesë në kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Në datën 14 tetor të vitit 2023, prokurori special i PSRK, Ilir Morina, ka nxjerr aktvendimin për fillimin e fazës së hetimit (PPS.nr.63/2023) kundër të pandehurit Shaqir Lutvija për shkak të dyshimit të arsyeshëm se gjatë kohës së luftës 1998–1999 në Rahovec/Orahovac dhe në Prizren, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, ka kryer krim të luftës kundër popullatës civile shqiptare. Këtë krim e ka kryer në atë mënyrë që gjatë muajit korrik të vitit 1998, në qytetin e Rahohevit/Orahovac, ka marrë pjesë në dëbimin, rrahjen, maltretimin, djegien e shtëpive, në dhunimin dhe vrasjen e disa banorëve. Personat, të cilat janë arrestuar në Rahovec/Orahovac, më pas janë dërguar në stacionin policor të Prizrenit, ku edhe kanë vazhduar rrahjet dhe maltretimet e deri tek torturimet me rrymë në duar dhe organe gjenitale, kur si pasojë e torturës ka vdekur një person dhe disa të tjerëve iu janë shkaktuar lëndime të rënda.

Deri në përfundim të vitit 2023, hetimet kanë qenë duke vazhduar kundër të pandehurit Shaqir Lutvija.

2.1. Lënda: *Prokurori kundër Muhamet Alidemajt*

Para trupit gjykues^[1] të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, me të cilin ka kryesuar gjyqtari Vesel Ismaili, në lëndën *Prokurori kundër Muhamet Alidemajt*, ka vazhduar shqyrtimi kryesor me dëgjimin e dëshmitarëve të propozuar nga prokuroria.

Rrjedha e procedurës penale

Në datën 30 mars të vitit 2021, në qytetin e Skënderajt/Srbica, Policia e Kosovës e ka ndaluar të dyshuarin Muhamet Alidemaj, i cili ka hyrë në Kosovë një ditë më parë, duke u bazuar në informatat e një dëshmitari, se i dyshuari gjatë periudhës kohore 1998–1999 ka qenë pjesëtar i forcave serbe dhe se i njëjti ka marrë pjesë në masakrën e Izbicës/Izbica të komunës së Skënderajt/Srbica, e cila ka ndodhur në datën 28 mars të vitit 1999.

PSRK, me datën 30 mars të vitit 2021, e ka pranuar kallëzimin penal nga Policia e Kosovës së bashku me provat tjera të mbledhura deri në atë fazë. Pas analizimit të këtyre shkresave, prokuroria e kishte parë të arsyeshme që kundër të pandehurit të zhvillohen hetimet me qëllim të grumbullimit të provave dhe të dhënave të tjera të nevojshme për të vërtetuar pretendimet dhe gjendjen faktike si në kallëzim penal.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Zyra e PSRK (prokurori i shtetit, Ilir Morina), me vendimin e datës 31 mars të vitit 2021 i ka hapur hetimet kundër të dyshuarit Muhamet Alidemaj për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se gjatë periudhës kohore 1998–1999, në territorin e komunës së Skënderajt/Srbica, individualisht dhe/apo së bashku me persona të tjerë ende të pidentifikuar si pjesëtarë të forcave policore dhe ushtarake serbe, në datën 28 mars të vitit 1999, një grup i përbërë me mbi 50 pjesëtarë të forcave ushtarake dhe policore serbe, në të cilën gjendej edhe i pandehuri, kanë hyrë në fshatin Izbicë/Izbica, ku fillimisht e kanë bombarduar fshatin duke i shkatërruar

[1] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtaret Suzana Çerkini dhe Violeta Namani-Hajra.

shtëpitë dhe pasurinë e civilëve dhe, në këtë mënyrë, i kanë detyruar civilët që të dalin nga shtëpitë, pastaj i kanë grumbulluar civilët në një vend, ku edhe i kanë ndarë burrat nga gratë dhe fëmijët dhe me forcë i kanë detyruar gratë dhe fëmijët të largohen duke i dërguar në drejtim të Klinës/Klina, kurse mbi 140 burra i kanë grumbulluar në një vend të quajtur “Kodra e Zallit” dhe i kanë vrarë.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Gjyqtari i procedurës paraprake, pas seancës së dëgjimit dhe analizës së shkresave të lëndës, me vendimin e datës 1 prill të vitit 2021 ka gjetur se kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit është e bazuar. Sipas gjyqtarit, ekziston dyshimi i bazuar se i pandehuri ka kryer veprat penale, të cilat i vihen në barrë në bazë të aktvendimit mbi fillimin e hetimeve, kurse lidhur me përfshirjen e tij në masakrën e Izbicës/Izbica kanë dëshmuar dy dëshmitarë se të dyshuarin e kanë parë në vendin e ngjarjes. Është fakt se i pandehuri është larguar nga Kosova që nga viti 1999 dhe asnjëherë nuk është kthyer dhe se i njëjti nuk ka adresë banimi. Agjencioni i regjistrimit civil nuk ka ndonjë informacion zyrtar për këtë person. Duke marr parasysh edhe faktin se Serbia nuk ka treguar gatishmëri që të bashkëpunojë në çështjen e kësaj natyre, gjykata vlerëson se ka gjasa reale që i pandehuri, po të gjendej në liri, do ta pengonte rrjedhën normale të kësaj procedure penale, duke u arratisur nga territori i Kosovës dhe duke qenë i paarritshëm për organet e rendit.

Andaj, sipas mendimit të Gjykatës, caktimi i paraburgimit ndaj të pandehurit në këtë fazë të procedurës penale është më se i arsyeshëm dhe i domosdoshëm për zbatimin me sukses dhe efektiv të kësaj procedure penale.

Që nga momenti i arrestimit e deri në fund të vitit raportues, i pandehuri është gjendur në paraburgim.

Aktakuza

Prokurori i shtetit, Ilir Morina, në datën 29 mars të vitit 2022, ia ka dorëzuar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, aktakuzën (PPS. nr.42/2021) kundër Muhamet Alidemajt për shkak të dyshimit se i pandehuri e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri akuzohet se gjatë periudhës kohore në mes të datës 24 mars dhe 11 qershorit të vitit 1999, gjatë konfliktit të armatosur në Kosovë, si pjesëtarë i forcave policore dhe ushtarake serbe, i ka shkelur rëndë rregullat e së drejtës ndërkombëtare kundër popullatës civile dhe pasurisë së tyre, në atë mënyrë që:

– Në datën 28 mars të vitit 1999, në fshatin Izbicë/Izbica të Komunës së Skënderajit/Srbica, dyshohet se i pandehuri, në bashkëkryerje me pjesëtarë tjerë të forcave ushtarake dhe policore serbe, ka marrë pjesë dhe ka kontribuar në vrasjen e 130 civilëve shqiptarë, të cilët fillimisht janë ndarë prej grave dhe fëmijëve.

– Në datën 28 mars të vitit 1999, i pandehuri, së bashku me pjesëtarë të tjerë të forcave policore dhe ushtarake serbe, ka marrë pjesë në trajtimin çnjerëzor, cënimin e integritetit trupor dhe shëndetit, grabitjen dhe shkatërrimin e pasurisë së popullatës civile të fshatit Izbicë/Izbica dhe fshatrave përreth, fillimisht duke i detyruar me dhunë civilët shqiptarë që të largoheshin nga shtëpitë e tyre duke i kërcënuar me armë dhe duke i grumbulluar në një livadh në mes të fshatit.

– Në vendin e njëjtë ku janë ekzekutuar civilët shqiptarë, pas dy (2) muajve, i pandehuri, së bashku me pjesëtarë të tjerë të forcave policore dhe ushtarake serbe, është kthyer sërish në fshat për t'i zhvarrosur kufomat me ekskavator me qëllim të largimit të tyre në drejtim të panjohur. Pas përfundimit të luftës, shumica e këtyre kufomave janë gjetur në varrezat masive në Batajnicë të Serbisë, në fshatin Suhodoll/Suvi Do të Mitrovicës/Mitrovica dhe në fshatin Novolan/Nevoljane të Vushtrrisë/Vučitrn.

Prokuroria, në aktakuzën e saj, ka propozuar që në shqyrtimin kryesor të dëgjohen 19 dëshmitarë dhe të administrohen si prova 103 deklarata të dëshmitarëve të dhëna në polici dhe prokurori, së bashku me provat tjera materiale.

Shqyrtimi kryesor

Pas konfirmimit të aktakuzës në datën 28 dhjetor të vitit 2022 ka filluar shqyrtimi kryesor me fjalët hyrëse të palëve në procedurë.

Gjatë vitit 2023 janë mbajtur dymbëdhjetë (12) seanca të shqyrtimit kryesor dhe janë dëgjuar gjashtëmbëdhjetë (16) dëshmitarë të propozuar nga prokurori i shtetit.

Gjetjet e FDHK:

Në datën 27 nëntor të vitit 2023, në takimin e 317-të KGJK, gjyqtarja Suzana Çerkini është përzgjedhur gjyqtare mbikëqyrëse në Gjykatën Themelore të Prishtinës/Priştina – Dega në Fushë Kosovë/Kosovo Polje, mandati i së cilës fillon nga data 1 janar 2024.

Në seancën e datës 30 nëntor të vitit 2023, kryetari i trupit gjykues i njoftoi palët se seanca e radhës do të caktohet pasi që të zëvendësohet anëtarja e trupit gjykues

Suzana Çerkini, e cila është emëruar si mbikëqyrëse në Degën e Fushë Kosovës/ Kosovo Polje.

Zëvendësimi i anëtarit të trupit gjykues në mes të shqyrtimit kryesor në një rast mjaft voluminozë për krimet e luftës nuk është i preferuar, pasi që secili gjyqtar i ri i cili e zëvendëson gjyqtaren në fjalë nuk ka pasur mundësi që të familjarizohet me shkresat e lëndës e, po ashtu, nuk ka pasur mundësi që t'i parashtrojë pyetjet për dëshmitarët e dëgjuar deri në atë fazë.

2.2. Lënda: Prokurori kundër Dushko Arsiqit

Para trupit gjykues^[2] të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Priştinë/Priştina, të kryesuar nga gjyqtari Vesel Ismaili, përgjatë vitit 2023 ka vazhduar shqyrtimi kryesor në rastin *Prokurori kundër Dushko Arsiqit*.

I pandehuri Arsiq, sipas aktakuzës së PSRK-së^[3] të datës 2 nëntor të vitit 2022, akuzohet për veprën penale *krime të luftës kundër popullatës civile*, të cilat kanë ndodhur gjatë periudhës kohore janar – qershor të vitit 1999 në rrethinën e Priştinës/Priştina.

Rrjedha e procedurës penale

I dyshuari Dushko Arsiq, në datën 8 dhjetor të vitit 2021, rreth orës 23:00, është arrestuar nga Policia e Kosovës në vendkalimin kufitar Jarinje nën dyshimin se e ka kryer veprën penale *krime të luftës kundër popullatës civile*, përderisa nga Kosova ishte duke u kthyer për në Serbi.

PSRK, në datën 25 nëntor të vitit 2021, ka pranuar kallëzimin penal nga Policia e Kosovës – Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës dhe prova të tjera të mbledhura deri në atë fazë. Pas analizimit të këtyre shkresave, e kishte parë të arsyeshme që kundër të pandehurit të zhvillohen hetimet me qëllim të grumbullimit të provave dhe të dhënave të tjera të nevojshme për të vërtetuar pretendimet dhe gjendjen faktike si në kallëzim penal.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Zyra e PSRK, me vendimin e datës 9 dhjetor të vitit 2021, i ka hapur hetimet kundër të dyshuarit Dushko Arsiqit për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar: se i pan-

[2] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarë Suzana Çerkini dhe Violeta Namani Hajra.

[3] Aktakuza është ngritur nga Prokurori Special, Atdhe Dema.

dehuri, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të Policisë Serbe, iu ka prirë forcave të rregullta policore dhe paramilitarëve serb në periudhën e luftës në Kosovë, saktësisht në fshatin Butovc/Butovac, Komuna e Prishtinës/Priština prej muajit janar deri në muajin qershor të vitit 1999 në atë mënyrë që i njëjti fillimisht ka marrë pjesë në dëbimin dhe në shpërnguljen me dhunë të qytetarëve të Prishtinës/Priština me rrethinë, pastaj kanë filluar të bëjnë plaçkitjen e shtëpive, kur edhe, pas plaçkitjes së shtëpive, të njëjtave, me qëllim të dëmtimit të pronës së qytetarëve shqiptarë, ua ka vënë zjarrin si dhe, po ashtu, i pandehuri ka marrë pjesë në keqtrajtimin e civilëve shqiptarë të pambrojtur, me ç'rast disa nga ta i kanë plagosur dhe vrarë vetëm për faktin se ishin shqiptarë.

Po ashtu ekziston dyshimi i arsyeshëm se i pandehuri Arsiq, në datën 20 prill të vitit 1999, në fshatin Butovc/Butovac, Komuna e Prishtinës/Priština, në vendin e quajtur "Varrezat e Maqedoncvë", fillimisht e ka ndaluar A.K., në atë kohë i mitur, i moshës pesëmbëdhjetë (15) vjeçare, në atë mënyrë që, pasi i dëmtuari është ndaluar, i pandehuri Arsiq me paramilitarë të tjerë serb kanë filluar ta maltretojnë, torturojnë dhe keqtrajtojnë deri në atë masë sa që edhe sot e kësaj dite i dëmtuari vuan nga këto pasoja të shkaktuara.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Zyra e PSRK, në datën 9 dhjetor të vitit 2021, ia ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština kërkesën për caktimin e paraburgimit për të dyshuarin, si masë të sigurimit të pranisë së tij në gjykatë, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se e ka kryer veprën penale të përshkruar si më lartë si edhe për shkak të rrezikut të arratisjes, nëse i dyshuari do të gjendej në liri. Po ashtu, duke qenë se i njëjti është me vendbanim në Serbi dhe, duke u bazuar në faktin se Republika e Serbisë nuk bashkëpunon me Republikën e Kosovës sa i përket krimeve të luftës, rezulton se nëse i pandehuri do të shkonte në Serbi, organet e drejtësisë së Kosovës do ta kishin të pamundur ta sigurojnë prezencën e tij.

Duke vepruar sipas kërkesës së Zyrës së PSRK, gjyqtari i procedurës paraprake, Mentor Bajraktari, në datën 9 dhjetor të vitit 2021, e ka mbajtur seancën e dëgjimit të të pandehurit për caktimin e paraburgimit.

Gjyqtari i procedurës paraprake, pas seancës së mbajtur të dëgjimit, e ka sjellë vendimin, me të cilin është pranuar kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit. Të dyshuarit i është caktuar paraburgimi në kohëzgjatje prej një (1) muaji dhe, që nga momenti i arrestimit deri në fund të vitit raportues, i pandehuri gjendej në paraburgim.

Aktakuza

Zyra e PSRK (prokurori i shtetit, Atdhe Dema) aktakuzën^[4] kundër Dushko Arsiqit e ka ngritur për veprën penale *krime të luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri Arsiq është ngarkuar me dy (2) pika në aktakuzë:

1) Akuzohet se në bashkëpunim me pjesëtarë të policisë serbe dhe me grupet paramilitare, gjatë periudhës së luftës në Kosovë, konkretisht nga muaji janar deri në muajin qershor të vitit 1999, ka marrë pjesë në dëbimin, plaçkitjen, dëmtimin e pronave, keqtrajtimin, plagosjen dhe në vrasjen e civilëve shqiptarë të Prishtinës/Priština me rrethinë.

2) Akuzohet se në bashkëpunim me pjesëtarë të tjerë të policisë serbe, ka maltretuar fizikisht dhe psikikisht të dëmtuarin A.K. (në atë kohë 15-vjeçar), duke e goditur me tytën e automatikut në pjesën e shpinës. Në momentin e keqtrajtimin të A.K., një nga pjesëtarët e policisë serbe ka qëlluar me armë zjarri në drejtim të Brahim Shalës, nga fshati Trudë/Trudna.

Prokuroria në aktakuzë ka propozuar dëgjimin njëmbëdhjetë (11) dëshmitarëve para trupit gjykues.

Shqyrtimi kryesor

Pas konfirmimit të aktakuzës nga shkalla e dytë, në datën 30 mars të vitit 2023 ka filluar shqyrtimi kryesor, ku palët në procedurë paraqitën fjalët hyrëse.

Gjatë shqyrtimi kryesor është dëgjuar i dëmtuari/dëshmitari A.K., i cili ka rrëfyer për keqtrajtimet që i ka përjetuar gjatë kohës së luftës, konkretisht për ngjarjen e cila ka ndodhur në datën 20 prill të vitit 1999 në fshatin Butovc/Butovac të Komunës së Prishtinës/Priština, keqtrajtime këto, të cilat, sipas tij, janë shkaktuar nga i pandehuri Arsiq dhe nga pjesëtarë të tjerë të forcave serbe.

Përveç të dëmtuarit A.K., në këtë shqyrtim kryesorë janë dëgjuar edhe dëshmitarë të tjerë të propozuar nga prokuroria dhe tre (3) dëshmitarë të propozuar nga mbrojtja.

Dëshmitarët e propozuar nga prokuroria kanë konfirmuar se i dëmtuari A.K. ka qenë i rrahur gjatë kohës së luftës nga pjesëtarë të forcave serbe.

[4] Aktakuza (PPS.nr.118/2021) u ngrit në datën 2 nëntor të vitit 2022.

Në anën tjetër, dëshmitarë të propozuar nga mbrojtja kanë ofruar alibi, duke deklaruar se i pandehuri Arsiq gjatë kohës së luftës ka qenë në Komunën e Prishtinës/Priština dhe se gjatë luftës nuk është parë i uniformuar apo i angazhuar në forcat serbe.

Edhe i pandehuri Dushko Arsiq, në seancën e shqyrtimit kryesor të datës 19 dhjetor të vitit 2023, ka dëshmuar se gjatë kohës së luftës punonte si gjeodet në Komunën e Prishtinës/Priština, dhe nuk ishte pjesë e forcave serbe, as ushtarake, as policore. Ai mohoi pjesëmarrjen në ngjarjen e datës 20 prill të vitit 1999, kur ndodhi keqtrajtimi i të dëmtuarit A.K., duke argumentuar se akuzat ndaj tij janë bërë për shkak të një mosmarrëveshje pronësore.

Në datën 25 janar të vitit 2024, gjykata caktoi seancën e radhës, ku do të paraqiten fjalët përfundimtare të palëve në procedurë.

2.3. Lënda: Prokurori kundër Çasllav Jolliqit

Para trupit gjykues^[5] të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, me të cilin ka kryesuar gjyqtari Musa Konxheli, gjatë vitit 2023 ka vazhduar shqyrtimi kryesor në lëndën *Prokurori kundër Çasllav Jolliqit*.

Gjatë këtij viti, procedura ka vazhduar me dëgjimin e dëshmitarëve të propozuar nga prokurori i shtetit.

Rrjedha e procedurës penale

Në datën 2 qershor të vitit 2022, rreth orës 11:30, në qytetin e Istogut/Istok, Policia e Kosovës e ka ndaluar të dyshuarin Çasllav Jolliqin, i nacionalitetit serb, i cili në momentin e ndalimit gjendej në Qendrën e Regjistrimit Civil nën dyshimin se gjatë muajit mars dhe maj të vitit 1998 ka marrë pjesë në rrahjen e Zef Malsijës.

PSRK, me datën 2 qershor të vitit 2022, e ka pranuar kallëzimin penal nga Policia e Kosovës – Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës dhe provat tjera të mbledhura deri në atë fazë. Pas analizimit të këtyre shkresave, prokuroria e kishte parë të arsyeshme që kundër të pandehurit të zhvillohen hetimet me qëllim të grumbullimit të provave dhe të të dhënave të tjera të nevojshme për të vërtetuar pretendimet dhe gjendjen faktike si në kallëzim penal.

[5] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarë Valbona Musliu Selimaj dhe Mentor Bajraktari.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Zyra e PSRK (prokurori i shtetit, Ilir Morina), me vendimin e datës 3 qershor të vitit 2022 i ka hapur hetimet kundër të dyshuarit Çasllav Jolliqit për shkak të ekzistimit të dyshimit se gjatë muajve mars dhe maj të vitit 1998, në fshatin Gjurakoc/Đurakovac, Komuna e Istogut/Istok, në bashkëkryerje me pjesëtarë tjerë të policisë serbe e kanë rrahur të dëmtuarin Zef Malsijën, fillimisht në muajin mars të vitit 1998 në korridorin e stacionit të policisë e më pas në muajin maj të vitit 1999 në lagjen “Bllagaq”, po ashtu në fshatin Gjurakoc/Đurakovac.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Gjyqtari i procedurës paraprake, Valon Kurtaj, pas seancës së dëgjimit dhe analizës së shkresave të lëndës, me vendimin e datës 3 qershor të vitit 2022 ka gjetur se kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit është e bazuar. Sipas gjyqtarit, ekziston dyshimi i bazuar se i pandehuri ka kryer veprat penale, të cilat i vihen në barrë në bazë të aktvendimit mbi fillimin e hetimeve. Gjithashtu, duke marrë parasysh faktin se i pandehuri është shtetas edhe i Serbisë dhe ka vendbanim edhe jashtë Kosovës, ekziston rreziku real se i njëjti mund t'i shmanget ndjekjes penale.

Andaj, sipas mendimit të Gjykatës, caktimi i paraburgimit ndaj të pandehurit në këtë fazë të procedurës penale është më se i arsyeshëm dhe i domosdoshëm për zbatimin me sukses dhe efektiv të kësaj procedure penale.

Që nga momenti i arrestimit e deri në fund të vitit raportues, i pandehuri gjendej në paraburgim.

Aktakuza

Prokurori i shtetit, Ilir Morina, në datën 18 nëntor të vitit 2022, ia ka dorëzuar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, aktakuzën (PPS.nr.42/2022) kundër Çasllav Jolliqit për shkak të dyshimit se i pandehuri e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri akuzohet se gjatë periudhës janar 1998 deri në datën 21 qershor të vitit 1999, në territorin e Komunës së Istogut/Istok, në bashkëkryerje me persona të tjerë, duke i shkelur rregullat e së drejtës ndërkombëtare, ka aplikuar masat e torturimit dhe shkaktimit të vuajtjeve të mëdha apo cenimit të integritetit trupor ose shëndetit kundër popullatës civile, në atë mënyrë që:

– Në muajin maj të vitit 1998, në lagjen “Bllagaq” të fshatit Gjurakoc/Đurakovac, pasi ishte rrëzuar një helikopter i forcave policore dhe ushtarake serbe, i dëmtuari

Zef Malsija ishte duke i shoqëruar dy gazetarë ndërkombëtarë për tek vendi i ngjarjes, së bashku me një përkthyes shqiptare. Rrugës duke shkuar tek vendi i ngjarjes nga shtëpia e familjes R.P. dolën pesë persona të veshur me uniformë të policisë serbe, në mesin e tyre edhe i pandehuri Çasllav Jolliqi. Këta policë kanë filluar që ta rrahin të dëmtuarin Zef Malsija me grushte dhe shkelma për një periudhë prej 20 minutave, derisa e ka humbur vetëdijen. Pastaj, ashtu të gjakosur, gazetarët e kishin larguar nga vendi i ngjarjes dhe e kanë kthyer në shtëpinë e tij. Arsyeja e rrahjes ishte se i dëmtuari Zef Malsija i ka sjell dy gazetarë ndërkombëtarë në vendin e ngjarjes.

– Rreth datës 15 mars të vitit 1998, i dëmtuari Naim Ferati, derisa ishte duke pirë kafe në restorantin “Shija” në Gjurakoc/Đurakovac, së bashku me katër shokë të tjerë, ku në atë moment kanë ardhur pesë policë serbë të cilët e kanë kapur të dëmtuarin Naim Feratin dhe e kanë tërhequr zvarrë jashtë lokalit dhe që të pestit e sulmojnë fizikisht, duke e goditur në pjesë të ndryshme të trupit, ku në mesin e tyre ishte edhe polici me emrin R.P., ku më pas e kanë dërguar në stacionin policor në Gjurakoc/Đurakovac dhe brenda ditës e kanë lëshuar. Këtë ngjarje e ka parë edhe i dëmtuari Nexhmedin Curri, i cili, po ashtu, atë ditë ishte rrahur nga i njëjti grup i policëve.

– Rreth datës 15 mars të vitit 1998, i dëmtuari Nexhmedin Curri, duke shkuar nga fshati Gjurakoc/Đurakovac në drejtim të fshatit Vrellë/Vrelo të Komunës së Istogut/Istok, është ndaluar në pikën e kontrollit policor në fshatin Gjurakoc/Đurakovac, ku në këtë pikë dy policë serbë kanë hyrë në veturën e tij dhe kanë kërkuar prej tij që t’i vozisë fillimisht tek shtëpia e personit “Mala” e më pas tek shitorja, në të cilën kishte punuar “Sllavisha”. Me të arritur para shitores, personi me pseudonim “Jolliqi” e ka nxjerrë nga vetura të dëmtuarin Nexhmedin Curri duke e goditur me kondak të armës dhe nga aty e tërheq zvarrë duke e dërguar në një lokal aty afër, duke vazhduar me rrahje deri në momentin sa nuk kanë ndërhyrë policë të tjerë dhe e kishin nxjerrë të dëmtuarin nga lokali, i cili më pas e morri veturën dhe largohet nga fshati Gjurakoc/Đurakovac. Gjatë largimit ai e ka parë se si policë serbë e rrihnin të dëmtuarin Naim Ferati.

Prokuroria, në aktakuzë, ka propozuar që në shqyrtimin kryesor të dëgjohen 17 dëshmitarë dhe të administrohen prova të tjera materiale.

Shqyrtimi kryesor

Pas konfirmimit të aktakuzës në datën 28 prill të vitit 2023, ka filluar shqyrtimi kryesor me fjalët hyrëse të palëve në procedurë.

Gjatë vitit 2023 janë mbajtur shtatë (7) seanca të shqyrtimit kryesor dhe janë dëgjuar tetë (8) dëshmitarë të propozuar nga prokurori i shtetit.

2.4. Lënda: Prokurori kundër Dejan Raçiçit (në mungesë)

Para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishinë/Priština, në datën 02 maj të vitit 2023, prokurorja speciale e PSRK, Drita Hajdari, ka ngritur aktakuzën për gjykim në mungesë kundër të pandehurit Dejan Raçiç për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, aktualisht, sipas KPRK-së, e dënueshme si *krim kundër njerëzimit*.

Rrjedha e procedurës penale

Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës (NJHKL) të Policisë së Kosovë (PK), në datën 18 qershor të vitit 2018 ka paraqitur kallëzim penal kundër të pandehurit Dejan Raçiçit për veprën penale krimet e luftës.

Pas shqyrtimit të kallëzimit penal dhe provave të bashkëngjitura, PSRK, në datën 17 korrik të vitit 2018, ka nxjerr aktvendim për fillimin e hetimeve.

Në datën 26 korrik të vitit 2018, PSRK është njoftuar nga Policia e Kosovës se i dyshuari Raçiç nuk jeton në vendbanimin e tij në Kosovë dhe se i njëjti jeton në Serbi.

Në datën 27 korrik të vitit 2018, PSRK ka bërë kërkesë për lëshimin e urdhër-arrestit për të pandehurin, pranë Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priština.

Në datën 23 gusht të vitit 2018, gjyqtari i procedurës paraprake i Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priština ka lëshuar urdhër-arrestin kundër të pandehurit.

Në datën 30 gusht të vitit 2018, PSRK ka kërkuar edhe një herë nga PK që urdhër-arresti t'i dorëzohet personalisht të pandehurit Raçiç, por policia e ka njoftuar PSRK se shtëpia e të pandehurit, e cila gjendet në Kosovë, është e shkatërruar dhe është e pabanueshme dhe se i njëjti nuk është duke banuar më aty.

Në datën 16 tetor të vitit 2018, PSRK ka paraqitur kërkesë për letër-reshtim ndërkombëtarë dhe, po ashtu, në datën 23 tetor të vitit 2018, gjyqtari i procedurës paraprake e ka lëshuar urdhrin për letër-reshtim ndërkombëtarë dhe të njëjtin e ka përcjellë në Ministrinë e Drejtësisë.

Në datën 04 dhjetor të vitit 2018, PSRK i ka pezulluar hetimet ndaj Raçiçit, meqë ka ndërmarr të gjitha veprimet hetimore dhe ngaqë, përkundër të gjitha përpjekjeve, prania e të njëjtin nuk është arritur të sigurohej.

Në bazë të letër-rreshtimit ndërkombëtarë, Dejan Raçiçi është arrestuar në Hungari në datën 10 mars të vitit 2020.

Pas përfundimit të procedurave për ekstradim, Ministria e Drejtësisë e Republikës së Kosovës është njoftuar nga autoritetet hungareze se kanë vendosur që të pandehurin ta ekstradojnë në Serbi, pasi që edhe Serbia ka paraqitur kërkesë për ekstradim në lidhje me veprën e njëjtë penale.

Pas hyrjes në fuqi të Ligjit 06/L-091 dhe Ligjit 08/002 për ndryshim dhe plotësim të KPPRK-së, i cili parasheh edhe gjykimin në mungesë, në datën 17 maj të vitit 2022, PSRK vendosi për rifillimin e hetimit ndaj të pandehurit Dejan Raçiçit.

Në datën 19 maj të vitit 2022, PSRK përmes Ministrisë së Drejtësisë të Republikës së Kosovës, ka dërguar kërkesën për autoritetet e Serbisë për t'ia dorëzuar ftesën të pandehurit që të paraqitet në PSRK për marrje në pyetje.

Në datën 15 gusht të vitit 2022, PSRK ka pranuar përgjigjen nga autoritetet e Serbisë se Serbia e ka dorëzuar ftesën për të pandehurin, duke bashkëngjitur edhe fletë-dërgesën e nënshkruar nga i pandehuri.

Edhe pas pranimit të ftesës, i pandehuri nuk është paraqitur në PSRK për marrje në pyetje.

Në datën 20 shtator të vitit 2022, PSRK ka paraqitur kërkesë për shpalljen në kërkim të të pandehurit përmes mjeteve të informimit, përfshirë edhe Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës.

Në datën 30 shtator të vitit 2022, gjyqtari i procedurës paraprake i Departamentit Special të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priština ka lëshuar urdhrin për shpallje në kërkim, për afatin prej gjashtë muajsh.

Aktakuza

Zyra e PSRK, prokurorja speciale, Drita Hajdari, në datën 02 maj të vitit 2023 e ka ngritur aktakuzën kundër Dejan Raçiçit për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri Raçiç akuzohet se si pjesëtarë i forcave ushtarake rezervë të Serbisë, në kohën e luftës në Kosovë, në kundërshtim me rregullat e të drejtës ndërkombëtare humanitare, gjatë një sulmi të gjerë dhe sistematik nga forcat ushtarake, policore dhe paramilitare serbe kundër popullatës civile shqiptare në tërë territorin e Kosovës, me përdorimin e dhunës dhe veprimeve të tjera çnjerëzore, në datën 2 qershor të vitit 1999, ka kryer dhunim seksual ndaj gruas së nacionaliteti shqiptarë.

Prokuroria ka propozuara që pranë Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, të mbahet gjykimi në mungesë jo publik kundër të pandehurit Dejan Raçiçit dhe që gjatë shqyrtimit kryesor të dëgjohet e dëmtuara dhe pesë (5) dëshmitarë të tjerë.

Publikimi i ftesës dhe i aktakuzës

Kryetari i trupit gjykues, gjyqtari Vesel Ismaili, i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 11 dhjetor të vitit 2023 e ka publikuar ftesën dhe aktakuzën për të pandehurin Dejan Raçiçin, i nacionalitetit serb, së bashku me të dhëna të tjera personale, që i njëjti të paraqitet në seancën fillestare, e cila është caktuar që të mbahet për datën 20 shkurt të vitit 2024.

2.5. Lënda: Prokurori kundër Çedomir Aksiçit (në mungesë)

Para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 20 nëntor të vitit 2023 është mbajtur shqyrtimi fillestar në rastin *Prokurori kundër Çedomir Aksiçit*, të dyshuar për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Rrjedha e procedurës penale

Prokuroria e Qarkut në Prishtinë/Priština, në datën 07 shkurt të vitit 2006, ka pranuar kallëzimin penal nga të dëmtuarit R.J., S.J., R.J. dhe H.J. kundër të pandehurit Çedomir Aksiçit për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Pas shqyrtimit të kallëzimit penal dhe provave të bashkëngjitura, prokurori i shtetit, në datën 15 tetor të vitit 2019 ka nxjerr aktvendimin për fillimin e hetimeve për shkak të dyshimit të arsyeshëm se i dyshuari Çedomir Aksiç ka kryer veprat penale: krim i luftës kundër popullatës civile, krim kundër njerëzimit dhe organizim i grupeve për kryerjen e gjenocidit.

Në datën 22 tetor të vitit 2020, Policia e Kosovës e ka njoftuar prokurorinë se i dyshuari jeton në Serbi.

Në datën 19 nëntor të vitit 2020, PSRK ka paraqitur kërkesë për lëshimin e urdhër–arrestit kundër të dyshuarit Aksiq pranë Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština.

Departamenti Special i Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priština, në datën 27 nëntor të vitit 2020 ka lëshuar urdhër–arrest për të dyshuarin Çedomir Aksiqin.

Pas paraqitjes së kërkesës nga PSRK, në datën 03 qershor të vitit 2021, Departamenti Special i Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, përmes Ministrisë së Drejtësisë, ka urdhëruar lëshimin e letër–rreshtimit qendror dhe ndërkombëtarë për të dyshuarin Çedomir Aksiq.

Përmes Ministrisë së Drejtësisë, në datën 24 qershor të vitit 2021, PSRK, të dyshuarit Aksiq i ka dërguar ftesë për marrje në pyetje, por, në datën 01 nëntor të vitit 2021, Departamenti për Bashkëpunim Juridik Ndërkombëtar i Ministrisë së Drejtësisë të Republikës së Kosovës e ka njoftuar prokurorinë se adresa është e panjohur.

Policia e Kosovës, duke vepruar sipas urdhëresës së Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 02 dhjetor të vitit 2022, ka bërë shpalljen publike në mjetet e informimit dhe në gazetën zyrtare për kërkim të të dyshuarit Çedomir Aksiqit.

Aktakuza

Zyra e PSRK, prokurorja speciale, Habibe Salihi, në datën 02 maj të vitit 2023 e ka ngritur aktakuzën për gjykim në mungesë kundër Çedomir Aksiqit për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri Aksiq akuzohet se në periudhën kohore janar – maj 1999, gjatë periudhës së konfliktit të armatosur në Kosovë, në bashkëkryerje me persona të tjerë, të veshur me uniforma policore, paramilitare dhe ushtarake ka shkaktuar vuajtje të mëdha apo cenim të integritetit trupor ose të shëndetit dhe frikësim të popullatës civile shqiptare, në atë mënyrë që:

– Në fillim të muajit prill, në pikën “Kodra e Gështenjave”, e cila gjendet në mes të Shtimes/Štimlje dhe fshatrave Mollopolc/Malopoljce, Reçak/Račak dhe Petrovë/

Petrovo, i pandehuri ka marr pjesë në dëbimin, në vrasje dhe djegie të shtëpive të R.J., S.J., R.J. dhe H.J. në rrugën “Sylejman Vokshi” në Shtime/Štimlje.

– Në periudhën kohore, përkatësisht në datën 13 dhe 14 maj të vitit 1999, në vendin e quajtur “Lugu i Neshës”, në fshatin Petrovë/Petrovo të Shtimes/Štimljes, i pandehuri, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, ka shkaktuar vuajtje të mëdha apo cenim të integriteti trupor ose të shëndetit, frikësim të popullatës së pambrojtur civile, vrasje, urdhërim për zhvendosje të popullatës civile, ashtu që, derisa i ndjeri Halil Hysenaj ka qenë së bashku me familjen e tij duke qëndruar në mal, i pandehuri ia kishte drejtuar armën të ndjerit Halil Hysenaj, i cili më pas është gjetur pa shenja jete.

– Në datën 15 janar të vitit 1999, në fshatin Reçak/Račak të Komunës së Shtimes/Štimlje, i pandehuri, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe ka shkaktuar vuajtje të mëdha apo cenim të integriteti trupor ose të shëndetit, frikësim të popullatës së pambrojtur civile, vrasje, urdhërim për zhvendosje të popullatës civile, ashtu që ka marrë pjesë në vrasjen e Hajriz Brahimit, Haki Muratit, Sabri Muratit, Arif Muratit, Ahmet Mustafës, Sadik Mujotës, Skender Halilit dhe Hanumshahe Mujotës.

Prokuroria ka propozuar që pranë Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština të mbahet gjykimi në mungesë kundër të pandehurit Çedomir Aksiqit dhe gjatë shqyrtimit kryesor, në cilësinë e dëshmitarit, të dëgjoen dymbëdhjetë (12) persona.

Publikimi i ftesës dhe i aktakuzës

Kryetarja e trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, gjyqtarja Violeta Namani Hajra, në datën 20 shtator të vitit 2023 e ka publikuar ftesën dhe aktakuzën për të pandehurin Çedomir Aksiqin, i nacionalitetit serb, së bashku me të dhëna të tjera personale, që i njëjti të paraqitet në seancën fillestare, e cila është caktuar që të mbahet për datën 20 nëntor të vitit 2023.

Shqyrtimi fillestar

Para kryetares së trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, gjyqtares Violeta Namani Hajra, në datën 20 nëntor të vitit 2023 është mbajtur shqyrtimi fillestar në rastin *Prokurori kundër Çedomir Aksiqit* të dyshuar për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Për të pandehurin Aksiq, sipas detyrës zyrtare është caktuar mbrojtësi i tij, avokati Zharko Gajiq, i cili do ta përfaqësojë të akuzuarin në mungesë gjatë shqyrtimit kryesor.

Prokurori i rastit e ka njoftuar gjykatën lidhur me veprimet, të cilat i ka ndërmarrë prokuroria për sigurimin e të pandehurit, por të cilat kanë rezultuar pa sukses.

Pas kësaj, gjykata mori aktvendim që të mbahet shqyrtimi fillestar në mungesë kundër të akuzuarit Çedomir Aksiqit. Shqyrtimi fillestar ka qenë i hapur për publikun.

Pas leximit të dispozitivit të aktakuzës, kryetarja e trupit gjykues e ka njoftuar avokatin mbrojtës se ka të drejtë, brenda afatit ligjor, të parashtojë kërkesën për hedhjen e aktakuzës dhe kundërshtimin e provave.

Gjetjet e FDHK:

– Ligji për gjykimet në mungesë për herë të parë ka hyrë në fuqi në korrik të vitit 2019 dhe i njëjti ka pësuar edhe dy ndryshime të tjera. Shqyrtimi fillestar kundër të pandehurit Çedomir Aksiqit është rasti i parë, i cili ka filluar të procedohet në mungesë pranë gjyqësorit vendor.

2.6. Lënda: Prokurori kundër G.P. (në mungesë)

Para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, në datën 19 maj të vitit 2023, prokurorja speciale e PSRK, Drita Hajdari, ka ngritur aktakuzën për gjykim në mungesë kundër të pandehurit G.P. për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, aktualisht e dënueshme si *krim kundër njerëzimit* sipas KPRK-së.

Prokuroria, përmes një komunikate për media, ka njoftuar se i pandehuri G.P. si pjesëtarë i forcave rezervë policore të Serbisë, gjatë luftës në Kosovë, në bashkëkryerje me persona të tjerë, në kundërshtim me rregullat e të drejtës ndërkombëtare humanitare, me përdorim të dhunës fizike dhe veprimeve të tjera çnjerëzore ka kryer dhunim seksual ndaj mashkullit të nacionalitetit shqiptar.

Me këtë veprim, i akuzuari ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* nga neni 142 lidhur me nenin 22 të Ligjit Penal të RSFJ-së, aktualisht e inkriminuar si *krim kundër njerëzimit* nga neni 143 paragrafi 1, nën paragrafi 1.7 të KPRK-së.

Gjetjet e FDHK:

– Deri në fund të vitit 2023, aktakuza kundër G.P. nuk është publikuar në faqen zyrtare të gjykatës, të prokurorisë dhe në gazetën zyrtare, ashtu siç e ka parashikuar KPPRK për gjykimet në mungesë dhe, për këtë arsye, FDHK, në këtë fazë, nuk mund të ndajë më shumë informacione lidhur me rastin.

2.7. Lënda: Prokurori kundër Millorad Gjokoviqit

Kolegji i Apelit i Departamentit Special i Gjykatës së Apelit, në datën 31 tetor të vitit 2023 me aktvendim i ka refuzuar si të pabazuara ankesat e mbrojtjes së të akuzuarit Millorad Gjokoviq, ndërsa aktvendimin e shkallës së parë e ka vërtetuar, me të cilin është refuzuar kërkesa për hedhjen e aktakuzës dhe kundërshtimi i provave të parashtruara ndaj aktakuzës PPS.nr.47/2022.

Seanca e parë e shqyrtimit kryesor është caktuar për datën 09 janar të vitit 2024 pranë trupit gjykues^[6] të Departamentit Special të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priştina, të kryesuar nga gjyqtari Valon Kurtaj.

Rrjedha e procedurës paraprake

I dyshuari Millorad Gjokoviq, serb me prejardhje nga Mali i Zi, tani shtetas i Republikës së Kosovës dhe të Serbisë, në datën 27 qershor të vitit 2022, rreth orës 14:00 është arrestuar nga Policia e Kosovës në qytetin e Pejës/Peć nën dyshimin se e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës të Policisë së Kosovës në datën 28 qershor të vitit 2022 ka paraqitur kallëzimin penal në PSRK kundër të dyshuarit Millorad Gjokoviqit, R. V., A.Ç. dhe M.V., së bashku me provat e mbledhura deri në atë fazë.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Pas analizimit të kallëzimit penal dhe shkresave të lëndës, prokurori special i PSRK, Ilir Morina, në datën 28 qershor të vitit 2022 ka nxjerr aktvendimin për fillimin e hetimeve kundër Millorad Gjokoviqit, R.V., A.Ç. dhe M.V., për shkak të dyshimit të arsyeshëm se të dyshuarit, në bashkëkryerje, si pjesëtarë të forcave policore serbe dhe ushtarake të RFJ–së, në datën 7 maj të vitit 1999, kanë marrë pjesë në sulmin ndaj popullatës civile shqiptare në fshatin Ozrim/Ozdrim, duke vrarë 9 civilë shqiptarë dhe zhdukur 5 civilë të tjerë shqiptarë, duke arrestuar, burgosur dhe maltretuar dhjetëra meshkuj shqiptarë, e të cilët janë liruar pas përfundimit

[6] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarë Valbona Musliu Selimaj dhe Arben Hoti.

të luftës në Kosovë me ndërmjetësimin e Kryqit të Kuq Ndërkombëtarë. Në të njëjtën ditë, forcat serbe i kanë dëbuar për në Shqipëri edhe pjesën tjetër të banorëve, kryesisht banorë të familjeve Shala, Gashi dhe Krasniqi, të cilët jetonin në fshatin Ozrim/Ozdrim, ku më pas i kanë plaçkitur dhe djegur mbi 62 shtëpi dhe objekte të tjera.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Zyra e PSRK, në datën 28 qershor të vitit 2022, i ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, kërkesën për caktimin e masës së paraburgimit kundër të pandehurit Gjokoviq, për shkak të dyshimit të bazuar se i pandehuri e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* si dhe për shkak të rrezikut të arratisjes nëse i dyshuari do të gjendej në liri.

Duke vepruar sipas kërkesës së Zyrës së PSRK, gjyqtari i procedurës paraprake, në datën 28 qershor të vitit 2022, e ka mbajtur seancën e dëgjimit lidhur me caktimin e masës së sigurisë.

Gjatë seancës së dëgjimit, prokurori special në tërësi ka qëndruar pranë kërkesës me shkrim për caktimin e masës së paraburgimit, për arsye se ekzistojnë prova të mjaftueshme që tregojnë veprimet inkriminuese të të pandehurit.

Gjyqtari i procedurës paraprake, pas mbajtjes së seancës dëgjimore, e ka sjell vendimin, me të cilin është pranuar kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit. Të dyshuarit i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji, deri në datën 26 korrik të vitit 2022, për shkak të dyshimit të bazuar se i dyshuari e ka kryer veprën penale *krim të luftës kundër popullatës civile*.

Pas kësaj, të pandehurit i është vazhduar paraburgimi çdo dy (2) muaj. Deri në fund të vitit 2023, ndaj të njëjtit ka qenë në fuqi masa e paraburgimit.

Aktakuza

Zyra e PSRK, prokurori special Ilir Morina, në datën 23 qershor të vitit 2023, ka ngritur aktakuzën kundër Millorad Gjokoviqit, për shkak të dyshimit të bazuar se i njëjti e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri Gjokoviq akuzohet se gjatë kohës së luftës në Kosovë, në datën 07 maj të vitit 1999, në bashkëkryerje me forcat ushtarake – policore serbe, fillimisht e kanë rrethuar fshatin Ozrim/Ozdrim të Komunës së Pejës/Peć dhe pastaj e kanë sulmuar me armë zjarri popullatën civile, kur edhe i kanë vrarë njëmbëdhjetë

(11) civilë shqiptarë, pesë (5) prej të cilëve ende evidentohen si të zhdukur. Gjatë kësaj ofensive, forcat serbe, në të cilët ishte i pranishëm edhe i akuzuari, kanë kryer bastisje, rrahje, maltretime, arrestime, tortura, plaçkitje, djegie dhe shkatërrim të shtëpive si dhe dëbim të popullatës civile të fshatit Ozrim/Ozdrim.

Prokuroria në aktakuzë ka propozuar dëgjimin e shtatëdhjetë e dy (72) dëshmitarëve ku tridhjetë e gjashtë (36) prej tyre janë edhe palë e dëmtuar në këtë çështje penale.

2.8. Lënda: Prokurori kundër I.B. (në mungesë)

Para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, në datën 10 korrik të vitit 2023, prokurori special i PSRK, Ilir Morina, ka ngritur aktakuzën për gjykim në mungesë kundër të pandehurit I.B. i nacionalitetit rom, nga Komuna e Klinës/Klina, për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Prokuroria, nëpërmjet një komunikate për media, ka bërë të ditur se i pandehuri I.B., i cili ishte pjesëtar i forcave policore të Serbisë gjatë luftës në Kosovë, akuzohet se gjatë kohës së luftës, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, gjatë periudhës nga janari i vitit 1998 deri në datën 21 qershor të vitit 1999, në fshatin Zajm/Zajmovo të Komunës së Klinës/Klina, ai ka marrë pjesë në plaçkitjen e popullsisë civile dhe në djegien e shtëpive në këtë fshat dhe në fshatrat përreth. Po ashtu, akuzohet se ka qenë i përfshirë në dëbimin e banorëve shqiptarë nga shtëpitë e tyre.

Me këtë veprim, i akuzuari e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* nga neni 142 lidhur me nenin 22 të Ligjit Penal të RSFJ-së, si ligj i cili ka qenë në fuqi në kohën e kryerjes së veprës penale.

Gjetjet e FDHK:

– Deri në fund të vitit 2023, aktakuza kundër I.B. nuk është publikuar në faqen zyrtare të gjykatës, të prokurorisë dhe në gazetën zyrtare, ashtu siç e ka parashikuar KPPRK për gjykimet në mungesë dhe, për këtë arsye, FDHK, në këtë fazë, nuk mund të ndajë më shumë informacione lidhur me rastin.

2.9. Lënda: *Prokurori kundër Sllagjan Trajkoviqit*

Kolegji i Apelit i Departamentit Special të Gjykatës së Apelit, në datën 14 dhjetor të vitit 2023, ka vendosur të refuzoj si të pabazuara ankesat e mbrojtjes së të akuzuarit Trajkoviq kundër aktvendimit të shkallës së parë,^[7] që lidhet me refuzimin e kërkesës për hedhjen e aktakuzës (PPS.nr.205/09) dhe kundërshtimin e provave.

Seanca e parë e shqyrtimit kryesor është caktuar për datën 25 janar të vitit 2024 pranë trupit gjykues^[8] të Departamentit Special të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priština, të kryesuar nga gjyqtari Mentor Bajraktari^[9].

Rrjedha e procedurës paraprake

I dyshuari Sllagjan Trajkoviq, i nacionalitetit serb, shtetas i Serbisë dhe i Kosovës, me vendbanim në Mitrovicë/Mitrovica, ish polic në stacionin policor në Mitrovicë/Mitrovica, në datën 15 dhjetor të vitit 2022, rreth orës 18:00 është arrestuar nga Policia e Kosovës në qytetin e Mitrovicës/Mitrovica.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Në datën 16 dhjetor të vitit 2022, prokurorja speciale e PSRK, Florije Salihu-Shamoli, ka nxjerr aktvendim për fillimin e hetimeve (PPS. nr. 208/09) kundër të pandehurit Sllagjan Trajkoviqit për shkak të dyshimit të bazuar se i pandehuri Trajkoviq, në bashkëkryerje me persona të tjerë, si pjesëtarë i forcave policore dhe ushtarake serbe, në datën 6 prill të vitit 1999, mori pjesë në ofensivën ushtarake në fshatin Reznik/Resnik të Komunës së Vushtrrisë/Vučitrn, si dhe në ofensivën në qytetin e Vushtrrisë/Vučitrn në datën 2 maj të vitit 1999.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Zyra e PSRK, në datën 16 dhjetor të vitit 2022, i ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština kërkesën për caktimin e paraburgimit si masë të sigurimit të pranisë së tij në gjykatë, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se i pandehuri e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile dhe organizimi i grupeve për kryerjen e gjenocidit, krimeve kundër*

[7] Kryetarja e trupit gjykues e Departamentit Special të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priština, Suzana Çerkini, në datën 17 tetor të vitit 2023 e morri aktvendimin me të cilin u refuzuan së të pabazuar kërkesa e mbrojtjes për hedhjen e aktakuzës dhe kundërshtimi i provave.

[8] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarë Valbona Musliu Selimaj dhe Arben Hoti.

[9] Me vendimin e kryetares së Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priština, të datës 12 janar të vitit 2024, kjo lëndë fillimisht e cila ka qenë e caktuar tek gjyqtarja Suzana Çerkini është ri caktuar tek gjyqtari Mentor Bajraktari, si kryetar i trupit gjykues, pasi që gjyqtarja Çerkini me vendimin e KGJK është emëruar gjyqtare mbikëqyrëse në Degën e Fushë Kosovës/Kosovo Polje.

njerëzimit dhe krimeve të luftës si dhe për shkak të rrezikut të arratisjes, nëse i dyshuari do të gjendej në liri.

Duke vepruar sipas kërkesës së Zyrës së PSRK, gjyqtari i procedurës paraprake, në datën 17 dhjetor të vitit 2022, e ka mbajtur seancën e dëgjimit lidhur me caktimin e masës së paraburgimit.

Gjyqtari i procedurës paraprake, pas mbajtjes së seancës dëgjimore, në datën 18 dhjetor të vitit 2022, e ka sjell vendimin, me të cilin është pranuar kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit. Të dyshuarit i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji, deri në datën 15 janar të vitit 2023, për shkak të dyshimit të bazuar se i dyshuari e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* dhe *organizimi i grupeve për kryerjen e gjeno-cidit, krimeve kundër njerëzimit dhe krimeve të luftës*.

Pas kësaj, të pandehurit i është vazhduar paraburgimi çdo dy (2) muaj. Deri në fund të vitit 2023, ndaj të njëjtit ka qenë në fuqi masa e paraburgimit.

Aktakuza

Zyra e PSRK, prokurorja speciale Florije Salihu-Shamolli, në datën 12 korrik të vitit 2023, ka ngritur aktakuzën kundër Sllagjan Trajkoviqit, për shkak të dyshimit të bazuar se i njëjti e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri Trajkoviq akuzohet se gjatë kohës së luftës në Kosovë, në fshatin Reznik/Resnik të Komunës së Vushtrrisë/Vučitrn dhe në fshatrat përreth, individualisht dhe në bashkëkryerje me persona të tjerë si pjesëmarrës i forcave policore dhe ushtarake, ka kontribuar në vrasje, bastisje, rrahje, maltretim, arrestime, torturë, trajtim çnjerëzor, arrestime dhe në dëbimin të mijërave civilëve shqiptarë, në atë mënyrë që:

– Në datën 06 prill të vitit 1999, në fshatin Reznik/Resnik të Komunës së Vushtrrisë/Vučitrn, i pandehuri, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, ka marrë pjesë në plaçkitje, djegie të shtëpive dhe në vrasjen e nëntë (9) civilëve shqiptarë si dhe në dhunimin e një gruaje.

– Në datën 14 prill të vitit 1999, në fshatin Bukosh/Bukoš të Komunës së Vushtrrisë/Vučitrn, i pandehuri, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, ka marrë pjesë në vrasjen e një (1) civili shqiptarë.

– Në datën 22 maj të vitit 1999, afër varrezave të qytetit të Vushtrrisë/Vuçitrn, i pandehuri, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, ka marr pjesë në rrahjen dhe në maltretimin e civilëve shqiptarë, ku më pas i ka ndarë meshkujt nga anëtarët e tjerë të familjes dhe i ka dërguar në burgun e Smrekonicës/Smrekonica.

Prokuroria, në aktakuzën e saj, ka propozuar dëgjimin e tetëmbëdhjetë (18) dëshmitarëve, katër (4) prej të cilëve janë edhe palë e dëmtuar në këtë çështje penale.

2.10. Lënda: Prokurori kundër Zllatan Arsiqit

Para trupit gjykues^[10] të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, të kryesuar nga gjyqtarja Valbona Musliu Selimaj, në përfundim të vitit 2023 ka filluar shqyrtimi kryesor në rastin *Prokurori kundër Zllatan Arsiqit*.

I pandehuri Arsiq, sipas aktakuzës së PSRK-së^[11] të datës 28 korrik të vitit 2023, akuzohet për veprën penale *krime të luftës kundër popullatës civile*, të cilat kanë ndodhur gjatë periudhës kohore shkurt – mars të vitit 1999 në Kamenicë/Kamenica.

Rrjedha e procedurës penale

Në datën 01 mars të vitit 2023, Zyra e PSRK ka pranuar kallëzimin penal kundër të dyshuarit Zllatan Arsiq nga Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës (NJHKL) e Policisë së Kosovës.

I dyshuari Zllatan Arsiq, i nacionalitetit serb, me vendbanim në fshatin Hajnoc/Ajnovce të Komunës së Kamenicës/Kamenica, me profesion policë i Republikës së Kosovës dhe ish pjesëtarë i policisë serbe, në datën 07 mars të vitit 2023 në Kamenicë/Kamenica është arrestuar nga Policia e Kosovës nën dyshimin se ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Zyra e PSRK, me vendimin e datës 07 mars të vitit 2023, i ka hapur hetimet kundër të dyshuarit Zllatan Arsiq për shkak të ekzistimit të dyshimit të arsyeshëm se i pandehuri, si pjesëtarë i policisë serbe, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të policisë serbe, në muajin mars të vitit 1999, para bombardimeve të NATO-s,

[10] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarë Mentor Bajraktari dhe Musa Konxheli.

[11] Aktakuza është ngritur nga Prokurori Special, Atdhe Dema.

e kanë arrestuar një civil shqiptarë në qendër të qytetit të Kamenicës/Kamenica dhe më pas e kanë dërguar në stacionin policor, ku i pandehuri dhe pjesëtarë të tjerë e kanë rrahur dhe torturuar në mënyrë çnjerëzore dhe pas një kohe e kanë liruar.

Po ashtu, për të dyshuarin janë hapur hetimet edhe për dyshimin se gjatë periudhës shkurt – mars të vitit 1999, se në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të policisë serbe dhe grupe paramilitare ka marrë pjesë në dëbimin, shpërnguljen, plaçkitjen dhe keqtrajtimin e qytetarëve të Kamenicës/Kamenica me rrethin.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Zyra e PSRK, në datën 08 mars të vitit 2023, ia ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina kërkesën për caktimin e paraburgimit për të dyshuarin, si masë të sigurimit të pranisë së tij në gjykatë, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se e ka kryer veprën penale të përshkruar si më lartë, për shkak të rrezikut të arratisjes nëse i dyshuari do të gjendej në liri dhe për shkak të rrezikut potencial se i njëjti do të ndikonte tek dëshmitarët.

Duke vepruar sipas kërkesës së Zyrës së PSRK, gjyqtari i procedurës paraprake Valon Kurtaj, në datën 08 mars të vitit 2023, e ka mbajtur seancën e dëgjimit të të pandehurit për caktimin e paraburgimit.

Gjyqtari i procedurës paraprake, pas seancës së mbajtur të dëgjimit, e ka sjellë vendimin, me të cilin është pranuar kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit. Të dyshuarit i është caktuar paraburgimi në kohëzgjatje prej një (1) muaji dhe që nga momenti i arrestimit deri në fund të vitit raportues i pandehuri është gjendur në paraburgim.

Aktakuza

Zyra e PSRK (prokurori i shtetit, Atdhe Dema) aktakuzën^[12] kundër Zllatan Arsiqit e ka ngritur për veprën penale *krime të luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri Arsiq është ngarkuar me dy (2) pika në aktakuzë:

1) Akuzohet se gjatë periudhës së luftës në Kosovë, konkretisht në muajin mars të vitit 1999, para bombardimeve, rreth orës 12:00 të ditës, në stacionin policor të Kamenicës/Kamenica, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të policisë serbe, e kanë ndaluar të dëmtuarin Besim Muhaxherin, e kanë rrahur dhe torturuar në

[12] Aktakuza (PPS.nr.25/2023) u ngrit në datën 28 korrik të vitit 2023.

mënyrë çnjerëzore dhe, pas një ore e gjysmë, e kanë liruar pasi që i kanë shkatuar lëndime të rënda trupore.

2) Akuzohet se në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe dhe paramilitare gjatë periudhës shkurt – mars të vitit 1999, ka marrë pjesë në dëbimin, shpërnguljen, plaçkitjen dhe keqtrajtimin e qytetarëve të Kamenicës/Kamenica me rrethinë.

Prokuroria, në aktakuzën e saj, ka propozuar që të dëgjohen gjashtë (6) dëshmitarë.

Shqyrtimi kryesor

Pas konfirmimit të aktakuzës nga shkalla e dytë, në datën 24 nëntor të vitit 2023 ka filluar shqyrtimi kryesor, ku palët në procedurë paraqitën fjalët hyrëse.

Pas paraqitjes së fjalëve hyrëse, seanca e radhës është caktuar që të mbahet për datën 11 janar të vitit 2024, kur është planifikuar të dëgjohet i dëmtuari Besim Muhaxheri, i cili do të dëshmojë për keqtrajtimin, të cilin ia kanë bërë policët serbë gjatë muajit mars 1999 brenda stacionit policor të Kamenicës/Kamenica.

Gjetjet e FDHK:

– Duke mos e paragjykuar epilogun e rastit, FDHK e vlerëson efikasitetin e hetimeve, kur brenda një periudhe të shkurt prej pesë (5) muajve prokuroria ka arritur që ta hetojë rastin dhe që të ngritë aktakuzë. Kur hetimet kryhen me shpejtësi dhe me përgjegjësi, ato mund të kontribuojnë në forcimin e besimit të publikut në institucionet e drejtësisë. Hetimet e shpejta gjithashtu mund të jenë një shenjë e përkushtimit të autoriteteve për zbatimin e ligjit dhe për trajtimin efikas të çështjeve të kësaj natyre.

2.11. Lënda: Prokurori kundër I.R. dhe D.D. (në mungesë)

Para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, në datën 14 shtator të vitit 2023, prokurorja speciale e PSRK, Drita Hajdari, e ka ngritur aktakuzën për gjykim në mungesë kundër të pandehurve I.R. dhe D.D. për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, aktualisht e inkriminuar si *krim kundër njerëzimit*.

Prokuroria, nëpërmjet një komunikate për media, ka bërë të ditur se të pandehu-

rit I.R. dhe D.D., si pjesëtarë të forcave policore të MPB të Serbisë, në kundërshtim me rregullat e të drejtës ndërkombëtare humanitare, gjatë një sulmi të gjerë dhe sistematik nga forcat ushtarake, policore dhe paramilitare serbe, kundër popullatës civile shqiptare në territorin e Komunës së Prishtinës/Priştina, duke ditur për ekzistimin e një sulmi të tillë, kanë kryer dhunim seksual ndaj gruas së nacionalitetit shqiptar.

Me këtë veprim, i akuzuari e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* nga neni 142 lidhur me nenin 22 të Ligjit Penal të RSFJ-së, si ligj i cili ka qenë në fuqi në kohën e kryerjes së veprës penale, aktualisht e inkriminuar si *krim kundër njerëzimit* nga neni 143 paragrafi 1 nën paragrafin 1.7 të KPRK-së.

Gjetjet e FDHK:

– Deri në fund të vitit 2023, aktakuza kundër I.R. dhe D.D. nuk është publikuar në faqen zyrtare të gjykatës, të prokurorisë dhe në gazetën zyrtare, ashtu siç e ka parashikuar KPPRK për gjykimet në mungesë dhe, për këtë arsye, FDHK, në këtë fazë, nuk mund të ndajë më shumë informacione lidhur me rastin.

2.12. Lënda: Prokurori kundër Sllavisha Filliqit (në mungesë)

Para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, në datën 15 shtator të vitit 2023, prokurori special i PSRK, Atdhe Dema, ka ngritur aktakuzën për gjykim në mungesë kundër të pandehurit Sllavisha Filliq për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Prokuroria, nëpërmjet një komunikate për media, ka bërë të ditur se i pandehuri Sllavisha Filliq, i cili ishte pjesëtar i sigurimit shtetëror të Serbisë, së bashku me dy zyrtarë të tjerë të këtij shërbimi, në datën 10 prill të vitit 1998, në udhëkryqin e Sllatinës/Slatina, afër aeroportit të Prishtinës/Priştina, e kanë ndaluar veturën, në të cilën ishte H.Sh. me dy persona të tjerë (H.S. dhe Sh.H.), i kanë legjitimuar personat në veturë dhe, më pas, i dëmtuari H.Sh. është marrë në veturën, të cilën e drejtonte i pandehuri Sllavisha Filliq dhe është dërguar në ndërtesën e sigurimit shtetëror në Prishtinë/Priştina, ku fillimisht u ishte nënshtruar rrahjeve dhe torturave dhe, nga ajo ditë, për fatin tij nuk dihet asgjë.

Me këtë veprim, i akuzuari e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* nga neni 142 lidhur me nenin 22 të Ligjit Penal të RSFJ-së, si ligj i cili ka qenë në fuqi në kohën e kryerjes së veprës penale.

Gjetjet e FDHK:

– Deri në fund të vitit 2023, aktakuza kundër Sllavisha Filliq nuk është publikuar në faqen zyrtare të gjykatës, të prokurorisë dhe në gazetën zyrtare, ashtu siç e ka parashikuar KPPRK për gjykimet në mungesë dhe, për këtë arsye, FDHK, në këtë fazë, nuk mund të ndajë më shumë informacione lidhur me rastin.

2.13. Lënda: Prokurori kundër Ekrem Bajroviqit

Para trupit gjykues^[13] të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, të kryesuar nga gjyqtari Mentor Bajraktari, në datën 20 dhjetor të vitit 2023 ka filluar shqyrtimi kryesor në rastin *Prokurori kundër Ekrem Bajroviqit*.

I pandehuri Bajroviq, sipas aktakuzës së PSRK-së të datës 15 shtator të vitit 2023, akuzohet për veprën penale *krime lufte kundër popullatës civile*, të cilat kanë ndodhur në periudhën 07 dhe 08 maj të vitit 1999 në fshatin Staradran/Starodvorane të Komunës së Istogut/Istok.

Rrjedha e procedurës paraprake

I dyshuari Ekrem Bajroviq, i nacionalitetit boshnjak, shtetas i Malit të Zi, në datën 19 tetor të vitit 2022, rreth orës 16:15, është arrestuar nga Policia e Kosovës në qytetin e Pejës/Peć nën dyshimin se e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës të Policisë së Kosovës në datën 19 tetor të vitit 2022 ka paraqitur kallëzimin penal në PSRK kundër të dyshuarit Ekrem Bajroviqit, së bashku me provat e mbledhura deri në atë fazë.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Pas analizimit të kallëzimit penal dhe shkresave të lëndës, prokurori special i PSRK, Ilir Morina, në datën 20 tetor të vitit 2022 ka nxjerr aktvendimin për fillimin e hetimeve kundër të pandehurit Ekrem Bajroviqit për shkak të dyshimit të bazuar se i pandehuri Bajroviq, në bashkëkryerje me persona të tjerë, në cilësinë e policit në Stacionin Policor në Gjurakoc/Đurakovac, në datën 8 maj të vitit 1999, në fshatin Staradran/Starodvorane të Komunës së Istogut/Istok ka marr pjesë në sulmin ndaj popullatës civile shqiptare, e cila ishte duke lëvizur në kolonë nga qyteti i Istogut/Istok në drejtim të qytetit të Klinës/Klina. Kur kolona me civilë kishte arritur në fshatin Staradran/Starodvorane, ajo është ndaluar nga forcat policore serbe dhe

[13] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarë Arben Hoti dhe Kujtim Krasniqi.

ushtarake të RFJ-së, ku në mesin e tyre ishte edhe i dyshuari Bajroviqi në cilësinë e policit. Civilët shqiptarë fillimisht janë plaçkitur e më pas i kanë ndarë burrat nga gratë, ku më pas i kanë vrarë 18 civilë shqiptarë, të cilët nuk kanë marrë pjesë në konfliktin e armatosur. Sipas dëshmive të dëshmitarëve, i pandehuri Bajroviqi ishte parë i armatosur dhe i uniformuar në vendin e masakrës.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Zyra e PSRK, në datën 20 tetor të vitit 2022, i ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina kërkesën për caktimin e paraburgimit si masë të sigurimit të pranisë së tij në gjykatë, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se i pandehuri e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* si dhe për shkak të rrezikut të arratisjes nëse i dyshuari do të gjendej në liri.

Duke vepruar sipas kërkesës së Zyrës së PSRK, gjyqtari i procedurës paraprake, në datën 21 tetor të vitit 2022 e ka mbajtur seancën e dëgjimit lidhur me caktimin e masës së paraburgimit.

Gjatë seancës së dëgjimit, prokurori special në tërësi ka qëndruar pranë kërkesës me shkrim për caktimin e masës së paraburgimit për arsye se ekzistojnë prova të mjaftueshme që tregojnë veprimet inkriminuese të të pandehurit.

I pandehuri, në këtë seancë deklaroi se në ditën kritike ka qenë me detyrë dhe i kujtohet rasti lidhur me kolonën me civilët shqiptarë. Ai nuk e mohoi prezencën e tij, por mohoi se ai ka marrë pjesë në vrasjen e civilëve shqiptarë, duke theksuar se i njëjti i ka ndihmuar të kalojnë disa civilëve shqiptarë, të cilat i ka njohur, se pas një kohe është larguar nga vendi i ngjarjes me veturë dhe i njëjti nuk ka dijeni se çfarë ka ndodhur më pas.

Mbrojtësi i të pandehurit, avokati Millosh Delleviqi i ka konsideruar të pabazuara arsyet e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit, duke shtuar se i pandehuri që nga viti 2001 rregullisht ka ardhur në Kosovë, dhe se i njëjti po ashtu i ka edhe disa konteste pronësore pranë Gjykatës Themelore të Pejës/Peć. I pandehuri është shtetas i Kosovës dhe i Malit të Zi dhe nuk ka arsye të arratisjes pasi që edhe Mali i Zi ka bashkëpunim me Kosovën dhe ka pas raste në të kaluarën kur Mali i Zi i ka ekstraduar personat e dyshuar në Kosovë dhe se i pandehuri nuk ka kurrfarë lidhje me Republikën e Serbisë.

Gjyqtari i procedurës paraprake, pas mbajtjes së seancës dëgjimore, e ka sjell vendimin, me të cilin është pranuar kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së

paraburgimit. Të dyshuarit i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji, deri në datën 19 nëntor të vitit 2022, për shkak të dyshimit të bazuar se i dyshuari e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Deri në fund të vitit 2023, të pandehurit çdo dy (2) muaj i është vazhduar masa e paraburgimit.

Aktakuza

Zyra e PSRK, prokurori special Ilir Morina, në datën 15 shtator të vitit 2023, ka ngritur aktakuzën kundër Ekrem Bajroviqit, për shkak të dyshimit të bazuar se i njëjti e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri Bajroviq akuzohet se në datën 07 maj të vitit 1999 në fshatin Staradran/Starodvorane ka marrë pjesë në arrestimin, kidnapimin dhe keqtrajtimin e tetëdhjetë e katër (84) civilëve të nacionalitetit shqiptarë, të cilët më pas janë dërguar në Stacionin Policor në Gjurakoc/Đurakovac, ku i kanë torturuar në mënyrë çnjerëzore dhe iu janë shkaktuar lëndime të rënda trupore dhe dhunë psikike.

Po ashtu, në datën 08 maj të vitit 1999, në fshatin Staradran/Starodvorane, i pandehuri, në bashkëkryerje me forcat serbe, e kanë ndaluar kolonën e popullatës civile, e cila ishte duke shkuar në drejtim të Shqipërisë, ashtu që i kanë ndarë meshkujt nga pjesa tjetër e grupit, fillimisht duke ua marrë paratë dhe gjësende me vlerë, e më pastaj duke i vendosur meshkujt në oborrin e shtëpisë së Demë Zeqirit, duke i renditur në radhë me duart lart dhe me fytyrë na muri. Pastaj i sulmojnë fizikisht, duke i rrahur me mjete të ndryshme, e më pastaj i dërgojnë në shtëpinë e Zymer Sadikut dhe i pushkatojnë të paktën gjashtëmbëdhjetë (16) civilë shqiptarë: Dinë Grabovcin, Hasan Elshanin, Niman Elshanin, Muharrem Elshanin, Muhajedin Elshanin, Shemsedin Elshanin, Nexhmedin Elshanin, Avdyll Elshanin, Ismet Ahmetajn, Mustafë Dreshajn, Berat Dreshajn, Remzi Shalën, Gani Isufin, Begim Mavrajn dhe Jeton Ahmetajn.

Prokuroria në aktakuzë ka propozuar që në shqyrtim kryesor të dëgjohej në cilësinë e dëshmitarit tridhjetë e pesë (35) dëshmitarë.

Shqyrtimi kryesor

Pas konfirmimit të aktakuzës nga shkalla e dytë, në datën 20 dhjetor të vitit 2023 ka filluar shqyrtimi kryesor me paraqitjen e fjalëve hyrëse të palëve në procedurë dhe me dëgjimin e dëshmitarit të parë të propozuar nga zyra e PSRK.

Gjatë vitit 2023 është mbajtur vetëm një seancë e shqyrtimit kryesor dhe është dëgjuar një dëshmitarë, seanca e radhës është caktuar për datën 26 janar të vitit 2024, ku do të vazhdohet me dëgjimin e dëshmitarëve të tjerë të propozuar nga prokuroria.

2.14. Lënda: Prokurori kundër Millan Jovanoviqit (në mungesë)

Para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishinë/Priştina, në datën 02 tetor të vitit 2023, prokurorja speciale e PSRK, Drita Hajdari, ka ngritur aktakuzën për gjykim në mungesë kundër të pandehurit Millan Jovanoviqit për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, aktualisht e dënueshme si *krim kundër njerëzimit* sipas KPRK-së.

Rrjedha e procedurës penale

Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës (NJHKL) të Policisë së Kosovës (PK), në datën 19 korrik të vitit 2017, ka paraqitur kallëzim penal kundër të pandehurit Millan Jovanoviqit për veprën penale krimet e luftës.

Pas shqyrtimit të kallëzimit penal dhe provave të bashkëngjitura, PSRK, në datën 28 dhjetor të vitit 2017, ka nxjerr aktvendimin për fillimin e hetimeve.

Me kërkesë të PSRK, në datën 08 shkurt të vitit 2018, Gjykata Themelore në Ferizaj/Uroševac ka lëshuar urdhër-arrest.

Në datën 27 mars të vitit 2018, PSRK është njoftuar nga Policia e Kosovës se urdhër-arresti nuk mund të zbatohet, sepse i pandehuri nuk banon më në adresën e tij në Ferizaj/Uroševac.

Gjykata Themelore në Ferizaj/Uroševac, në datën 29 mars të vitit 2018, pas pranimit të kërkesës për letër-reshtim vendor, ka lëshuar urdhër për letër-reshtim vendor ndaj Millan Jovanoviqit.

Në datën 31 maj të vitit 2018, gjyqtari i procedurës paraprake ka lëshuar urdhrin për letër-reshtim ndërkombëtarë dhe të njëjtin e ka përcjellë në Ministrinë e Drejtësisë.

Në datën 06 qershor të vitit 2018, PSRK i ka pezulluar hetimet për shkak të mos pranisë së të pandehurit.

Me hyrjen në fuqi të Ligjit për gjykimet në mungesë Nr.06/L-091, i datës 30 maj të vitit 2019, PSRK, në datën 17 maj të vitit 2022, i ka rifilluar hetimet kundër të pandehurit, sepse me anë të ndryshimeve ligjore janë eliminuar pengesat, të cilat kanë ndikuar në pezullimin e hetimit.

Në datën 19 maj të vitit 2022, PSRK, përmes Departamentit për Bashkëpunim Juridik Ndërkombëtarë të Ministrisë së Drejtësisë të Republikës së Kosovës, ia ka dërguar autoriteteve në Serbi ftesën për Millan Jovanoviçin që të paraqitet në PSRK për marrje në pyetje. PSRK nuk ka pranuar asnjë përgjigje.

Gjyqtari i procedurës paraprake i Departamentit Special i Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, në datën 21 tetor të vitit 2022 ka lëshuar urdhrin për shpallje në kërkim të të pandehurit në afat prej gjashtë (6) muajsh.

Aktakuza

Zyra e PSRK, prokurorja speciale, Drita Hajdari, në datën 02 tetor të vitit 2023 e ka ngritur aktakuzën kundër Millan Jovanoviçit për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, aktualisht e dënueshme si *krim kundër njerëzimit* sipas KPRK-së.

I pandehuri Jovanoviç akuzohet se si pjesëtarë i forcave policore të Serbisë, gjatë një sulmi të gjerë dhe sistematik nga forcat ushtarake, policore dhe paramilitare serbe, kundër popullatës civile shqiptare në tërë territorin e Kosovës, me përdorimin e dhunës dhe veprimeve tjera çnjerëzore, në bashkëkryerje me persona të tjerë, në muajin janar të vitit 1999, ka kryer dhunim seksual ndaj një gruaje të nacionalitetit shqiptarë.

Prokuroria, në aktakuzë, ka propozuar që pranë Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, të mbahet gjykimi në mungesë jo publik kundër të pandehurit Millan Jovanoviçit dhe gjatë shqyrtimit kryesor të dëgjohet e dëmtuara dhe shtatë (7) dëshmitarë të tjerë.

Publikimi i ftesës dhe aktakuzës

Kryetari i trupit gjykues, gjyqtari Vesel Ismaili, i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, në datën 11 dhjetor të vitit 2023 ka publikuar ftesën dhe aktakuzën për të pandehurin Millan Jovanoviçin, i nacionalitetit serb, së bashku me të dhëna të tjera personale, që i njëjti të paraqitet në seancën fillestare, e cila është caktuar që të mbahet për datën 21 shkurt të vitit 2024.

2.15. Lënda: *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit – Vukotiq V*

Para kryetarit të trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priştina, të kryesuar nga gjyqtarja Violeta Namani–Hajra, në datën 17 nëntor të vitit 2023 është mbajtur shqyrtimi fillestar në rastin *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit – Vukotiq V*.

I pandehuri Vukotiq, sipas aktakuzës^[14] së PSRK–së, tash e pesta kundër tij, të datës 04 tetor të vitit 2023, akuzohet për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* sipas nenit 142 lidhur me nenin 22 të Ligjit Penal të RSFJ–së, aktualisht e inkriminuar si *krim kundër njerëzimit* nga neni 143 paragraf 1, nën paragraf 1.6 dhe 1.7, lidhur me nenin 31 të KPRK–së.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Zyra e PSRK, me vendimin e datës 04 tetor të vitit 2021, i ka hapur hetimet kundër të dyshuarit Zoran Vukotiqit për shkak të ekzistimit të dyshimit të arsyeshëm se i pandehuri Vukotiq, si pjesëtarë i policisë rezerve të MPB të Serbisë, në datën 04 maj të vitit 1999, gjatë luftës në Kosovë, në një fshatë të Komunës së Vushtrrisë/Vučitrn ka marrë pjesë në dhunimin seksual të një gruaje të nacionalitetit shqiptarë.

Aktakuza

Zyra e PSRK (prokurori i shtetit, Drita Hajdari) aktakuzën^[15] kundër Zoran Vukotiqit e ka ngritur për veprën penale *krime të luftës kundër popullatës civile*, e cila sipas prokurorisë aktualisht është e dënueshme edhe si *krim kundër njerëzimit* me KPRK–së.

I pandehuri Vukotiq akuzohet se në datën 04 maj të vitit 1999, në një fshat të Komunës së Vushtrrisë/Vučitrn, së bashku me tre pjesëtarë të forcave serbe, e kanë dhunuar seksualisht viktimën B.1.

Prokuroria, në aktakuzë ka propozuar që të dëgjohet e dëmtuara B.1 dhe gjashtë (6) dëshmitarë të tjerë.

Për shkak të konfidencialiteti të rastit, FDHK nuk mund të ndajë më shumë informata nga kjo aktakuzë.

[14] Aktakuza është ngritur nga Prokurorja Speciale, Drita Hajdari

[15] Aktakuza (PPS.nr.35/2020) u ngrit në datën 04 tetor të vitit 2023.

Prokuroria, në aktakuzë, ka propozuar që shqyrtimi kryesor në këtë rast të jetë i mbyllur për publikun.

Shqyrtimi fillestar

Para kryetarit të trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priština, të kryesuar nga gjyqtarja Violeta Namani-Hajra, në datën 17 nëntor të vitit 2023 është mbajtur shqyrtimi fillestar në rastin *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit – Vukotiq V*

I pandehuri është deklaruar i pafajshëm pas leximit të aktakuzës.

Deri në fund të vitit 2023, shqyrtimi kryesor nuk ka filluar, pasi që pas seancës së shqyrtimit fillestarë, mbrojtja ka parashtruar kërkesën për hedhje të aktakuzës dhe kundërshtimin e provave në aktakuzë.

Gjetjet e FDHK:

Ndaj të pandehurit Zoran Vukotiq, që nga viti 2016, pas ekstradimit të tij nga Mali i Zi në Kosovë, deri në fund të vitit 2023, prokuroria ka ngritur pesë (5) aktakuza për krimet e luftës kundër popullatës civile, të cilat kanë ndodhur në rrethinën e Komunës së Vushtrrisë/Vučitrn. Tre (3) aktakuza^[16] janë ngritur nga prokurorë të EULEX-it dhe dy nga prokurorë^[17] vendor.

I pandehuri, deri më tash, dy herë është shpallur fajtor: me gjashtë (6) vite e gjashtë (6) muaj burgim është dënua për pjesëmarrje në rrahje të civilëve shqiptarë, të cilët gjatë luftës janë mbajtur në burgun e Smrekonicës/Smrekovnica dhe me trembëdhjetë (13) vite burgim është shpallur fajtor për dhunim seksual të një gruaje të nacionalitetit shqiptar.

2.16. Lënda: *Prokurori kundër Gavrillo Millosavleviqit*

Para kryetarit të trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, të kryesuar nga gjyqtari Vesel Ismaili, në datën 07 dhjetor të vitit 2023 është mbajtur shqyrtimi fillestar në rastin *Prokurori kundër Gavrillo Millosavleviqit*.

[16] Dy prej këtyre tre aktakuzave janë ngritur në bashkëpunim mes prokurorëve të EULEX-it dhe prokurorit vendor Elez Blakaj.

[17] Prokurorja Special, Drita Hajdari.

I pandehuri Millosavleviq, sipas aktakuzës së PSRK-së, të datës 29 nëntor të vitit 2023, akuzohet për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Rrjedha e procedurës paraprake

I dyshuari Gavrillo Millosavleviq, i nacionalitetit serb, shtetas i Serbisë, në datën 1 dhjetor të vitit 2022, rreth orës 17:20, është arrestuar nga Policia e Kosovës në qytetin e Istogut/Istok nën dyshimin se e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës të Policisë së Kosovës në datën 1 dhjetor të vitit 2022 ka paraqitur kallëzimin penal në PSRK kundër të dyshuarit Gavrillo Millosavleviqit, së bashku me provat e mbledhura deri në atë fazë.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Pas analizimit të kallëzimit penal dhe shkresave të lëndës, prokurorja e PSRK, Drita Hajdari, në datën 2 dhjetor të vitit 2022 ka nxjerr aktvendimin për zgjerimin e hetimeve kundër të pandehurit Gavrillo Millosavleviqit për shkak të dyshimit të arsyeshëm se gjatë luftës në Kosovë, në kohën e bombardimeve të NATO-s, i pandehuri, si pjesëtarë i mbrojtjes territoriale të ushtrisë jugosllave, i cili ka punuar si gardian në burgun e Dubravës/Dubrava, gjatë muajit maj të vitit 1999, ka vepruar në mënyrë jonjerëzore, duke i shkakuar vuajtje të mëdha dhe lëndime trupore të dëmtuarit N.K., i cili ka qenë i burgosur në burgun e Dubravës/Dubrava.

Po ashtu, në seancën dëgjimore për caktimin e masës së sigurisë, të datës 2 dhjetor të vitit 2022, prokuroria, përveç tjerash, ka deklaruar se sot gjatë ditës, gjatë intervistimit të një dëshmitari nga policia, i njëjti e ka inkriminuar të dyshuarin si pjesëmarrës direkt në masakrën e Dubravës/Dubrava të datës 25 maj të vitit 1999.

Vendimi me të cilin është caktuar masa e paraburgimit

Zyra e PSRK, në datën 2 dhjetor të vitit 2022, i ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština kërkesën për caktimin e paraburgimit si masë të sigurimit të pranisë së tij në gjykatë, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se i pandehuri e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* si dhe për shkak të rrezikut të arratisjes, nëse i dyshuari do të gjendej në liri.

Duke vepruar sipas kërkesës së Zyrës së PSRK, gjyqtari i procedurës paraprake, në datën 2 dhjetor të viti 2022 e ka mbajtur seancën e dëgjimit lidhur me caktimin e masës së paraburgimit.

Gjatë seancës së dëgjimit, prokurori special në tërësi ka qëndruar pranë kërkesës

me shkrim për caktimin e masës së paraburgimit për arsye se ekzistojnë prova të mjaftueshme që tregojnë veprimet inkriminuese të të pandehurit. Nga deklaratat e siguruar nga policia e Kosovës dhe prokuroria, i pandehuri dyshohet të ketë marr pjesë në maltretimin dhe vrasjen e të burgosurve të burgut të Dubravës/Dubrava.

Lidhur me pretendimet e prokurorisë, mbrojtja ka deklaruar se i pandehuri deri në fillim të luftës ka punuar në burgun e Dubravës/Dubrava, por me të filluar lufta apo pas datës 27 mars të vitit 1999 ai është veshur me rroba të ushtrisë dhe gjatë periudhës kohore, për të cilën akuzohet, i pandehuri nuk ka qenë duke punuar në burgun e Dubravës/Dubrava. Gjithashtu, i pandehuri deklaroi se pas përfundimit të luftës ka ardhur shpesh në Kosovë për arsye të shqyrtimit të trashëgimisë pasurore dhe asnjëherë nuk është ndaluar nga policia.

Gjyqtarja e procedurës paraprake, pas mbajtjes së seancës dëgjimore, e ka sjell vendimin, me të cilin është pranuar kërkesa e prokurorisë për caktimin e masës së paraburgimit. Të dyshuarit i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej një (1) muaji, deri në datën 1 janar të vitit 2023, për shkak të dyshimit të bazuar se i dyshuari e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*

Deri në fund të vitit 2023 të pandehurit i është vazhduar masa e paraburgimit.

Aktakuza

Zyra e PSRK (prokurori i shtetit, Ilir Morina) aktakuzën^[18] kundër Gavrillo Millosavleviqit e ka ngritur për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

I pandehuri Millosavleviq akuzohet se në datën 22 maj të vitit 1999, në burgun e Dubravës/Dubrava, në bashkëkryerje me gardianë të tjerë të burgut, me të burgosurit serbë dhe me njësitë speciale policore dhe ushtarake kanë kryer vrasje masive të burgosurve shqiptarë. Sipas aktakuzës, operacioni i vrasjes masive ka përfunduar në datën 24 maj të vitit 1999, ku kanë mbetur të vrarë 109 të burgosur dhe 108 të plagosur.

Po ashtu, sipas aktakuzës, gjatë periudhës së luftës 1998–1999, i pandehuri, në bashkëkryerje me forcat serbe, ka marrë pjesë në rrahjet, maltretimet, tortura dhe në keqtrajtimin e të burgosurve shqiptarë, të cilët kanë qenë të vendosur në pavijonin B dhe C.

[18] Aktakuza (PPS.nr.91/2023) është ngritur në datën 29 nëntor të vitit 2023.

Prokuroria në aktakuzë ka propozuar që në shqyrtimin kryesor të dëgjohen njëzet e një (21) dëshmitarë, ku në mesin e tyre janë edhe katërmbëdhjetë (14) të dëmtuar.

Shqyrtimi fillestar

Para kryetarit të trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, të kryesuar nga gjyqtari Vesel Ismaili, në datën 07 dhjetor të vitit 2023 është mbajtur shqyrtimi fillestar në rastin *Prokurori kundër Gavrillo Millosavleviqit*.

I pandehuri, pas leximit të aktakuzës, është deklaruar i pafajshëm.

Deri në fund të vitit 2023 shqyrtimi kryesor nuk ka filluar, pasi që pas seancës së shqyrtimit fillestar, mbrojtja ka parashtruar kërkesën për hedhje të aktakuzës dhe kundërshtimin e provave në aktakuzë.

2.17. Lënda: Prokurori kundër M.S. dhe të tjerëve (në mungesë)

Para Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina, në datën 07 dhjetor të vitit 2023, prokurorja speciale e PSRK, Drita Hajdari, ka ngritur aktakuzën për gjykim në mungesë kundër pesëdhjetë e tre (53) personave për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, aktualisht e inkriminuar si *krim kundër njerëzimit*.

Prokuroria, nëpërmjet një komunikate për media, ka bërë të ditur se ka ngritur aktakuzë në mungesë kundër pesëdhjetë e tre (53) personave, të cilët kanë marrë pjesë në masakrën e Mejës/Meja dhe fshatrave të rajonit Reka e Keqe, të Komunës së Gjakovës/Đakovica.

Prokuroria njoftoi se gjatë periudhës nga 27 prilli deri në 29 prill të vitit 1999 ishte zhvilluar një operacion i përbashkët dhe mirë i organizuar i Ushtrisë Jugosllave dhe i Ministrisë së Punëve të Brendshme të Serbisë, në të cilin morën pjesë edhe anëtarë të grupeve paramilitare. Në atë operacion janë vrarë 370 civilë shqiptarë që nuk merrnin pjesë në luftime në momentin e vrasjes.

Përveç vrasjeve, operacioni përfshinte dëbimin e mijërave civilëve nga ai rajon, djegien e shtëpive të tyre dhe dërgimin e dhunshëm për në Shqipëri. Këto dëbime ishin të përfshira me keqtrajtme dhe konfiskime të dokumenteve personale të të dëbuarve.

Nga pesëdhjetë e tre (53) të akuzuar, prej tyre gjashtëmbëdhjetë (16) ishin të pozicionuar në pozita të rëndësishme ushtarake dhe policore të Serbisë.

Të pandehurit akuzohen se në bashkëkryerje kanë kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* nga neni 142 lidhur me nenin 22 të Ligjit Penal të RSFJ-së, aktualisht e inkriminuar si *krim kundër njerëzimit* nga neni 143 lidhur me nenin 31 të KPRK-së.

Gjetjet e FDHK:

– Deri në fund të vitit 2023, aktakuza nuk është publikuar në faqen zyrtare të gjykatës, të prokurorisë dhe në gazetën zyrtare, ashtu siç e ka parashikuar KPPRK për gjykimet në mungesë dhe, për këtë arsye, FDHK, në këtë fazë, nuk mund të ndajë më shumë informacione lidhur me rastin.

2.18. Lënda: Prokurori kundër Dragisha Millenkoviqit

Zyra e PSRK (prokurori i shtetit, Atdhe Dema), në datën 26 dhjetor të vitit 2023 e ka ngritur aktakuzën kundër Dragisha Millenkoviqit për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* si dhe për veprën penale *Mbajtje në pronësi, kontroll ose posedim të paautorizuar të armëve*.

Rrjedha e procedurës paraprake

Në datën 14 qershor të vitit 2023, PSRK ka pranuar kallëzimin penal të paraqitur nga Drejtoria për Hetimin e Krimeve të Luftës të Policisë së Kosovës kundër të dyshuarit Dragisha Millenkoviqit, i nacionalitetit serb, shtetas i Republikës së Kosovës, dhe personave të tjerë, të cilët dyshohen se në cilësinë e ish gardianit të burgut të Prishtinës/Priştina dhe të Lipjanit/Lipljan kanë kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Në datën 21 qershor të vitit 2023, në Graçanicë/Gračanica, i dyshuari Dragisha Millenkoviq është arrestuar nga Policia e Kosovës nën dyshimin e kryerjes së veprës penale krim i luftës kundër popullatës civile.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Zyra e PSRK, me vendimin e datës 21 qershor të vitit 2023, i ka hapur hetimet kundër të dyshuarit Dragisha Millenkoviqit dhe tre personave të tjerë, të cilët dyshohen se në bashkëkryerje, gjatë periudhës kohore prej datës 24 maj të vitit 1999 e deri në datën 10 qershor të vitit 1999, në burgun e Prishtinës/Priştina dhe të

Lipjanit/Lipljan, në cilësinë e personave zyrtar kanë marrë pjesë në keqtrajtimin dhe në rrahjen e të burgosurve shqiptarë.

Në datën 10 tetor të vitit 2023, PSRK i ka zgjeruar hetimet kundër të dyshuarit Dragisha Millenkoviqit, sepse ekziston dyshimi i bazuar se në shtëpinë e të pandehurit, në datën 21 qershor të vitit 2023, gjatë zbatimit të urdhër-kontrollit, policia ka gjetur një sasi të konsiderueshme të armatimit.

Vendimi mbi caktimin e paraburgimit

Pas mbajtjes së seancës dëgjimore të datës 22 qershor të vitit 2023, sipas kërkesës së PSRK për caktimin e masës së paraburgimit, para gjyqtarit të procedurës paraprake, Valon Kurtaj të Departamentit Special të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priştina, gjykata ka marrë vendimin që ndaj të pandehurit Millenkoviq të caktohet masa e paraburgimit prej një (1) muaji, deri në 21 korrik të vitit 2023.

Të pandehurit Millenkoviq i është vazhduar masa e paraburgimit deri në fund të vitit 2023.

Aktakuza

Zyra e PSRK (prokurori i shtetit, Atdhe Dema), në datën 26 dhjetor të vitit 2023 e ka ngritur aktakuzën kundër Dragisha Millenkoviqit për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* si dhe për veprën penale *Mbajtje në pronësi, kontroll ose posedim të paautorizuar të armëve*.

Sipas aktakuzës, i pandehuri dyshohet se në cilësinë e ish gardianit të burgut të Prishtinës/Priştina dhe të Lipjanit/Lipljan, gjatë periudhës së luftës në Kosovë, 1998–1999, në burgun e Prishtinës/Priştina dhe të Lipjanit/Lipljan, në cilësinë e personit zyrtar dhe në bashkëkryerje me zyrtarë të tjerë të burgjeve në fjalë, në mënyrë sistematike kanë keqtrajtuar të burgosurit shqiptarë, duke i torturuar në mënyrë çnjerëzore me mjete të ndryshme, duke i rrahur me shqelma e grushte, deri në alivanosje dhe, si rezultat i kësaj, duke iu shkaktuar lëndime trupore dhe dhunë psikike.

Sipas pikës së dytë të aktakuzës, Millenkoviqi akuzohet se gjatë periudhës prej datës 24 maj të vitit 1999 deri në datën 10 qershor të vitit 1999, në burgun e Lipjanit/Lipljan, në bashkëkryerje me zyrtarë të tjerë, pasi i kanë transferuar të burgosurit shqiptarë nga burgun e Dubravës/Dubrava në burgun e Lipjanit/Lipljan, fillimisht duke e formuar një kordon në hyrje të burgut nga të dyja anët, ku të burgosurit ishin detyruar të kalonin përmes atij kordoni, i kanë rrahur të burgosurit me mje-

te të forta, shkop gome, grushte, shqelma dhe, pas kësaj, në mënyrë sistematike janë keqtrajtuar duke i torturuar në mënyrë çnjerëzore.

Prokuroria, në aktakuzë, ka propozuar që gjatë shqyrtimit kryesor të dëgjohen tetëmbëdhjetë (18) dëshmitarë.

Shqyrtimi fillestar është caktuar për datën 10 janar të vitit 2024.

3__PROCEDURA ANKIMORE (SHKALLA E DYTË)

3.1. Lënda: *Prokurori kundër Remzi Shalës*

Kolegji^[19] i Departamentit Special i Gjykatës së Apelit, i kryesuar nga gjyqtari Kreshnik Radoniqi, në çështjen penale kundër të akuzuarit Remzi Shala, të akuzuar për kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, pas mbajtjes së seancës së kolegjit, në datën 05 dhjetor të vitit 2023, duke vendosur lidhur me ankesat e palëve në procedurë, të parashtruara kundër aktgjykimit të shkallës së parë, mori aktgjykimin, me të cilin i refuzoi si të pabazuara ankesat e prokurorisë dhe të mbrojtjes së të pandehurit, ndërsa aktgjykimin e Gjykatës Themelore të Prizrenit (P.nr.26/20) të datës 27 qershor të vitit 2023 e vërtetoi, me të cilin aktgjykim ishte dënuar në kohëzgjatje prej nëntë (9) vite e gjashtë (6) muaj burgim, kurse ankesa e përfaqësuesit të palës së dëmtuar u hudhë si e palejuar.

Rrjedha e procedurës penale^[20]

Procedura paraprake hetimore lidhur me marrjen me dhunë nga shtëpia e tij të Haxhi Përteshit nga fshati Duhël/Dulje nga ana e pjesëtarëve të armatosur dhe në uniformë të UÇK–së në datën 26 qershor të vitit 1998, si dhe në lidhje me vdekjen e tij të paqartë pas disa ditësh (trupi i tij i pajetë është gjetur në datën 1 korrik të vitit 1998 pranë rrugës në qendër të fshatit) është inicuar me dëshmitë e anëtarëve të familjes së tij të dhëna hetuesve të policisë së UNMIK–ut gjatë vitit 2002.

Hetimi i këtij krimi dhe i kryerësve të mundshëm ka vazhduar edhe nga ana e hetuesve të EULEX–it, pasi që ky mision për sundimin e ligjit i ka marrë përsipër kompetencat në vitin 2009 në Kosovë. Me vendim të prokurorit ndërkombëtar të EULEX–it, të datës 24 prill të vitit 2014, janë ngritur hetimet kundër ish pjesëtarëve të UÇK–së, Remzi Shala dhe B.Q.^[21]

[19] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarët Afërdita Bytyçi dhe Ferit Osmani.

[20] Procedura penale në lëndën *Prokurori kundër Remzi Shalës* ka qenë objekt i analizave, të cilat janë publikuar në raportet vjetore të FDHK për vitet 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 dhe 2021. Ato mund të gjenden në faqen zyrtare të internetit të FDHK: www.hlc-kosovo.org.

[21] Procedura hetimore kundër të dyshuarit B.Q. më vonë është ndërprerë në mungesë të provave.

Marrja me dhunë nga shtëpia, përkatësisht privimi nga liria dhe vdekja e Haxhi Përteshit kanë ndodhur për shkak të dyshimit të pretenduar se ai ka bashkëpunuar me organet serbe.

Pas reduktimit të mandatit të EULEX-it në Kosovë, lënda, në verën e vitit 2015, është lëshuar në kompetencë të prokurorëve vendor të Zyrës së PSRK, të cilët i kanë vazhduar hetimet kundër Shalës dhe B.Q. Hetimet kundër të dyshuarit B.Q., në mungesë të provave, së shpejti janë ndërprerë.

Aktakuza

Zyra e PSRK (prokurori Haki Gecaj) në datën 19 tetor të vitit 2016^[22] e ka ngritur aktakuzën kundër të akuzuarit Remzi Shala në drejtim të veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*^[23] të kryer në bashkëkryerje me kryerës të panjohur gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë. I akuzuari ngarkohet se në datën 26 qershor të vitit 1998, në fshatin Duhël/Dulje, komuna e Suharekës/Suva Reka, me përdorimin e dhunës e ka marrë nga shtëpia Haxhi Përteshin, trupi i të cilit pas disa ditësh (1 korrik i vitit 1998) është gjetur në afërsi të rrugës rajonale në fshatin Duhël/Dulje, komuna e Suharekës/Suva Reka.

Shqyrtimi kryesor

Procedura e vlerësimit të aktakuzës para Gjykatës Themelore në Prizren ka përfunduar me vendimin e datës 6 mars të vitit 2017 mbi refuzimin e kërkesës për hedhjen e aktakuzës. Gjykata e Apelit, me vendim të datës 23 mars të vitit 2017, e ka konfirmuar këtë vendim të Gjykatës Themelore.

Shqyrtimi kryesor i shkallës së parë është hapur në datën 12 maj të vitit 2017 me leximin e aktakuzës. Lidhur me te, i akuzuari Shala është deklaruar se nuk është fajtor. Janë kryer edhe fjalët hyrëse të palëve në procedurë. Trupi gjykues, deri në shpalljen e aktgjykimit, në datën 2 korrik të vitit 2019, ka mbajtur seanca gjatë tridhjetë e shtatë (37)^[24] ditëve gjyqësore, në kuadër të të cilave janë dëgjuar tri-dhjetë (30) dëshmitarë të propozuar nga palët në procedurë si dhe, sipas detyrës zyrtare, nga ana e trupit gjykues [njëzet e tre (23) me propozim të prokurorit, katër (4) me propozim të palës së dëmtuar, kurse tre (3) sipas detyrës zyrtare nga

[22] Kjo është aktakuza e parë për krime të luftës nga ana e prokurorëve vendor të Zyrës së PSRK, pas reduktimit të mandatit të EULEX-it në datën 15 qershor të vitit 2014.

[23] E paraparë me nenin 142 në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së, në lidhje me nenin 3 (1a) të Konventës së Katërtë të Gjenevës të vitit 1949, po ashtu e dënueshme me nenin 152 në lidhje me nenin 32 të KPRK.

[24] Në ditë të gjykimit nuk janë llogaritur seancat e dëgjimit lidhur me aktakuzën.

ana e gjykatës]. Janë paraqitur provat materiale. I akuzuari^[25] është përgjigjur në pyetjet e mbrojtësit. Ai ka refuzuar të përgjigjet në pyetjet e prokurorit dhe të trupit gjykues, duke e shfrytëzuar të drejtën për t'u mbrojtur në heshtje. Palët në procedurë i kanë sjellë argumentet e tyre përfundimtare.

Aktgjykimi i shkallës së parë

I akuzuari, me anë të aktgjykimit, i cili është shpallur në datën 3 korrik të vitit 2019, është shpallur fajtor për kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*^[26], për arsye se gjatë kohës së konfliktit të armatosur, në cilësinë e pjesëtarit të UÇK-së, në uniformë dhe i armatosur, në datën 26 qershor të vitit 1998, rreth orës 23:00 në fshatin Duhël/Dulje, komuna e Suharekës/Suva Reka, në bashkëkryerje edhe me pesë (5) ose gjashtë (6) pjesëtarë të UÇK-së, e ka privuar nga liria civilin Haxhi Përteshi, për të cilin është dyshuar se po bashkëpunonte me forcat e armatosura serbe. Trupi i tij i pajetë është gjetur pranë rrugës në qendër të fshatit, pas disa ditësh.

Me aktgjykimin e gjykatës së shkallës së parë, të akuzuarit i është shqiptuar dënimi me burgosje në kohëzgjatje prej katërmëdhjetë (14) vitesh, në të cilin i është llogaritur koha e kaluar në paraburgim, i cili i është vazhduar deri në plotfuqishmërinë e aktgjykimit.

Procedura ankimore

I akuzuari dhe mbrojtësi i tij, avokati nga Suhareka/Suva Reka, Natal Bullakaj, e kanë kundërshtuar aktgjykimin e shkallës së parë me anë të ankesës për shkak të shkeljeve thelbësore të dispozitave të procedurës penale, shkeljes së ligjit penal, gjendjes faktike në mënyrë të gabuar dhe të paplotë të konstatuar, si dhe vendimit mbi sanksionin penal. I autorizuari i të dëmtuarve e ka kundërshtuar aktgjykimin e shkallës së parë për shkak të lartësisë së dënimit të shqiptuar.

[25] I akuzuari, gjatë gjykimin të parë të shkallës së parë, deri në fund të vitit 2018 është mbrojtur në liri. Ai, edhe pse është lajmëruar në mënyrë të rregullt, nuk i është përgjigjur ftesës së gjykatës për vazhdimin e shqyrtimit kryesor, i cili ka qenë i caktuar për datën 9 janar të vitit 2019. Me anë të fletarrestit është privuar nga liria në datën 24 maj të vitit 2019 në orët e mëngjesit. Ai, pas sjelljes së aktgjykimit të Gjykatës së Apelit të datës 26 nëntor të vitit 2019, e cila ka vendosur lidhur me ankesën e aktgjykimit të shkallës së parë, është gjendur në vuajtje të dënimit me burgosje. Me heqjen e aktgjykimit të gjykatave më të ulëta nga ana e Gjykatës Supreme të Kosovës, me anë të aktgjykimit të datës 20 mars të vitit 2020 si dhe me kthimin e lëndës në rishqyrtim dhe rivendosje, të akuzuarit në datën 30 prill prapë i është caktuar paraburgimi njëmuajor, i cili më vonë është vazhduar. I akuzuari ka qenë në paraburgim deri në fund të vitit raportues.

[26] E kryer në bashkëkryerje, e paraparë dhe e dënueshme me anë të nenit 142, në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së, në lidhje me nenin 3 (a) të Konventës së Katërtë të Gjenevës, po ashtu e dënueshme me nenin 152, paragrafët 1 dhe 2, në lidhje me nenin 31 të KPRK (2012).

Aktgjykimi i Gjykatës së Apelit

Kolegji ankimor i Departamentit Special të Gjykatës së Apelit, me të cilin ka kryesuar gjyqtari, Vaton Durguti^[27], në lëndën *Prokurori kundër Remzi Shalës*, në datën 26 nëntor të vitit 2019 e ka mbajtur seancën, gjatë të cilës janë shqyrtuar ankesat e palëve në aktgjykimin e Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren, të shpallur në datën 3 korrik të vitit 2019 (P.nr. 181/2016).

Kolegji ankimor me aktgjykimin e tij të datës 26 nëntor të vitit 2019 pjesërisht i ka pranuar pretendimet ankimore të të akuzuarit, në atë mënyrë që aktgjykimin e Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren, sipas detyrës zyrtare, e ka ndryshuar në pikëpamje të kualifikimit juridik të veprës penale dhe të lartësisë së dënimit të shqiptuar. Gjykata e Apelit me anë të aktgjykimit ka gjetur se në veprimet e të akuzuarit Remzi Shala ka elemente të veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile* nga neni 142, në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së (i cili ka qenë në fuqi në kohën e kryerjes së veprës penale), si dhe në lidhje me nenin 3 (1a) të Konventës së Katërtë të Gjenevës të vitit 1949, për të cilën ia ka shqiptuar dënimin me burgosje në kohëzgjatje prej dhjetë (10) vitesh.

Me aktgjykimin e Gjykatës së Apelit është refuzuar, si e pabazuar, ankesa e të autorizuarit të të dëmtuarve, avokatit nga Prishtina/Priština, Asdren Hoxha.

Kërkesa për mbrojtjen e ligjshmërisë

Mbrojtësi i të akuzuarit Shala, avokati Natal Bullakaj kundër aktgjykimin të plotfuqishëm të Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren të datës 3 korrik të vitit 2020 (P nr. 181/2016) dhe aktgjykimin të Departamentit Special të Gjykatës së Apelit (APS nr.14/2019) të datës 26 nëntor të vitit 2019, ia ka parashtruar Gjykatës Supreme të Kosovës në datën 20 janar të vitit 2020 mjetin e jashtëzakonshëm juridik – kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë për shkak të shkeljes së ligjit penal nga neni 432, paragrafi 1, pika 1.2 e KPPRK dhe shkeljeve thelbësore të dispozitave të procedurës penale nga neni 382 i KPPRK.

Sipas pretendimeve të kërkesës për mbrojtje të ligjshmërisë, gjykata e shkallës së parë e ka shkelë ligjin penal në dëm të të dënuarit, sepse ai është shpallur fajtor për kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile* (nga neni 142, në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së, si dhe në lidhje me nenin 3 (1a) të Konventës së Katërtë të Gjenevës të vitit 1949, e dënueshme edhe me nenin 152, në lidhje me nenin 31 të KPRK), edhe pse, në bazë të provave të paraqitura, të cilat gjenden në

[27] Anëtarët e kolegjit ankimor, gjyqtarët Kreshnik Radoniqi (gjyqtarë raportues) dhe Burim Ademi.

shkresat e lëndës, rezulton se në veprimet e të akuzuarit nuk ka elemente të veprës penale, për të cilën është i akuzuar dhe është shpallur fajtor. Më tutje thuhet se gjykata e shkallës së parë me rastin e shpalljes së aktgjykimit, nuk i ka arsyetuar faktet vendimtare, të cilat e përbëjnë tiparin e veprës penale si dhe faktet, të cilat kanë të bëjnë me kualifikimin ligjor të veprës penale.

Sipas pretendimeve të kërkesës, gjykata e shkallës së parë me rastin e shpalljes së aktgjykimit, me të cilin të akuzuarin e ka shpallur fajtor, nuk i ka vlerësuar në mënyrë të rregullt të gjitha rrethanat dhe faktet, të cilat kanë ndikuar në fajësinë, përkatësisht pafajësinë e të akuzuarit. Dënimi është caktuar pa vërtetimin e fajësisë. Gjatë marrjes së vendimit, gjykata e shkallës së parë nuk i ka marrë parasysht rrethanat, të cilat shkojnë në favor të të akuzuarit. Lloji dhe lartësia e dënimit të caktuar janë në kundërshtim të plotë me ligjin, sepse nuk janë vërtetuar të gjitha rrethanat, të cilat do të ndikonin në sjelljen e vendimit të drejtë dhe të ligjshëm.

Mbrojtësi, me anë të kërkesës pohon se gjykata e shkallës së parë nuk ka dhënë arsyetim të qartë për faktorët vendimtarë në lidhje me kryerjen e veprës penale, për të cilën i akuzuri Shala ngarkohet. Po ashtu, ekziston mospërputhja midis dispozitivit dhe arsyetimit të aktgjykimit.

Sipas pretendimeve të mbrojtësit, gjykata e shkallës së dytë i ka përsëritur lëshimet e gjykatës së shkallës së parë në pikëpamje të kualifikimit të veprës penale. Gjkata e Apelit, sipas detyrës zyrtare, e ka bërë rikualifikimin, duke e kualifikuar si vepër penale të *krimit të luftës kundër popullatës civile* nga neni 142, në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së, si dhe në lidhje me nenin 3 (1a) të Konventës së Katërtë të Gjenevës të vitit 1949. Gjkata e shkallës së dytë e ka ndryshuar aktgjykimin e Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren vetëm në pikëpamje të vendimit mbi dënimin, duke ia shqiptuar të akuzuarit dënimin me burgosje në kohëzgjatje prej dhjetë (10) vitesh, në të cilin është e llogaritur koha e kaluar në paraburgim prej datës 14 maj të vitit 2019.

Sipas gjetjeve të mbrojtësit, gjykata e shkallës së dytë, me vendimin e saj, nuk ia ka dalë të eliminojë lëshimet dhe shkeljet e gjykatës së shkallës së parë, gjë që ka qenë e mundur me anë të heqjes së aktgjykimit të shkallës së parë dhe me kthimin e lëndës në gjykim të shkallës së parë.

Sipas gjetjeve të kërkesës, Gjykata e Apelit, gjatë rikualifikimit, ka gjetur se i akuzuari e ka kryer veprën penale si urdhërdhënës, përkatësisht se i akuzuari në mbrëmjen kritike ka udhëhequr me grupin, i cili ka qenë në shtëpinë e të dëmt-

uarit. Gjykata e shkallës së dytë nuk i ka paraqitur provat, me të cilat i ka arsyetuar gjetjet e saj. Sipas pretendimeve të mbrojtjes, i dënuari ka qenë vetëm një ushtar i thjeshtë. Pohimet se i dënuari në mbrëmjen kritike e ka udhëhequr ekipin, i cili ka qenë në shtëpinë e të dëmtuarve, sipas mendimit të mbrojtjes janë një trillim i të dëmtuarve si dhe pasojë e përshkrimit të gabuar të këtij veprimi nga ana e organeve të ndjekjes.

Mbrojtësi, me anë të kërkesës, i ka cekur edhe shembujt e shkeljeve: rrethanat e caktuara, përkatësisht disa pjesë shumë të rëndësishme të deklaratave të dëshmitarëve, nuk janë konstatuar nga ana e gjykatës në procesverbal; janë dëgjuar disa dëshmitarë, të cilët nga arsye të caktuara nuk janë dëgjuar; disa propozime të mbrojtjes nuk janë propozuar.

Mbrojtësi i ka propozuar Gjykatës Supreme për të pranuar kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë së të akuzuarit dhe që ta lirojë atë nga akuzat, me të cilat ngarkohet ose që ta heq aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Prizren të datës 3 korrik të vitit 2019 dhe që, së këndejmi, lëndën ta kthejë në gjykatën e shkallës së parë në rivendosje ose që, nëse Gjykata Supreme nuk i gjen shkeljet e cekura me kërkesë, t'i ndryshojë aktgjykimet e cekura dhe të akuzuarit Shala t'ia zbus dënimin nën minimumin ligjor.

Zyra e prokurorit të shtetit, me anë të shkresës së datës 14 shkurt të vitit 2020, ka propozuar që kërkesa për mbrojtje të ligjshmërisë e të dënuarit të refuzohet si e pabazuar.

Aktgjykimi i Gjykatës Supreme të Kosovës

Gjykata Supreme, në seancën e trupit gjykues, i ka shqyrtuar shkresat e lëndës në pajtim me dispozitat ligjore (neni 435, paragrafi 1, në lidhje me nenin 436, paragrafi 1 i KPPRK), duke gjetur në fund se kërkesa për mbrojtjen e ligjshmërisë është e bazuar.

Gjykata Supreme ka gjetur se janë të bazuara pretendimet e mbrojtjes së të gjykuarit se aktgjykimi i shkallës së parë përmban shkelje thelbësore të procedurës penale. Aktgjykimi i shkallës së dytë nuk përmban arsyetim në lidhje me ekzistimin e veprës penale dhe përgjegjësinë penale të të gjykuarit. Shkeljet e cekura të gjykatës së shkallës së parë nuk janë hequr me aktgjykimin e gjykatës së shkallës së dytë, e cila po ashtu përmban shkelje thelbësore të dispozitave të procedurës penale të parapara me nenin 384, paragrafi 1, pika 12, në lidhje me nenin 370, paragrafi 7 i KPPRK.

Sipas gjetjeve të Gjykatës Supreme, me anë të aktgjykimeve të cekura nuk janë dhënë arsyetimet në pikëpamje të ekzistimit të veprës penale dhe të përgjegjësisë penale së të gjykuarit, posaçërisht kur është fjala për të gjykuarin në pikëpamje të dhënies ose të zbatimit të urdhrave, përkatësisht zbatimit të urdhrit ndaj popullatës civile. Nuk është vërtetuar se ai ka vepruar në kundërshtim me dispozitat e nenit 142 të LP të RSFJ-së, përkatësisht në marrjen e civilëve si pengje.

Po ashtu, gjykata e shkallës së parë nuk e ka arsyetuar se në çfarë mënyre janë manifestuar elementet e veprës penale nga neni 142 i LP të RSFJ-së: „Kushdo që i shkel rregullat e të drejtës ndërkombëtare gjatë luftës, konfliktit të armatosur, okupimit, urdhëron që të kryhen vrasje ndaj popullatës civile, terror [...], marrje të pengjeve [...], ose kushdo kryen ndonjë vepër penale të cekur më lartë...”

Gjykata Supreme ka vlerësuar se gjykata e shkallës së parë me aktgjykimin e saj nuk e ka arsyetuar nëse i dënuari ka pasur ndonjë pozitë në hierarkinë ushtarake në kohën kur ka vepruar, si dhe as se cilin rol konkret e ka pasur në ditën kritike, edhe pse nuk është e kontestueshme se ka qenë pjesëtar i UÇK-së. Por, sipas Gjykatës Supreme, që të mund të vërtetohen elementet e veprës penale, me të cilën i dënuari ngarkohet, është e nevojshme të plotësohen dy kushte: si e para, që në mënyrë të qartë të vërtetohet se ai si kryerës ka dhënë urdhër (që e vërteton ekzistimin e pozitës së tij të rangut të lartë në raport me personat që e zbatojnë urdhrin), përkatësisht që në këtë rast të vërtetohet saktësisht urdhërdhënësi për veprim kundër popullatës civile, konkretisht në këtë rast ndaj të dëmtuarve, dhe, si e dyta, të vërtetohet nëse i gjykuari e ka kryer urdhrin, të cilin e ka marrë nga eprorët e tij. Në rastin konkret, këto dy elemente thelbësore të kësaj vepre penale në vendimet gjyqësore të sjella kanë mbetur të pavërtetuara.

Sipas Gjykatës Supreme, me aktgjykim nuk është përshkruar mënyra e veprimit të të gjykuarit, me çka nuk janë plotësuar elementet themelore të veprës penale, për të cilën i gjykuari është shpallur fajtor. Fakti se me të gjykuarin në mbrëmjen kritike kanë qenë edhe pesë (5) ose gjashtë (6) pjesëtarë të panjohur të UÇK-së nuk do të thotë se i gjykuari me çdo kusht ka qenë udhëheqës i grupit, e posaçërisht nuk është vërtetuar se ai ka qenë personi i cili iu ka dhënë urdhra të tjerëve, siç është konstatuar në aktgjykimin e gjykatës së shkallës së parë, që është pranuar dhe mbështetur me vendim të gjykatës së shkallës së dytë.

Sipas gjetjeve të Gjykatës Supreme, arsyetimi i gjykatës së shkallës së parë është në kundërshtim me vetveten. Gjykata e shkallës së parë në aktgjykim ka konstatuar se mënyra e kryerjes së veprës penale *krim i luftës*, për të cilën i akuzuari është

shpallur fajtor, „përbëhet nga dhënia e urdhrit për kryerjen e veprimeve të pajueshme ose kryerja e të njëjtave”, edhe pse asnjë pasazh i aktgjykimit të shkallës së parë nuk e zgjidh dilemën nëse është vërtetuar ekzistimi i elementeve të cekura më lartë. Nga kjo rezulton se arsyetimi është në kundërshtim me dispozitivin e aktgjykimit të gjykatës së shkallës së parë mbi ekzistimin e veprës penale dhe përgjegjësinë e të gjykuarit.

Me aktgjykimin e shkallës së parë nuk janë vërtetuar elementet e veprës penale, siç është, për shembull, mënyra e veprimit të personit të gjykuar, me fjalë të tjera nëse ai ka vepruar si dikush i cili ka dhënë ose ka kryer urdhra ndaj të dëmtuarve. Për këto arsye, aktgjykimi i shkallës së parë është hartuar me anë të shkeljeve thelbësore të procedurës penale, të cilat nuk janë eliminuar me vendimin e gjykatës së shkallës së dytë.

Gjykata e shkallës së parë, gjatë procedurës, duhet të veprojë në pajtim me aktgjykimin e Gjykatës Supreme, të paraqes provat ekzistuese, sipas nevojës të sigurojë dhe të paraqes edhe prova të tjera dhe të sjellë vendim të ligjshëm dhe të rregullt në këtë lëndë. Para së gjithash, duhet të eliminohen paqartësitë në zhvillimin e ngjarjeve si dhe të precizohet mënyra e veprimit të të gjykuarit. Në këtë mënyrë do të vërtetohet plotësisht nëse ai ka dhënë urdhra ose ka vepruar sipas urdhrave, që në atë mënyrë të veprojë ndaj popullatës civile, në rastin konkret ndaj të dëmtuarve.

Rigjykimi

Shqyrtimi kryesor në rigjykim është hapur në datën 24 qershor të vitit 2020 para trupit gjykues në të njëjtën përbërje, i cili ka vendosur në gjykimin e parë të shkallës së parë.

Në rigjykim janë mbajtur pesëdhjetë (50) seanca gjyqësore. Brenda kësaj periudhe janë dëgjuar tridhjetë e pesë (35) dëshmitarë të propozuar nga palët në procedurë.

Po ashtu, i pandehuri Shala në rigjykim ka dhënë deklaratë para trupit gjykues edhe është marrë në pyetje nga mbrojtësi i tij Blerim Mazreku, palët në procedurë dhe nga anëtarët e trupit gjykues.

Në datën 27 qershor të vitit 2023, trupi gjykues i Departamentit për Krime të Rënda të Gjykatës Themelore në Prizren, ka marrë aktgjykimin fajësues.

Aktgjykimi i shkallës së parë në rigjykim

Trupi gjykues^[28] i Departamentit për Krime të Rënda i Gjykatës Themelore në Prizren, i kryesuar nga gjyqtarja Raime Elezi, në çështjen penale kundër të akuzuarit Remzi Shala, të akuzuar për kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, pas mbajtjes së shqyrtimit kryesor, në datën 27 qershor të vitit 2023 ka shpallur aktgjykimin fajësues dhe Shalën e ka dënuar me nëntë (9) vite e gjashtë (6) muaj burgim.

I pandehuri është gjetur fajtor se gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë, në datën 26 qershor të vitit 1998, rreth orës 23:00, në fshatin Duhël/Dulje, si pjesëtar i UÇK-së, në uniformë dhe i armatosur me armë të gjatë, së bashku me 5–6 ushtarë të UÇK-së, deri më tani të pidentifikuar, të armatosur dhe me maska në fytyrë, përveç të pandehurit i cili ishte pa maskë në fytyrë, e kanë marrë peng Haxhi Përteshin nga shtëpia e tij në prani të familjarëve të vet dhe, pas mbajtjes së viktimës për disa ditë të mbyllur në një vend të pidentifikuar në mënyrë të kundërligjshme, trupi i pajetë i tij është gjetur në datën 01 korrik të vitit 1998 në afërsi të rrugës afër qendër së fshatit Duhël/Dulje.

Dëshmia kryesore kundër të pandehurit Shala ka qenë dëshmia e dëshmitarit/dëmtuarit Agron Përteshi, i cili e ka identifikuar të pandehurin si person, i cili në bashkëkryerje me ushtarë të tjerë të UÇK-së e ka marrë peng babain e tij nga shtëpia.

Aktgjykimi i shkallës së dytë

Kolegji i Departamentit Special i Gjykatës së Apelit, i kryesuar nga gjyqtari Kreshnik Radoniqi, në çështjen penale kundër të akuzuarit Remzi Shala, të akuzuar për kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, pas mbajtjes së seancës së kolegjit, në datën 05 dhjetor të vitit 2023, duke vendosur lidhur me ankesat e palëve në procedurë, të parashtruara kundër aktgjykimit të shkallës së parë, mori aktgjykimin, me të cilin i refuzoi si të pabazuara ankesat e prokurorisë dhe të mbrojtjes^[29] së të pandehurit, ndërsa aktgjykimin e Gjykatës Themelore të Prizrenit (P.nr.26/20) të datës 27 qershor të vitit 2023 e vërtetoi, me të cilin aktgjykim ishte dënuar në kohëzgjatje prej nëntë (9) vite e gjashtë (6) muaj burgim, kurse ankesa e përfaqësuesit të palës së dëmtuar u hudhë si e palejuar.

Kolegji i apelit është përgjigjur në mënyrë të detajuar në të gjitha pretendimet e ngritura nga palët në procedurë përmes ankesave kundër aktgjykimit të shkallës

[28] Anëtarët e trupit gjykues, Luan Berisha dhe Fatmir Krasniqi.

[29] Avokati Blerim Mazreku nga Prizreni.

së parë. Gjykata e Apelit gjeti se vepra penale – marrja e pengjeve si krim i luftës kundër popullatës civile, në kohën e kryerjes ka qenë e inkriminuar edhe në ligjin vendor dhe atë ndërkombëtarë. I akuzuari, në bashkëveprim me persona të tjerë të panjohur, e kanë marrë peng viktimën Haxhi Përteshi, i cili pas 5–6 dite është gjetur i vdekur. Andaj, Gjykata e Apelit gjen se në veprimet e të akuzuarit manifestohen të gjitha elementet e veprës penale, krim i luftës kundër popullatës civile, nga neni 142 lidhur me nenin 22 të LP të RSFJ–së dhe nenit 3 të Konvetës së IV–të të Gjenevës.

Gjykata e Apelit nuk gjeti prova që dëshmojnë se i akuzuari Remzi Shala ka pasur pozitë udhëheqëse brenda shtabit të UÇK–së në Grejqevcë/Grejçevce apo ndonjë provë se i pandehuri ka pranuar urdhër nga eprori i tij për marrjen e viktimës, Haxhi Përteshi, por është vërtetuar se i njëjti, sipas dëshmive të dëshmitarëve, në natën kritike kishte pozitë të udhëheqësit të grupit.

Gjetjet e FDHK

– Departamenti për Krime të Rënda i Gjykatës Themelore të Prizrenit, rastin Prokurori kundër Remzi Shalës, e ka gjykuar si rast të fundit për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, të trajtuar nga gjykatat rajonale, pasi që me hyrjen në fuqi të Ligjit për Gjykatat, nga janari i vitit 2019, rastet e krimeve të luftës trajtohen ekskluzivisht vetëm nga Departamenti Special i Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priştina.

– Që nga fillimi i procesit gjyqësor prej vitit 2016, monitoruesit e FDHK e kanë monitoruar rregullisht këtë proces gjyqësor. Në mënyrë më të detajuar lidhur me analizën e rastit dhe të gjeturat e FDHK mund të lexoni në raportet vjetore mbi monitorimin e gjykrimeve për krimet e luftës të publikuara në faqen elektronike të FDHK: www.hlc-kosovo.org.

4 MJETET E JASHTËZAKONSHME (SHKALLA E TRETË)

4

4.1. Lënda: *Prokurori kundër Goran Stanishiqit*

Kolegji^[30] i Gjykatës Supreme, i kryesuar nga gjyqtari Agim Maliqi, në procedurën lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik (kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë të ushtruar nga mbrojtësi i të dënuarit dhe prokurorit të shtetit), në lëndën *Prokurori kundër Goran Stanishiqit*, me aktgjykimin e datës 16 shkurt të vitit 2023 i ka refuzuar si të pabazuara kërkesat për mbrojtje të ligjshmërisë, të ushtruara kundër aktgjykimit të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina (PS.nr.11/2020) dhe aktgjykimit të Departamentit Special të Gjykatës së Apelit (APS.nr.28./2022).

I dënuari Stanishiq, me anë të aktgjykimit të Gjykatës së Apelit, të datës 27 shtator të vitit 2022, e ka aprovuar pjesërisht ankesën e mbrojtësit të të pandehurit duke e ndryshuar vendimin mbi dënimin ashtu që kjo gjykatë të pandehurin Stanishiq e dënoi me burgim në kohëzgjatje prej pesëmbëdhjetë (15) vite burgim për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

Rrjedha e procedurës penale

Lidhur me krimet, të cilat gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë janë kryer në muajin prill të vitit 1999 në fshatin Sllovi/Slovinje, komuna e Lipjanit/Lipljan, kur popullata e këtij fshati i është shtruar terrorizimit, keqtrajtimit, plaçkitjes dhe dëbimit nga shtëpitë e tyre, kur edhe janë vrarë dyzet e dy (42) persona, kurse shumë persona të tjerë janë plagosur, veprimet e para hetimore janë ndërmarrë menjëherë pas konfliktit të armatosur. Pak më vonë janë sjellë edhe disa vendime të caktuara mbi hapjen e hetimeve kundër të dyshuarve të caktuar, janë dëgjuar shumë dëshmitarë, e madje janë ngritur edhe disa aktakuza të caktuara.^[31]

[30] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarë Valdete Daka dhe Rasim Rasimi.

[31] Sipas informacioneve, të cilat i posedon FDHK, në bazë të përcjelljes së rregullt të gjykimeve për krimet e luftës, në datën 15 maj të vitit 2000, nga Zyra e Prokurorisë Publike të Qarkut në Prishtinë/Priştina është ngritur aktakuza kundër Dragisha Pejiqit në drejtim të veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*. Procedura penale lidhur me këtë aktakuzë nuk ka vazhduar, pasi që i akuzuari, pas ngritjes së aktakuzës, ka ikur nga spitali i Mitrovicës/Mitrovica,

Zyra e PSRK, me qëllim të ndriçimit të rrethanave, në të cilat këto ngjarje janë zhvilluar, ka vazhduar me hetimin e këtij rasti në fshatin Sllovi/Slovinje dhe, së këndejmi, e ka autorizuar policinë e Kosovës (PK), përkatësisht Drejtorinë për Hetimin e Krimeve të Rënda (DHKR), që këto rrethana të hetohen.

Hetuesit e DHKR, në datën 14 maj të vitit 2018, ia kanë dorëzuar PSRK kallëzimin penal kundër të dyshuarit Goran Stanishiqit, MM, SM, si dhe kundër edhe njëzet e tetë (28) personave të dyshuar, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se e kanë kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* dhe vepra të tjera të përfshira me kapitullin XV të Kodit Penal të Kosovës të vitit 2012.

Lidhur me dyshimet e cekura, i dyshuari Stanishiq është privuar nga liria në datën 20 korrik të vitit 2019 në kalimin kufitar Jarinë/Jarinje, komuna e Leposaviqit/Leposavić, kur edhe i është caktuar masa e ndalimit prej dyzetë e tetë (48) orësh.

Pas shqyrtimi të kallëzimit penal dhe provave të bashkëngjitura, Zyra e PSRK, në datën 22 korrik të vitit 2019, ka nxjerr aktvendim për fillimin e hetimeve kundër të pandehurit Goran Stanishiqit për vepra penale të krimeve të luftës.

Zyra e PSRK, në të njëjtën ditë ia ka parashtruar Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština kërkesën për caktimin e masës së paraburgimit^[32], për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se aso kohe i dyshuari Stanishiq, në bashkëkryerje me persona të panjohur dhe me pjesëtarë të njërive të formacionit rezervë të ushtrisë dhe të policisë së Serbisë, ndaj të cilëve organet e ndjekjes së Kosovës nuk kanë qasje, ka kryer *krim të luftës kundër popullatës civile*. Sipas kërkesës, me këtë masë do të sigurohej prania e tij në gjykatë si dhe zhvillimi i suksesshëm i procedurës penale.

Pas seancës së dëgjimit, Departamenti Special i Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština në datën 22 korrik të vitit 2019 e ka sjellë vendimin, me të cilin të dyshuarit i është caktuar paraburgimi në kohëzgjatje prej tridhjetë (30) ditësh, për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar se në bashkëkryerje e ka kryer veprën penale *krim të luftës kundër popullatës civile*, e me qëllim të vazhdimet të papenguar të hetimeve, të dëgjimit të dëshmitarëve, të mbledhjes së provave si dhe për shkak të

ku ka qenë në shërim. Me anë të aktakuzës, atij i është vënë në barrë se vepra penale, në ditën kritike, është kryer në bashkëkryerje me më shumë persona, të cilët aso kohe nuk kanë qenë të qasshëm për organet e ndjekjes, në mesin e të cilëve ka qenë edhe tash i akuzuari Stanishiq. <https://www.hlc-kosovo.org/storage/app/media/HLC-Kosovo-An-overview-of-war-crime-trials-in-Kosovo-1999-2018.pdf>.

[32] Kërkesën e ka paraqitur prokurori i shtetit i Zyrës së PSRK, Enver Krasniqi.

rrezikut nga arratisja e tij. Sipas gjetjeve të gjykatës, ndaj të dyshuarit, për shumë vite, nuk kanë pasur qasje organet e ndjekjes të Kosovës.

Zyra e PSRK (prokurorja e shtetit, Drita Hajdari) në datën 6 shkurt të vitit 2020 e ka ngritur aktakuzën kundër Stanishiqit në drejtim të veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, po ashtu e dënueshme edhe si *krim i luftës si shkelje e nenit 3 të përbashkët të Konventave të Gjenevës*, e kryer me anë të më shumë veprimeve të ndryshme.

Aktakuza

Të akuzuarit i është vënë në barrë se në muajin prill të vitit 1999, gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë, në cilësinë e pjesëtarit të njërive të formacionit rezervë të forcave policore të Ministrisë së Punëve të Brendshme (MPB) të Serbisë, në kundërshtim me rregullat e të drejtës ndërkombëtare humanitare, në kuadër të sulmit të gjerë dhe sistematik të forcave ushtarake, policore dhe paramilitare serbe në popullatën civile shqiptare në fshatin Sllovi/Slovinje dhe Tërbovc/Trbovac, komuna e Lipjanit/Lipljan, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë, ka marrë pjesë në dëbimin e popullatës civile shqiptare, me anë të vrasjeve dhe me veprime të tjera çnjerëzore, siç janë:

1. Në datën 15 prill të vitit 1999, në fshatin Sllovi/Slovinje, së bashku me persona, ndaj të cilëve nuk kanë qasje organet e ndjekjes, ka hyrë në oborrin e shtëpisë familjare Gashi, iu ka urdhëruar anëtarëve të kësaj familjeje t'i lëshojnë shtëpitë, e, pasi që ata kanë dalë në oborr, ai ka marrë pjesë në ndarjen e grave nga burrat si dhe në urdhërimin e grave që ta lëshojnë oborrin dhe të dalin në rrugë. Pasi që disa gra kanë dalë (në oborr kanë mbetur Z. G. dhe Xh.H.), në murin e oborrit i kanë rreshtuar Murat, Omer dhe Enver Gashin, si dhe nipat e tyre, Arben Gashin dhe Bekim Hazirin, dhe në ta kanë shtënë nga arma e zjarrit;

2. Në të njëjtën ditë, në të njëjtin fshat, në cilësinë e njëjtë dhe në bashkëkryerje me të tjerët, ai ka shkuar me automjetin *Lada Samara* në oborrin e familjes Behrami. Pasi që kanë dalë nga automjeti, nga arma automatike kanë shtënë në drejtim të F. B., Florim dhe R. B., të cilët kanë qenë në oborr, afër bunarit. Me atë rast e kanë privuar nga jeta Florim Behramin, derisa personat e tjerë, të cilët kanë qenë në oborr, ia kanë dalë të ikin;

3. Në të njëjtën ditë, në të njëjtin fshat, në afërsi të shkollës së vjetër dhe nga kolona e popullatës civile shqiptare, e cila ka qenë e detyruar të braktis shtëpitë e veta, ka marrë pjesë në ndarjen e Jakup Kryeziut, Bajram Gashit, Mejdi Pacollit,

Ramadan Kryeziut, Agim Ibrahimit dhe Elmi Berishës. Atyre iu kanë urdhëruar që të rreshtohen pranë një muri, i cili ka qenë pranë rrugës dhe i kanë privuar nga jeta duke shtënë në ta nga arma automatike;

4. Në datën 16 prill të vitit 1999, në afërsi të fshatit Tërbovc/Trbovce, në vendin e quajtur Lugu i lakrave/Dolina kupusa, të akuzuarit, edhe me katër persona në uniformë dhe të armatosur, e kanë ndaluar të dëmtuarën A1 dhe Zylfije Gashi, të cilat kanë qenë duke lëvizur nëpër pyll me qëllim që t'iu bashkohen familjeve të tyre e të cilat e kishin braktisur fshatin. Iu kanë urdhëruar të ulen në tokë. E dëmtuara A1 e ka shfrytëzuar rastin dhe është përpjekur për të ikur kur nga ajo kanë kërkuar që t'ua jap një pako me cigare. I akuzuari Stanishiq dhe personat e tjerë të armatosur kanë shtënë në drejtim të saj dhe e kanë goditur në pjesën e kofshës së djathtë, kur edhe është rrëzuar dhe është rrokullisur deri te përroi. Fshatarët e kanë gjetur në të njëjtën ditë në orët e mbrëmjes. Zylfijen e kanë gjetur të vdekur në vendin ku më herët atë ditë i ka ndaluar grupi i armatosur i personave, në të cilin ka qenë edhe i akuzuari.

Shqyrtimi kryesor

Pas procedurës së vlerësimit të aktakuzës, para trupit gjykues të cekur, në datën 25 qershor të vitit 2020 është hapur shqyrtimi kryesor.

Trupi gjykues gjatë shqyrtimit kryesor, i cili është zhvilluar gjatë vitit 2020 deri në fund të shtatorit të vitit 2021 ka mbajtur gjithsej nëntëmbëdhjetë (19) seanca gjyqësore (duke e përfshirë këtu edhe seancën fillestare). Janë dëgjuar gjithsej njëzet e dy (22) dëshmitarë, prej tyre tetëmbëdhjetë (18) dëshmitarë të propozuar nga prokuroria, dhe katër (4) dëshmitarë të propozuar nga mbrojtja. Po ashtu, janë marrë si të lexuara deklaratat e dëshmitarëve të tjerë, të cilët kanë dhënë deklaratat në procedurat hetimore tek misionet ndërkombëtare, që i kanë hetuar ngjarjet në Sllovi/Slovinje. Pas dëgjimit të dëshmitarëve, është bërë edhe administrimi i provave materiale: procesverbalet mbi identifikimin e personit përmes fotoalbumit, dokumentacioni mjekësor, raportet e autopsisë dhe raportet e tjera mjekoligjore, kontratat mbi shitblerjen e patundshmërisë etj.

Në fund të shqyrtimit kryesor, i pandehuri Goran Stanishiq është marrë në pyetje dhe është përgjigjur në pyetjet a palëve dhe të trupit gjykues.

Në seancën e datës 30 shtator të vitit 2022, palët në procedurë i kanë paraqitur fjalët e tyre përfundimtare.

Në datën 5 tetor të vitit 2021, i pandehuri Stanishiq është shpallur fajtor për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* nga Departamenti Special i Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština për të gjitha pikat e aktakuzës dhe është dënuar me dënimin maksimal prej njëzet (20) vite burgim.

Aktgjykimi i shkallës së parë

Trupi gjykues i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština (me të cilin ka kryesuar gjyqtari Valon Kurtaj^[33], në lëndën *Prokurori kundër Goran Stanishiqit*, në datën 05 tetor të vitit 2021 e ka shpallur aktgjykimin, me të cilin të akuzuarin Stanishiq e ka shpallur fajtor për kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile* dhe ia ka shqiptuar dënimin me burgim prej njëzet (20) viteve.

Sipas gjykatës, i akuzuari Goran Stanishiq, në cilësinë e pjesëtarit rezervë të forcave policore të MPB të Republikës së Serbisë, gjatë periudhës 15 dhe 16 prill të vitit 1999, gjatë një sulmi të gjerë dhe sistematik të forcave ushtarake, paramilitare dhe policore serbe kundër popullatës civile shqiptare në fshatrat Sllovi/Slovinje dhe Tërbovc/Trbovce të komunës së Lipjanit/Lipljan, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të këtij njësi, ka marrë pjesë në dëbimin e popullatës civile shqiptare, në kryerjen e vrasjeve të trembëdhjetë (13) civilëve shqiptarë dhe në plagosjen e A1.

Gjykata, në këtë çështje penale ka vërtetuar gjendjen faktike nga provat e administruara në këtë proces gjyqësor.

Fakte notore, të rëndësishme e të pakontestueshme, të cilat gjykata i ka vërtetuar në këtë çështje penale, janë se:

–I akuzuari Goran Stanishiq, ka qenë banor i fshatit Sllovi/Slovinje të Lipjanit/Lipljan deri në përfundimin e konfliktit të armatosur në Kosovë. Këtë fakt e vërtetojnë një sërë provash, deklaratash të dëshmitarëve, por ndër më të rëndësishmet është edhe vet deklarimi i të akuzuarit Stanishiqit, i cili në deklaratimet e tij ka deklaruar se ai ka jetuar në fshatin Sllovi/Slovinje të Lipjanit/Lipljan së bashku me familjen e tij (prindërit, gruan dhe fëmijët) deri në momentin e lëshimit të fshatit pas përfundimit të konfliktit të armatosur dhe hyrjes së forcave të NATO në Kosovë;

–I akuzuari Goran Stanishiqi, është djali i Tomislav Stanishiqit, i njohur nga të gjithë banorët e fshatit Sllovi/Slovinje e më gjerë me shkurtesën "Tomqi". Këtë fakt, gjykata e ka vërtetuar si nga dokumentet shkresore në shkresat e lëndës, të

[33] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarja, Valbona Musliu Selimaj, dhe gjyqtari, Musa Konxheli.

cilat vërtetojnë identitetin e të akuzuarit, po ashtu edhe nga pohimi i të akuzuarit me rastin e konstatimit të shënimeve të tij personale;

– I akuzuari Goran Stanishiqi, ka qenë fqinjë i familjes Gashi, tek e cila ka ndodhur masakra, e për të cilën është i akuzuar Goran Stanishiqi. Goran Stanishiqi dhe familja Gashi kanë qenë afër me shtëpitë e pronat e tyre, ku shpesh herë ata e kanë ndihmuar edhe njëri-tjetrin. Këtë fakt e dëshmojnë dëshmitarët Z.G. e Xh.H., mirëpo, gjithashtu, faktin se kanë qenë fqinjë nuk e mohon edhe vet i akuzuari Goran Stanishiqi;

– I akuzuari Goran Stanishiqi, ka qenë gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë i angazhuar si polic rezervë i forcave policore të MPB të Serbisë, respektivisht i angazhuar në Stacionin Policor të Lipjanit/Lipljan. I akuzuari Stanishiq, në cilësi të policit rezervë në Stacionin Policor të Lipjanit, është angazhuar nga muaji tetor i vitit 1998 e deri në përfundimin e luftës në Kosovë dhe hyrjen e forcave të NATO-s;

– Gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë, respektivisht në datën 15 prill të vitit 1999, ka ndodhur masakra në fshatin Sllovi/Slovinje të Lipjanit/Lipljan, ku në këtë masakër janë vrarë 46 civilë – banorë shqiptar të këtij fshati. Ndërsa në datën 16 prill të vitit 1999 ka ndodhur masakra në fshatin Tërbovc/Trbovce të Lipjanit/Lipljan, ku, në mesin e civilëve – banorë shqiptar të masakruar – është edhe Zylfije Gashi;

– Para se të ndodhë masakra, ndërmjet banorëve të nacionalitetit shqiptar të fshatit Sllovi/Slovinje dhe policisë e forcave të armatosura serbe, ka pasur diskutim për t'u takuar e biseduar lidhur me sigurinë e fshatit Sllovi/Slovinje e garancinë që po ua jepnin banorëve rreth sigurisë së tyre, duke iu premtuar që të mos e lëshojnë fshatin pasi që nuk do të ndodhë asgjë e keqe, mirëpo, në të kundërtën, ka ndodhur e keqja, ku njëri nga policët që iu ka premtuar është edhe i akuzuari Goran Stanishiq. Këtë fakt e potencon dëshmitari Sh.S. në deklaratën e tij të dhënë në Policinë e UNMIK–ut në datën 4 shtator të vitit 2002.

Gjykata ka vërtetuar se në datën 15 prill të vitit 1999, rreth orës 13:00 – 14:00, në fshatin Sllovi/Slovinje të Komunës së Lipjanit/Lipljan, në oborrin e shtëpisë së familjes Gashi, i akuzuari Goran Stanishiqi, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave policore rezervë, forcave ushtarake, forcave paramilitare e policore serbe, fillimisht kanë shkuar në oborrin e familjes Gashi pa maska e pastaj i kanë vendosur ato, ku i rreshtojnë në oborrin e shtëpisë së tani të ndjerëve: Murat Ga-

shi – kryefamiljar, dy djemtë e tij Omer e Enver Gashi, dy nipat e tij Arben Gashi e Bekim Haziri, e më pas kanë shtënë në drejtim të tyre nga armët automatike dhe të gjithë i vrasin.

Se i akuzuari Stanishiq ka marrë pjesë në masakrën e familjes Gashi, gjykata e ka vërtetuar nga deklaratat e dëshmitarëve Z.G. dhe XH.H.

Gjykata, me këtë aktgjykim, e ka shpallur fajtor të pandehurin Stanishiq dhe ka vërtetuar se në datën 15 prill të vitit 1999 rreth orës 13:00 – 14:00 në fshatin Sllovi/Slovinje, i akuzuari, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë rezervë policor, forcave ushtarake, forcave paramilitare policore serbe, në afërsi të shkollës së vjetër të fshatit, nga kolona e popullatës civile shqiptare, të cilën popullatë e kishin detyruar t'i braktiste shtëpitë e tyre, ndanë Jakup Kryeziun, Bajram Gashin, Mejdi Pacollin, Ramadan Kryeziun, Agim Ibrahimin dhe Elmi Berishën dhe, pasi i kanë rreshtuar përballë murit të shtëpisë së një banori serb të fshatit, kanë shtënë në drejtim të tyre me armë automatike duke i vrarë që të gjithë.

Se i akuzuari ka marrë pjesë në këtë masakër e vërtetohet dëshmitari D.B., i cili ishte në kolonë me popullatën civile dhe i ka parë të ndaluarit e lartë përmendur afër shkollës së vjetër, ku në vendin e ngjarjes dhe në mesin e pjesëtarëve të uniformuar të forcave serbe ka qenë edhe Goran Stanishiqi, i cili ka marrë pjesë në ndalimin e tyre. Lidhur me ndalimin e këtyre personave kanë dëshmuar edhe dëshmitarë të tjerë të propozuar nga prokuroria.

Gjykata ka vërtetuar se në datën 15 prill të vitit 1999 rreth orës 18:00 – 19:00, në fshatin Sllovi/Slovinje, i pandehuri Stanishiq, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe, kanë shkuar në oborrin e shtëpisë së familjes Brahimi dhe, pasi kanë dalë nga vetura, kanë shtënë me armë automatike në drejtim të Florim Brahimit, F.G., B.B. dhe R.B., të cilët ishin në oborr të shtëpisë së F.B., ku në atë rast e kanë vrarë Florim Ibrahimin, ndërsa tre persona të tjerë kanë shpëtuar pasi kanë arritur që të ikin nga vendi i ngjarjes.

Se i akuzuari ka marrë pjesë në këtë vrasje e vërtetohet dëshmitarët B.B., F.G. dhe R.B., të cilët kanë qenë dëshmitarë okular të ngjarjes.

Po ashtu, gjykata ka vërtetuar se në datën 16 prill të vitit 1999, në afërsi të fshatit Tërbovc/Trbovce, në vendin e quajtur Lugu i lakrave/Dolina kupusa, e ndjera Zylfije Gashi, A1 dhe G.G., derisa ishin duke u kthyer nga shtëpitë e tyre në drejtim të malit ku ishin të strehuar, hasin në Goran Stanishiqin dhe katër pjesëtarë të tjerë

të forcave serbe, dhe derisa G.G. arrin që të ikë nga vendi i ngjarjes, Zylfije Gashi dhe A1 janë ndaluar. Duke qëndruar të ndaluara e të rrethuara nga këta pjesëtarë, në një moment, A1 arriti të largohej dhe në vrapim e sipër, nga të shtënat me armë nga i akuzuari Stanishiq dhe pjesëtarë të tjerë, plagoset në pjesën e pasme të këmbës, ndërsa e ndjera Zylfije, ngel aty e të cilën më pas e vrasin. E plagosura A1 u gjet e plagosur pranë një përroi afër vendit të ngjarjes, kurse e ndjera Zylfije Gashi u gjet e vranë tek vendi ku ishin të ndaluar nga Stanishiqi dhe të tjerë.

Se i akuzuari ka marrë pjesë në këtë ngjarje e vërtetojnë dëshmitarë A1 dhe G.G.

Aktgjykimi i Gjykatës së Apelit

Kolegji i Gjykatës së Apelit, i kryesuar nga gjyqtari Burim Ademi, në çështjen penale kundër të akuzuarit Goran Stanishiqit, të akuzuar për kryerjen e veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, pas mbajtjes së seancës së kolegjit, në datën 27 shtator të vitit 2022, duke vendosur lidhur me ankesën e avokatit Ljubomir Pantoviqit, mbrojtës i të pandehurit, e solli aktgjykimin me të cilin pjesërisht e aprovoi ankesën e mbrojtësit të të pandehurit.

Aktgjykimi i Apelit e ka ndryshuar vetëm vendimin mbi dënimin, në atë mënyrë që kjo gjykatë, të pandehurin Stanishiq, për veprën penale për të cilën është shpall fajtor, e gjykon me dënim me burgim në kohëzgjatje prej pesëmbëdhjetë (15) viteve.

Gjykata e Apelit ka gjetur se nuk qëndrojnë pretendimet ankimore të mbrojtjes sa i përket shkeljeve esenciale të dispozitave të procedurës penale, pasi që gjykata e shkallës së parë ka dhënë arsyet e duhura mbi të gjitha faktet vendimtare dhe ka bërë vlerësimin e provave në pajtim me dispozitat e kodit të procedurës penale. Në rastin konkret, janë dhënë arsye të qarta për vendin, kohën dhe mënyrën e kryerjes së veprës penale nga i akuzuari.

Po ashtu, Gjykata e Apelit ka gjetur se pretendimet ankimore të mbrojtësit dhe të akuzuarit lidhur me vërtetimin e gabuar dhe jo të plotë të gjendjes faktike nuk qëndrojnë, ngase, sipas shkresave të lëndës, gjendja faktike është vërtetuar drejtë dhe në mënyrë të plotë lidhur me atë se i akuzuari ka marrë pjesë në dëbimin, në vrasjen dhe në ushtrimin e dhunës ndaj popullatës civile shqiptare, ashtu siç është vërtetuar me aktgjykimin e shkallës së parë.

Sa i përket pretendimeve të avokatit mbrojtës lidhur me vendimin mbi dënimin, gjykata vlerëson se këto pretendimet janë të bazuara. Gjykata gjen se, sipas

dispozitës së nenit 38 të LP të RSFJ-së, dënimi me burgim nuk mund të jetë më i shkurt se pesëmbëdhjetë (15) ditë dhe më i gjatë se pesëmbëdhjetë (15) vite burgim, kurse sipas paragrafit 2 të këtij neni vetëm për veprat penale, për të cilat është parashikuar dënimi me vdekje, gjykata mund të jap edhe dënim prej njëzet (20) vite burgim.

Me Rregulloren e UNMIK–ut, nr.1999/24, të datës 12 dhjetor të vitit 1999, që ka hyrë në fuqi nga 10 qershori i vitit 1999, vetëm është shfuqizuar dënimi kapital me vdekje (neni 1.5) dhe nuk është përcaktuar dënimi me burg afatgjatë prej dyzet (40) vitesh në vend të dënimit me vdekje.

Me ndryshimin e Rregullos së lartë cekur me Rregulloren nr. 2000/59, të datës 27 tetor të vitit 2000, me nenin 1.5 të kësaj Rregulloreje, dënimi me burgim është hequr, kurse me dispozitën e nenit 1.6 të kësaj Rregulloreje, është përcaktuar se për çdo vepër penale, për të cilën sipas ligjit në fuqi në Kosovë të datës 22 mars të viti 1989 parashihet dënimi me vdekje, dënimi do të jetë me burgim ndërmjet minimumit që parashihet për atë vepër penale dhe maksimumit prej dyzetë (40) vite. Mirëpo, me dispozitat kalimtare, neni 4 i kësaj Rregulloreje, është paraparë se kjo Rregullore hynë në fuqi nga data 27 tetor të vitit 2000, kurse neni i ri 1.6 vlen vetëm për krimet e kryera pas kësaj date.

Rregullorja e dytë e UNMIK–ut (2000/59) nuk e ka krijuar legjislacionin e ri penal, por vetëm e ka ndryshuar dënimin me vdekje me dyzetë (40) vite burgim, meqë me Rregulloren e parë (1999/24) vetëm është shfuqizuar dënimi me vdekje dhe nuk është përcaktuar dënimi afatgjatë me burgim deri me ndryshimin e saj që përfshin periudhën prej 10 qershor të vitit 1999 deri në datën 27 tetor të vitit 2000, posaçërisht bazuar në nenin 1.6 të Rregullos së ndryshuar (2000/59) e cila qartë ka përcaktuar se dënimi me burgim afatgjatë vlen vetëm për krimet e kryera pas datës 27 tetor të vitit 2000, duke pasur parasysh edhe parimin e ndalimit të veprimit retroaktiv të ligjit penal. Fakti se nuk ka bazë ligjore për shqiptimin e dënimit me burgim afatgjatë gjatë kësaj periudhe dhe parimin e zbatimit të ligjit më të favorshëm, Gjykata e Apelit konstatoi se për të gjitha veprat penale të krimeve të luftës dhe veprat e tjera penale, të cilat janë kryer deri në datën 27 tetor të vitit 2000, e për të cilat është i zbatueshëm LP i RSFJ-së, maksimumi i dënimit të shqiptuar me burgim është pesëmbëdhjetë (15) vite^[34].

Gjykata ka gjetur se me të drejtë theksohet në ankesën e avokatit mbrojtës të të akuzuarit se maksimumi i dënimit me burg, i cili në këtë rast ka mundur t'i shqiptohet të akuzuarit, ka qenë dënimi me burg në kohëzgjatje prej pesëmbëdhjetë

[34] Aktgjykimi i Gjykatës Supreme, Pml.nr.138/2021 ti datës 05 maj të vitit 2021.

(15) vitesh, prandaj, edhe gjykata e shkallës së dytë e ka ndryshuar aktgjykimin e shkallës së parë lidhur me vendimin për dënim prej njëzet (20) vitesh në pesëmbëdhjetë (15) vite, ngase ka gjetur se maksimumi i dënimit për këtë vepër penale është më i vogël se sa maksimumi i dënimit që ka gjetur gjykata e shkallës së parë.

Aktgjykimi i Gjykatës Supreme të Kosovës

Kolegji^[35] i Gjykatës Supreme, i kryesuar nga gjyqtari Agim Maliqi, në procedurën lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik (kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë të ushtruar nga mbrojtësi i të dënuarit dhe prokurori i shtetit), në lëndën *Prokurori kundër Goran Stanishiqit*, me aktgjykimin e datës 16 shkurt të vitit 2023 i ka refuzuar si të pabazuara kërkesat për mbrojtje të ligjshmërisë, të ushtruara kundër aktgjykimit të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština (PS.nr.11/2020) dhe aktgjykimit të Departamentit Special të Gjykatës së Apelit (APS.nr.28./2022).

Mbrojtësi i të dënuarit, në kërkesën e tij, vë në pikëpyetje vlerësimin e provave dhe besueshmërinë e tyre, që ka çuar në dënimin e klientit të tij. Ai pretendon se prokuroria dhe gjykatat kanë trajtuar provat me një tendenciozitet të dukshëm dhe kanë injoruar deklaratat e dëshmitarëve dhe provat, të cilat do të mund ta shfajësonin të dënuarin.

Më tej, mbrojtësi kritikon gjykatën për qasjen selektive ndaj deklaratave në argumentin e vendimit. Ai argumenton se pjesa më e madhe e arsytimit të aktgjykimit përqendrohet në citimin e disa deklaratave, pa dhënë arsytim pse ato janë vlerësuar dhe besuar, duke injoruar pjesën tjetër të dëshmisë, e cila mund të shfrytëzohet në favor të të dënuarit.

Sipas mbrojtësit, deklaratat janë të kundërta dhe janë marrë para arrestimit të klientit të tij, duke akuzuar gjykatën për mos përfshirjen e të gjitha dëshmive relevante dhe për përzgjedhjen e tyre me qëllim të justifikimit të vendimit dënues.

Për më tepër, mbrojtësi thekson se prokuroria disponon me dokumente të hetimit të kryer nga organet ndërkombëtare, por asnjë prej tyre nuk është përfshirë në gjykatë. Ai akuzon se kjo është bërë me qëllim, pasi dëshmitë në to nuk e akuzojnë të dënuarin për veprat, për të cilat ai është dënuar, ndërsa tani dëshmitarët e njëjtë deklarojnë ndryshe dhe e akuzojnë atë për pjesëmarrje në krime.

Gjykata Supreme i ka vlerësuar pretendimet e mbrojtësit të të dënuarit Goran Sta-

[35] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarë Valdete Daka dhe Rasim Rasimi.

nishiqit dhe ka gjetur se arsyetimi i aktgjytimeve të kundërshtuara është i qartë, duke përfshirë të gjitha faktet vendimtare në çështjen penalo-juridike. Gjykata konfirmoi se ky arsyetim është përpiluar konform dispozitave të KPPRK-së, nën 370 paragrafit 6.

Në arsyetim, gjykata ka paraqitur arsye ligjore të mjaftueshme për të mbështetur vendimin merit. Gjykata e shkallës së parë është përfshirë në vlerësimin e provave kontradiktore, duke shpjeguar se cilat fakte janë të provuara dhe cilat jo, dhe ka paraqitur konstatimet e saj mbi këtë çështje. Gjykata Supreme e ka aprovuar si të drejtë dhe të ligjshëm këtë vlerësim të provave dhe konstatimeve të gjykatës së shkallës së parë.

Gjithashtu, aktgjykimi i gjykatës së shkallës së dytë ka dhënë arsyetim lidhur me të gjitha pretendimet ankimore dhe i ka vlerësuar ato në mënyrë të konsiderueshme. Gjykata Supreme konkludon se të gjitha këto aspekte e bëjnë aktgjykimin juridikisht të qëndrueshëm. Pretendimet për shkelje esenciale të dispozitave të procedurës penale janë shpallur të pabaza në lidhje me të dënuarin Goran Stanishiq.

Gjykata Supreme ka vlerësuar se gjykata e shkallës së parë ka vepruar në mënyrë të drejtë kur ka konkluduar se hetimet në çështjen penale kanë filluar menjëherë pas përfundimit të luftës në vitin 1999 nga institucionet ndërkombëtare të pranishe dhe kompetente. Dokumentacioni i fituar nga këto hetime është transferuar në PSRK dhe në vitin 2019, i dënuari Stanishiq është arrestuar në bazë të pohimeve dhe dëshmimeve që tregojnë dyshimin e bazuar lidhur me pjesëmarrjen e tij në krimet në fshatrat Sllovi/Slovinje dhe Tërbovc/Trbovce të Komunës së Lipjanit/Lipljan

Gjykata ka konfirmuar se nuk ka mospërputhje në deklaratat e dëshmitarëve dhe i është referuar faktit se dëshmitarët kanë identifikuar të dënuarin në vendin e krimeve dhe kanë dhënë informacion të njëjtë lidhur me kohën dhe ngjarjet.

Pra, pretendimet e mbrojtjes se prokuroria dhe gjykatat kanë injoruar deklaratat e dëshmitarëve që e shfajësojnë të dënuarin nuk qëndrojnë. Gjykatat kanë dhënë arsye logjike dhe ligjore lidhur me pjesëmarrjen e të dënuarit në masakrën e fshatit Sllovi/Slovinje dhe Tërbovc/Trbovce, duke bazuar argumentimin në faktet që janë vërtetuar gjatë procedurës penale.

Gjykata ka vlerësuar pretendimet e Prokurorit të Shtetit lidhur me ligjshmërinë e dënimit dhe ka hedhur poshtë pretendimet se ka ndodhur shkelje e ligjit penal.

Gjykata Supreme e ka konfirmuar se Gjykata e Apelit ka vepruar në mënyrë të drejtë, duke e mbështetur vendimin e saj dhe interpretimin lidhur me maksimumin e dënimit me burg për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*. Sipas Gjykatës Supreme bazuar në ligjin i cili ka qenë në fuqi në kohën e kryerjes së veprës penale nuk mund të shqiptohet më shumë se pesëmbëdhjetë (15) vite burgim.

Gjetjet e FDHK

– Gjykata Supreme, nëpërmjet këtij vendimi, së bashku me vendimin tjetër të Gjykatës Supreme të Kosovës në rastin Pml.nr.138/2021, ka ndërtuar një praktikë më të moderuar të dënimit maksimal, në krahasim me praktikën e mëparshme. Në kundërshtim me një rast të mëparshëm, *Prokurori kundër Çedomir Jovanoviqit*, i cili në datën 14 qershor 2001 u dënua me njëzet (20) vite burgim nga Gjykata e Qarkut të Prizrenit, vendim ky që u konfirmua nga shkalla e dytë. Kjo praktikë e re gjithashtu tregohet më e butë edhe në krahasim me praktikën gjyqësore në Serbi, ku janë shqiptuar disa aktgjykime dënuese me nga njëzet (20) vite burgim për krimet e luftës në Kosovë.

– Interpretimet e FDHK për dënimin maksimal me burgim për krimet e luftës në Kosovë mund të gjenden në raportet vjetore të botuara në vitet e kaluara: www.hlc-kosovo.org.

4.2. Lënda: Prokurori kundër Svetomir Baçeviqit

Kolegji^[36] i Gjykatës Supreme, i kryesuar nga gjyqtari Rasim Rasimi, në procedurën lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik (kërkesën për mbrojtje të ligjshmërisë të ushtruar nga mbrojtësi i të dënuarit dhe i dënuari), në lëndën *Prokurori kundër Svetomir Baçeviqit*, me aktgjykimin e datës 14 gusht të vitit 2023 e ka refuzuar si të pabazuar kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë të ushtruar kundër aktgjykimit të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština (PS.nr.49/2021) dhe aktgjykimit të Departamentit Special të Gjykatës së Apelit (APS.nr.49/2022).

Me aktgjykimin e Gjykatës së Apelit, të datës 19 janar të vitit 2023, janë refuzuar ankesat e PSRK-së, të akuzuarit dhe të mbrojtësit të tij avokatit Dejan Vasiq, ndërsa aktgjykimin e shkallës së parë e ka vërtetuar në tërësi, me të cilin i pandehuri është dënuar me pesë (5) vite burgim për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*.

[36] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarët Valdete Daka dhe Agim Maliqi.

Rrjedha e procedurës penale

Stacioni policor në Pejë/Peć, në datën 22 dhjetor të vitit 2020, është informuar nga qytetari S.Ç. se në zyrën e një noteri në Pejë/Peć gjendet personi, i cili dyshohet se gjatë konfliktit të armatosur në Kosovë e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, duke marrë pjesë në keqtrajtimin e anëtarëve të familjes Kadrijaj nga fshati Bellopojë/Belo Polje, komuna e Pejës/Peć.

I dyshuari Svetomir Baçeviq është privuar nga liria nga ana e Njësisë për Hetimin e Krimeve të Luftës (NJHKL) e Policisë së Kosovës dhe në të njëjtën ditë i është caktuar masa e ndalimit dyzetetë (48) orësh. Zyra e PSRK, në datën 23 dhjetor të vitit 2020 ka parashtruar kërkesë për caktimin e paraburgimit.

Gjyqtarja e procedurës paraprake e Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština, Albina Shabani-Rama e ka sjellë në datën 24 dhjetor të vitit 2020 vendimin në lëndën *Prokurori kundër Svetomir Baçeviqit*, me të cilin të dyshuarit Baçeviq i është caktuar masa e paraburgimit në kohëzgjatje prej tridhjetë (30) ditësh, përkatësisht deri në datën 22 janar të vitit 2021, për shkak të dyshimit të bazuar se gjatë viteve 1998–1999 e ka kryer veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile*^[37].

Gjyqtarja e procedurës paraprake e ka sjellë vendimin mbi caktimin e masës së paraburgimit pas seancës dëgjimore të mbajtur sipas kërkesës së Zyres së PSRK të datës 23 dhjetor të vitit 2020 (PPS.nr 108/20) për caktimin e masës së paraburgimit.

I pandehuri ka qëndruar në paraburgim edhe gjatë shqyrtimit kryesor.

Vendimi mbi hapjen e hetimeve

Zyra e PSRK (prokurori i shtetit, Ilir Morina), me vendimin e datës 23 dhjetor të vitit 2020 i ka hapur hetimet kundër të dyshuarit Svetomir Baçeviqit për shkak të ekzistimit të dyshimit të bazuar: se, në periudhën kohore të viteve 1998–1999, në fshatin Bellopojë/Belo Polje, komuna e Pejës/Peć, vet ose në bashkëkryerje me persona të panjohur, si pjesëtar i forcave policore dhe të armatosura të RFJ, seriozisht i ka shkelur rregullat e të drejtës ndërkombëtare gjatë kohës së luftës duke vepruar kundër personave civilë dhe pronës, më konkretisht duke e shkelur nenin e përbashkët 3, paragrafët a), b) dhe c) të Konventave të Gjenezës të datës 12 gusht të vitit 1949, në atë mënyrë që i armatosur ka shkuar në shtëpinë e familjes

[37] E paraparë dhe e dënueshme me anë të nenit 142, në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ-së, po ashtu e paraparë dhe e dënueshme me nenin 146 të KPRK (nr. 06/L-074).

së Rexhep Kadrijajt, ku në mënyrë psikike dhe fizike i ka keqtrajtuar anëtarët e familjes së tij. Pas keqtrajtimit, ai, si peng e ka marrë të ndjerin Rexhep, i ka urdhëruar atij të shtrihet në tokë, dhe është përpjekur për ta privuar nga jeta duke shtënë me armë të zjarrit në drejtim të tij, por ka dështuar. Pas kësaj, është kthyer në shtëpi, e ka rrëmbyer bashkëshorten e Rexhepit, Tigjën (në atë kohë në moshën rreth 60 vjeçare) dhe e ka dërguar deri te shitorja e fshatit, ku, në praninë e personave të tjerë tash për tash të panjohur, e ka keqtrajtuar fizikisht. E dëmtuara është liruar po atë ditë me anë të ndërmjetësimit të fqinjët të tij M.S.

Aktakuza

Zyra e PSRK (prokurori i shtetit, Ilir Morina) aktakuzën kundër Svetomir Baçeviqit e ka ngritur për veprën penale *krime të luftës kundër popullatës civile*, e dënueshme sipas nenit 142 të LP të RSFJ-së, si ligj në fuqi në kohën e kryerjes së veprës penale dhe aktualisht e ndëshkueshme sipas nenit 146 të KPRK.

I pandehuri Baçeviq akuzohet se gjatë periudhës kohore në mes të muajve korrik – gusht të vitit 1998, në fshatin Bellopojë/Belo Polje, Komuna e Pejës/Peć, gjatë një konflikti me karakter jo-ndërkombëtar të zhvilluar në mes të pjesëtarëve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK) dhe forcave ushtarake të Republikës Federative të Jugosllavisë (RFJ) dhe forcave policore të Serbisë, me dashje i ka shkelur rregullat e së drejtës ndërkombëtare kundër personave civilë, konkretisht nenin 3, paragrafi 1, pikat (b) dhe (c) të përbashkëta për katër *Konventat e Gjenevës* të datës 12 gusht 1949, dhe nenin 4, paragrafi 2, pika (c) dhe (e) të *Protokollit II*, duke e kryer veprën: *marrja e njerëzve peng*, ku e merr peng të dëmtuarën Tigjën Kadrija nga shtëpia e saj nën kërcënim të armës dhe në prani të burrit të saj, Rexhepit. I akuzuari i kishte thënë të dëmtuarit, Rexhepit, se gruan e tij do ta dërgonte në shtabin e ushtrisë dhe policisë serbe në qendër të fshatit dhe se të njëjtën mund të vij për ta marrë vetëm pasi që t'i sjell pjesëtarët e UÇK-së dhe, kështu, nën kanosjen e armës, të dëmtuarën Tigjën e ka dërguar në qendër të fshatit pranë një shitoreje në prani të shumë personave të tjerë dhe e ka mbështetur për mur me qëllim të poshtërimit. Në ato momente, pas ardhjes së fqinjët të së dëmtuarës, dëshmitarit M.S., i cili pas një përleshje fizike me të akuzuarin, ka arritur që ta shpëtojë të dëmtuarën, ai, të njëjtën, e ka kthyer në shtëpinë e saj. Të nesërmen, të dëmtuarit Kadrija janë larguar nga fshati Bellopojë/Belo Polje, ku edhe kanë shkuar në qytetin e Pejës/Peć.

Shqyrtimi kryesor

Shqyrtimi kryesor është hapur me leximin e aktakuzës, në datën 9 shkurt të vitit 2022, pranë Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priština. Lidhur me aktakuzën, i

pandehuri është deklaruar i pafajshëm. Deri në përfundim të shqyrtimit gjyqësor janë dëgjuar gjashtë (6) dëshmitarë të propozuar nga prokuroria, kurse e dëmtuara Tigjë Kadrija është dëgjuar në seancën e mundësisë së hetuesisë së veçantë para fillimit të shqyrtimit kryesor. I pandehuri Baçeviq, në fund të shqyrtimit kryesor, nuk është deklaruar, por e ka shfrytëzuar të drejtën ligjore që të mbrohet në heshtje. Mbrojtja nuk ka propozuar asnjë dëshmitarë që të dëgjohej gjatë shqyrtimit kryesor.

Deri në marrjen e aktgjykimit të shkallës së parë, trupi gjykues i ka mbajtur gjithsej gjashtë (6) seanca të shqyrtimit kryesor.

Aktgjykimi i shkallës së parë

Trupi^[38] gjykues i Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Prishtina, i kryesuar nga gjyqtari Musa Konxheli, në datën 8 shtator të vitit 2022 e shpalli aktgjykimin dënues kundër të pandehurit Svetomir Baçeviqit. I pandehuri u dënua me pesë (5) vite burgim për arsye se në periudhën kohore korrik – gusht 1998 në fshatin Bellopojë/Belo Polje të Komunës së Pejës/Peć, në kohën e konfliktit të armatosur në Kosovë, e ka marr peng të dëmtuarën Tigjë Kadrijaj, në atë mënyrë që i pandehuri, i armatosur, ka shkuar në shtëpinë e fqinjëve të tij (Rexhep dhe Tigjë Kadrijaj), që të dy të moshës rreth 60 vjeçare, me ç’rast fillimisht gjuan me armë automatike, së pari në drejtim të kulmit dhe dritareve të shtëpisë e pastaj hynë në shtëpi me qëllim që ta kontrollonte për njerëz të tjerë. Të dëmtuarit i nxjerr në oborr duke i detyruar disa herë që të ulen dhe qohen e më pas të dëmtuarën Tigjë e nxjerr në rrugë duke i thënë se do ta dërgojë në shtab të ushtrisë dhe të policisë serbe dhe se ajo do të lirohej vetëm pasi që ajo t’i sjell ushtarët e UÇK-së, kurse i dëmtuari Rexhep ka mbetur në oborrin e shtëpisë së tij. Duke ecur përgjatë rrugës në fshat, në kohë nate, i pandehuri, së bashku me të dëmtuarën Tigjë, janë ndalur tek një shitore e fshatit dhe, në prani të të tjerëve, nën kërcënim të armës, e mbështet të dëmtuarën për muri. Në atë moment ka ardhur fqinji tjetër M.S., i nacionalitetit serb, i cili është fjalosur dhe e ka goditur me grusht të pandehurin Baçeviq. Dëshmitari M.S., e merr të dëmtuarën Tigjë dhe e kthen në shtëpinë e saj, kurse të nesërmen, të dy të dëmtuarit (Rexhepin dhe Tigjën) i largon nga fshati Bellopojë/Belo Polje në drejtim të Pejës/Peć.

Gjykata ka vlerësuar se në rastin konkret, provat kryesore për veprimet inkriminuese të të akuzuarit janë dëshmitë e Tigjë Kadrijaj dhe të dëshmitarit okular M.S. Gjykata i ka pas parasysh edhe dëshmitë e dëshmitarëve të tjerë, të cilët kanë dëgjuar për ngjarjen, por të cilët nuk kanë qenë dëshmitarë okular.

[38] Anëtarët e trupit gjykues, gjyqtarët Valon Kurtaj dhe Mentor Bajraktari.

Aktgjykimi i shkallës së dytë

Kolegji^[39] i Departamentit Special i Gjykatës së Apelit, i kryesuar nga gjyqtari Burim Ademi, pas mbajtjes së seancës së kolegjit, në datën 19 janar të vitit 2023, duke vendosur lidhur me ankesat e palëve në procedurë, mori aktgjykimin me të cilin i ka refuzuar si të pabazuara ankesat e PSRK, të të pandehurit dhe të avokatit të tij.

PSRK ka paraqitur ankesë kundër aktgjyimit të shkallës së parë, për shkak të vendimit lidhur me sanksionin penal, me propozimin që Gjykata e Apelit të sh-qiptojë dënim më të lartë.

Mbrojtësi i të akuzuarit ka paraqitur ankesë për shkak të shkeljeve të dispozitave të procedurës penale, vërtetimit të gabuar dhe jo të plotë të gjendjes faktike dhe të shkeljes së ligjit penal, duke propozuar që aktgjykimi i shkallës së parë të ndryshohet, ashtu që ta liroj të akuzuarin në mungesë të provave apo lëndën ta kthej në rigjykim.

I akuzuari Baçevisiqi ka paraqitur ankesë me pretendimet e ngjashme sikurse edhe mbrojtësi i tij dhe ka propozuar që Gjykata e Apelit ta lirojë atë në mungesë të provave.

Prokurori i Apelit ka propozuar që të aprovohet ankesa dhe përgjigja në ankesë të PSRK.

Pas analizimit të pretendimeve ankimore të palëve në procedurë, Gjykata e Apelit i ka gjetur si të pabazuara këto pretendimet, duke e vërtetuar në tërësi vendimin e shkallës së parë, me të cilin i pandehuri është kryerës i veprës penale për të cilën është shpallur fajtor.

Aktgjykimi i Gjykatës Supreme

Kolegji i Gjykatës Supreme, i kryesuar nga gjyqtari Rasim Rasimi, në procedurën lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik (kërkesën për mbrojtje të ligjshmërisë të ushtruar nga mbrojtësi i të dënuarit dhe i dënuari), në lëndën *Prokurori kundër Svetomir Baçevisiqit*, me aktgjykimin e datës 14 gusht të vitit 2023 e ka refuzuar si të pabazuar kërkesën për mbrojtjen e ligjshmërisë të ushtruar kundër aktgjykimit të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina (PS. nr.49/2021) dhe aktgjykimin të Departamentit Special të Gjykatës së Apelit (APS. nr.49/2022).

[39] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarët Vaton Durguti dhe Ferit Osmani.

Gjykata Supreme ka gjetur se kërkesat nuk janë të bazuara, ngaqë në kërkesën e paraqitur nga vet i dënuari nuk janë paraqitur bazat ligjore, mbi të cilat mund të ushtrohet ky mjet juridik. Kurse në kërkesën e mbrojtësit të tij, avokati pretendon se aktgjykimet janë të përfshira në shkelje esenciale të dispozitave të procedurës penale për faktin se anëtarët e kolegjit kanë marrë pjesë në kolegjet e mëhershme gjatë marrjes së disa vendimeve procedurale pas paraqitjes së ankesave nga avokati i të dënuarit. Sipas avokatit, për këtë çështje ata është dashur që të përjashtohen. Po ashtu, avokati ka pasur vërejtje edhe sa i përket përkthimit të aktgjykimit të shkallës së dytë, ku, sipas tij, disa pjesë të arsyetimit të këtij aktgjykimi nuk ishin të kuptueshme.

Më tej, avokati i referohet deklaratës së të dëmtuarës Tigjë Kadrijaj, e cila ka dhënë dy deklarata, njëren gjatë procedurës hetimore, dhe deklaratën tjetër para trupit gjykues për mundësi të hetuesisë së veçantë, në të cilën ishte i pranishëm edhe i dënuari, ku e dëmtuara kishte deklaruar se ky person (i dënuari) nuk ishte personi, i cili e kishte rrëmbyer në ditën kritike dhe gjykata i ka jap besim më shumë dëshmitarit M.S se sa të dëmtuarës.

Gjykata Supreme ka gjetur se, sa i përket pretendimeve të avokatit se anëtarët e kolegjit kanë marrë pjesë në procedurat e mëhershme lidhur me ankesat kundër vendimeve të gjykatës së shkallës së parë, lidhur me caktimin apo vazhdimin e paraburgimit, sipas kolegjit të Supremes këtu nuk ka shkelje, pasi që ata nuk kanë marrë pjesë asnjëherë në vendosjen meritore në këtë çështje penale lidhur me fajësinë e të dënuarit, por vetëm lidhur me arsyeshmërinë e caktimit të paraburgimit si masë të sigurisë në procedurën penale.

Po ashtu, kolegji i Supremes ka gjetur se shkalla e dytë i ka vlerësuar të gjitha pretendimet ankimore dhe për të gjitha pretendimet janë dhënë vlerësime dhe arsyetime ligjore, me të cilat pajtohet edhe ky kolegji.

Ndërsa, sa i përket deklaratës së dëshmitarit M.S. dhe pretendimit të mbrojtjes se kjo deklaratë është në kundërshtim me deklaratën e të dëmtuarës Tigjë Kadrijaj dhe me veprimet e të dënuarit, kolegji i Gjykatës Supreme vlerëson se dëshmia e dëshmitarit M.S. nuk bie ndesh me deklaratën e të dëmtuarës dhe se shkalla e parë ka dhënë një konstatim të drejtë se i dënuari e kishte marrë peng të dëmtuarën pa dëshirë e saj, nën kërcënim të armës dhe e kishte dërguar në mes të fshatit, duke krijuar ankth dhe frikë të madhe tek e dëmtuara.

Pra, kolegji i Gjykatës Supreme e vlerëson se gjykatat e shkallës së parë dhe të dytë kanë vepruar drejtë dhe se në veprimet e të dënuarit ekzistojnë elementet e veprës penale, për të cilën është shpallur fajtor.

Gjetjet e FDHK

– Në bazë të monitorimit të shqyrtimit kryesor dhe procedurave të tjera sipas mjetëve të rregullta dhe të jashtëzakonshme juridike, FDHK gjen se ky proces gjyqësor është kryer në mënyrë mjaft të shpejt dhe efikase nga të tria shkallët e gjykatave.

4.3. Lënda: Prokurori kundër Zoran Vukotiqit – Vukotiqi IV

Kolegji^[40] i Gjykatës Supreme, i kryesuar nga gjyqtari Agim Maliqi, në procedurën lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik (kërkesën për mbrojtje të ligjshmërisë të ushtruar nga mbrojtësi i të dënuarit dhe i dënuari), në lëndën *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit*, me aktgjykimin e datës 27 shtator të vitit 2023 i ka refuzuar si të pabazuara kërkesat për mbrojtjen e ligjshmërisë të ushtruar kundër aktgjykimit të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priština (PS.nr.28/2022) dhe aktgjykimit të Departamentit Special të Gjykatës së Apelit (APS.nr.50/2022).

Me aktgjykimin e Departamentit Special të Gjykatës së Apelit, të datës 15 shkurt të vitit 2023, është aprovuar pjesërisht ankesa e PSRK, vetëm përkitazi me vendimin mbi dënimin, ashtu që shkalla e dytë të akuzuarit Vukotiq për veprën penale deportim, kryerja e akteve të dhunshme fizike dhe psikike ndaj popullsisë civile shqiptare, si dhe në raport me të dëmtuarën D.1 kryerja e dhunimit seksual, si *krim i luftës kundër popullatës civile*, të kryer në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të panjohur, i caktoi dënimin prej trembëdhjetë (13) vite burgim.

Pjesa tjetër e ankesës së PSRK dhe ankesat e mbrojtjes janë refuzuar si të pabazuara, të ushtruara kundër aktgjykimit të shkallës së parë.

Rrjedha e procedurës penale

Në lidhje me ekzistimin e dyshimit të bazuar se i akuzuari Zoran Vukotiq gjatë kohës së konfliktit të armatosur në Kosovë e ka dhunuar dëshmitaren/të dëmtuarën D.1, Zyra e PSRK e ka angazhuar Drejtorinë për Hetimin e Krimeve të Rënda (DHKR) që të hetoj rrethanat, në të cilat ka ndodhur krimi i cekur dhe të sigurojë prova mbi përfshirjen eventuale të të akuzuarit Vukotiq në kryerjen e veprës penale, për të cilën ai dyshohet.

[40] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarët Rasim Rasimi dhe Afrim Shala.

Pas hetimeve të kryera, DHKR, në datën 25 korrik të vitit 2018, ia ka dorëzuar Zyrës së PSRK kallëzimin penal. Kjo Zyrë, në datën 5 gusht të vitit 2019 e ka sjellë vendimin mbi hapjen e hetimeve kundër të akuzuarit Vukotiq në drejtim të veprës penale *dhunim si krim i luftës*.

Sipas informacioneve nga aktakuza, Zyra e PSRK, krahas sigurimit të provave mbi përfshirjen e Vukotiqit në kryerjen e veprës penale, me të cilën me vendim mbi hapjen e hetimeve ngarkohet, gjatë hetimeve, nga ana e organeve kompetente të Malit të Zi, është siguruar pëlqimi për zhvillimin e procedurës penale kundër të akuzuarit Vukotiq edhe në lidhje me këtë veprë^[41].

Aktakuza

Pas hetimeve të kryera kundër të akuzuarit Zoran Vukotiq në lidhje me dyshimin e bazuar se e ka kryer veprën penale *dhunim si krim i luftës kundër popullatës civile*, Zyra e PSRK (prokurorja e shtetit, Drita Hajdari) në datën 6 mars të vitit 2020 e ka ngritur aktakuzën kundër të akuzuarit. Ai ngarkohet:

– Se gjatë konfliktit të armatosur në Kosovë, në cilësinë e pjesëtarit të forcave rezervë të njërive të policisë së Ministrisë së Punëve të Brendshme (MPB) të Serbisë, në muajin maj të vitit 1999, ka vepruar në kundërshtim me rregullat e të drejtës ndërkombëtare humanitare, ka marrë pjesë në sulmin e gjerë dhe sistematik të forcave policore serbe ushtarake, policore dhe paramilitare kundër popullatës civile në territorin e komunës së Vushtrisë/Vučitrni si dhe në dëbimin e popullatës civile shqiptare, duke ushtruar dhunë fizike, psikike dhe seksuale ndaj një gruaje të kombësisë shqiptare;

[41] Kundër të akuzuarit Vukotiq, në drejtim të veprës penale *krim i luftës kundër popullatës civile*, më herët janë ngritur edhe tri aktakuza: në datën 20 prill të vitit 2017, në datën 16 maj të vitit 2017, dhe në datën 23 qershor të vitit 2017. I akuzuari për momentin ndodhet në mbajtje në lëndën *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit – Vukotiqi I* në lidhje me pikën 3 të aktakuzës së datës 20 prill të vitit 2017, sipas të cilës ai, në datën 2 dhe 3 maj të vitit 1999, në bashkëkryerje me të tjerët, ka marrë pjesë në sjelljen çnjerëzore ndaj të paraburgosurve dhe shkakimit të vuajtjeve të rënda tek civilët e kombësisë shqiptare, të cilët janë mbajtur në burgun e Smrekovicës/Smrekovnica. Për këtë veprë, me anë të aktgjykimit të datës 25 maj të vitit 2018, i është shqiptuar dënimi në kohëzgjatje prej gjashtë (6) vitesh e gjashtë (6) muajsh, e cila është konfirmuar me aktgjykimin e Gjykatës së Apelit të datës 30 janar të vitit 2019. Procedura lidhur me pikën 1 të kësaj aktakuze është kthyer në rigjykim si edhe procedura për aktakuzën e datës 16 maj të vitit 2017. Lidhur me këto aktakuza, gjatë viteve 2019 dhe 2020, nuk janë hapur shqyrtimet kryesore lidhur me rigjykimin e shkallës së parë. Sipas Ligjit mbi Gjykatat, i cili ka hyrë në fuqi në fillim të vitit 2019, si dhe sipas udhëzimit të Gjykatës Supreme të Kosovës të datës 25 shtator të vitit 2019, për veprim në këto lëndë kompetent është Departamenti për Krime të Rënda i Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica.

– Se ka kryer dhunë fizike ndaj civilëve në atë mënyrë që në datën 22 maj të vitit 1999, tek varrezat e Vushtrisë/Vučitrn, i ka rrahur me shkop të drurit civilët shqiptarë, të cilëve forcat serbe ushtarake, policore dhe paramilitare iu kishin urdhëruar të rrinin ulur në tokë;

– Se gjatë këtyre ngjarjeve, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të forcave të armatosura serbe, ka marrë pjesë në ndarjen e meshkujve të rinj, të cilët i kanë ngarkuar në kamionë dhe janë dërguar në drejtim të panjohur, deri sa gratë, fëmijët dhe pleqtë i kanë detyruar të presin në kolonë para një shtëpie dykatëshe, gjoja se për t'i pajisur me karta të identitetit. Me qëllimin që seksualisht ta shfrytëzoj D.1, i akuzuari dhunshëm e ka ndarë të dëmtuarën D.1. dhe e ka çuar në një ambient në katin e dytë të shtëpisë, ku kanë qenë edhe pesë gra të tjera, të cilat kanë qenë pa rroba dhe seksualisht të shfrytëzuara nga disa policë. Me atë rast, i akuzuari, në prani të atyre grave dhe të policëve, e ka hedhur në dysheme të dëmtuarën D.1, ia ka shqyer rrobat dhe e ka dhunuar me ndihmën e tjetrit, deri tash një polici të pidentifikuar, i cili, derisa i akuzuari e ka dhunuar viktimën, kësaj ia ka mbyllur gojën, e ka kafshuar dhe ia ka shtrënguar gjinjtë. Në momentin kur e dëmtuara është përpjekur që të kthehet në anën tjetër nga dhembjet e forta, i akuzuari e ka goditur me këmbë në pjesën e kurrizit, goditje prej së cilës ajo është alivanosur. Në kohën kur e dëmtuara i është shtruar aktit të dhunimit, ajo ka qenë në muajin e tretë të shtatzënisë. Si pasojë e dhunimit dhe e rrahjeve, pas një kohe të caktuar, ajo i ka humbur binjakët e gjinisë mashkullore. Veprimet e të akuzuarit kanë lënë mbi te trauma të rënda fizike dhe psikike.

Prokuroria i ka kualifikuar veprimet e të akuzuarit si vepër penale *krim i luftës kundër popullatës civile* e kryer në bashkëkryerje dhe e paraparë dhe e dënueshme me nenin 142, në lidhje me nenin 22 të LP të RSFJ–së, aktualisht e dënueshme si *krim kundër njerëzimit* nga neni 143, paragrafi 1, pika 1.4 dhe 1.6, në lidhje me nenin 31 të KPRK.

Shqyrtimi gjyqësor

Shqyrtimi gjyqësor para trupit gjykues të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina zyrtarisht është hapur në datën 21 janar të vitit 2021.

Shqyrtimi kryesor ka qenë i mbyllur për publikun për shkak të ndjeshmërisë së rastit. Monitoruesit e FDHK–së, OSBE–së dhe EULEX–it, me leje të trupit gjykues janë lejuar që të marrin pjesë edhe në seancat të mbyllura për publikun.

Në këtë çështje gjyqësore janë mbajtur gjithsej shtatë (7) seanca gjyqësore, ku janë

dëgjuar gjithsej shtatë (7) dëshmitarë të propozuar nga Zyra e PSRK-së, në mesin e tyre edhe e dëmtuara D.1. Po ashtu, me propozimin e prokurorisë, është lexuar edhe deklarata e një (1) dëshmitareje nga fazat e mëhershme të procedurës penale.

Pala mbrojtëse nuk ka propozuar asnjë dëshmitarë të alibisë. Pas dëgjimit të dëshmitarëve janë administruar edhe provat materiale, të cilat i kanë propozuar palët në procedurë.

I pandehuri Vukotiq e ka shfrytëzuar të drejtën e tij ligjore që të mbrohet në heshtje, i njëjti është deklaruar se e ndjen veten të pafajshëm.

Aktgjykimi i shkallës së parë

Trupi gjykues e ka shpallur aktgjykimin në lëndën Prokurori kundër Zoran Vukotiqit në datën 05 korrik të vitit 2021. I akuzuari Vukotiq, me anë të aktgjykimit, është shpallur fajtor për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* dhe është dënuar me dhjetë (10) vite burgim.

Gjykata, gjendjen e këtillë faktike e ka vërtetuar nga administrimi i provave të paraqitura në shqyrtimin gjyqësor, si atyre personale, dëshmisë së dëshmitarëve, si në vijim: nga dëshmitarja D.1; A.V; M.I; SH.G; M.XH; S.I.Ç dhe V.D.XH, kurse është lexuar dhe administruar edhe dëshmia e dëshmitares D.B.

Gjykata, gjatë shqyrtimit gjyqësor ka administruar si prova materiale: procesverbalin mbi identifikim e personit përmes fotografisë nga dëshmitarja D.1 të datës 03 prill të vitit 2018; raportet mjekësore të së dëmtuarës – dëshmitares D.1; procesverbalin e marrjes në pyetje të dëshmitares D.B i datës 30 mars të vitit 2018; procesverbalin mbi identifikimin e personit përmes fotografisë nga dëshmitari M.XH, i datës 17 korrik të vitit 2018; fotoalbumin nga vendi i ngjarjes dhe skicimin e vendit të ngjarjes të datës 24 prill të vitit 2018; shkresat për dhënien e pëlqimit për ndjekje penale të datës 08 nëntor të vitit 2018; shkresat e Malit të Zi të datës 09 mars të vitit 2019; kërkesën e PSRK-së për dhënien e pëlqimit për ndjekje penale e datës 07 gusht të vitit 2019; urgjencën e PSRK-së për dhënien e pëlqimit për ndjekje penale të datës 25 shtator të vitit 2019; shkresa e Ministrisë së Drejtësisë me numër 04/2-2473-K/16 e datës 24 tetor të vitit 2019 si dhe shkresën me të cilën Komisioni Qeveritar për njohjen dhe Verifikimin e Statusit të personave të dhunuar gjatë Luftës Çlirimtare të Kosovës, të dëmtuarës-dëshmitare D.1 i është njohur statusi me datë 24 gusht të vitit 2018.

Nga Procesverbali mbi identifikimin e personit përmes fotografisë nga dëshmitarja D.1, i datës 03 prill të vitit 2018, gjykata ka vërtetuar se procesi i identifikimit është bërë komfor dispozitave ligjore, ku e dëmtuara, në mesin e personave, gjatë procesit të identifikimit, e ka njohur të akuzuarin Zoran Vukotiq në mesin e fotografive të tjera dhe e ka bërë edhe përshkrimin fizik të personit që e ka kryer aktin e dhunimit.

Nga raportet mjekësore të së dëmtuarës D.1 është vërtetuar padiskutueshëm gjendja faktike se e dëmtuara në muajin shtator të vitit 1999, respektivisht pas 4 muajve të dhunës seksuale, kishte qenë e shtrirë në Klinikën Obstetrike – Gjinekologjike në Prishtinë/Priştina, nga data 22 – 29 shtator të viti 1999, si dhe nga raportet mjekësore konstatohet se e njëjta ka dhimbje të shpinës dhe këmbës, kurse nga raporti i datës 03 mars të vitit 2016, është konstatimi se sëmundja i ka filluar para 15 viteve dhe se i është nënshtruar edhe intervenimit kirurgjik, e që kjo periudhë kohore lidhet me kohën e sulmit ndaj saj, të cilin fakt e dëmtuara D.1 e ka dëshmuar se gjatë aktit të dhunimit kishte marrë një goditje të fortë me shkelm nga i akuzuari në kurriz, nga e cila goditje kishte humbur vetëdijen, ku akoma ndien pasojat e asaj goditjeje.

Nga Procesverbali i marrjes në pyetje të dëshmitares D.B, i datës 30 mars të vitit 2018, është vërtetuar gjendja faktike e përshkruar në dispozitivin e aktgjykimit ku dëshmia e saj ishte identike dhe në përputhshmëri të plotë me dëshminë e të dëmtuarës D.1 dhe të dëshmitarëve A.V, M.I dhe M.Xh, si dhe me provat materiale.

Nga Procesverbali mbi identifikimin e personit përmes fotografisë nga dëshmitari M.XH, i datës 17 korrik të datës 2018, është vërtetuar se në mesin e personave të prezantuar përmes fotografive, dëshmitari ka identifikuar të akuzuarin Zoran Vukotiqin, për të cilin ka thënë se e kishte njohur mirë dhe nuk e ka pasur problem identifikimin e tij.

Nga prova materiale, fotoalbumi nga vendi i ngjarjes dhe skicimi i vendit të ngjarjes, të datës 24 prill të vitit 2018, tregohet vendi ku ishte shtëpia e R dhe M.XH, ku ishin grumbulluar mijëra qytetar të Vushtrrisë/Vuçitrit, të cilët paraprakisht janë dëbuar nga shtëpitë e tyre dhe ishin detyruar të pritnin në radhë për t'u regjistruar dhe për t'u pajisur me kartela të identifikimit, vendi ku e dëmtuara është dhunuar nga i akuzuari.

I akuzuari është ekstraduar në Kosovë, autoritetet e Malit të Zi janë njoftuar përmes rrugës zyrtare me Aktvendimin për fillimin e hetimeve për të akuzuarin edhe për

veprën penale krime të luftës, respektivisht për veprën penale të kryer në datën 22 maj të vitit 1999 te varrezat e Vushtrrisë/Vučitrn ndaj të dëmtuarës D.1, për çka autoritetet e Malit të Zi kanë dhënë pëlqimin që mund të zhvillohet procedura penale edhe për këtë vepër penale, andaj me këto prova materiale, që kanë të bëjnë me procedurës e ekstradimit, gjykata vlerëson se është vepruar në pajtim me Ligjin për bashkëpunimin juridik ndërkombëtar.

Nga shkresa e siguruar nga Komisioni Qeveritar për njohjen dhe Verifikimin e Statusit të personave të dhunuar gjatë Luftës Çlirimtare të Kosovës, është vërtetuar se me datën 24 gusht të vitit 2018, të dëmtuarës D.1 zyrtarisht i është njohur statusi i personit të dhunuar.

Gjatë vendosjes për dënimin, gjykata e ka vlerësuar shkallën e përgjegjësisë penale të të akuzuarit dhe ka gjetur se i akuzuari, i cili ishte nëpunës i gjykatës në Vushtrri/Vučitrn, gjatë periudhës së konfliktit të armatosur ishte rezervist i policisë serbe dhe se me dashje dhe vetëdije të plotë e ka kryer veprën penale në bashkëkryerje edhe me pjesëtarë të tjerë të forcave serbe. Gjukata e ka vlerësuar motivin e kryerjes së veprës penale dhe cenimin e viktimës së mbrojtur, ku është vërtetuar se i akuzuari veprën penale e ka kryer ndaj gruas – viktimës së nacionalitetit shqiptar (person i mbrojtur), kurse rrethanat, në të cilat është kryer vepra penale, kanë qenë të lidhura qartë me situatën e krijuar nga konflikti i armatosur që ishte duke u zhvilluar. Sjelljen e të akuzuarit para dhe pas kryerjes së veprës penale e kanë vërtetuar e dëmtuara D.1 dhe dëshmitarët tjerë se i akuzuari kishte sjellje brutale ndaj popullatës civile shqiptare, duke i sulmuar fizikisht me shkop druri dhe sjelljet e tij janë vërtetuar edhe me aktgjykimin e plotfuqishëm të gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica, ku i akuzuari, për shkak të trajtimit çnjerëzor dhe shkaktimit të vuajtjeve të pafundme përmes rrahjeve, shkeljeve të integritetit trupor dhe shëndetit, tash gjendet në vuajtje të dënimit dhe se, mbështetur mbi këto arsye, gjykata nuk ka gjetur ndonjë rrethanë posaçërisht lehtësuese për të akuzuarin, por vetëm rrethana rënduese. Andaj, gjykata, në bazë të rrethanave të lartëtheksuara, të akuzuarit ia ka shqiptuar dënimin brenda kufijve të paraparë ligjor për këtë vepër penale, sikurse është theksuar në dispozitiv të këtij aktgjykimi, duke ardhur në përfundim se edhe me këtë dënim të shqiptuar ndaj tij do të arrihet efekti preventiv i dënimit, respektivisht që në të ardhmen të përmbahen nga këto veprime/kryerja e veprave penale.

Aktvendimi i Gjykatës së Apelit

Kolegji^[42] i Departamentit Special të Gjykatës së Apelit, i kryesuar nga gjyqtarja Afërdita Bytyqi, pas mbajtjes së seancës së kolegjit, në datën 21 dhjetor të vitit

[42] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarë Tomislav Petroviq (gjyqtar raportues) dhe Bashkim Hyseni.

2021, mori vendimin me të cilin e aprovoi ankesën e avokatit Nebojsa Vllajiqit, mbrojtës i të pandehurit Vukotiq, dhe lëndën e ka kthyer në rigjykim në shkallën e parë.

Gjykata e Apelit ka gjetur se dispozitivi i aktgjykimi të shkallës së parë ka qenë i pakuptueshëm dhe se nuk janë dhënë mjaftueshëm arsyet, në të cilat e ka bazuar vendimin në lidhje me përgjegjësinë e të pandehurit.

Po ashtu, kjo gjykatë ka gjetur se ka pasur mjaft kundërthënie në deklaratat e dëshmitarëve D.1, A.V., M.I., M.Gj., Sh.K. dhe D.B. lidhur me ato deklaratat të dhëna në polici dhe më pas në shqyrtimin kryesor. Sipas Gjykatës së Apelit, aktgjykimi i shkallës së parë është bazuar në deklaratat e dhëna në shqyrtimin kryesor pa dhënë ndonjë argument apo arsyetim se pse gjykata nuk i ka marr parasysh deklaratat e dëshmitarëve, të cilat i kanë dhënë në polici dhe prokurori, e të cilat më së shumti ndërliken me identifikimin e të akuzuarit, sepse, sipas gjykatës, deklaratat e dhëna në procedurën paraprake në lidhje me identifikimin e të pandehurit kanë qenë më të freskëta.

Prandaj, Gjykata e Apelit ka gjetur se pretendimet ankimore janë të bazuara dhe se, bazuar në të gjeturat dhe vërejtjet e kësaj gjykate, lënda kthehet në rigjykim në shkallën e parë dhe kërkohet nga gjykata e shkallës së parë që t'i eliminojë shkeljet ligjore, që t'i administrojë të gjitha provat dhe, varësisht prej vlerësimit të provave, të nxjerrë vendim të drejtë dhe ligjor.

Rigjykimi

Shqyrtimi kryesor në rigjykim është hapur në datën 25 tetor të vitit 2022 para trupit gjykues në të njëjtën përbërje, i cili ka vendosur në gjykimin e parë.

Pas paraqitjes së fjalëve hyrëse të palëve në procedurë, të cilat kryesisht kanë qëndruar pranë fjalëve hyrëse të dhëna në gjykimin e parë, gjykata ka vazhduar me dëgjimin e dëshmitares/të dëmtuarës D.1.

Trupi gjykues e ka pranuar propozimin e prokurorisë që të merren si të lexuara të gjitha deklaratat e dëshmitarëve të dhëna në procedurat paraprake dhe në gjykimin e kaluar dhe, me këtë propozim, është pajtuar përfaqësuesja e palës së dëmtuar dhe edhe mbrojtja.

Në rigjykim, gjithsej janë mbajtur dy (2) seanca gjyqësore dhe, në seancën e dytë të datës 11 nëntor të vitit 2022, është shpallur edhe aktgjykimi, në të cilin i pan-

dehuri Vukotiq është shpallur fajtor dhe është dënuar me dhjetë (10) vite burgim.

Shqyrtimi kryesor ka qenë i mbyllur për publikun për shkak të ndjeshmërisë së rastit. Në seancat e mbyllura kanë marrë pjesë vetëm monitorues të FDHK-së, EULEX-it dhe OSBE-së.

Aktgjykimi i shkallës së parë (rigjykim)

Trupi gjykues e ka shpallur aktgjykimin në lëndën Prokurori kundër Zoran Vukotiqit në datën 11 nëntor të vitit 2022. I akuzuari Vukotiq, me anë të aktgjykimit, është shpallur fajtor për veprën penale *krim i luftës kundër popullatës civile* dhe është dënuar me dhjetë (10) vite burgim.

Gjykata e shpalli fajtor për arsye se i pandehuri Zoran Vukotiq, si pjesëtar i forcave policore të njësisë rezerve të MPB të Serbisë, në bashkëkryerje me pjesëtarë të tjerë të këtij njësi, mori pjesë në kryerjen e dhunës fizike dhe psikike ndaj popullatës civile shqiptare, ku me përdorimin e dhunës dhe veprime të tjera çnjerëzore, në datën 22 maj të vitit 1999, gjatë konfliktit të armatosur në Kosovë ka kryer dhunim seksual ndaj një gruaje të nacionalitetit shqiptar, në territorin e Komunesë së Vushtrrisë/Vuçitrn. Në shtëpinë afër varrezave të qytetit të Vushtrrisë/Vuçitrn janë dhunuar edhe gra të tjera nga policë serbë. E dhunuara, në kohën e dhunimit, ka qenë shtatzënë në muajin e tretë dhe disa muaj më vonë kishte pësuar abort, kur edhe i ka humbur dy fëmijë binjakë.

Gjykata ka vërtetuar se i akuzuari në kohën e kryerjes së veprës penale ka qenë pjesëtarë i forcave policore të njësisë rezerve të MPB të Serbisë. Ky fakt, përveç që është vërtetuar nga dëshmitarë në këtë proces, është vërtetuar edhe nga Aktgjykimi i plotfuqishëm i Gjykatës Themelore në Mitrovicë/Mitrovica (P.nr.54/2017) i datës 25 qershor të vitit 2018.

Gjykata ka gjetur se e dëmtuara D.1 për herë të parë për emrin e të pandehurit e ka dëgjuar në ditën kritike, derisa ishte duke pritur në kolonë dhe për të ka dëgjuar prej njerëzve të tjerë se i pandehuri është një person agresiv. Përveç kësaj, e dëmtuara të pandehurin e kishte parë edhe në datën 2 maj të vitit 1999 në kolonën e Studimes/Studimlje e më pas edhe tek Kooperativa Bujqësore dhe gjithmonë i pandehuri ka qenë i veshur me uniformë policore.

Gjykata i vlerësoi të gjitha provat e administruara gjatë shqyrtimit kryesor dhe e bëri ndërlidhjen e tyre me gjendjen faktike.

Aktgjykimi i shkallës së dytë

Kolegji^[43] i Departamentit Special i Gjykatës së Apelit, i kryesuar nga gjyqtarja Afërdita Bytyqi, në datën 15 shkurt të vitit 2023, mori aktgjykimin, me të cilin e aprovoi pjesërisht ankesën e PSRK-së, përkitazi me vendimin mbi dënimin, ashtu që dënimin e shkallës së parë prej dhjetë (10) vite e ashpërsoi në trembëdhjetë (13) vite burgim. Pjesa tjetër a ankesës së PSRK-së dhe ankesat e mbrojtjes janë refuzuar si të pabazuara.

Gjykata e Apelit vlerësoi se pretendimet ankimore nuk qëndrojnë e as që ka shkelje të tjera të dispozitave të procedurës penale, të cilatdo të kushtëzonin anulimin e aktgjykimin të ankimuar.

Edhe gjykata e Apelit i merr si të drejta, objektive dhe të ligjshme konkludimet dhe analizën e provave të procedura gjatë shqyrtimit gjyqësor të shkallës së parë.

Kolegji i apelit i gjeti si të pabazuara pretendimet e mbrojtësit të të akuzuarit sa i përket kompetencës së gjykatës dhe përbërjes së trupit gjykues, ku, sipas mbrojtjes, kjo lëndë është dashur të trajtohet nga Gjykata Themelore në Mitrovicë/Mitrovica dhe se përbërja e kolegjit është dashur të jetë në shumicë të gjyqtarëve të komunitetit serbë, duke u thirrur në Marrëveshjen e Brukselit të datës 19 prill të vitit 2013 dhe Aneksit të Rregullores për organizim të brendshëm të gjykatave të datës 17 dhjetor të vitit 2016. Gjykata e Apelit vëren se, sipas Ligjit për Gjykatat Nr. 06/L-054 të datës 18 dhjetor të vitit 2018, kjo çështje është e rregulluar në nenin 13, pika 1.1 ku thuhet *“Në kuadër të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priştina, vepron Departamenti Special për lëndët në kompetencë të PSRK-së, me kompetencë për tërë territorin e Republikës së Kosovës”*. Po ashtu, edhe në Rregulloren e KGJK-së (Nr.03/2019) për Organizimin dhe Funkcionalizimin e Departamentit Special në kuadër të Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priştina dhe Gjykatës së Apelit, në nenin 3 thuhet: *“Departamenti Special në kuadër të Gjykatës së Apelit gjykon në kolegji prej tre gjyqtarëve profesionist në shkallë të dytë dhe ka kompetencë që të shqyrtoj lëndët sipas paragrafit 1 të këtij neni me juridiksion territorial për gjithë territorin e Kosovës”*

Lidhur me pretendimet e mbrojtësit se gjykata ka shkelur dispozita procedurale për arsye se propozimi i provave nga ana e prokurorisë gjatë shqyrtimit kryesor dhe jo në aktakuzë është i palejuar dhe është dashur të refuzohet, sepse, sipas avokatit, mund të propozohen prova të reja gjatë shqyrtimit kryesor që deri në atë moment nuk kanë qenë të ditura për prokurorinë. Kolegji i apelit ndan të njëjtin

[43] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarët Bashkim Hyseni dhe Ferit Osmani.

mendim sikurse gjykata e shkallës së parë se provat e propozuara nga prokuroria nuk ishin prova të reja, ishin prova të cilat i janë vënë në dispozicion mbrojtësit, të akuzuarit dhe të gjithë palëve dhe është bërë zbulimi i tyre me kohë, ngase të gjitha palët ishin të pajisura me të gjitha shkresat e lëndës dhe nuk kishte asnjë provë të re, përveç shkresës nga Komisioni Qeveritar, e cila ka të bëjë me statusin e të dhunuarës. Prandaj, një gabim teknik i bërë nga ana e prokurorisë nuk mund të shërbej si pretekst që këto prova të shpallen të papranueshme, për arsye se nuk ishin prova të reja, por ishin ato që i kishin të gjitha palët dhe ishin të zbuluara me kohë dhe se me administrimin e këtyre provave në asnjë mënyrë nuk është vështirësuar apo rënduar gjendja e të akuzuarit, sipas pretendimit të mbrojtjes, ngase pikërisht mbi bazën e të njëjtave është ngritur aktakuza.

Sa i përket pretendimeve ankimore të PSRK-së se gjykata duhet ta dënojë të pandehurin për krimet kundër njerëzimit dhe jo për krimet e luftës, sipas Gjykatës së Apelit këto pretendime janë të pabazuara dhe gjykata e shkallës së parë ka vepëruar drejtë kur ndaj të akuzuarit ka aplikuar ligjin penal, i cili ka qenë në fuqi në kohën e kryerjes së veprës penale, i cili ligj është më i favorshëm për të akuzuarin, pavarësisht faktit se kjo vepër penale është e ndëshkueshme edhe me kodin penal aktual në fuqi.

Gjykata e Apelit i ka refuzuar edhe pretendimet të tjera ankimore të mbrojtjes duke arritur në përfundimin se gjykata e shkallës së parë nuk ka bërë shkelje procedurale, shkelje të ligjit penal dhe se e ka vërtetuar në mënyrë të plotë gjendjen faktike.

Aktgjykimi i Gjykatës Supreme

Kolegji^[44] i Gjykatës Supreme, i kryesuar nga gjyqtari Agim Maliqi, në procedurën lidhur me mjetin e jashtëzakonshëm juridik (kërkesën për mbrojtje të ligjshmërisë të ushtruar nga mbrojtësi i të dënuarit dhe i dënuari), në lëndën *Prokurori kundër Zoran Vukotiqit*, me aktgjykimin e datës 27 shtator të vitit 2023 i ka refuzuar si të pabazuara kërkesat për mbrojtjen e ligjshmërisë të ushtruar kundër aktgjyimit të Departamentit Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë/Priştina (PS.nr.28/2022) dhe aktgjykimin të Departamentit Special të Gjykatës së Apelit (APS.nr.50/2022).

Gjykata Supreme e Kosovës, vlerëson se pretendimet e mbrojtësit të të dënuarit dhe të dënuarit se aktgjykimet janë përfshirë me shkelje esenciale të dispozitave të procedurës penale dhe shkelje të ligjit penal janë të pabazuara.

[44] Anëtarët e kolegjit, gjyqtarët Rasim Rasimi dhe Afrim Shala.

Siç rezulton nga shkresat e çështjes, aktgjykimet e kundërshtuara si tërësi, pra edhe dispozitivat e të njëjtëve janë të qartë, të kuptueshëm dhe nuk përmbajnë kundërt-hënie me vetveten ose me arsyet e paraqitura. Gjykata e shkallës së parë e ka bërë vlerësimin e provave në pajtim me dispozitat ligjore, duke paraqitur në mënyrë të qartë se cilat fakte dhe për çfarë arsyesh i merr si të provuara ose si të paprovuara dhe, gjithashtu, ka dhënë arsye të qarta për vendin, kohën, mënyrën e kryerjes së veprës penale. Pra, të dy aktgjykimet e gjykatave të instancave më të ulëta, nuk përmbajnë shkelje esenciale të dispozitave të procedurës penale, janë të qëndrueshme juridikisht, rrethanat e paraqitura në aktgjykime janë të qarta dhe në përputhje me dispozitat ligjore që i nënshtrohen saktësisht veprës penale, për të cilën i dënuari është shpall fajtor.

Lidhur me pretendimet e mbrojtësit se gjykata, e cila e ka gjykuar çështjen nuk ka pasur kompetencë territoriale dhe nuk ka qenë në përbërje të duhur, se në rastin konkret është shkelur marrëveshja e Brukselit e vitit 2013, ky pretendim i mbrojtjes nuk qëndron. Sipas vlerësimit të kësaj Gjykate, Departamenti Special në kuadër të Gjykatës Themelore të Prishtinës dhe të Gjykatës së Apelit në Prishtinë është formuar me ligj pas marrëveshjes së Brukselit, ndërsa, duke pas parasysh se kjo vepër penale sipas Kodit Penal të Kosovës të vitit 2013 respektivisht dispozitave kalimtare lidhur me juridiksionin e Prokurorisë Speciale të Kosovës, bie në kompetencë të Prokurorisë Speciale, kjo gjykatë, pretendimet në këtë drejtim, nuk i vlerëson si të bazuara. Kurse, për pretendimet për përjashtimin e gjyqtarëve shqiptar, gjykatat e instancave më të ulëta kanë dhënë arsye të qarta dhe të mjaftueshme, prandaj arsyetimin e tyre e mbështet edhe kjo gjykatë dhe nuk e sheh të nevojshme të bëjë vlerësime në këtë drejtim.

Sa i përket pretendimit se prokuroria ka harruar që t'i propozojë provat në aktakuzë, qëndrim të njëjtë me shkallët më të ulëta kishte edhe shkalla e tretë.

Pretendimi i mbrojtësit dhe i të dënuarit se zhvillimi i më shumë procedurave për krime lufte kundër tyre është i palejueshëm është hedhur poshtë nga Gjykata Supreme. Kjo për shkak se gjykatat e instancës më të ulët kanë argumentuar se kërkesa për të bashkuar procedurat për katër raste të krimeve të luftës kundër popullsisë civile nuk ka mbështetje ligjore. Gjykata e ka vlerësuar arsyetimin e tyre si të mjaftueshëm, duke theksuar se zbulimi dhe procedimi i një rasti të ri për krime lufte nuk implicon bashkimin automatik me rastet e mëparshme të gjykuara. Në veçanti, Gjykata ka theksuar se rastet konkrete të krimeve të luftës kundër të dënuarit kanë karakteristika të ndryshme nga rasti i dhunimit, përfshirë dëshmitarin me urdhër për masë mbrojtëse. Kjo e ka detyruar ndarjen e procedurës për

mbrojtjen e identitetit të viktimës, edhe pse procedurat ndaj të dënuarit nuk kanë qenë në të njëjtën fazë të procedimit dhe disa janë në stadin e rigjyimit.

Gjetjet e FDHK

– Pas përfundimit të konfliktit të armatosur në Kosovë, gjyqësori i Kosovës ka trajtuar një numër të kufizuar rastesh të dhunimit seksual si krime të luftës kundër civilëve. Ky rast shënon një moment të veçantë, duke qenë rasti i parë me një aktgjykim fajësues për këtë vepër penale. Ky rast duhet të shërbejë si inkurajim për të gjitha viktimat e dhunës seksuale gjatë luftës në Kosovë, që të raportojnë rastet e tyre autoriteteve kompetente.

Në bazë të monitorimit të gjyqimeve për krimet e luftës në Kosovë si dhe analizës së dokumentacionit gjyqësor në këto lëndë, Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë (FDHK) e vlerëson të nevojshme që institucioneve kompetente t'ua përcjellë disa rekomandime të caktuara, me të cilat identifikohen problemet kryesore në punën e institucioneve të gjyqësorit dhe, me qëllim të avancimit të punës së këtyre institucioneve, propozohen mënyrat për tejkalimin e tyre.

Që nga qershori i vitit 2018, gjyqësori i Kosovës i ka kompetencat ekskluzive në procesimin e krimeve të luftës, kurse bartja e shkallëshkallshme e kompetencave nga EULEX-i tek gjyqësori vendor ka filluar nga mesi i muajit qershor të vitit 2014.

Në maj të vitit 2015, pranë PSRK-së është krijuar Departamenti për Krime të Luftës, kurse nga janari i vitit 2019, pranë Gjykatës Themelore të Prishtinës/Priştina dhe Gjykatës së Apelit të Kosovës janë krijuar Departamentet Speciale, të cilat, përveç të tjerash, kanë kompetencë edhe në procesimin e krimeve të luftës në Kosovë.

Në mesin e rekomandimeve ka edhe disa të cilat përsëriten nga raportet e viteve të kaluara, pasi që disa rekomandime nuk janë plotësuar apo janë plotësuar në mënyrë të pjesshme. I përsërisim, sepse zbatimi i tyre është i rëndësishëm për punën efikase dhe profesionale të gjyqësorit kosovar.

Institucioneve kosovare dhe organeve të gjyqësorit:

1) Gjyqësori i Kosovës duhet të krijojë bashkëpunimin afatgjatë me gjyqësorin ndërkombëtarë dhe rajonal, të cilët merren me procesimin e krimeve të luftës, me qëllim të shkëmbimit të përvojave dhe të aftësisimit sa më profesional në fushën e krimeve të luftës.

2) Policëve hetues të Drejtorisë për Hetimin e Krimeve të Luftës duhet t'i sigurohen trajnimet e vazhdueshme në fushën e hetimit të krimeve të luftës. Po ashtu, kjo drejtori duhet të përfitojë nga njohuritë dhe përvoja e shteteve të rajonit, të

cilat kanë eksperiencë më të gjerë në këtë fushë. Trajnimet periodike dhe bashkëpunimi me shtete të tjera të rajonit do të ndihmonin në përmirësimin e aftësive hetimore dhe në zgjerimin e kapaciteteve për hetimin e krimeve të luftës.

3) Këshilli Prokurorial i Kosovës (KPK) duhet t'i përzgjedh edhe katër (4) prokurorë të tjerë në kuadër të Departamentit për Krime të Luftës të PSRK-së, për të cilët që nga viti 2021 është ndarë buxheti nga Qeveria e Kosovës.

4) Është shumë e rëndësishme që të shqyrtohet mundësia e regjistrimit të detyrueshëm me audio dhe video të seancave për krimet e luftës. Kjo do të ndihmonte në shmangien e gabimeve të procesmbajtësve, dokumentimin e seancave gjyqësore, si dhe në kursimin e kohës së përkthyesve.

5) Gjykata Themelore në Prishtinë/Priştina duhet të fillojë sa më shpejt me shqyrtimet kryesore të katër (4) rasteve gjyqësore të krimeve të luftës, të cilat në fund të vitit 2023 janë transferuar nga Gjykata Themelore e Mitrovicës/Mitrovica, pasi që nga mesi i vitit 2018, pas transferimit të kompetencave nga misioni i EULEX-it tek gjyqtarë dhe prokurorë vendor, këto raste kanë qëndruar pezull.

6) Gjatë vitit 2023 janë ngritur tetë (8) aktakuza në mungesë për krimet e luftës nga PSRK dhe për këto aktakuza publiku është njoftuar përmes njoftimeve për media, të cilat i ka shpallur prokuroria e shtetit. Identiteti i personave të akuzuar është fshehur për publikun dhe personave të akuzuar në mungesë, prokuroria kryesisht i është referuar me iniciale. Prokuroria me rastin e njoftim të personave të akuzuar në mungesë duhet ta publikon identitetin e plotë e personit të akuzuar në mungesë, pasi që identiteti dhe fotografia e personit të akuzuar në mungesë në procedurën hetimore veç se ka qenë e publikuar nga Policia e Kosovës me rastin e lëshimit të urdhrin për shpallje në kërkim.

7) Në çështjet penale, në të cilat janë akuzuar një numër i konsiderueshëm i personave të akuzuar për krimet e luftës, Gjykata Themelore në Prishtinë/Priştina duhet të fillojë me angazhimin edhe me një gjyqtarë rezervë në trupat gjykues, pasi që në rastet voluminoze procedura e shqyrtimit kryesor mund të zgjasë disa vite dhe një gjyqtarë rezervë do të siguronte që një rast të mos kthehej në pikën fillestare në rast se një anëtarë i trupit gjykues për shkaqe të ndryshme nuk është në gjendje ta vazhdojë procedurën.

8) Që nga përfundimi i konfliktit të armatosur në Kosovë, nga gjyqësori vendor (duke i përfshirë edhe misionet ndërkombëtare) janë gjykuar dhjetëra raste për

krimet e luftës në Kosovë. KGJK duhet të krijojë një databazë elektronike me dokumentacionin gjyqësor të rasteve të krimeve të luftës, të cilat kanë marrë vendimet përfundimtare. Kjo do t'iu ndihmonte në masë të madhe gjyqtarëve dhe prokurorëve, të cilët merren me hetimin dhe me gjykimin e rasteve të krimeve të luftës në Kosovë.

9) FDHK, tash e disa vite, në rekomandimet vjetore e thekson domosdoshmërinë e vendosjes së bashkëpunimit juridik me Serbinë. Qeveria e Kosovës duhet të angazhohet që në negociatat me Serbinë të vendoset edhe bashkëpunimi juridik ndërkombëtarë përmes nënshkrimit të protokolleve të bashkëpunimit mes prokurorive speciale të Kosovës dhe të Serbisë. Bashkëpunimi është një nga mënyrat e ndjekjes së suksesshme të krimeve të luftës, por edhe i realizimit të së drejtës për viktimat e krimeve të luftës. Mungesa e bashkëpunimit dhe e shkëmbimit të informatave mes organeve të hetuesisë së Kosovës dhe të Serbisë ndikon në mos efikasitetin e ngritjes së aktakuzave për krimet e luftës.

FHPK – izveštaj za 2023. godinu

Početak nove faze u suđenjima za ratne zločine

SADRŽAJ

Lista skraćenica	111
Rezime	113
SUĐENJA ZA RATNE ZLOČINE NA KOSOVU	125
1	Prekrivični postupak 127
	1.1. Predmet: <i>Tužilac protiv Momira Pantića i Žarka Zarića</i> 127
	1.2. Predmet: <i>Tužilac protiv Dragana Milovića i drugih</i> 128
	1.3. Predmet: <i>Tužilac protiv Miloša Pljeskovića</i> 129
	1.4. Predmet: <i>Tužilac protiv Shaqira Lutvije</i> 130
2	Prvostepena suđenja 132
	2.1. Predmet: <i>Tužilac protiv Muhameta Alidemaja</i> 132
	2.2. Predmet: <i>Tužilac protiv Duška Arsića</i> 135
	2.3. Predmet: <i>Tužilac protiv Časlava Jolića</i> 138
	2.4. Predmet: <i>Tužilac protiv Dejana Račića (u odsustvu)</i> 140
	2.5. Predmet: <i>Tužilac protiv Čedomira Aksića (u odsustvu)</i> 142
	2.6. Predmet: <i>Tužilac protiv G.P. (u odsustvu)</i> 145
	2.7. Predmet: <i>Tužilac protiv Milorada Đokovića</i> 146
	2.8. Predmet: <i>Tužilac protiv I.B. (u odsustvu)</i> 148
	2.9. Predmet: <i>Tužilac protiv Slađana Trajkovića</i> 148
	2.10. Predmet: <i>Tužilac protiv Zlatana Arsića</i> 151
	2.11. Predmet: <i>Tužilac protiv I.R. i D.D. (u odsustvu)</i> 153
	2.12. Predmet: <i>Tužilac protiv Slaviše Filića (u odsustvu)</i> 154
	2.13. Predmet: <i>Tužilac protiv Ekrema Bajrovića</i> 154
	2.14. Predmet: <i>Tužilac protiv Milana Jovanovića (u odsustvu)</i> 157
	2.15. Predmet: <i>Tužilac protiv Zorana Vukotića – Vukotić V</i> 159
	2.16. Predmet: <i>Tužilac protiv Gavrila Milosavljevića</i> 161
	2.17. Predmet: <i>Tužilac protiv M.S. i drugih (u odsustvu)</i> 163
	2.18. Predmet: <i>Tužilac protiv Dragiše Milenkovića</i> 164

3

Žalbeni postupak

166

3.1. Predmet: *Tužilac protiv Remzi Shale*

166

4

Vanredni pravni lekovi

175

4.1. Predmet: *Tužilac protiv Gorana Stanišića*

175

4.2. Predmet: *Tužilac protiv Svetomira Bačevića*

185

4.3. Predmet: *Tužilac protiv Zorana Vukotića – Vukotić IV*

190

Preporuke iz izveštaja FHPK-a za 2023. godinu

201

Lista skraćenica

DIRZ – Direktorat za istrage ratnih zločina
EULEX – Evropska Misija za Vladavinu prava na Kosovu;
FHPK – Fond za Humanitarno pravo Kosovo;
JIRZ – Jedinica za istraživanje ratnih zločina;
KP – Kosovska policija;
KZ SFRJ – Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije od 1977. godine, koji je u primeni prema uredbi UNMIK–a 1999/23 od 12. decembra 1999. Prema kojoj primenjivi svi zakoni koji su bili na snazi na dan 22. marta 1989. godine;
KZRK – Krivični zakonik koji je stupio na snagu 1. januara 2013. godine, kao krivični zakonik koji je stupio na snagu 15. marta 2019. godine;
MKSJ – Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju;
MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova;
NATO – Severnoatlasni savez;
OEBS – Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju;
OVK – Oslobodilačka vojska Kosova;
PP – Krivična tužba;
PPS – Krivična tužba Specijalnog tužilaštva;
SSK – Sudski savet Kosova;
STRK – Specijalno tužilaštvo Republike Kosovo;
UNMIK – Misija Ujedinjenih nacija na Kosovu;
UTIKD – Uprava za istragu teških krivičnih dela;
ZKPRK – Zakonik o krivičnom postupku Kosova koji je stupio na snagu i počeo da se primenjuje 1. januara 2013. godine.

Rezime

Kao deo projekta *Praćenje suđenja za ratne zločine na Kosovu i krivičnih dela sa etničkom i političkom pozadinom*, Fond za humanitarno pravo Kosovo (FHPK) je tokom 2023. godine nastavio da redovno prati i analizira suđenja za ratne zločine počinjene protiv civilnog stanovništva, koja su vođena pred sudovima na Kosovu.

Zahvaljujući redovnom praćenju sudskih postupaka, koji su vođeni tokom 2023. godine, FHPK je bio u prilici da analizira sudsku dokumentaciju koja se odnosi na ove sudske postupke i kojoj je imao pristup, zahvaljujući dobroj dugogodišnjoj saradnji sa Sudskim savetom Kosova (SSK), na osnovu memoranduma o saradnji sa ovom institucijom.

Uvid u spise predmeta, koji su praćeni tokom 2023. godine, omogućio je FHPK–u da obavi profesionalnu analizu sudskih postupaka i da, tamo gde smatra potrebnim i pozivajući se na zakonske odredbe, eventualno daje sugestije, primedbe i preporuke ili, gde je prikladno, uputi pohvale, s obzirom na to da su nosioci pravosudnih funkcija na Kosovu sredinom juna 2018. godine dobili isključiva ovlašćenja za istragu i procesuiranje predmeta optužbi za ratne zločine.

U okviru ovog godišnjeg izveštaja, FHPK je pripremio niz preporuka za prevaziženje uočenih slabosti i za dalji napredak u radu pravosudnih institucija, kako bi se u ovoj oblasti u budućnosti postigli što je moguće bolji rezultati.

Ovaj godišnji izveštaj uključuje samo sudske procese za ratne zločine pred kosovskim sudovima, a ne i one koji se vode pred specijalizovanim većima Kosova sa sedištem u Hagu.

Posmatrači FHPK–a su u izveštajnom periodu 1. januar – 31. decembar 2023. godine propratili četrdeset osam (48) sudskih ročišta pred kosovskim sudovima, u četrnaest (14) predmeta u vezi sa optužnicama za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Suđenja za ratne zločine pred kosovskim sudovima

Izveštaj za 2023. godinu obuhvata analizu krivičnih postupaka, koji su u izveštajnom periodu vođeni pred sudijama za prethodni postupak ili sudskim većima pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, kao i pred sudskim većem Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu^[1].

Sastavni deo izveštaja čine i analize postupaka i odluka u predmetima u kojima su, po redovnim ili vanrednim pravnim lekovima, sudila žalbena veća Specijalnog odeljenja Apelacionog suda Kosova ili veća Vrhovnog suda Kosova.

Usled postojanja osnovane sumnje ili optužbi da su počinili *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, tokom 2023. godine pokrenuti su ili su u različitim fazama vođeni krivični postupci u dvadeset šest (26) predmeta protiv osamdeset jednog (81) pripadnika srpskih snaga i jednog (1) pripadnika Oslobođilačke vojske Kosova. Isti uključuju i osam (8) optužnica u odsustvu protiv šezdeset jednog (61) pripadnika srpskih snaga.

1. Krivični postupci po optužnicama za ratne zločine

1.1. Prethodni postupak/hapšenja

U izveštajnom periodu, Kosovska policija (KP) je uhapsila devet (9) osoba^[2] zbog sumnje da su počinile krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*. Nakon hapšenja, osumnjičenima je određena mera pritvora. Lica koja su uhapšena tokom izveštajne godine su: Zlatan Arsić, Dragiša Milenković, Žarko Žarić, Momir Pantić, Ilija Elezović, Dragan Milović, Zoran Kostić, Miloš Pljesković i Shaqir Lutvija.

1.2. Podignute optužnice

Kancelarija STRK-a je u izveštajnom periodu podigla petnaest (15) optužnica u vezi sa krivičnim delom *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* u predmetima: *Tužilac protiv Dejana Račića* (optužnica u odsustvu), *Tužilac protiv Čedomira Aksića*

[1] Prema Zakonu o sudovima, koji je stupio na snagu 2. januara 2019. godine, član 13 predviđa da je tada formirano Specijalno odeljenje Osnovnog suda nadležno za postupanje u predmetima u vezi sa optužnicama STRK-a u kojima, do stupanja ovog zakona na snagu, nije završen postupak ispitivanja optužnice. Predmete u kojima nije okončan postupak ispitivanja optužnice razmatraće nadležni sudovi (uglavnom shodno mesnoj nadležnosti), odnosno sudovi koji su prvi pokrenuli krivični postupak, do njihovog okončanja u svim fazama postupka.

[2] Takođe, još troje (3) lica je zadržano od strane KP i, nakon provere njihovog identiteta i drugih relevantnih informacija, pušteni su u roku od 48 sati.

(optužnica u odsustvu), *Tužilac protiv G.P.* (optužnica u odsustvu), *Tužilac protiv Milorada Đokovića*, *Tužilac protiv I.B.* (optužnica u odsustvu), *Tužilac protiv Slađana Trajkovića*, *Tužilac protiv Zlatana Arsića*, *Tužilac protiv I.R. i D.D.* (optužnica u odsustvu), *Tužilac protiv Slaviša Filića* (optužnica u odsustvu), *Tužilac protiv Ekrema Bajrovića*, *Tužilac protiv Milana Jovanovića* (optužnica u odsustvu), *Tužilac protiv Zorana Vukotića*, *Tužilac protiv Gavrila Milosavljevića*, *Tužilac protiv M.S. i drugih* (optužnica u odsustvu) i *Tužilac protiv Dragiše Milenkovića*.

Od petnaest (15) podignutih optužnica, osam (8) je podignuto u odsustvu protiv šezdeset jednog (61) pripadnika srpskih snaga, a sedam (7) optužnica je podignuto protiv sedam (7) pripadnika srpskih snaga koje je uhapsila Kosovska policija i koji se nalaze u pritvoru.

1.3. Prvostepena suđenja

Posmatrači FHPK-a su u izveštajnom periodu nastavili da prate glavne pretrese koji nisu završeni tokom 2022. godine i one koji su započeti tokom izveštajne godine. FHPK je tokom 2023. godine pratio odvijanje glavnih pretresa u osamnaest (18) predmeta.

U predmetu *Tužilac protiv Muhameta Alidemaja*, pred sudskim većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, nastavljen je glavni pretres koji je počeo 28. decembra 2022. godine. Tokom izveštajnog perioda održano je jedanaest (11) sudskih ročišta.

U predmetu *Tužilac protiv Duška Arsića*, pred većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, nastavljen je glavni pretres koji je počeo 30. marta 2023. godine. Tokom izveštajnog perioda održano je devet (9) sudskih ročišta.

U predmetu *Tužilac protiv Časlava Jolića*, pred sudskim većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, nastavljen je glavni pretres koji je počeo dana 28. aprila 2023. godine. Tokom izveštajnog perioda održano je osam (8) sudskih ročišta.

U predmetu *Tužilac protiv Dejana Račića*, STRK je 2. maja 2023. podigao *optužnicu u odsustvu* pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë. Do kraja 2023. godine nije održano prvo saslušanje.

U predmetu *Tužilac protiv Čedomira Aksića*, STRK je 2. maja 2023. podigao *optužnicu u odsustvu* pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë.

Prvo saslušanje je održano 20. novembra 2023. godine u odsustvu okrivljenog.

U predmetu *Tužilac protiv G.P.*, STRK je 19. maja 2023. podigao *optužnicu u odsustvu* pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë. Do kraja 2023. godine nije održano prvo saslušanje.

U predmetu *Tužilac protiv Milorada Đokovića*, STRK je 23. juna 2023. podigao *optužnicu u odsustvu* pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë. Odbijen je zahtev odbrane za pobijanje dokaza i odbacivanje optužnice. Glavni pretres nije počeo do kraja 2023. godine.

U predmetu *Tužilac protiv I.B.*, STRK je 10. jula 2023. podigao *optužnicu u odsustvu* pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë. Do kraja 2023. godine nije održano prvo saslušanje.

U predmetu *Tužilac protiv Slađana Trajkovića*, STRK je 12. jula 2023. podigao *optužnicu* pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë. Glavni pretres nije počeo do kraja 2023. godine.

U predmetu *Tužilac protiv Zlatana Arsića*, pred većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, dana 24. novembra 2023. godine počeo je glavni pretres uvodnim rečima stranaka u postupku.

U predmetu *Tužilac protiv I.R. i D.D.*, STRK je 14. septembra 2023. podigao *optužnicu u odsustvu* pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë. Do kraja 2023. godine nije održano prvo saslušanje.

U predmetu *Tužilac protiv Slaviša Filića*, STRK je 14. septembra 2023. podigao *optužnicu u odsustvu* pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë. Do kraja 2023. godine nije održano prvo saslušanje.

U predmetu *Tužilac protiv Ekrema Bajrovića*, pred sudskim većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, nastavljen je glavni pretres koji je počeo 20. decembra 2023. godine. Tokom izveštajnog perioda održana su dva (2) sudska ročišta.

U predmetu *Tužilac protiv Milana Jovanovića*, STRK je 2. oktobra 2023. podigao *optužnicu u odsustvu* pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë. Do kraja 2023. godine nije održano prvo saslušanje.

U predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića (Vukotić V)*, STRK je 4. oktobra 2023. podigao optužnicu pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë. Dana 17. novembra 2023. održano je prvo saslušanje.

U predmetu *Tužilac protiv Gavriła Milosavljevića*, STRK je 29. novembra 2023. podigao optužnicu pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë. Dana 7. decembra 2023. održano je prvo saslušanje.

U predmetu *Tužilac protiv M.S. i drugih*, STRK je 7. decembra 2023. podigao *optužnicu u odsustvu* pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë. Do kraja 2023. godine nije održano prvo saslušanje.

U predmetu *Tužilac protiv Dragiše Milenkovića*, STRK je 26. decembra 2023. podigao optužnicu pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë. Do kraja 2023. godine nije održano prvo saslušanje.

1.4. Postupak po žalbi

Po pristizanju žalbi stranaka u postupku, Specijalno odeljenje Apelacionog suda je u izveštajnom periodu odlučilo u tri (3) predmeta u vezi sa optužbama za ratne zločine.

U predmetu *Tužilac protiv Svetomira Bačevića*, odlučujući po žalbi stranaka u postupku na prvostepenu presudu, Apelacioni sud je 19. januara 2023. odbio kao neosnovane žalbe stranaka u postupku i potvrdio prvostepenu presudu.

U predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića (Vukotić IV)*, odlučujući po žalbama stranaka u postupku izjavljenim na prvostepenu presudu, Apelacioni sud je 15. februara 2023. godine delimično uvažio žalbu STRK-a, samo u delu koji se tiče odluke o kazni, dok su ostali delovi žalbe STRK-a i odbrane odbijeni kao neosnovani.

U predmetu *Tužilac protiv Remzija Shale*, odlučujući po žalbama stranaka u postupku izjavljenim na prvostepenu presudu, Apelacioni sud je 5. decembra 2023. godine održao ročište pred žalbenim većem, a 22. decembra 2023. godine žalbeno veće je odbilo žalbe STRK-a i odbrane kao neosnovane, potvrđujući prvostepenu kaznu, dok je žalba zastupnika oštećenog odbijena kao nedopuštena.

1.5. Postupci pred Vrhovnim sudom Kosova

Vrhovni sud Kosova je u izveštajnom periodu odlučio u tri (3) predmeta u vezi sa optužbama za ratne zločine po vanrednim pravnim lekovima.

U predmetu *Tužilac protiv Gorana Stanišića*, Vrhovni sud Kosova je 16. februara 2023. godine odbio kao neosnovane zahteve za zaštitu zakonitosti koje su protiv prvostepenih i drugostepenih presuda podneli branilac osuđenog i državni tužilac.

U predmetu *Tužilac protiv Svetomira Bačevića*, Vrhovni sud Kosova je 14. avgusta 2023. godine odbio kao neosnovane zahteve za zaštitu zakonitosti osuđenog i njegovog branioca podnete protiv prvostepene i drugostepene presude.

U predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića (Vukotić IV)*, Vrhovni sud Kosova je 27. septembra 2023. godine odbio kao neosnovane zahteve za zaštitu zakonitosti osuđenog i njegovog branioca podnete protiv prvostepene i drugostepene presude.

2. (Ne)funktionalnost Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë

Zakonom o sudovima, koji je stupio na snagu 2. januara 2019. godine, četiri (4) predmeta u vezi sa optužnicama za ratne zločine ostala su u nadležnosti Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë.

Ovaj sud ni tokom 2023. godine nije preduzeo nikakve radnje u predmetu *Tužilac protiv Sylejmana Selimija i Jahira Demaku*. Presudom Vrhovnog suda Kosova od 11. juna 2018. godine, ovaj predmet je vraćen na ponovno suđenje. Vrhovni sud je u ovom predmetu odlučio po vanrednom pravnom leku – zahtevu za zaštitu zakonitosti koji je podneo branilac osuđenog Selimija.

Tokom 2023. godine pred Osnovnim sudom u Mitrovici/Mitrovicë nisu otvarani glavni pretresi po optužnicama od 20. aprila, 17. maja i 23. juna 2017. godine, kojima se okrivljeni Zoran Vukotić (*Vukotić I, II, III*) tereti za *ratne zločine protiv civilnog stanovništva*.

Po optužnici od 20. aprila 2017. godine, rešenjem Apelacionog suda od 30. januara 2019. godine, predmet iz **tačke 1** optužnice vraćen je prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

U predmetu po optužnici od 17. maja 2019. godine, Apelacioni sud je, postupajući po žalbi tužioca na presudu Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë od 16. maja 2018. godine, poništio prvostepenu presudu i predmet vratio na ponovno suđenje.

Povodom optužnice podignute 23. juna 2017. godine, rešenjem Apelacionog suda od 1. februara 2018. godine, okončan je postupak ispitivanja optužnice. Apelacioni sud je ovom odlukom potvrdio rešenje Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë, kojim su odbijeni zahtevi okrivljenog i odbrane za odbacivanje optužnice.

Protiv okrivljenog Vukotića je od hapšenja do kraja 2023. godine podignuto pet (5) optužnica za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*. Isti je dva puta osuđivan za krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva, prvo na šest (6) godina i šest (6) meseci zatvora, a zatim na kaznu zatvora u trajanju od trinaest (13) godina.

Okrivljeni Vukotić je lišen slobode po međunarodnoj poternici iz marta 2016. godine, a nakon postupka izručenja predat je kosovskim organima gonjenja 10. novembra 2016. godine.

Poslednje dve optužnice protiv Vukotića podignute su pri Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë.

Osnovni sud u Mitrovici/Mitrovicë, od preuzimanja izvršnih ovlašćenja od misije EULEKS-a, od juna 2018. godine, nije uspeo da obezbedi redovan sudski proces u četiri (4) predmeta ratnih zločina, u kojima treba da sudi ovaj sud. Već pet (5) godina pred ovim sudom nije vođen nijedan proces za ratne zločine u navedenim predmetima.

Na 319. sednici Sudskog saveta Kosova, održanoj 25. januara 2024. godine, koja je takođe prenošena uživo na društvenoj mreži Fejsbuk i zvaničnoj internet stranici SSK-a, predsednica Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë odobrila je prenos trinaest (13) predmeta iz Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë Osnovnom sudu u Prištini/Prishtinë, a među ovim predmetima se nalaze i predmeti za ratne zločine protiv civilnog stanovništva.

Prema informacijama dobijenim od suda, svi ovi predmeti su dodeljeni sudijama.

3. Osnivanje Uprave za istragu ratnih zločina u okviru Kosovske policije

Dana 24. marta 2023. godine u okviru Kosovske policije formiran je Direktorat za istragu ratnih zločina (DIRZ), a pre toga je, u okviru Uprave za teška krivična dela KP, postojala samo Jedinica za istragu ratnih zločina (JIRZ), u kojoj je radilo osamnaest (18) istražnih policajaca.

Predviđeno je da se u Direktorijatu za istragu ratnih zločina angažuje četrdeset jedan (41) policijski istražitelj za ratne zločine. Do kraja 2023. godine u ovoj upravi je angažovano trideset dva (32) policijska istražitelja, a usled nedostatka adekvatnog prostora za rad u objektu ove uprave, došlo je do zastoja u izboru dodatnih policijskih istražitelja.

Prema informacijama DIRZ-a, ova uprava je tokom izveštajnog perioda podnela STRK-u sedamnaest (17) krivičnih prijava protiv 207 osumnjičenih lica.

Tokom 2023. godine, Kosovska policija je uhapsila devet (9) osoba za ratne zločine na Kosovu, kojima je, na zahtev STRK-a, Osnovni sud u Prištini/Prishtinë odredio pritvor.

Tokom septembra i oktobra 2023. godine, osoblje FHPK je dva dana obučavalo policijske istražitelje za ratne zločine o istraživanju materijalnih dokaza u bazi podataka MKSJ.

4. Specijalno odeljenje – Osnovni sud u Prištini/Prishtinë

Od osnivanja Specijalnog odeljenja pri Osnovnom sudu u Prištini/Prishtinë, januara 2019. godine, pokrenuta su dvadeset dva (22) sudska postupka u vezi sa predmetima ratnih zločina na Kosovu. Do kraja 2023. godine, pet (5) od ovih predmeta je pravosnažno presuđeno.

Samo tokom 2023. godine ovo odeljenje je primilo petnaest (15) optužnica za ratne zločine na Kosovu.

Posmatrači FHPK su primetili da su sudski procesi za ratne zločine pri Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë i Specijalnom odeljenju Apelacionog suda poprilično efikasno i profesionalno vođeni od strane sudija ovih odeljenja, i da se sudski postupci završavaju u razumnom roku.

5. Strategija Državnog tužilaštva za procesuiranje ratnih zločina

Tužilački savet Kosova i Državno tužilaštvo Kosova su tokom februara 2019. godine, u tesnoj saradnji sa drugim institucijama i međunarodnim partnerima, usvojili *Strategiju procesuiranja predmeta ratnih zločina*, u cilju lakšeg i profesionalnijeg vođenja oko 900 predmeta ratnih zločina, koje im je u nadležnost ostavio EULEKS do kraja 2018. godine, kao i predmeta koji se tiču nestalih lica. Tužilački savet Kosova je nadležan za sprovođenje strategije.

U cilju realizacije planova predviđenih strategijom, Ministarstvo pravde je tokom 2021. godine izdvojilo budžet za zapošljavanje četiri (4) tužioca u sastav Odeljenja za ratne zločine, iako tokom 2023. godine ovo odeljenje nije ojačano dodatnim tužiocima, već je nastavilo da radi sa samo njih četiri (4).

Formirana je interna operativna grupa koja je zadužena da evidentira sve predmete na kojima radi. Izvršena je harmonizacija predmeta, po regionima. Predmeti su podeljeni po regionima i njima su dodeljeni tužioci koji rade u regionima.

Tokom ove godine, STRK je krenuo sa podizanjem prvih optužnica u odsustvu.

Tokom meseca maja i novembra 2023. godine, u organizaciji FHPK i Pravosudne akademije, održana je dvodnevna obuka za sudije, tužioce i saradnike koji se bave istragom i suđenjem u predmetima ratnih zločina. Pored domaćih instruktora, FHPK je obezbedio i instruktore koji su radili u MKSJ i u misiji EULEKS-a, sa dugim iskustvom u istrazi i suđenjima za ratne zločine na Kosovu.

Ove obuke su organizovane sa ciljem podizanja kapaciteta i razmene iskustava sa profesionalcima koji su radili na predmetima ratnih zločina na Kosovu.

6. Suđenje u odsustvu

Prva optužnica u odsustvu za ratne zločine na Kosovu podignuta je 2. maja 2023. godine. Do kraja 2023. godine podignuto je ukupno osam (8) optužnica u odsustvu protiv šezdeset jednog (61) pripadnika srpskih snaga.

Dana 20. novembra 2023. godine održano je prvo saslušanje okrivljenog Čedomira Aksića, koji je optužen u odsustvu. Očekuje se da će se dalja ročišta po preostalim optužnicama u odsustvu održati duž 2024. godine.

Dana 17. avgusta 2022. godine u „Službenom listu Republike Kosovo“ objavljen je Zakonik o krivičnom postupku (08/L-032), koji je stupio na snagu šest (6) meseci od objavljivanja u Službenom listu. Član 303 ovog Zakonika propisuje i mogućnost održavanja suđenja u odsustvu.

Izmene ZKPRK-a su načinjene i jula 2019. godine Zakonom (06/L-091) i ovim izmenama je po prvi put omogućeno suđenje u odsustvu za krivična dela protiv međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog krivičnog prava, učinjena u periodu od januara 1990. do juna 1999. godine.

Juna 2021. godine u „Službenom listu Republike Kosovo“ objavljen je Zakon o izmeni i dopuni Zakonika o krivičnom postupku, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 08/L-002. Ovim zakonom je delimično izmenjen i dopunjen prvi Zakon (06/L-091) o suđenjima u odsustvu, koji je objavljen jula 2019. godine.

Stupanjem na snagu ZKPRK-a (08/L-032) predviđeno je održavanje suđenja u odsustvu i za druga krivična dela.

Za krivična dela ratnih zločina ili drugih krivičnih dela po međunarodnom pravu, suđenje u odsustvu može se pokrenuti kada sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća *bude uveren da su uloženi razumni naponi da se okrivljeni obavesti o glavnom pretresu i da se obezbedi njegovo prisustvo*. U ovom slučaju, okrivljenog zastupa branilac tokom čitavog krivičnog postupka, sve do pravosnažnosti presude.

Razumni naponi predviđeni članom 303 ZKPRK-a (08/L-032) podrazumevaju: pozivanje na sud, izdavanje naloga za hapšenje od strane suda, traganje za adresom okrivljenog, izdavanje poternice od strane suda i informativnu kampanju u kojoj se okrivljeni poziva da se preda određenoj sudskoj jurisdikciji. Takođe, poziv će, zajedno sa optužnicom, biti objavljen na internet stranici državnog tužioca, suda koji vodi postupak i u Službenom listu, i pozivaće okrivljenog da se preda.

Tokom 2023. godine objavljena su tri poziva sa optužnicama za trojicu okrivljenih u odsustvu, i to u predmetima: *Tužilac protiv Čedomira Aksića*, *Tužilac protiv Dejana Račića* i *Tužilac protiv Milana Jovanovića*. Pozivi za pojavljivanje pred sudom i optužnice objavljeni su na zvaničnim internet stranicama suda, tužilaštva i u Službenom listu, a podeljeni su i medijima.

Lice koje je osuđeno u odsustvu za ratne zločine ili druga krivična dela prema međunarodnom pravu na osnovu člana 303 ZKPRK–a (08/L–032) ima pravo na automatsko, bezuslovno ponovno suđenje.

Dakle, od jula 2019. do kraja 2023. godine u tri navrata načinjene su izmene zakona i uslova koji predviđaju početak suđenja u odsustvu. Svaki put kada je načinjena izmena uslova za započinjanje suđenja u odsustvu, oni su još više ublažavani.

Prema FHPK–u, u skladu sa novim Zakonikom (08/L–032), formulacija da sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća mora biti *uveren da su uloženi razumni naponi da se okrivljeni obavesti o glavnom pretresu i da se obezbedi njegovo prisustvo*, predstavlja nejasnoću po sud i stranke u postupku, imajući u vidu da ne precizira u kom zakonskom roku se ovi uslovi moraju ispuniti pre početka krivičnog postupka.

Dana 7. avgusta 2023. godine, rukovodilac Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zatražio je pravno mišljenje od Vrhovnog suda Kosova u vezi sa nekim pravnim nejasnoćama koje su proizašle iz primene člana 303 ZKPRK–a, koji uređuje suđenje u odsustvu. Vrhovni sud Kosova do kraja 2023. godine nije izdao pravno mišljenje u vezi sa ovim nejasnoćama sa kojima se dotični sudija susreo.

Prijemom države Kosovo u Savet Evrope i sticanjem prava stranaka da pokrenu postupak pred Evropskim sudom za ljudska prava, ovi sudski postupci mogu biti prilično diskutabilni, imajući u vidu da bi sudski postupci na Kosovu mogli da počnu čak i bez dobijanja zvaničnog odgovora od osobe optužene u odsustvu o tome da li je upoznata da se protiv nje ili njega vodi sudski postupak.

FHPK je od početka javne rasprave o suđenjima u odsustvu bio protiv primene ovog instituta u zakonskim odredbama. FHPK i daje ostaje pri stavu da suđenja u odsustvu krše osnovna prava okrivljenih, zagarantovana Ustavom Kosova, i brojnim međunarodnim pravilima i konvencijama.

SUĐENJA
ZA RATNE
ZLOČINE NA
KOSOVU

1__PRETKRIVIČNI POSTUPAK

1.1. Predmet: *Tužilac protiv Momira Pantića i Žarka Zarića*

Sudija za prethodni postupak Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, Valbona Musliu Selimaj, dana 6. avgusta 2023. godine donela je odluku kojom je osumnjičenima Momiru Pantiću i Žarku Zariću odredila meru pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, tačnije do 4. septembra 2023. godine, zbog osnovane sumnje da su u vremenskom periodu od 1998. do 1999. godine u saizvršilaštvu izvršili krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Sudija za prethodni postupak je donela odluku o određivanju mere pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, nakon saslušanja o određivanju mere pritvora održanog na zahtev Kancelarije STRK-a dana 6. avgusta 2023.

Do kraja 2023. godine, okrivljenima je na svaka dva meseca produžavana mera pritvora. Poslednja odluka o produžetku pritvora datira od 3. novembra 2023. godine, kojom je pritvor produžen na još dva (2) meseca, do 3. januara 2024. godine.

Tok prethodnog postupka

Kosovska policija je 5. avgusta 2023. godine uhapsila osumnjičene Pantića i Zarića, bivše pripadnike srpske policije, državljane Kosova i Srbije. Pantić je uhapšen na graničnom prelazu Merdare, a Zarić u selu Ljubožda/Lubozhdë u opštini Istok/Istog.

Odluka o pokretanju istrage

Specijalni tužilac STRK-a Ilir Morina je 5. avgusta 2023. godine doneo rešenje o pokretanju istrage (PPS. br. 61/2023) protiv okrivljenih Momira Pantića i Žarka Zarića zbog opravdane sumnje da su u periodu od 1998. do 1999. godine, u opštini Istok/Istog, tokom rata na Kosovu, u saizvršilaštvu sa još uvek neidentifikovanim licima, i to okrivljeni Pantić u svojstvu komandanta policijske stanice Istok/Istog, a okrivljeni Zarić u svojstvu policajca u istoj stanici, tokom marta i avgusta 1998. godine i marta 1999. godine učestvovali u tuči, ubistvima i proterivanju albanskog civilnog stanovništva, tačnije u zločinima za koje se sumnja da

su ih počinili i da su se dogodili u gradu Istoku/Istog i selima Sušica/Shushicë, Ljubožda/Lubozhdë, Starodvorane/Staradran i Padalište/Padalishtë.

Do kraja 2023. godine istrage protiv okrivljenih Momira Pantića i Žarka Zarića bile su u toku.

1.2. Predmet: *Tužilac protiv Dragana Milovića i drugih*

Sudija za prethodni postupak Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Priştinë, Vesel Ismaili, dana 21. septembra 2023. godine doneo je odluku kojom je osumnjičenima Draganu Miloviću, Iliji Elezoviću i Zoranu Kostiću odredio meru pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, do 19. oktobra 2023. godine, zbog osnovane sumnje da su u vremenskom periodu tokom 1999. godine u saizvršilaštvu izvršili krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Sudija za prethodni postupak doneo je odluku o određivanju mere pritvora u trajanju od jednog (1) meseca nakon saslušanja o određivanju mere pritvora održanog na zahtev Kancelarije STRK od dana 21. septembra 2023.

Okrivljenima Miloviću i Kostiću produžena je mera pritvora do kraja 2023. godine, dok je okrivljenom Elezoviću 24. oktobra 2023. godine mera pritvora zamjenjena merom jemstva u iznosu od 20.000 evra, a istom je privremeno oduzet pasoš koji mu je izdala država Srbija, usled teškog zdravstvenog stanja.

Tok prethodnog postupka

Kosovska policija je 20. septembra 2023. godine uhapsila osumnjičene Dragana Milovića, Iliju Elezovića i Zorana Kostića, srpske nacionalnosti. Sva trojica su bivši pripadnici MUP–a Srbije, državljani Kosova i Srbije. Milović je uhapšen u Zvečanu/Zvečan, Elezović je uhapšen u Severnoj Mitrovici/Mitrovica Veriore, a Kostić je uhapšen u selu Priluzje/Prelluzhë, u opštini Vučitrn/Vushtrri.

Odluka o pokretanju istrage

Dana 22. avgusta 2023. godine, specijalna tužiteljka STRK–a, Florije Salihu Shammoli, donela je rešenje o pokretanju istrage (PPS. br. 64/2023) protiv šestoro (6) okrivljenih, među kojima su i ova trojica (3) okrivljenih, koje je uhapsila Kosovska policija.

Okrivljeni Milović, Elezović, Kostić i druga lica osumnjičeni su da su u periodu

od marta do maja 1999. godine u gradu Vučitrnu/Vushtrri tukli, mučili i proterivali albansko civilno stanovništvo.

Do kraja 2023. godine istrage protiv okrivljenih Dragana Milovića, Ilije Elezovića i Zorana Kostića bile su u toku.

Nalazi FHPK-a:

FHPK nalazi da je zamena mere pritvora merom jemstva okrivljenom Iliji Elezoviću usled njegovog teškog zdravstvenog stanja odluka na mestu i da će se krivični postupak i primenom ove mere nesmetano voditi.

1.3. Predmet: *Tužilac protiv Miloša Pljeskovića*

Sudija za prethodni postupak Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Priştinë, Valon Kurtaj, dana 30. septembra 2023. godine doneo je odluku kojom je osumnjičenom Milošu Pljeskoviću odredio meru pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, odnosno do 29. oktobra 2023. godine, zbog osnovane sumnje da je okrivljeni tokom meseca septembra 1998. godine u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih snaga, izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Sudija za prethodni postupak doneo je odluku o određivanju mere pritvora u trajanju od jednog (1) meseca nakon saslušanja o određivanju mere pritvora održanog na zahtev Kancelarije STRK od dana 29. septembra 2023.

Do kraja 2023. godine, okrivljenom je na svaka dva meseca produžavana mera pritvora.

Tok prethodnog postupka

Kosovska policija je 25. septembra 2023. godine podnela krivičnu prijavu STRK–u protiv Miloša Pljeskovića zbog sumnje da je izvršio krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva u gradu Prizrenu.

Kosovska policija uhapsila je osumnjičenog Miloša Pljeskovića, srpske nacionalnosti, državljanina Kosova i Srbije, dana 29. septembra 2023. godine.

Odluka o pokretanju istrage

Specijalni tužilac STRK–a, Ilir Morina, 29. septembra 2023. godine doneo je rešenje o pokretanju istrage (PPS. br. 77/2023) protiv okrivljenog Miloša Pljeskovića

zbog osnovane sumnje da je 1. septembra 1998. godine, u blizini naselja „Hoqa Mahalla“ u Prizrenu, za vreme rata, mobilisan i naoružan, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih snaga, izvršio ratni zločin protiv civilnog stanovništva albanske nacionalnosti, i da je tom prilikom zajedno sa drugim pripadnicima srpskih snaga ubio troje albanskih civila.

Istraga protiv okrivljenog Miloša Pljeskovića je nastavljena do kraja 2023. godine.

1.4. Predmet: *Tužilac protiv Shaqira Lutvije*

Sudija za prethodni postupak Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, Lutfi Shala, dana 15. oktobra 2023. godine doneo je odluku kojom je osumnjičenom Shaqiru Lutviji odredio meru pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, tačnije do 29. oktobra 2023. godine, zbog osnovane sumnje da je okrivljeni tokom meseca septembra 1998. godine, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih snaga, izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Sudija za prethodni postupak doneo je rešenje o određivanju mere pritvora u trajanju od jednog (1) meseca nakon saslušanja o određivanju mere pritvora održanog na zahtev Kancelarije STRK-a dana 15. oktobra 2023.

Do kraja 2023. godine, okrivljenom je produžen pritvor na još dva (2) meseca.

Tok prethodnog postupka

Kosovska policija je 14. oktobra 2023. godine uhapsila osumnjičenog Shaqira Lutviju, goranske nacionalnosti, državljanina Kosova i Srbije, zbog sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Odluka o pokretanju istrage

Specijalni tužilac STRK-a, Ilir Morina, 14. oktobra 2023. godine doneo je rešenje o pokretanju istrage (PPS. br. 63/2023) protiv okrivljenog Shaqira Lutvije zbog opravdane sumnje da je u periodu od 1998. do 1999. godine, u Orahovcu/Rahovec i Prizrenu, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih snaga, izvršio ratni zločin protiv civilnog stanovništva albanske nacionalnosti. Ovaj zločin je izvršio tako što je tokom jula 1998. godine u gradu Orahovcu/Rahovec učestvovao u proterivanju, tuči, maltretiranju, spaljivanju kuća, silovanju i ubistvu nekolicine stanovnika. Osobe koje su uhapsili u Orahovcu/Rahovec su nakon toga odveli u policijsku stanicu u Prizrenu, gde su tuča i maltretiranje nastavljeno, i dostigli i nivo mučenja strujom

po rukama i genitalnim organima, gde je kao posledica mučenja jedna osoba izgubila život, dok su nekolicini drugih nanete teške telesne povrede.

Istraga protiv okrivljenog Shaqira Lutvije je nastavljena do kraja 2023. godine.

2.1. Predmet: *Tužilac protiv Muhameta Alidemaja*

Pred sudskim većem^[3] Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom, sudijom Veselom Ismailijem, u predmetu *Tužilac protiv Muhameta Alidemaja*, nastavljen je glavni pretres saslušanjem svedoka koje je predložilo tužilaštvo.

Tok krivičnog postupka

Kosovska policija je dana 30. marta 2021. godine u mestu Srbica/Skënderaj privela osumnjičenog Muhameta Alidemaja, koji je dan ranije ušao na Kosovo, na osnovu saznanja svedoka da je osumnjičeni u periodu od 1998. do 1999. godine bio pripadnik srpskih snaga i da je učestvovao u masakru u Izbici/Izbiçë u opštini Srbica/Skënderaj, koji se dogodio 28. marta 1999.

STRK je 30. marta 2021. godine primio krivičnu prijavu od Kosovske policije zajedno sa dokazima pribavljenim do te faze postupka. Nakon analize ovih spisa, tužilaštvo je smatralo opravdanim da protiv okrivljenog sprovede istragu u cilju pribavljanja dokaza i drugih podataka potrebnih za utvrđivanje navoda i činjeničnog stanja navedenih u krivičnoj prijavi.

Odluka o pokretanju istrage

Kancelarija STRK-a (državni tužilac, Ilir Morina) rešenjem od 31. marta 2021. godine pokrenula je istragu protiv osumnjičenog Muhameta Alidemaja zbog osnovane sumnje da je u periodu od 1998. do 1999. godine na teritoriji opštine Srbica/Skenderaj, samostalno i/ili zajedno sa drugim još uvek neidentifikovanim licima, inače pripadnicima srpskih policijskih i vojnih snaga, 28. marta 1999. godine u selu Izbica/Izbiçë bio deo grupacije koju je činilo više od 50 pripadnika srpske vojske i policije, a koja je prvobitno bombardovala selo, uništivši kuće i imovinu civila, i na taj način ih naterala da izađu iz svojih domova, da bi ih zatim sve okupili na jednom mestu, nakon čega su muškarce odvojili od žena i dece, a zatim žene i decu proterali u pravcu Kline/Klinë, okupivši zatim

[3] Članovi sudskog veća, sudije Suzana Çerkini i Violeta Namani-Hajra.

više od 140 muškaraca na mestu zvanom „Kodra e Zallit“ (Peščani breg), gde su ih streljali.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Sudija za prethodni postupak je nakon saslušanja i analize spisa predmeta, rešenjem od 1. aprila 2021. godine, našao da je zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora osnovan. Po nalaženju sudije, postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivična dela koja mu se stavljaju na teret rešenjem o pokretanju istrage. Povodom njegove umešanosti u masakr u Izbici/Izbicë, dva svedoka su posvedočila da su videla osumnjičenog na mestu događaja. Činjenica je da je okrivljeni napustio Kosovo 1999. godine i da se nikada više nije vratio, te da nema adresu stanovanja. Agencija za civilnu registraciju nema nikakve zvanične podatke o ovom licu. S obzirom na činjenicu da Srbija nije pokazala spremnost da sarađuje u predmetu ovakve prirode, sud smatra da postoji realna verovatnoća da bi okrivljeni, puštanjem da se brani sa slobode, omeo normalan tok ovog krivičnog postupka bekstvom sa teritorije Kosova, čime bi bio nedostupan organima gonjenja.

Stoga je, po nalaženju suda, pritvor okrivljenog u ovoj fazi krivičnog postupka više nego opravdan i nužan za uspešno i delotvorno sprovođenje ovog krivičnog postupka.

Okrivljeni se nalazio u pritvoru od trenutka hapšenja do kraja izveštajne godine.

Optužnica

Državni tužilac, Ilir Morina, 29. marta 2022. godine dostavio je Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë optužnicu (PPS. br. 42/2021) protiv Muhameda Alidemaja, zbog osnovane sumnje da je okrivljeni izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni se tereti da je u periodu od 24. marta do 11. juna 1999. godine, tokom oružanog sukoba na Kosovu, kao pripadnik srpskih policijskih i vojnih snaga, teško prekršio pravila međunarodnog prava protiv civilnog stanovništva i njihove imovine, i to:

– Postoji sumnja da je dana 28. marta 1999. godine u selu Izbica/Izbicë u opštini Srbica/Skenderaj, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih vojnih i policijskih snaga, učestvovao u i doprineo ubijanju 130 albanskih civila koji su prvobitno odvojeni od žena i dece.

– Dana 28. marta 1999. godine okrivljeni je, zajedno sa drugim pripadnicima srpskih policijskih i vojnih snaga, učestvovao u nečovečnom postupanju, narušavanju telesnog integriteta i zdravlja, pljačkanju i uništavanju imovine civilnog stanovništva u selu Izbica/Izbicë i okolnim selima, prvobitno prisiljavajući albanske civile da se udalje iz svojih domova pod pretnjom oružja i okupljajući ih na jednoj velikoj livadi usred sela.

– Okrivljeni se posle dva (2) meseca ponovo vratio na isto mesto u selu na kome su streljani albanski civili, zajedno sa ostalim pripadnicima srpskih policijskih i vojnih snaga, da ekskavatorom ekshumira leševe i odveze ih u nepoznatom pravcu. Po završetku rata, većina ovih leševa pronađena je u masovnim grobnicama u Batajnici u Srbiji, u selu Suvi Do/Suhodoll kod Mitrovice/Mitrovicë i u selu Nevojljane/Novolan nadomak Vučitrna/Vushtrri.

Tužilaštvo je, u optužnici, predložilo da se na glavnom pretresu sasluša 19 svedoka i da se kao materijalni dokazi izvedu 103 izjave svedoka date policiji i tužilaštvu, uz ostale materijalne dokaze.

Glavni pretres

Dana 28. decembra 2022. godine, nakon potvrđivanja optužnice, počeo je glavni pretres uvodnim rečima stranaka u postupku.

Tokom 2023. godine održano je dvanaest (12) ročišta glavnog pretresa i saslušano je šesnaest (16) svedoka na predlog državnog tužilaštva.

Nalazi FHPK-a:

Dana 27. novembra 2023, na 317. sastanku SSK-a, sutkinja Suzana Çerkini izabrana je za nadzornog sudiju pri Osnovnom sudu u Prištini/Prishtinë – ogranak u Kosovu Polju/Fushë Kosovë, a njen mandat počinje od 1. januara 2024. godine.

Na ročištu održanom 30. novembra 2023, predsednik sudskog veća obavestio je stranke da će se naredno ročište zakazati nakon zamene članice sudskog veća, Suzane Çerkini, koja je imenovana za nadzornicu ogranka suda u Kosovu Polju/Fushë Kosovë.

Zamena članice sudskog veća usred glavnog pretresa u poprilično obimnom predmetu ratnih zločina se ne preferira, imajući u vidu da svaki novi sudija koji bude zamenio datu sutkinju nije bio u prilici da se upozna sa spisima predmeta, a takođe nije bio u prilici da postavi pitanja svedocima koji su saslušani do te faze postupka.

2.2. Predmet: *Tužilac protiv Duška Arsića*

Pred sudskim većem^[4] Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom, sudijom Vesel Ismaili, tokom 2023. godine nastavljen je glavni pretres u predmetu *Tužilac protiv Duška Arsića*.

Okrivljeni Arsić se, prema optužnici STRK–a^[5] od 2. novembra 2022. godine, tereti za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, koje je izvršio u periodu januar–jun 1999. godine, u okolini Prištine/Prishtinë.

Tok krivičnog postupka

Kosovska policija je uhapsila osumnjičenog Duška Arsića, 8. decembra 2021. godine, oko 23:00 časova, na graničnom prelazu Jarinje, zbog sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, dok se sa Kosova vraćao u Srbiju.

STRK je 25. novembra 2021. godine primio krivičnu prijavu od Kosovske policije – Jedinice za istragu ratnih zločina, kao i druge dokaze pribavljene do te faze postupka. Nakon analize ovih spisa, STRK je smatrao opravdanim da protiv okrivljenog sprovede istragu, u cilju pribavljanja dokaza i drugih potrebnih podataka, a kako bi se dokazali navodi i činjenično stanje, shodno krivičnoj prijavi.

Odluka o pokretanju istrage

Kancelarija STRK–a je rešenjem od 9. decembra 2021. godine pokrenula istragu protiv osumnjičenog Duška Arsića zbog postojanja osnovane sumnje da je okrivljeni, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpske policije, predvodio redovne srpske policijske i paravojne snage tokom rata na Kosovu, tačnije u selu Butovac/Butovc, opština Priština/Prishtinë, od januara do juna 1999. godine, kao i da je prvobitno učestvovao u proterivanju i prisilnom raseljavanju građana Prištine/Prishtinë i okoline, nakon čega su pristupili pljačkanju kuća, a nakon pljačke kuća, kako bi oštetili imovinu albanskih građana, iste su palili, uz to da je okrivljeni učestvovao i u zlostavljanju nedužnih albanskih civila, ranivši i ubivši neolicinu njih tom prilikom, samo zbog činjenice da su bili Albanci.

Takođe, postoji opravdana sumnja da je okrivljeni Arsić 20. aprila 1999. godine u selu Butovac/Butovc, opština Priština/Prishtinë, na mestu zvanom „Makedonsko groblje“, prvobitno zaustavio A.K, koji je u to vreme bio maloletan i imao

[4] Članovi sudskog veća, sudije Suzana Çerkini i Violeta Namani Hajra.

[5] Optužnicu je podigao specijalni tužilac, Atdhe Dema.

petnaest (15) godina, a nakon što su zaustavili oštećenog, okrivljeni Arsić i ostali pripadnici srpskih paravojnih formacija počeli su da ga maltretiraju, muče i zlostavljaju do te mere da oštećeni i danas pati od posledica koje su mu nanete.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Kancelarija STRK-a je 9. decembra 2021. godine podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë predlog za određivanje pritvora osumnjičenom, kao meru za obezbeđenje njegovog prisustva na sudu, zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio goreopisano krivično delo, kao i usled opasnosti od bekstva u slučaju puštanja osumnjičenog da se brani sa slobode. Pored toga se, pošto isti ima mesto prebivališta u Srbiji, na osnovu činjenice da Republika Srbija ne saraduje sa Republikom Kosovo kada je reč o procesuiranju ratnih zločina, može zaključiti da u slučaju odlaska okrivljenog u Srbiju, kosovski pravosudni organi ne bi mogli da obezbede njegovo prisustvo na sudu.

Postupajući po predlogu Kancelarije STRK-a, sudija za prethodni postupak Mentor Bajraktari je 9. decembra 2021. godine održao saslušanje okrivljenog za određivanje mere pritvora.

Sudija za prethodni postupak je nakon saslušanja doneo rešenje kojim je usvojio zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora. Osumnjičenom je određen pritvor u trajanju od jednog (1) meseca, a okrivljeni je u pritvoru bio od trenutka hapšenja do kraja izveštajne godine.

Optužnica

Kancelarija STRK-a (državni tužilac Atdhe Dema) podigla je optužnicu^[6] protiv Duška Arsića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni Arsić se tereti po dve (2) tačke u optužnici:

1) Tereti se da je u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpske policije i paravojnih formacija, u vreme rata na Kosovu, tačnije od januara do juna 1999. godine, učestvovao u proterivanju, pljački, oštećenju imovine, zlostavljanju, ranjavanju i ubistvu albanskih civila u Prištini/Prishtinë i okolini;

2) Tereti se da je, u saradnji sa drugim pripadnicima srpske policije, fizički i psihički maltretirao oštećenog A.K. (koji je u to vreme imao 15 godina), tako što ga je udario kundakom automatskog oružja u leđa. U trenutku zlostavljanja A.K. jedan

[6] Optužnica (PPS. br. 118/2021) podignuta je 2. novembra 2022. godine.

od pripadnika srpske policije je ispalio hitac iz vatrenog oružja u pravcu Brahima Shale iz sela Trudna/Trudë.

Tužilaštvo je u optužnici predložilo da se pred sudskim većem sasluša jedanaest (11) svedoka.

Glavni pretres

Nakon potvrđivanja optužnice na drugom stepenu, 30. marta 2023. godine, počeo je glavni pretres na kojem su stranke u postupku iznele svoju uvodnu reč.

Na glavnom pretresu saslušan je oštećeni/svedok A.K, koji je opisao maltretiranje koje je doživeo tokom rata, konkretno događaj od 20. aprila 1999. godine u selu Butovac/Butovc, opština Priština/Prishtinë – zlostavljanje koje su, prema njegovim rečima, izvršili okrivljeni Arsić i drugi pripadnici srpskih snaga.

Na ovom glavnom pretresu, osim oštećenog A.K, saslušani su i drugi svedoci koje je predložilo tužilaštvo i tri (3) svedoka koje je predložila odbrana.

Svedoci koje je predložilo tužilaštvo potvrdili su da je oštećeni A.K. tokom rata pretučen od strane pripadnika srpskih snaga.

S druge strane, svedoci koje je predložila odbrana su izneli alibi, izjavljujući da je okrivljeni Arsić za vreme rata bio u opštini Priština/Prishtinë i da tokom rata nije viđen u uniformi niti je bio angažovan u srpskim snagama.

Čak je i okrivljeni Duško Arsić na ročištu na glavnom pretresu dana 19. decembra 2023. godine svedočio da je tokom rata radio kao geodeta u opštini Priština/Prishtinë, i da nije bio u sastavu srpskih snaga, ni vojske ni policije. On je negirao učešće u događaju od 20. aprila 1999. godine, kada je oštećeni A.K. zlostavljan, argumentujući da je optužba protiv njega podneta usled imovinskog spora.

Sud je zakazao naredno ročište za 25. januar 2024, na kome će biti iznete završne reči stranaka u postupku.

2.3. Predmet: *Tužilac protiv Časlava Jolića*

Pred sudskim većem^[7] Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom sudskog veća, Musom Konxhelijem, tokom 2023. godine nastavljen je glavni pretres u predmetu *Tužilac protiv Časlava Jolića*.

Tokom ove godine, postupak je nastavljen saslušanjem svedoka koje je predložilo državno tužilaštvo.

Tok krivičnog postupka

Dana 2. juna 2022. godine, oko 11:30 časova, u gradu Istoku/Istog, Kosovska policija je, pod sumnjom da je tokom marta i maja 1998. godine učestvovao u tuči Zefa Malsije, zadržala osumnjičenog Časlava Jolića, srpske nacionalnosti, koji se u trenutku hapšenja nalazio u Centru za civilnu registraciju.

STRK je 2. juna 2022. godine primio krivičnu prijavu od Kosovske policije – Jedinice za istragu ratnih zločina, kao i druge dokaze pribavljene do te faze. Nakon analize ovih spisa, tužilaštvo je smatralo za shodno da protiv okrivljenog sprovede istragu u cilju pribavljanja dokaza i drugih podataka neophodnih za dokazivanje navoda i činjeničnog stanja, kao u krivičnoj prijavi.

Odluka o pokretanju istrage

Kancelarija STRK–a (državni tužilac Ilir Morina) rešenjem od 3. juna 2022. godine pokrenula je istragu protiv osumnjičenog Časlava Jolića, zbog sumnje da je tokom marta i maja 1998. godine u selu Đurakovac/Gjurakoc, opština Istok/Istog, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpske policije, pretukao oštećenog Zefa Malsiju, prvobitno marta 1998. godine u hodniku policijske stanice, a zatim i maja 1999. godine u naselju „Bllagaq“, takođe u selu Đurakovac/Gjurakoc.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Sudija za prethodni postupak Valon Kurtaj je nakon saslušanja i analize spisa predmeta, rešenjem od 3. juna 2022. godine našao da je zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora osnovan. Prema navodima sudije, postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivična dela koja mu se stavljaju na teret rešenjem o pokretanju istrage. Takođe, imajući u vidu činjenicu da je okrivljeni i državljanin Srbije i da ima prebivalište van Kosova, postoji realna opasnost da isti može izbeći krivično gonjenje.

[7] Članovi sudskog veća, sudije Valbona Musliu Selimaj i Mentor Bajraktari.

Stoga je, po nalaženju suda, određivanje pritvora okrivljenom u ovoj fazi krivičnog postupka više nego opravdano i neophodno za uspešno i delotvorno sprovođenje ovog krivičnog postupka.

Okrivljeni je bio u pritvoru od trenutka hapšenja do kraja izveštajne godine.

Optužnica

Državni tužilac Ilir Morina je 18. novembra 2022. godine dostavio Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë optužnicu (PPS. br. 42/2022) protiv Časlava Jolića, zbog sumnje da je okrivljeni izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni je optužen da je u periodu od januara 1998. godine do 21. juna 1999. godine, na teritoriji opštine Istok/Istog, u saizvršilaštvu sa drugim licima, suprotno pravilima međunarodnog prava, primenio mere mučenja i nanošenja velike patnje ili narušavanja telesnog integriteta ili zdravlja civilnog stanovništva, i to:

– Maja 1998. godine u naselju „Bllagaq“ u selu Đurakovac/Gjurakoc, nakon pada helikoptera srpskih policijskih i vojnih snaga, oštećeni Zef Malsija je u pratnji dvojice međunarodnih novinara otišao do mesta događaja, zajedno sa jednom albanskom prevoditeljicom. Putem, odlazeći na mesto događaja iz kuće porodice R.P, presreće ih pet osoba obučenih u uniforme srpske policije, među kojima i okrivljeni Časlav Jolić. Ovi policajci su počeli da tuku oštećenog Zefa Malsiju pesnicama i šutirajući ga u trajanju od 20 minuta, sve dok isti nije izgubio svest. Potom su ga, podigavši ga iz lokve krvi, novinari odneli sa mesta događaja i vratili njegovoj kući. Razlog što su ga pretukli bio je taj što je oštećeni Zef Malsija doveo dvojicu međunarodnih novinara na mesto događaja.

– Oko 15. marta 1998. godine, dok je oštećeni Naim Ferati pio kafu u restoranu „Šija“ u Đurakovcu/Gjurakoc sa još četvoricom prijatelja, došlo je pet srpskih policajaca koji su uhapsili oštećenog Naima Feratija, izvukli ga iz lokala i sva petorica su ga fizički napali udarajući ga u različite delove tela, među kojima je bio i policajac imena R.P, a zatim su ga odveli u policijsku stanicu u Đurakovcu/Gjurakoc i tokom dana su ga pustili. Ovaj događaj je video i oštećeni Nexhmedin Curri, kojeg je istog dana pretukla ista grupa policajaca.

– Oko 15. marta 1998. godine oštećeni Nexhmedin Curri, koji je krenuo iz sela Đurakovac/Gjurakoc u pravcu sela Vrelo/Vrellë, opština Istok/Istog, zaustavljen je na policijskom kontrolnom punktu u selu Đurakovac/Gjurakoc, i u tom tre-

nutku u njegov automobil ulaze dva srpska policajca i traže od njega da ih odveze prvo do kuće osobe zvane „Malja“, a zatim do prodavnice u kojoj je radio „Slaviša“. Po dolasku ispred prodavnice, osoba sa nadimkom „Jolić“ iz automobila izvodi oštećenog Nexhmedina Currija, udarivši ga kundakom oružja, i vuče ga po zemlji do obližnjeg lokala, nastavljajući da ga udara sve do trenutka kada su intervenisali drugi policajci, koji su izveli oštećenog iz lokala, a koji se potom svojim automobilom udaljio iz sela Đurakovac/Gjurakoc. Po odlasku je video kako srpska policija tuče oštećenog Naima Feratija.

Tužilaštvo je u optužnici predložilo da se na glavnom pretresu sasluša 17 svedoka i izvedu drugi materijalni dokazi.

Glavni pretres

Dana 28 aprila 2023. godine, nakon potvrđivanja optužnice, počeo je glavni pretres uvodnim rečima stranaka u postupku.

Tokom 2023. godine održano je sedam (7) ročišta glavnog pretresa, na kojima je saslušano osam (8) svedoka na predlog državnog tužilaštva.

2.4. Predmet: Tužilac protiv Dejana Račića (u odsustvu)

Pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, 2. maja 2023. godine, specijalna tužiteljka STRK–a Drita Hajdari podigla je optužnicu za suđenje u odsustvu protiv okrivljenog Dejana Račića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, trenutno kažnjivo, prema KZRK–u, kao *zločin protiv čovečnosti*.

Tok krivičnog postupka

Jedinica Kosovske policije (KP) za istragu ratnih zločina (JIRZ) 18. juna 2018. godine podnela je krivičnu prijavu protiv okrivljenog, Dejana Račića, za krivično delo ratni zločin.

Nakon uvida u krivičnu prijavu i priložene dokaze, STRK je 17. jula 2018. godine doneo rešenje o pokretanju istrage.

Kosovska policija je 26. jula 2018. godine obavestila STRK da osumnjičeni Račić ne živi na adresi svog prebivališta na Kosovu i da živi u Srbiji.

STRK je 27. jula 2018. godine podneo zahtev za izdavanje naloga za hapšenje okrivljenog pri Osnovnom sudu u Prištini/Prishtinë.

Sudija za prethodni postupak Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë je 23. avgusta 2018. godine izdao nalog za hapšenje okrivljenog.

STRK je 30. avgusta 2018. godine još jednom tražio od KP da se nalog za hapšenje uruči lično okrivljenom Račiću, međutim policija je obavestila STRK da je kuća okrivljenog, koja se nalazi na Kosovu, uništena i da nije za stanovanje, te da isti tamo više ne živi.

STRK je 16. oktobra 2018. godine podneo zahtev za međunarodnom poternicom, a sudija za prethodni postupak je 23. oktobra 2018. godine izdao nalog za izdavanje međunarodne poternice i isti je prosledio Ministarstvu pravde.

STRK je 4. decembra 2018. obustavio istrage protiv Račića, pošto je preduzeo sve istražne radnje i pošto, uprkos svim naporima, njegovo prisustvo nije obezbeđeno.

Na osnovu međunarodne poternice, Dejan Račić je uhapšen u Mađarskoj 10. marta 2020. godine.

Po okončanju postupka izručenja, mađarske vlasti su obavestile Ministarstvo pravde Republike Kosovo da su donele odluku da okrivljenog izruče Srbiji, pošto je i Srbija podnela zahtev za izručenjem, u vezi sa istim krivičnim delom.

Nakon stupanja na snagu Zakona 06/L-091 i Zakona 08/002 o izmeni i dopuni ZKPRK-a, koji takođe predviđa suđenje u odsustvu, dana 17. maja 2022. godine, STRK je odlučio da ponovo pokrene istragu protiv okrivljenog Dejana Račića.

STRK je 19. maja 2022. godine, preko Ministarstva pravde Republike Kosovo, uputio zahtev vlastima Srbije da uruče poziv okrivljenom da dođe u STRK radi saslušanja.

STRK je 15. avgusta 2022. godine primio odgovor od srpskih vlasti da je Srbija dostavila poziv okrivljenom, uz prilaganje dostavnice koju je potpisao okrivljeni.

I nakon prijema poziva, okrivljeni se nije pojavio u STRK-u na saslušanju.

STRK je dana 20. septembra 2022. godine podneo zahtev za raspisivanjem potrage za okrivljenim putem sredstava informisanja, uključujući i „Službeni list Republike Kosovo“.

Dana 30. septembra 2022. godine, sudija za prethodni postupak Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë izdao je nalog za objavljivanje poternice za ovim licem, na rok od šest meseci.

Optužnica

Specijalna tužiteljka Kancelarije STRK-a Drita Hajdari je dana 2. maja 2023. godine podigla optužnicu protiv Dejana Račića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni Račić se tereti da je kao pripadnik rezervnog sastava vojske Srbije, za vreme rata na Kosovu, u suprotnosti sa pravilima međunarodnog humanitarnog prava, tokom širokog i sistematskog napada srpskih vojnih, policijskih i paravojskih snaga na albansko civilno stanovništvo širom teritorije Kosova, uz upotrebu nasilja i drugih nehumanih postupaka, 2. juna 1999. godine izvršio silovanje nad ženom albanske nacionalnosti.

Tužilaštvo je predložilo da se u Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë održi zatvoreno suđenje u odsustvu, protiv okrivljenog Dejana Račića, i da se tokom glavnog pretresa saslušaju oštećena i još pet (5) drugih svedoka.

Objavljivanje poziva i optužnice

Predsednik sudskog veća, sudija Vesel Ismaili, iz Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, objavio je 11. decembra 2023. godine poziv i optužnicu protiv okrivljenog Dejana Račića, srpske nacionalnosti, zajedno sa drugim ličnim podacima, zahtevajući da se isti pojavi na prvom saslušanju, koje je zakazano za 20. februar 2024. godine.

2.5. Predmet: Tužilac protiv Čedomira Aksića (u odsustvu)

Pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, 20. novembra 2023. godine, održano je prvo saslušanje u predmetu *Tužilac protiv Čedomira Aksića*, osumnjičenog za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Tok krivičnog postupka

Okružno tužilaštvo u Prištini/Prishtinë je dana 7. februara 2006. godine primilo krivičnu prijavu od oštećenih R.J, S.J, R.J. i H.J. protiv Čedomira Aksića, okrivljenog za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Po razmatranju krivične prijave i priloženih dokaza, državni tužilac je 15. oktobra 2019. godine doneo rešenje o pokretanju istrage, zbog opravdane sumnje da je osumnjičeni Čedomir Aksić učinio krivična dela: ratni zločin protiv civilnog stanovništva, zločin protiv čovečnosti i organizovanje grupa za izvršenje genocida.

Kosovska policija je 22. oktobra 2020. godine obavestila tužilaštvo da osumnjičeni živi u Srbiji.

STRK je 19. novembra 2020. godine podneo zahtev za izdavanje naloga za hapšenje osumnjičenog Aksića pri Osnovnom sudu u Prištini/Prishtinë.

Specijalno odeljenje Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë je dana 27. novembra 2020. izdalo nalog za hapšenje osumnjičenog Čedomira Aksića.

Po podnošenju zahteva STRK-a, dana 3. juna 2021, Specijalno odeljenje Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë je, preko Ministarstva pravde, izdalo nalog za izdavanje centralne i međunarodne poternice za osumnjičenim Čedomirom Aksićem.

STRK je dana 24. juna 2021. godine preko Ministarstva pravde dostavilo osumnjičenom Aksiću poziv za ispitivanje, ali je 1. novembra 2021. godine Odeljenje za međunarodnu pravnu saradnju Ministarstva pravde Republike Kosovo obavestilo tužilaštvo da je adresa nepoznata.

Kosovska policija je, postupajući po nalogu Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, dana 2. decembra 2022. objavila javno obaveštenje u sredstvima javnog informisanja i u „Službenom listu Republike Kosovo“ da traga za osumnjičenim Čedomirom Aksićem.

Optužnica

Specijalna tužiteljka Kancelarije STRK-a Habibe Salihi je dana 2. maja 2023. godine podigla optužnicu u odsustvu protiv Čedomira Aksića, za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni Aksić se tereti da je u vremenskom periodu januar–maj 1999. godine, tokom oružanog konflikta na Kosovu, u saizvršilaštvu sa drugim licima, u policijskim, paravojnim i vojnim uniformama naneo veliku patnju ili povredu telesnog integriteta ili zdravlja i doveo do zastrašivanja albanskog civilnog stanovništva, i to:

– Početkom aprila meseca, na punktu „Kesten brdo/Kodra e Gështenjave“, koji se nalazi između Štimlja/Shtime i sela Malopoljce/Mollopolc, Račak/Rečak i Petrovo/Petrovë, okrivljeni je učestvovao u proterivanju, ubijanju i paljenju kuća R.J, S.J, R.J. i H.J. u ulici Sylejman Vokshi u Štimlju/Shtime.

– U vremenskom periodu, konkretno 13. i 14. maja 1999. godine, u mestu zvanom „Lugu i Neshës“, u selu Petrovo/Petrovë u Štimlju/Shtime, okrivljeni je, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih snaga, naneo velike patnje ili narušio telesni integritet ili zdravlje, vršio zastrašivanje nezaštićenog civilnog stanovništva, vršio ubistva, naredio raseljavanje civilnog stanovništva, tako što je, dok je pokojni Halil Hysenaj zajedno sa porodicom boravio u šumi, okrivljeni uperio pištolj u pravcu pokojnog Halila Hysenaja, koji je kasnije nađen bez znakovna života.

– Dana 15. januara 1999. godine u selu Račak/Rečak opštine Štimlje/Shtime, okrivljeni je, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih snaga, naneo veliku patnju ili narušio telesni integritet ili zdravlje, vršio zastrašivanje nezaštićenog civilnog stanovništva, vršio ubistva, naredio raseljavanje civilnog stanovništva, tako što je učestvovao u ubistvu Hajriza Brahimija, Hakije Muratija, Sabrije Muratija, Arifa Muratija, Ahmeta Mustafe, Sadika Mujote, Skendera Halilija i Hanumshahe Mujote.

Tužilaštvo je predložilo da se u Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë održi suđenje u odsustvu protiv optuženog Čedomira Aksića i da se tokom glavnog pretresa, u svojstvu svedoka, sasluša dvanaest (12) osoba.

Objavljivanje poziva i optužnice

Predsednik sudskog veća, sutkinja Violeta Namani–Hajra, iz Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, objavila je 20. septembra 2023. godine poziv i optužnicu protiv Čedomira Aksića, srpske nacionalnosti, zajedno sa drugim ličnim podacima, zahtevajući da se isti pojavi na prvom saslušanju, koje je zakazano za 20. novembar 2023. godine.

Prvo saslušanje

Pred predsjednicom sudskog veća Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sutkinjom Violeta Namani Hajra, dana 20. novembra 2023. godine, održano je prvo saslušanje u predmetu *Tužilac protiv Čedomira Aksića*, osumnjičenog za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljenom Arsiću je, po službenoj dužnosti, dodeljen branilac, advokat Žarko Gajić, koji će zastupati okrivljenog u odsustvu, tokom glavnog pretresa.

Predmetni tužilac je upoznao sud sa radnjama koje je tužilaštvo preduzelo da obezbedi prisustvo okrivljenog, koje su u konačnici bile neuspešne.

Nakon toga, sud je doneo rešenje da održi prvo saslušanje u odsustvu protiv okrivljenog Čedomira Aksića. Prvo saslušanje je bilo otvoreno za javnost.

Nakon čitanja dispozitiva optužnice, predsednica sudskog veća je obavestila branioca da polaže pravo da, u zakonskom roku, podnese zahtev za odbacivanje optužnice i prigovor na dokaze.

Nalazi FHPK-a:

Zakon o suđenjima u odsustvu je po prvi put stupio na snagu jula 2019. godine i od tada je pretrpeo još dve izmene. Prvo saslušanje protiv okrivljenog Čedomira Aksića je prvi predmet koji je počeo da se vodi u odsustvu, pri domaćem pravosuđu.

2.6. Predmet: *Tužilac protiv G.P. (u odsustvu)*

Pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, 19. maja 2023. godine, specijalna tužiteljka STRK-a Drita Hajdari podigla je optužnicu za suđenje u odsustvu protiv okrivljenog G.P. za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, trenutno kažnjivo, prema KZRK-u, kao *zločin protiv čovečnosti*.

Tužilaštvo je saopštenjem za štampu upoznao javnost da je okrivljeni G.P. kao pripadnik rezervnog sastava policijskih snaga Srbije, tokom rata na Kosovu, u saizvršilaštvu sa drugim licima, u suprotnosti sa pravilima međunarodnog humanitarnog prava, upotrebom fizičkog nasilja i drugim nečovečnim vidovima postupanja, izvršio čin silovanja nad muškarcem albanske nacionalnosti.

Ovim je okrivljeni učinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* iz člana 142, u vezi sa članom 22 Krivičnog zakonika SFRJ, trenutno kažnjivo kao *zločin protiv čovečnosti* iz člana 143, stav 1, tačka 1.7 KZRK–a.

Nalazi FHPK–a:

Do kraja 2023. godine, optužnica protiv G.P. nije objavljena na službenoj stranici suda, tužilaštva i u „Službenom listu Republike Kosovo“, kako propisuje ZKPRK za suđenja u odsustvu, te iz tog razloga FHPK u ovoj fazi ne može podeliti više informacija u vezi sa ovim predmetom.

2.7. Predmet: Tužilac protiv Milorada Đokovića

Žalbeno veće Specijalnog odeljenja Apelacionog suda je, 31. oktobra 2023. godine, rešenjem odbilo kao neosnovane žalbe odbrane okrivljenog Milorada Đokovića i potvrdilo prvostepeno rešenje, odbivši zahtev za odbacivanjem optužnice i pobijanje dokaza podnetih po optužnici PPS. br. 47/2022.

Prvo ročište u sklopu glavnog pretresa zakazano je za 9. januar 2024. godine pred sudskim većem^[8] Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa sudijom Valonom Kurtajem kao predsednikom veća.

Tok prethodnog postupka

Osumnjičenog Milorada Đokovića, Srbina poreklom iz Crne Gore, sada državljanina Republike Kosovo i Srbije, dana 27. juna 2022. godine, oko 14:00 časova, Kosovska policija uhapsila je u gradu Peći/Pejë zbog sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Jedinica Kosovske policije za istragu ratnih zločina je 28. juna 2022. godine podnela krivičnu prijavu STRK–u protiv osumnjičenih Milorada Đokovića, R.V, A.Ç. i M.V, zajedno sa dokazima pribavljenim do te faze.

Odluka o pokretanju istrage

Nakon analize krivične prijave i spisa predmeta, specijalni tužilac STRK–a Ilir Morina je 28. juna 2022. godine doneo rešenje o pokretanju istrage protiv Milorada Đokovića, R.V, A.Ç. i M.V, zbog opravdane sumnje da su osumnjičeni, u saizvršilaštvu, kao pripadnici srpskih policijskih i vojnih snaga SRJ, dana 7. maja 1999. godine, učestvovali u napadu na albansko civilno stanovništvo u selu Ozdrim/Oz-

[8] Članovi sudskog veća, sudije Valbona Musliu Selimaj i Arben Hoti.

rim, tako što su ubili 9 albanskih civila i doveli do nestanka još 5 albanskih civila, hapšenjem, zatvaranjem i maltretiranjem na desetine albanskih muškaraca koji su pušteni nakon završetka rata na Kosovu uz posredovanje Međunarodnog Crvenog krsta. Istog dana, srpske snage su proterale u Albaniju ostatak žitelja, uglavnom stanovnike porodica Shala, Gashi i Krasniqi, koji su živeli u selu Ozdrim/Ozrim, gde su zatim opljačkali i spalili više od 62 kuće i drugih objekata.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Kancelarija STRK-a je 28. juna 2022. godine podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zahtev za određivanje mere pritvora protiv okrivljenog Đokovića, zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, kao i zbog opasnosti od bekstva u slučaju da se osumnjičeni nađe na slobodi.

Postupajući po zahtevu Kancelarije STRK-a, sudija za prethodni postupak je 28. juna 2022. godine održao saslušanje za određivanje mere obezbeđenja.

Tokom saslušanja, specijalni tužilac je u celosti ostao pri pisanom zahtevu za određivanje mere pritvora, imajući u vidu da postoje dovoljni dokazi koji ukazuju na inkriminišuće radnje okrivljenog.

Sudija za prethodni postupak je nakon saslušanja doneo odluku kojom je uvažio zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora. Osumnjičenom je određena mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, do 26. jula 2022. godine, zbog postojanja osnovane sumnje da je osumnjičeni izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Nakon toga, okrivljenom je produžavan pritvor na svaka dva (2) meseca. Protiv istog je do kraja 2023. godine bila na snazi mera pritvora.

Optužnica

Specijalni tužilac Kancelarije STRK-a Ilir Morina je dana 23. juna 2023. godine podigao optužnicu protiv Milorada Đokovića, zbog osnovane sumnje da je počinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni Đoković se tereti da je u vreme rata na Kosovu, 7. maja 1999. godine, u saizvršilaštvu sa srpskim vojnim i policijskim snagama, prvo opkolio selo Ozdrim/Ozrim Opštine Peć/Pejë, a zatim napao vatrenim oružjem civilno stanovništvo, ubivši tom prilikom jedanaest (11) albanskih civila, od kojih se pet

(5) i dalje vode kao nestali. Tokom ove ofanzive, srpske snage, u kojima je bio i okrivljeni, vršile su racije, tukle, maltretirale, hapsile, mučile, pljačkale, spaljivale i uništavale kuće i proterivale civilno stanovništvo iz sela Ozdrim/Ozrim.

Tužilaštvo je u optužnici predložilo saslušanje sedamdeset dva (72) svedoka, od kojih su trideset šest (36) oštećene stranke u ovom krivičnom predmetu.

2.8. Predmet: *Tužilac protiv I.B. (u odsustvu)*

Pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, 10. jula 2023. godine, specijalni tužilac STRK–a Ilir Morina podigao je optužnicu za suđenje u odsustvu protiv okrivljenog I.B, romske nacionalnosti, iz Opštine Klina/Klinë, za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Tužilaštvo je, saopštenjem za medije, upoznao javnost da se okrivljeni I.B, pripadnik policijskih snaga Srbije tokom rata na Kosovu, tereti da je u vreme rata, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih snaga, u periodu od januara 1998. godine do 21. juna 1999, u selu Zajmovo/Zajm Opštine Klina/Klinë, učestvovao u pljačkanju civilnog stanovništva i spaljivanju kuća u ovom i okolnim selima. Takođe se tereti da je bio uključen u proterivanje albanskih meštana iz svojih kuća.

Ovim je okrivljeni učinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* iz člana 142, u vezi sa članom 22 Krivičnog zakonika SFRJ, koji je bio na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela.

Nalazi FHPK–a:

Do kraja 2023. godine, optužnica protiv I.B. nije objavljena na službenoj stranici suda, tužilaštva i u „Službenom listu Republike Kosovo“, kako propisuje ZKPRK za suđenja u odsustvu, te iz tog razloga FHPK u ovoj fazi ne može podeliti više informacija u vezi sa ovim predmetom.

2.9. Predmet: *Tužilac protiv Slađana Trajkovića*

Žalbeno veće Specijalnog odeljenja Apelacionog suda je 14. decembra 2023. godine odlučio da odbije kao neosnovane žalbe odbrane okrivljenog Trajkovića iz-

javljene na prvostepeno rešenje^[9] u vezi sa odbijanjem zahteva za odbacivanjem optužnice (PPS. br. 205/09) i pobijanje dokaza.

Prvo ročište u sklopu glavnog pretresa zakazano je za 25. januar 2024. godine pred sudskim većem^[10] Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom veća, sudijom Mentorom Bajraktarijem^[11].

Tok prethodnog postupka

Kosovska policija uhapsila je osumnjičenog Slađana Trajkovića, srpske nacionalnosti, državljanina Srbije i Kosova, sa mestom prebivališta u Mitrovici/Mitrovicë, bivšeg policajca u policijskoj stanici u Mitrovici/Mitrovicë, 15. decembra 2022. godine, oko 18:00 časova, u gradu Mitrovici/Mitrovicë.

Odluka o pokretanju istrage

Dana 16. decembra 2022. godine, specijalna tužiteljka STRK–a, Florije Salihu–Shamlli, donela je rešenje o pokretanju istrage (PPS. br. 208/09) protiv okrivljenog Slađana Trajkovića, zbog postojanja osnovane sumnje da je okrivljeni Trajković, u saizvršilaštvu sa drugim licima, kao pripadnik srpskih policijskih i vojnih snaga, 6. aprila 1999. godine, učestvovao u vojnoj ofanzivi u selu Resnik/Reznik, opština Vučitrn/Vushtrri, kao i u ofanzivi na grad Vučitrn/Vushtrri 2. maja 1999. godine.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Kancelarija STRK–a je 16. decembra 2022. godine podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zahtev za određivanje pritvora Slađanu Trajkoviću, kao meru za obezbeđenje prisustva okrivljenog na sudu, zbog postojanja osnovane sumnje da je okrivljeni izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva i organizovanje grupa za izvršenje genocida, zločina protiv čovečnosti i ratnih zločina*, kao i zbog opasnosti od bekstva u slučaju da osumnjičeni bude pušten da se brani sa slobode.

Postupajući po zahtevu Kancelarije STRK–a, sudija za prethodni postupak je 17. decembra 2022. godine održao saslušanje u vezi sa određivanjem mere pritvora.

[9] Predsednica sudskog veća Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë Suzana Çerkini je 17. oktobra 2023. godine donela rešenje kojim je odbijen kao neosnovan zahtev odbrane za odbacivanje optužnice i pobijanje dokaza.

[10] Članovi sudskog veća, sudije Valbona Musliu Selimaj i Arben Hoti.

[11] Odlukom predsednice Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, od 12. januara 2024. godine, ovaj predmet, koji je prvobitno dodeljen sutkinji Suzani Çerkini, ponovo je dodeljen sudiji Mentoru Bajraktariju, kao predsedniku sudskog veća, pošto je sutkinja Çerkini odlukom SSK–a imenovana za nadzornog sudiju u ogranku suda u Kosovu Polju/Fushë Kosovë.

Sudija za prethodni postupak je nakon saslušanja, dana 18. decembra 2022. godine doneo odluku kojom je uvažio zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora. Osumnjičenom je određena mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, do 15. januara 2023. godine, zbog postojanja osnovane sumnje da je osumnjičeni počinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva i organizovanje grupa za izvršenje genocida, zločina protiv čovečnosti i ratnih zločina*.

Nakon toga, okrivljenom je produžavan pritvor na svaka dva (2) meseca. Protiv istog je do kraja 2023. godine bila na snazi mera pritvora.

Optužnica

Specijalna tužiteljka Kancelarije STRK–a Florije Salihu–Shamolli je dana 12. jula 2023. godine podigla optužnicu protiv Slađana Trajkovića, zbog osnovane sumnje da je počinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni Trajković se tereti da je za vreme rata na Kosovu, u selu Resnik/Reznik opštine Vučitrn/Vushtrri i u okolnim selima, samostalno i u saizvršilaštvu sa drugim licima, kao pripadnik policijskih i vojnih snaga, doprineo ubistvima, racijama, tukao, maltretirao, mučio, nehumano postupao, hapsio i proterivao na hiljade albanskih civila, i to:

– dana 6. aprila 1999, u selu Resnik/Reznik opštine Vučitrn/Vushtrri, okrivljeni je u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih snaga učestvovao u pljačkanju, spaljivanju kuća i ubistvu devet (9) albanskih civila i u silovanju jedne žene;

– dana 14. aprila 1999. godine u selu Bukoš/Bukosh opštine Vučitrn/Vushtrri, okrivljeni je u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih snaga, učestvovao u ubistvu jednog (1) albanskog civila;

– dana 22. maja 1999. godine, u blizini groblja grada Vučitrn/Vushtrri, okrivljeni je, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih snaga, učestvovao u tuči i maltretiranju albanskih civila, odvojivši potom muškarce od ostalih članova porodice, koje je nakon toga odveo u zatvor u Smrekovnici/Smrekonicë.

Tužilaštvo je u svojoj optužnici predložilo saslušanje osamnaest (18) svedoka, od kojih su četiri (4) oštećene stranke u ovom krivičnom predmetu.

2.10. Predmet: *Tužilac protiv Zlatana Arsića*

Pred sudskim većem^[12] Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom veća, sudijom Valbonom Musliu Selimaj, krajem 2023. godine, počeo je glavni pretres u predmetu *Tužilac protiv Zlatana Arsića*.

Okrivljeni Arsić se, prema optužnici STRK–a^[13] od 28. jula 2023. godine, tereti za izvršenje krivičnog dela *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, izvršenog u periodu februar–mart 1999. godine, u Kamenici/Kamenicë.

Tok krivičnog postupka

Dana 1. marta 2023. godine, Kancelarija STRK–a primila je krivičnu prijavu protiv osumnjičenog Zlatana Arsića iz Jedinice za istragu ratnih zločina (JIRZ) Kosovske policije.

Osumnjičeni Zlatan Arsić, srpske nacionalnosti, sa mestom prebivališta u selu Ajnovce/Hajnoc, Opština Kamenica/Kamenicë, po zanimanju policajac Republike Kosovo i bivši pripadnik srpske policije, uhapšen je 7. marta 2023. godine u Kamenici/Kamenicë od strane Kosovske policije usled sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Odluka o pokretanju istrage

Kancelarija STRK–a je rešenjem od 7. marta 2023. godine otvorila istragu protiv osumnjičenog Zlatana Arsića zbog postojanja osnovane sumnje da je okrivljeni, kao pripadnik srpske policije, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpske policije, u martu 1999. godine, pre bombardovanja NATO–a, uhapsio jednog albanskog civila u centru grada Kamenice/Kamenicë, koga je nakon toga odveo u policijsku stanicu, gde su ga okrivljeni i drugi pripadnici tukli i nečovečno mučili i posle izvesnog vremena pustili.

Takođe, protiv osumnjičenog je otvorena istraga zbog sumnje da je u periodu februar–mart 1999. godine, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpske policije i paravojnih grupa, učestvovao u proterivanju, raseljavanju, pljačkanju i zlostavljanju građana Kamenice/Kamenicë i okolnih mesta.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Kancelarija STRK–a je 8. marta 2023. godine podnela Specijalnom odeljenju Osno-

[12] Članovi sudskog veća, sudije Mentor Bajraktari i Musa Konxheli.

[13] Optužnicu je podigao specijalni tužilac Atdhe Dema.

vnog suda u Prištini/Prishtinë zahtev za određivanje pritvora osumnjičenom, kao meru za obezbeđenje njegovog prisustva na sudu, zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio goreopisano krivično delo, usled opasnosti od bekstva u slučaju puštanja osumnjičenog da se brani sa slobode i usled potencijalne opasnosti da će isti uticati na svedoke.

Postupajući po zahtevu Kancelarije STRK-a, sudija za prethodni postupak, Valon Kurtaj je 8. marta 2023. godine održao saslušanje okrivljenog za određivanje mere pritvora.

Sudija za prethodni postupak je nakon saslušanja doneo rešenje kojim je usvojio zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora. Osumnjičenom je određen pritvor u trajanju od jednog (1) meseca i okrivljeni je u pritvoru od trenutka hapšenja do kraja izveštajne godine.

Optužnica

Državni tužilac Kancelarije STRK-a Atdhe Dema podigla je optužnicu^[14] protiv Zlatana Arsića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni Arsić se tereti po dve (2) tačke optužnice:

1) Tereti se da je u periodu rata na Kosovu, tačnije u martu 1999. godine, pre bombardovanja, oko 12:00 časova, u policijskoj stanici Kamenica/Kamenicë, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpske policije, lišio slobode oštećenog Besima Muhaxherija, pretukao ga, nečovečno mučio i posle sat i po ga je pustio, nakon što mu je naneo teške telesne povrede.

2) Tereti se da je u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih i paravojnih snaga u periodu februar–mart 1999. godine učestvovao u proterivanju, raseljavanju, pljačkanju i zlostavljanju građana Kamenice/Kamenicë i okoline.

Tužilaštvo je u optužnici predložilo da se sasluša šest (6) svedoka.

Glavni pretres

Nakon potvrđivanja optužnice na drugom stepenu, dana 24. novembra 2023. godine, počeo je glavni pretres na kojem su stranke u postupku iznele svoju uvodnu reč.

[14] Optužnica (PPS. br. 25/2023) podignuta je 28. jula 2023. godine.

Nakon iznošenja uvodnih reči, naredno ročište je zakazano za 11. januar 2024. godine, na kome je planirano saslušanje oštećenog Besima Muhaxherija, koji će svedočiti o zlostavljanju kome su ga srpski policajci podvrgli tokom marta meseca 1999. godine u policijskoj stanici u Kamenici/Kamenicë.

Nalazi FHPK–a:

Ne prejudicirajući epilog ovog predmeta, FHPK ceni efikasnost istrage, imajući u vidu da je tužilaštvo uspelo u kratkom vremenskom periodu od pet (5) meseci da istraži ovaj predmet i podigne optužnicu. Kada se istrage sprovode brzo i odgovorno, one mogu doprineti jačanju poverenja javnosti u pravosudne institucije. Brze istrage takođe mogu biti znak posvećenosti vlasti sprovođenju zakona i efikasnom rešavanju predmeta ove prirode.

2.11. Predmet: Tužilac protiv I.R. i D.D. (u odsustvu)

Pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, 14. septembra 2023. godine, specijalna tužiteljka STRK–a Drita Hajdari podigla je optužnicu za suđenje u odsustvu protiv okrivljenih I.R. i D.D. za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, trenutno kažnjivog kao *zločin protiv čovečnosti*.

Tužilaštvo je saopštenjem za štampu upoznalo javnost da su okrivljeni I.R. i D.D, kao pripadnici policijskih snaga MUP–a Srbije, u suprotnosti sa pravilima međunarodnog humanitarnog prava, tokom širokog i sistematskog napada srpskih vojnih, policijskih i paravojnih snaga na albansko civilno stanovništvo na teritoriji Opštine Priština/Prishtinë, znajući o takvom napadu, izvršili delo silovanja jedne žene albanske nacionalnosti.

Ovim je okrivljeni učinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* iz člana 142, u vezi sa članom 22 Krivičnog zakonika SFRJ, koji je bio na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela, trenutno kažnjivo kao *zločin protiv čovečnosti* iz člana 143, stav 1, tačka 1.7 KZRK–a.

Nalazi FHPK–a:

Do kraja 2023. godine, optužnica protiv I.R. i D.D. nije objavljena na službenoj stranici suda, tužilaštva i u „Službenom listu Republike Kosovo“, kako propisuje ZKPRK za suđenja u odsustvu te iz tog razloga FHPK u ovoj fazi ne može podeliti više informacija u vezi sa ovim predmetom.

2.12. Predmet: Tužilac protiv Slaviše Filića (u odsustvu)

Pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, 15 septembra 2023. godine, specijalni tužilac STRK–a Atdhe Dema podigla je optužnicu za suđenje u odsustvu protiv okrivljenog Slaviše Filića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Tužilaštvo je saopštenjem za štampu upoznalo javnost da je okrivljeni Slaviša Filić, koji je bio pripadnik snaga Državne bezbednosti Srbije, zajedno sa još dva službenika ove službe, dana 10. aprila 1998. godine, na raskrsnici kod Slatine/Sllatinë, u blizini prištinskog aerodroma, zaustavio automobil u kome se nalazio H.SH. sa još dve osobe (H.S. i SH.H.). Legitimisali su osobe u automobilu, a nakon toga otimaju oštećenog H.SH. automobilom, kojim je upravljao okrivljeni Slaviša Filić i odvoze ga u zgradu Državne bezbednosti u Prištini/Prishtinë, gde ga prvobitno tuku i podvrgavaju mučenju. Od tog dana više nije poznato ništa o njegovoj sudbini.

Ovim postupkom je okrivljeni učinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* iz člana 142, u vezi sa članom 22 Krivičnog zakonika SFRJ, koji je bio na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela.

Nalazi FHPK–a:

Do kraja 2023. godine, optužnica protiv Slaviše Filića nije objavljena na službenoj stranici suda, tužilaštva i u „Službenom listu Republike Kosovo“, kako propisuje ZKPRK za suđenja u odsustvu, te iz tog razloga FHPK u ovoj fazi ne može podeliti više informacija u vezi sa ovim predmetom.

2.13. Predmet: Tužilac protiv Ekrema Bajrovića

Pred sudskim većem^[15] Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom veća, sudijom Mentorom Bajraktarijem, 20. decembra 2023. godine počeo je glavni pretres u predmetu *Tužilac protiv Ekrema Bajrovića*.

Okrivljeni Bajrović se, prema optužnici STRK–a od 15. septembra 2023. godine, tereti za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, koje je izvršeno u periodu između 7. i 8. maja 1999. godine, u selu Starodvorane/Staradran opštine Istok/Istog.

[15] Članovi sudskog veća, sudije Arben Hoti i Kujtim Krasniqi.

Tok prethodnog postupka

Osumnjičenog Ekrema Bajrovića, bošnjačke nacionalnosti, državljanina Crne Gore, Kosovska policija uhapsila je dana 19. oktobra 2022. godine, oko 16:15 časova, u gradu Peći/Pejë zbog sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Jedinica Kosovske policije za istragu ratnih zločina je 19. oktobra 2022. godine podnela krivičnu prijavu STRK–u protiv osumnjičenog Ekrema Bajrovića, zajedno sa dokazima koji su pribavljeni do te faze postupka.

Odluka o pokretanju istrage

Nakon analize krivične prijave i spisa predmeta, specijalni tužilac STRK–a Ilir Morina je 20. oktobra 2022. godine doneo rešenje o pokretanju istrage protiv okrivljenog Ekrema Bajrovića, zbog osnovane sumnje da je okrivljeni Bajrović, u saizvršilaštvu sa drugim licima, u svojstvu policajca u Policijskoj stanici u Đurakovcu/Gjurakoc, dana 8. maja 1999. godine u selu Starodvorane/Staradran opštine Istok/Istog učestvovao u napadu na albansko civilno stanovništvo, koje se kretalo u konvoju iz grada Istoka/Istog u pravcu grada Kline/Klinë. Kada je konvoj sa civilima stigao u selo Starodvorane/Staradran, zaustavile su ga srpske policijske i vojne snage SRJ, među kojima je bio i osumnjičeni Bajrović u svojstvu policajca. Albanski civili su prvo opljačkani, a zatim su muškarci odvojeni od žena, nakon čega je ubijeno 18 albanskih civila, koji nisu učestvovali u oružanom sukobu. Prema iskazima svedoka, okrivljeni Bajrović je viđen na mestu masakra naoružan i u uniformi.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Kancelarija STRK–a je 20. oktobra 2022. godine podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zahtev za određivanje pritvora, kao meru za obezbeđenje prisustva okrivljenog na sudu, zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, kao i zbog opasnosti od bekstva, u slučaju da se osumnjičeni nađe na slobodi.

Postupajući po zahtevu Kancelarije STRK–a, sudija za prethodni postupak je 21. oktobra 2022. godine održao saslušanje za određivanje mere pritvora.

Tokom saslušanja, specijalni tužilac je u celosti ostao pri pisanom zahtevu za određivanje mere pritvora, imajući u vidu da su postojali dovoljni dokazi koji su ukazivali na inkriminišuće radnje okrivljenog.

Okrivljeni je na ovom saslušanju izjavio da je kritičnog dana bio na dužnosti i da

se seća slučaja konvoja sa albanskim civilima. On nije negirao svoje prisustvo, ali je negirao da je učestvovao u ubistvu albanskih civila, istakavši da je štaviše pomogao nekim albanskim civilima, koje je poznavao, da pređu, da se nakon nekog vremena automobilom udaljio sa mesta događaja i da nije upoznat sa onim što se desilo u nastavku.

Branilac okrivljenog, advokat Miloš Delević, ocenio je neosnovanim razloge tužilaštva za određivanje mere pritvora i istakao je da okrivljeni redovno dolazi na Kosovo od 2001. godine, kao i da ima više imovinskih sporova pri Osnovnom sudu u Peći/Pejë. Okrivljeni je državljanin Kosova i Crne Gore i nema razloga za bekstvo, imajući u vidu da Crna Gora ostvaruje saradnju sa Kosovom, a u prošlosti je bilo slučajeva da je Crna Gora izručila osumnjičene Kosovu, kao i da okrivljeni nema nikakve veze sa Republikom Srbijom.

Sudija za prethodni postupak je nakon saslušanja doneo odluku kojom je uvažio zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora. Osumnjičenom je određena mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, do 19. novembra 2022. godine, zbog postojanja osnovane sumnje da je osumnjičeni izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Do kraja 2023. godine, okrivljenom je produžavana mera pritvora na svaka dva (2) meseca.

Optužnica

Specijalni tužilac Kancelarije STRK–a Ilir Morina je dana 15. septembra 2023. godine podigla optužnicu protiv Ekrema Bajrovića, zbog osnovane sumnje da je počinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni Bajrović se tereti da je dana 7. maja 1999. godine u selu Starodvorane/Staradran učestvovao u hapšenju, kidnapovanju i zlostavljanju osamdeset četiri (84) civila albanske nacionalnosti, koje su nakon toga odveli u policijsku stanicu u Đurakovcu/Gjurakoc, gde su ih nečovečno mučili, naneli im teške telesne povrede i nad njima izvršili psihičko nasilje.

Takođe, dana 8. maja 1999. godine, u selu Starodvorane/Staradran, okrivljeni je u saizvršilaštvu sa srpskim snagama zaustavio kolonu sa civilnim stanovništvom, koje je pošlo za Albaniju, odvojivši muškarce od žena, kojima su prvobitno uzeli novac i dragocenosti, nakon čega su muškarce odveli u dvorište kuće Demë Zeqirija, postrojivši ih sa rukama vezanim i licima okrenutim ka zidu. Nakon toga su

ih fizički napali i pretukli različitim predmetima, nakon čega su ih odveli u kuću Zymera Sadikua gde su streljali najmanje šesnaest (16) albanskih civila: Dinë Grabovcija, Hasana Elshanija, Nimana Elshanija, Muharrema Elshanija, Muhajedina Elshanija, Shemsedina Elshanija, Nexhmedina Elshanija, Avdyla Elshanija, Ismeta Ahmetaja, Mustafë Dreshaja, Berata Dreshaja, Remzi Shalu, Gani Isufija, Begima Mavraja i Jetona Ahmetaja.

Tužilaštvo je u optužnici predložilo da se na glavnom pretresu sasluša u svojstvu svedoka trideset pet (35) svedoka.

Glavni pretres

Nakon što je optužnica potvrđena na drugom stepenu, dana 20. decembra 2023. godine počeo je glavni pretres uvodnim rečima stranaka u postupku i saslušanjem prvog svedoka koga je predložila kancelarija STRK–a.

Tokom 2023. godine održano je samo jedno ročište u sklopu glavnog pretresa i saslušan je jedan svedok. Naredno ročište je zakazano za 26. januar 2024. godine, na kome će se nastaviti sa saslušanjem drugih svedoka, na predlog tužilaštva.

2.14. Predmet: Tužilac protiv Milana Jovanovića (u odsustvu)

Pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, 2. oktobra 2023. godine, specijalna tužiteljka STRK–a Drita Hajdari podigla je optužnicu za suđenje u odsustvu protiv okrivljenog Milana Jovanovića, za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, trenutno kažnjivo, prema KZRK–u, kao *zločin protiv čovečnosti*.

Tok krivičnog postupka

Jedinica za istragu ratnih zločina (JIRZ) Kosovske policije (KP) 19. jula 2017. godine podnela je krivičnu prijavu protiv okrivljenog Milana Jovanovića za krivično delo ratni zločin.

Nakon uvida u krivičnu prijavu i priložene dokaze, STRK je 28. decembra 2017. godine doneo rešenje o pokretanju istrage.

Na zahtev STRK–a, 8. februara 2018, Osnovni sud u Uroševcu/Ferizaj izdao je nalog za hapšenje.

Kosovska policija je 27. marta 2018. godine obavestila STRK da nalog za hapšenje ne može da se izvrši imajući u vidu da okrivljeni ne živi na svojoj adresi u Uroševcu/Ferizaj.

Osnovni sud u Uroševcu/Ferizaj je dana 29. marta 2018, po dobijanju zahteva za izdavanje domaće poternice, izdao nalog za raspisivanje domaće poternice za Milanom Jovanovićem.

Dana 31. maja 2018, sudija za prethodni postupak izdao je nalog za objavljivanje međunarodne poternice i isti je dostavio Ministarstvu pravde.

Dana 6. juna 2018, STRK je obustavio istragu usled odsustva okrivljenog.

Stupanjem na snagu Zakona o suđenjima u odsustvu br. 06/L-091, od dana 30. maja 2019, STRK je dana 17. maja 2022. ponovo pokrenuo istragu protiv okrivljenog, imajući u vidu da su zakonskim promenama otklonjene poteškoće koje su uticale na obustavljanje istrage.

Dana 19. maja 2022, STRK je preko Odeljenja za međunarodnu pravnu saradnju Ministarstva pravde Republike Kosovo dostavio vlastima u Srbiji poziv upućen Milanu Jovanoviću, da dođe u STRK na ispitivanje. STRK nikada nije primio nikakav odgovor.

Sudija za prethodni postupak Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë je dana 21. oktobra 2022. izdao nalog za raspisivanje potrage za okrivljenim u roku od šest (6) meseci.

Optužnica

Specijalna tužiteljka Kancelarije STRK-a Drita Hajdari je dana 2. oktobra 2023. godine podigla optužnicu protiv okrivljenog Milana Jovanovića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, trenutno kažnjivo, prema KZRK-u, kao *zločin protiv čovečnosti*.

Okrivljeni Jovanović se tereti da je kao pripadnik policijskih snaga Srbije, tokom širokog i sistematskog napada srpskih vojnih, policijskih i paravojnih snaga protiv albanskog civilnog stanovništva širom teritorije Kosova, uz upotrebu nasilja i drugih nehumanih postupaka, u saizvršilaštvu sa drugim licima, januara 1999. godine izvršio seksualno silovanje nad ženom albanske nacionalnosti.

Tužilaštvo je predložilo da se u Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë održi zatvoreno suđenje u odsustvu, protiv okrivljenog Milana Jovanovića, i da se tokom glavnog pretresa saslušaju oštećena i još sedam (7) drugih svedoka.

Objavljivanje poziva i optužnice

Predsednik sudskog veća, sudija Vesel Ismaili, iz Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, objavio je 11. decembra 2023. godine poziv i optužnicu protiv okrivljenog Milana Jovanovića, srpske nacionalnosti, zajedno sa drugim ličnim podacima, zahtevajući da se isti pojavi na prvom saslušanju, koje je zakazano za 21. februar 2024. godine.

2.15. Predmet: Tužilac protiv Zorana Vukotića – Vukotić V

Pred sudskim većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom veća, sutkinjom Violeta Namani-Hajra, dana 17. novembra 2023. godine održano je prvo saslušanje u predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića – Vukotić V*.

Okrivljeni Vukotić se prema optužnici^[16] STRK–a, sada petoj protiv njega, od dana 4. oktobra 2023. godine, tereti za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* iz člana 142, u vezi sa članom 22 Krivičnog zakonika SFRJ, trenutno kažnjivog kao *zločin protiv čovečnosti* iz člana 143, stav 1, tačke 1.6 i 1.7, u vezi sa članom 31 KZRK–a.

Rešenje o pokretanju istrage

Kancelarija STRK–a je rešenjem od dana 4. oktobra 2021. godine pokrenula istrage protiv osumnjičenog Zorana Vukotića, usled postojanja opravdane sumnje da je okrivljeni Vukotić, kao pripadnik rezervnog sastava MUP–a Srbije, dana 4. maja 1999. godine, tokom rata na Kosovu, u jednom selu opštine Vučitrn/Vushtrri učestvovao u silovanju jedne žene albanske nacionalnosti.

Optužnica

Državna tužiteljka Kancelarije STRK–a Drita Hajdari je podigla optužnicu^[17] protiv Zorana Vukotića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* koje je, prema tužilaštvu, KZRK–om trenutno kažnjivo i kao *zločin protiv čovečnosti*.

[16] Optužnicu je podigla specijalna tužiteljka, Drita Hajdari.

[17] Optužnica (PPS. br. 35/2020) podignuta je 4. oktobra 2023. godine.

Okrivljeni Vukotić se tereti da je dana 4. maja 1999, u jednom selu opštine Vučitrn/Vushtrri, zajedno sa još troje pripadnika srpskih snaga, silovao žrtvu B1.

Tužiteljka je u optužnici predložila da se sasluša oštećena B1 i još šest (6) drugih svedoka.

Zbog poverljivosti predmeta, FHPK ne može da podeli više informacija iz ove optužnice.

Tužilaštvo je u optužnici predložilo da glavni pretres u ovom predmetu bude zatvoren za javnost.

Prvo saslušanje

Pred sudskim većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom veća, sutkinjom Violeta Namani–Hajra, dana 17. novembra 2023. godine održano je prvo saslušanje u predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića – Vukotić V.*

Okrivljeni se izjasnio da nije kriv, nakon čitanja optužnice.

Do kraja 2023. godine nije počeo glavni pretres, imajući u vidu da je nakon prvog saslušanja odbrana podnela zahtev za odbacivanje optužnice i pobijanje dokaza u optužnici.

Nalazi FHPK–a:

Od 2016. godine i nakon izručenja Kosovu iz Crne Gore, tužilaštvo je protiv okrivljenog Zorana Vukotića, do kraja 2023. godine, podiglo pet (5) optužnica za ratne zločine protiv civilnog stanovništva, koji su se desili u okolini Opštine Vučitrn/Vushtrri. Tri (3) optužnice^[18] su podigli tužioci EULEX–a, a dve domaći^[19] tužioci.

Okrivljeni je, do sada, u dva navrata oglašen krivim: osuđen je na šest (6) godina i šest (6) meseci zatvora za učešće u tuči albanskih civila, koji su tokom rata bili u zatvoru u Smrekovnici/Smrekonicë, a oglašen je krivim i osuđen je na trinaest (13) godina zatvora za silovanje jedne žene albanske nacionalnosti.

[18] Dve od ove tri optužnice su podignute kao posledica saradnje tužilaca EULEKS–a i domaćeg tužioca, Eleza Blakaja.

[19] Specijalna tužiteljka, Drita Hajdari.

2.16. Predmet: *Tužilac protiv Gavrila Milosavljevića*

Pred sudskim većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom veća, sudijom Vesel Ismaili, dana 7. decembra 2023. godine održano je prvo saslušanje u predmetu *Tužilac protiv Gavrila Milosavljevića*.

Okrivljeni Milosavljević se prema optužnici STRK–a od dana 29. novembra 2023. godine tereti za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Tok prethodnog postupka

Kosovska policija je uhapsila osumnjičenog Gavrila Milosavljevića, srpske nacionalnosti, državljanina Srbije, dana 1. decembra 2022. godine, oko 17:20 časova, u gradu Istoku/Istog zbog sumnje da je izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Jedinica Kosovske policije za istragu ratnih zločina je 1. decembra 2022. godine podnela krivičnu prijavu STRK–u protiv osumnjičenog Gavrila Milosavljevića, zajedno sa do tada pribavljenim dokazima.

Odluka o pokretanju istrage

Nakon analize krivične prijave i spisa predmeta, tužiteljka STRK–a Drita Hajdari je 2. decembra 2022. godine donela rešenje o proširenju istrage protiv okrivljenog Gavrila Milosavljevića, zbog osnovane sumnje da je tokom rata na Kosovu, u vreme NATO bombardovanja, okrivljeni, kao pripadnik teritorijalne odbrane Vojske Jugoslavije, koji je radio kao čuvar u zatvoru Dubrava/Dubravë, tokom maja 1999. godine, postupao na nečovečan način, nanevši veliku patnju i telesne povrede oštećenom N.K, koji je služio kaznu u zatvoru Dubrava/Dubravë.

Takođe, na ročištu za određivanje mere obezbeđenja od 2. decembra 2022. godine, tužilaštvo je, između ostalog, izjavilo da je danas tokom saslušanja jednog svedoka u policiji, isti optužio osumnjičenog kao neposrednog učesnika u masakru u Dubravi/Dubravë 25. maja 1999. godine.

Rešenje o određivanju mere pritvora

Kancelarija STRK–a je 2. decembra 2022. godine podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zahtev za određivanje pritvora, kao meru za obezbeđenje prisustva okrivljenog na sudu, zbog postojanja osnovane sumnje da je okrivljeni izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, kao i zbog opasnosti od bekstva u slučaju da se osumnjičeni nađe na slobodi.

Postupajući po zahtevu Kancelarije STRK–a, sudija za prethodni postupak je 2. decembra 2022. godine održao saslušanje za određivanje mere pritvora.

Tokom saslušanja, specijalni tužilac je u celosti ostao pri pisanom zahtevu za određivanje mere pritvora imajući u vidu da postoje dovoljni dokazi koji ukazuju na inkriminišuće radnje okrivljenog. Prema izjavama u čiji su posed došle Kosovska policija i tužilaštvo, okrivljeni se sumnjiči da je učestvovao u maltretiranju i ubijanju zatvorenika u zatvoru Dubrava/Dubravë.

Odbrana je povodom navoda tužilaštva izjavila da je okrivljeni do početka rata radio u zatvoru Dubrava/Dubravë, ali da je, kada je počeo rat ili posle 27. marta 1999. godine, nosio vojničku odeću i da tokom perioda za koji se tereti nije radio u zatvoru Dubrava/Dubravë. Takođe, okrivljeni je izjavio da je po završetku rata često dolazio na Kosovo radi rešavanja imovinskih sporova i da ga policija nikada nije zaustavljala.

Sudija za prethodni postupak je nakon saslušanja donela odluku kojom je usvojen zahtev tužilaštva za određivanje mere pritvora. Osumnjičenom je određena mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, do 1. januara 2023. godine, zbog postojanja osnovane sumnje da je osumnjičeni izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljenom je produžena mera pritvora do kraja 2023. godine.

Optužnica

Državni tužilac Kancelarije STRK–a Ilir Morina podigla je optužnicu^[20] protiv Gavrila Milosavljevića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Okrivljeni Milosavljević se tereti da je dana 22. maja 1999. godine, u zatvoru Dubrava/Dubravë, u saizvršilaštvu sa drugim zatvorskim čuvarima, sa srpskim zatvorenicima i sa specijalnim policijskim i vojnim jedinicama, izvršio delo masovnog ubistva albanskih zatvorenika. Prema optužnici, operacija masovnog ubistva je završena 24. maja 1999. godine, a u konačnici iste je ubijeno 109 zatvorenika, dok je njih 108 ranjeno.

Takođe, prema optužnici, okrivljeni je u periodu rata (1998–1999. godine), u saizvršilaštvu sa srpskim snagama, učestvovao u tuči, maltretiranju, mučenju i zlostavljanju albanskih zatvorenika, koji su bili smešteni u paviljonima B i C.

[20] Optužnica (PPS. br. 91/2023) podignuta je 29. novembra 2023. godine.

Tužilaštvo je u optužnici predložilo da se na glavnom pretresu sasluša dvadeset jedan (21) svjedok, među kojima četrnaest (14) oštećenih.

Prvo saslušanje

Pred sudskim većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom veća, sudijom Veselom Ismailijem, dana 7. decembra 2023. godine održano je prvo saslušanje u predmetu *Tužilac protiv Gavriła Milosavljevića*.

Nakon čitanja optužnice, okrivljeni se izjasnio da nije kriv.

Do kraja 2023. godine nije počeo glavni pretres, imajući u vidu da je nakon prvog saslušanja odbrana podnela zahtev za odbacivanje optužnice i pobijanje dokaza u optužnici.

2.17. Tužilac protiv M.S. i drugih (u odsustvu)

Pred Specijalnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, 7. decembra 2023. godine, specijalna tužiteljka STRK-a Drita Hajdari, podigla je optužnicu za suđenje u odsustvu protiv pedeset troje (53) lica za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, trenutno kažnjivo kao *zločin protiv čovečnosti*.

Tužilaštvo je saopštenjem za štampu objavilo da je podiglo optužnicu u odsustvu protiv pedeset troje (53) lica, koja su učestvovala u masakru u Meji/Mejë i selima u području Zle reke/Reka e Keqë, Opštine Đakovica/Gjakovë.

Tužilaštvo je istaklo da je u periodu od 27. do 29. aprila 1999. godine realizovana zajednička, dobro organizovana operacija Vojske Jugoslavije i Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, u kojoj su učestvovali i članovi paravojnih grupacija. U toj operaciji ubijeno je 370 albanskih civila, koji u trenutku ubistva nisu učestvovali u ratnim dejstvima.

Osim ubistava, operacija je podrazumevala proterivanje na hiljade civila iz tog područja, spaljivanje njihovih kuća i prinudno upućivanje put Albanije. Proterivanje je podrazumevalo i zlostavljanje i konfiskovanje ličnih isprava proteranih.

Od pedeset troje (53) okrivljenih, njih šesnaest (16) se nalazilo na važnim funkcijama u vojsci i policiji Srbije.

Okrivljeni se terete da su u saizvršilaštvu učinili krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* iz člana 142, u vezi sa članom 22 Krivičnog zakonika SFRJ, trenutno kažnjivog kao *zločin protiv čovečnosti* iz člana 143, u vezi sa članom 31 KZRK-a.

Nalazi FHPK-a:

Do kraja 2023. godine, optužnica nije objavljena na službenoj stranici suda, tužilaštva i u „Službenom listu Republike Kosovo“, kako propisuje ZKPRK za suđenja u odsustvu, te iz tog razloga FHPK u ovoj fazi ne može podeliti više informacija u vezi sa ovim predmetom.

2.18. Predmet: Tužilac protiv Dragiše Milenkovića

Državni tužilac Kancelarije STRK-a Atdhe Dema je dana 26. decembra 2023. godine podigla optužnicu protiv Dragiše Milenkovića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, kao i za krivično delo *neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja*.

Tok prethodnog postupka

STRK je 14. juna 2023. godine primio krivičnu prijavu od Uprave za istragu ratnih zločina Kosovske policije protiv osumnjičenog Dragiše Milenkovića, srpske nacionalnosti, državljanina Republike Kosovo, kao i drugih lica za koja se sumnja da su u svojstvu bivših zatvorskih čuvara zatvora u Prištini/Prishtinë i Lipjanu/Lipjan izvršili krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Kosovska policija je dana 21. juna 2023. godine, u Gračanici/Gračanicë, uhapsila osumnjičenog Dragišu Milenkovića zbog sumnje da je počinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Odluka o pokretanju istrage

Kancelarija STRK-a je rešenjem od 21. juna 2023. godine otvorila istragu protiv osumnjičenog Dragiše Milenkovića i još tri osobe, koje se sumnjiče da su u saizvršilaštvu, u periodu od 24. maja 1999. do 10. juna 1999. godine, u zatvoru u Prištini/Prishtinë i Lipjanu/Lipjan, u svojstvu službenih lica, učestvovali u zlostavljanju i tuči albanskih zatvorenika.

STRK je dana 10. oktobra 2023. godine proširio istragu protiv osumnjičenog Dragiše Milenkovića, usled osnovane sumnje da je policija u kući okrivljenog, 21. juna

2023. godine, prilikom sprovođenja naloga za pretres, pronašla značajne količina naoružanja.

Rešenje o određivanju pritvora

Nakon održanog ročišta 22. juna 2023. godine, postupajući po zahtevu STRK-a za određivanje mere pritvora, sa sudijom za prethodni postupak, Valonom Kurtaj iz Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sud je doneo odluku da se okrivljenom Milenkoviću odredi mera pritvora u trajanju od jednog (1) meseca, do 21. jula 2023. godine.

Okrivljenom Milenkoviću produžena je mera pritvora do kraja 2023. godine.

Optužnica

Državni tužilac Kancelarije STRK-a Atdhe Dema je dana 26. decembra 2023. godine podigao optužnicu protiv Dragiše Milenkovića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, kao i za krivično delo *neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja*.

Prema optužnici, okrivljeni se sumnjiči da je u svojstvu bivšeg zatvorskog čuvara u zatvorima u Prištini/Prištini i Lipljanu/Lipljan, u periodu rata na Kosovu, 1998–1999. godine, u zatvoru u Prištini/Prishtinë i Lipljanu/Lipjan, u svojstvu službenog lica i u saizvršilaštvu sa drugim službenicima navedenih zatvora, sistematski zlostavljao zatvorenike albanske nacionalnosti, nečovečno ih mučeći raznim sredstvima, udarajući ih pesnicama i šutirajući ih, sve do gubitka svesti, čime im je posledično naneo telesne povrede i nad njima izvršio psihičko nasilje.

Prema drugoj tački optužnice, Milenković se tereti da je u periodu od 24. maja 1999. do 10. juna 1999. godine, u zatvoru u Lipljanu/Lipjan, u saizvršilaštvu sa drugim službenim licima, nakon što su prebacili albanske zatvorenike iz zatvora Dubrava/Dubravë u zatvor u Lipljanu/Lipjan, formiranjem kordona na ulazu u zatvor sa obe strane, pored koga su zatvorenici bili primorani da prođu, tukli zatvorenike čvrstim predmetima, gumenim pendrecima, udarali ih pesnicama, šutirali, a nakon toga ih sistematski zlostavljali i mučili na nečovečan način.

Tužilaštvo je, u optužnici, predložilo da se tokom glavnog pretresa sasluša osamnaest (18) svedoka.

Prvo saslušanje je zakazano za 10. januar 2024. godine.

3.1. Predmet: *Tužilac protiv Remzi Shale*

Veće^[21] Specijalnog odeljenja Apelacionog suda, sa predsednikom veća, sudijom Kreshnikom Radoniqijem, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog Remzi Shale, optuženog za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, nakon ročišta veća održanog 5. decembra 2023. godine, odlučujući po žalbama stranaka u postupku, izjavljenim protiv prvostepene presude, donelo je presudu, kojom je žalbe tužilaštva i odbrane^[22] okrivljenog odbilo kao neosnovane, dok je presudu Osnovnog suda u Prizrenu (P. br. 26/20) od dana 27. juna 2023. godine potvrdilo, kojom je presudom okrivljeni osuđen na kaznu zatvora u trajanju od devet (9) godina i šest (6) meseci, dok je žalba zastupnika oštećene stranke odbačena kao nedopuštena.

Tok krivičnog postupka^[23]

Prethodni istražni postupak u vezi sa nasilnim odvođenjem Haxhi Perteshija iz njegove kuće u selu Dulje/ Duhël od strane naoružanih i uniformisanih pripadnika OVK 26. juna 1998. godine, kao i u vezi sa njegovom smrću koja se desila pod nerazjašnjenim okolnostima nekoliko dana kasnije (njegovo beživotno telo pronađeno je 1. jula 1998. pored puta u centru sela), pokrenut je iskazima članova njegove porodice datim istražiteljima policije UNMIK–a tokom 2002. godine.

Istragu ovog zločina i njegovih mogućih učinilaca nastavili su istražitelji EULEX–a, pošto je ova misija za vladavinu prava preuzela ovu nadležnost 2009. godine na Kosovu. Odlukom međunarodnog tužioca EULEX–a od 24. aprila 2014. godine, pokrenute su istrage protiv bivših pripadnika OVK–a, Remzi Shale i B.Q.^[24]

[21] Članovi sudskog veća, sudije Afërdita Bytyqi i Ferit Osmani.

[22] Advokat Blerim Mazreku iz Prizrena.

[23] Krivični postupak u predmetu *Tužilac protiv Remzi Shale* bio je predmet analiza, koje su objavljivane u godišnjim izveštajima FHPK–a za 2016, 2017, 2018. i 2019. godinu. Iste se mogu naći na zvaničnoj internet prezentaciji FHPK: www.hlc-kosovo.org. U okviru ovog godišnjeg izveštaja o suđenjima koja su praćena tokom 2020. godine, biće detaljno predstavljen jedan deo krivičnog postupka koji je vođen u godini izveštavanja, konkretno odluka Vrhovnog suda Kosova i početak ponovnog suđenja tokom 2020. godine.

[24] Istražni postupak protiv osumnjičenog B.Q. kasnije je obustavljen u nedostatku dokaza.

Nasilno odvođenje iz kuće, odnosno lišavanje slobode i smrt Haxhi Perteshija nastupila je usled navodne sumnje da je sarađivao sa srpskim vlastima.

Nakon sužavanja mandata EULEX-a na Kosovu, predmet je u leto 2015. ustupljen lokalnim tužiocima Kancelarije STRK-a, koji su nastavili istrage protiv Shale i B.Q. Istrage protiv osumnjičenog B.Q. su ubrzo u nedostatku dokaza obustavljene.

Optužnica

Tužilac Kancelarije STRK Haki Gecaj je dana 19. oktobra 2016.^[25] podigao optužnicu protiv okrivljenog Remzi Shale za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*^[26] koje je počinjeno u saizvršilaštvu sa nepoznatim izvršiocima za vreme oružanog sukoba na Kosovu. Okrivljeni se tereti da je dana 26. juna 1998. godine u selu Dulje/Duhël, opština Suva Reka/Suharekë, upotrebom nasilja iz njegove kuće odveo Haxhi Perteshija, čije je telo pronađeno nekoliko dana kasnije (1. jula 1998. godine) u blizini magistralnog puta u selu Dulje/Duhël, opština Suva Reka/Suharekë.

Glavni pretres

Rešenjem o odbijanju predloga za odbacivanje optužnice od dana 6. marta 2017. godine okončan je postupak ispitivanja optužnice pred Osnovnim sudom u Prizrenu. Apelacioni sud je rešenjem od 23. marta 2017. godine potvrdio ovu odluku Osnovnog suda.

Glavni pretres u prvom stepenu pokrenut je 12. maja 2017. godine čitanjem optužnice. Okrivljeni Shala se izjasnio da ne priznaje izvršenje krivičnog dela koje mu se optužnicom stavlja na teret. Data je i uvodna reč stranaka u postupku. Sudsko veće je, do proglašenja presude, dana 2. jula 2019. godine, održalo ročišta u trideset sedam (37)^[27] sudećih dana, tokom kojih je saslušano trideset (30) svedoka koje su predložile stranke u postupku, kao i sudsko veće po službenoj dužnosti [dvadeset tri (23) na predlog tužioca, četiri (4) na predlog oštećenog i tri (3) po službenoj dužnosti, na predlog suda]. Izvedeni su materijalni dokazi. Okrivljeni^[28] je odgovorio na pitanja branioca. On je odbio da odgovara na pitanja tužioca

[25] Ovo je prva optužnica za ratne zločine koju su podigli lokalni tužiocima Kancelarije STRK, nakon sužavanja mandata EULEX-a 15. juna 2014. godine.

[26] Predviđeno članom 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ, u vezi sa članom 3 (1a) Četvrte Ženevske konvencije iz 1949. godine, takođe kažnjivo članom 152, u vezi sa članom 32 KZRK.

[27] U sudeće dane nisu uračunata saslušanja u vezi sa optužnicom.

[28] Okrivljeni se tokom prvog prvostepenog suđenja do kraja 2018. godine branio sa slobode. On se, iako uredno pozvan, nije odazvao pozivu suda za nastavak glavnog pretresa koji je zakazan za 9. januar 2019. On je lišen slobode 24. maja 2019. godine u prepodnevni satima, po poternici.

i sudskog veća, koristeći pravo da se brani ćutanjem. Stranke u postupku iznele su svoju završnu reć.

Prvostepena presuda

Okrivljeni je presudom, koja je proglašena 3. jula 2019. godine, oglašen krivim za izvršenje krivićnog dela *ratni zloćin protiv civilnog stanovništva*^[29], pošto je za vreme oružanog sukoba u svojstvu pripadnika OVK, u uniformi i naoružan, 26. juna 1998. godine oko 23:00 ćasa u selu Dulje/Duhël, opština Suva Reka/Suharekë, u saizvršilaštvu sa pet (5) ili šest (6) pripadnika OVK, lišio slobode civila Haxhi Per-teshija, za koga se sumnjalo da je sarađivao sa srpskim oružanim snagama. Njegov leš pronađen je pored puta u centru sela, nekoliko dana kasnije.

Presudom prvostepenog suda okrivljeni je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od ćetrnaest (14) godina, u koju mu je uraćunato vreme provedeno u pritvoru, koji je produžen do pravnosnažnosti presude.

Žalbeni postupak

Okrivljeni i njegov branilac, advokat iz Suve Reke/Suharekë Natal Bullakaj, žal-bom su pobili prvostepenu presudu usled bitnih povreda odredaba krivićnog po-stupka, povrede krivićnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog ćinjenićnog stanja, kao i rešenja o krivićnoj sankciji. Punomoćnik oštećenih je pobio prvoste-penu presudu u delu o visini izrećene kazne.

Presuda Apelacionog suda

Žalbeno veće Posebnog odeljenja Apelacionog suda, na ćelu sa sudijom Vatonom Durgutijem, predsednikom veća^[30], u predmetu *Tužilac protiv Remzi Shale*, 26. novembra 2019. godine održalo je roćište na kojem su razmotrene žalbe stranaka na presudu Odeljenja za teška krivićna dela Osnovnog suda u Prizrenu, proglašenu 3. jula 2019. godine. (P.br. 181/2016).

Nakon presude Apelacionog suda od 26. novembra 2019. godine, kojom je odlučeno o žalbi iz-javljenoj protiv prvostepene presude, upućen je na izdržavanje kazne zatvora. Ukidanjem presude nižestepениh sudova od strane Vrhovnog suda Kosova presudom od 20. marta 2020. godine i vraćanjem predmeta na ponovno suđenje i odlučivanje, okrivljenom je 30. aprila ponovo određen jednomesećni pritvor, koji je kasnije produžen. Okrivljeni je u pritvoru zaključno sa krajem godine izveštavanja.

[29] Izvršeno u saizvršilaštvu, propisano i kašnjivo ćlanom 142, u vezi sa ćlanom 22 KZ SFRJ, u vezi sa ćlanom 3 (a) Ćetvrtе Ženevske konvencije, takođe kašnjivo ćlanom 152, stavovi 1 i 2, u vezi sa ćlanom 31 KZRK (2012).

[30] Ćlanovi žalbenog veća, sudije Kreshnik Radoniqi (sudija izvestilac) i Burim Ademi.

Žalbeno veće je presudom od 26. novembra 2019. godine delimično usvojilo žalbene navode okrivljenog, tako što je presudu Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu po službenoj dužnosti preinačilo u delu pravne kvalifikacije krivičnog dela i visine izrečene kazne. Apelacioni sud je presudom našao da u radnjama okrivljenog Remzi Shale postoje elementi krivičnog dela *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* iz člana 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ (koji je bio na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela), kao i u vezi sa članom 3 (1.a) Četvrte Ženevske konvencije iz 1949. godine, za šta mu je izrekao kaznu zatvora u trajanju od deset (10) godina.

Presudom Apelacionog suda odbijena je kao neosnovana žalba punomoćnika stranke, advokata iz Prištine/Prishtina Asdrena Hoxhe.

Zahtev za zaštitu zakonitosti

Branilac okrivljenog Shale, advokat Natal Bullakaj je protiv pravosnažne presude Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu od 3. jula 2020. godine (P br. 181/2016) i presude Posebnog odeljenja Apelacionog suda (APS br. 14/2019) od 26. novembra 2019. godine, izjavio Vrhovnom sudu Kosova 20. januara 2020. godine vanredni pravni lek – zahtev za zaštitu zakonitosti zbog povrede krivičnog zakona iz člana 432, stav 1, tačka 1.2 ZKPRK–a i bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 382 ZKPRK.

Prema navodima iz zahteva za zaštitu zakonitosti, prvostepeni sud je učinio povredu krivičnog zakona na štetu osuđenog, jer je ovaj oglašen krivim za izvršenje krivičnog dela *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* (iz člana 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ, kao i u vezi sa članom 3 (1a) Četvrte Ženevske konvencije iz 1949. godine, takođe kažnjivo po članu 152, u vezi sa članom 31 KZRK), iako se, na osnovu izvedenih dokaza koji se nalaze u spisima predmeta, zaključuje da u radnjama okrivljenog nema elemenata krivičnog dela za koje je optužen i oglašen krivim. Dalje se navodi da prvostepeni sud prilikom donošenja presude nije obrazložio odlučujuće činjenice koje čine obeležje krivičnog dela, kao ni činjenice u vezi sa pravnom kvalifikacijom krivičnog dela.

Prema navodima iz zahteva, prvostepeni sud prilikom izricanja presude, kojom je okrivljeni oglašen krivim, nije pravilno ocenio sve okolnosti i činjenice koje su uticale na krivicu, odnosno nevinost okrivljenog. Kazna je određena bez utvrđivanja krivice. Prilikom donošenja odluke, prvostepeni sud nije uzeo u obzir okolnosti koje idu u prilog okrivljenom. Vrsta i visina kazne su u potpunoj suprotnosti sa zakonom, imajući u vidu da nisu utvrđene sve okolnosti koje bi uticale na donošenje pravične i zakonite odluke.

Branilac u zahtevu tvrdi da prvostepeni sud nije dao jasno obrazloženje o odlučujućim faktorima u vezi sa izvršenjem krivičnog dela za koje se okrivljeni Shala tereti. Postoji i nesklad između dispozitiva i obrazloženja presude.

Prema navodima branioca, drugostepeni sud je ponovio propuste prvostepenog suda kada je reč o kvalifikaciji krivičnog dela. Apelacioni sud je po službenoj dužnosti prekvalifikovao krivično delo, kvalifikujući ga kao krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* iz člana 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ, kao i u vezi sa članom 3.(1a) Četvrte Ženevske konvencije iz 1949. godine. Drugostepeni sud je preinačio presudu Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu samo kada je reč o odmeravanju kazne, i izrekao je okrivljenom kaznu zatvora u trajanju od deset (10) godina, u koju je uračunato i vreme provedeno u pritvoru od 14. maja 2019. godine.

Prema nalazima branioca, drugostepeni sud je svojom odlukom propustio da otkloni propuste i povrede prvostepenog suda, što je bilo moguće ukidanjem prvostepene presude i vraćanjem predmeta na prvostepeni postupak.

Prema nalazima iz zahteva, Apelacioni sud je prilikom prekvalifikacije našao da je okrivljeni izvršio krivično delo kao nalogodavac, odnosno da je okrivljeni kritične večeri predvodio grupu, koja je bila u kući oštećenog. Drugostepeni sud nije izveo dokaze kojima je obrazložio svoje nalaze. Prema navodima odbrane, osuđeni je bio običan vojnik. Navodi da je osuđeni kritične večeri predvodio ekipu, koja je bila u kući oštećenih, po oceni odbrane izmišljotina su oštećenih i posledica pogrešnog opisa ovog dela od strane organa gonjenja.

Branilac je u zahtevu naveo i primere povreda: sud nije konstatovao utvrđene okolnosti, odnosno neke veoma bitne delove iskaza svedoka sud nije evidentirao u zapisniku; saslušano je nekoliko svedoka, koji iz određenih razloga prvobitno nisu saslušani; neki predlozi odbrane nisu predloženi.

Branilac je predložio Vrhovnom sudu da uvaži zahtev za zaštitu zakonitosti okrivljenog i da ga oslobodi od optužbi, koje mu se stavljaju na teret, ili da ukine presudu Osnovnog suda u Prizrenu od 3. jula 2019. i da predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje ili, ako Vrhovni sud ne nađe povrede navedene u zahtevu, preinači navedene presude i okrivljenom Shali izrekne kaznu blažu od granice propisane zakonom.

Državno tužilaštvo je dopisom od 14. februara 2020. godine predložilo da se zahtev za zaštitu zakonitosti osuđenog odbije kao neosnovan.

Presuda Vrhovnog suda Kosova

Vrhovni sud je, na ročištu sudskog veća, razmotrio spise predmeta u skladu sa zakonskim odredbama (član 435, stav 1, u vezi sa članom 436, stav 1 ZKPRK), nalazeći da je zahtev za zaštitu zakonitosti osnovan.

Vrhovni sud je našao da su osnovani navodi odbrane osuđenog da prvostepena presuda sadrži bitne povrede odredaba krivičnog postupka. Drugostepena presuda ne sadrži obrazloženje u pogledu postojanja krivičnog dela i krivične odgovornosti osuđenog. Navedene povrede prvostepenog suda nisu otklonjene presudom drugostepenog suda, koja takođe sadrži bitnu povredu odredaba krivičnog postupka predviđenu članom 384, stav 1, tačka 12, u vezi sa članom 370, stav 7 ZKPRK-a.

Po nalaženju Vrhovnog suda, u navedenim presudama nije dato obrazloženje kada je reč o postojanju krivičnog dela i krivične odgovornosti osuđenog, posebno kada je u pitanju krivica osuđenog u vezi sa davanjem ili izvršenjem naloga, odnosno izvršenja naredbi nad civilnim stanovništvom. Nije utvrđeno da je postupao suprotno odredbama člana 142 KZ SFRJ, odnosno da je uzeo civile za taoce.

Takođe, prvostepeni sud nije obrazložio na koji način su ispoljeni elementi krivičnog dela iz člana 142 KZ SFRJ: „Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vreme rata, oružanog sukoba, okupacije, naredi da se izvrši napad na civilno stanovništvo, teror [...], uzimanje talaca [...], ili ko izvrši neka od navedenih dela...“

Vrhovni sud nalazi da prvostepeni sud u svojoj presudi nije obrazložio da li je osuđeni imao bilo kakav položaj u vojnoj hijerarhiji u vreme delovanja, niti kakvu je konkretnu ulogu imao kritičnog dana, iako nije sporno da je bio pripadnik OVK. Međutim, po nalaženju Vrhovnog suda, da bi se mogli utvrditi elementi krivičnog dela koje se osuđenom stavlja na teret, potrebno je da su ispunjena dva uslova: prvo, da se jasno utvrdi da je on kao učinilac dao naredbu (što potvrđuje da je visoko rangiran u odnosu na lica koja izvršavaju naredbu), odnosno da je u ovom slučaju utvrđeno sa sigurnošću da je nalogodavac za postupanje protiv civilnog stanovništva, konkretno u ovom slučaju protiv oštećenih, i kao drugo, da utvrdi da li je osuđeni izvršio naređenje koje je dobio od svojih starešina. U konkretnom predmetu, nisu utvrđena ova dva bitna elementa ovog krivičnog dela u donetim sudskim odlukama.

Po oceni Vrhovnog suda, u presudi nije opisan način postupanja osuđenog, čime nisu ispunjeni bitni elementi krivičnog dela za koje je osuđeni oglašen krivim. Činjenica da je sa osuđenim kritične večeri bilo još pet (5) ili šest (6) nepoznatih pripadnika OVK ne znači da je osuđeni po svaku cenu bio vođa grupe, a nije posebno utvrđeno da je on bio osoba koja je izdavala naređenja drugima, kako se konstatuje u presudi prvostepenog suda, koja je prihvaćena i potvrđena odlukom drugostepenog suda.

Po nalaženju Vrhovnog suda, obrazloženje prvostepenog suda protivreči samo sebi. Prvostepeni sud je u presudi konstatovao da se način izvršenja krivičnog dela *ratni zločin*, za koje je okrivljeni oglašen krivim, „sastoji u davanju naređenja za činjenje nedozvoljenih radnji ili izvršenju istih“, iako nijedan pasus prvostepene presude ne razrešava dilemu da li je utvrđeno postojanje prethodno navedenih elemenata. Iz ovoga proizilazi da je obrazloženje u suprotnosti sa dispozitivom presude prvostepenog suda o postojanju krivičnog dela i odgovornosti osuđenog.

Prvostepenom presudom nisu utvrđeni elementi krivičnog dela kao što je, na primer, način postupanja osuđenog, drugim rečima da li je postupao kao neko ko je davao ili izvršavao naređenja prema oštećenima. Iz ovih razloga, prvostepena presuda je sastavljena uz bitne povrede odredaba krivičnog postupka koje nisu otklonjene odlukom drugostepenog suda.

Prvostepeni sud, u toku postupka, mora postupiti u skladu sa presudom Vrhovnog suda, mora izvesti postojeće dokaze, po potrebi obezbediti i izvesti druge dokaze i doneti zakonitu i urednu odluku u ovom predmetu. Pre svega, moraju se otkloniti nejasnoće kada je reč o odvijanju događaja i precizirati način postupanja osuđenog. Time će se u potpunosti utvrditi da li je on davao naređenja ili je izvršavao naređenja da upravo na takav način postupi prema civilnom stanovništvu, u konkretnom slučaju prema oštećenima.

Ponovno suđenje

Glavni pretres u sklopu ponovljenog suđenja počeo je 24. juna 2020. godine pred sudskim većem u istom sastavu, koje je postupalo u prvom prvostepenom procesu.

Tokom ponovnog suđenja je održano ukupno pedeset (50) sudskih ročišta. U ovom periodu, saslušano je trideset pet (35) svedoka, koje su predložile stranke u postupku.

Takođe, okrivljeni Shala je na ponovnom suđenju dao iskaz pred sudskim većem i ispitali su ga njegov branilac, Blerim Mazreku, stranke u postupku i članovi sudskog veća.

Dana 27. juna 2023. godine, sudsko veće Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu donelo je osuđujuću presudu.

Prvostepena presuda u sklopu ponovnog suđenja

Sudsko veće^[31] Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu, na čelu sa predsednicom veća, sutkinjom Raime Elezi, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog Remzi Shale, koji se tereti za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, nakon održanog glavnog pretresa, dana 27. juna 2023. godine donelo je osuđujuću presudu i osudilo je Shalu na kaznu zatvora u trajanju od devet (9) godina i šest (6) meseci.

Okrivljeni je oглаšen krivim da je za vreme oružanog sukoba na Kosovu, dana 26. juna 1998. godine, oko 23:00 časa, u selu Dulje/Duhël, kao pripadnik OVK, u uniformi i naoružan oružjem sa dugim cevima, zajedno sa 5–6 vojnika OVK, do sada neidentifikovanih, naoružanih i sa maskama na licu, osim okrivljenog koji je bio bez maske na licu, oteo Haxhi Përteshija iz njegove kuće u prisustvu članova njegove porodice, a nakon što je žrtvu nezakonito držao u zatočeništvu nekoliko dana na neidentifikovanoj lokaciji, njegovo mrtvo telo nađeno je 1. jula 1998. godine nadomak puta, u blizini centra sela Dulje/Duhël.

Glavni iskaz protiv okrivljenog Shale dao je svedok/oštećeni Agron Përteshi, koji je identifikovao okrivljenog kao osobu koja je u saizvršilaštvu sa drugim vojnicima OVK–a odvela iz kuće i uzela za taoca njegovog oca.

Drugostepena presuda

Veće Specijalnog odeljenja Apelacionog suda, sa predsednikom veća, sudijom Kreshnikom Radoniqijem, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog Remzi Shale, optuženog za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, nakon ročišta veća održanog 5. decembra 2023. godine, odlučujući o žalbama stranaka u postupku, izjavljenim protiv prvostepene presude, donelo je presudu, kojom je žalbe tužilaštva i odbrane^[32] okrivljenog odbio kao neosnovane, dok je presudu Osnovnog suda u Prizrenu (P. br. 26/20) od dana 27. juna 2023. godine potvrdilo, kojom je presudom optuženi osuđen na kaznu zatvora u trajanju od devet (9)

[31] Članovi sudskog veća, sudije Luan Berisha i Fatmir Krasniqi.

[32] Advokat Blerim Mazreku iz Prizrena.

godina i šest (6) meseci, dok je žalba zastupnika oštećene stranke odbačena kao nedopuštena.

Žalbeno veće je detaljno odgovorilo na sve navode koje se istakle stranke u postupku, u žalbama izjavljenim na prvostepenu presudu. Apelacioni sud je našao da je krivično delo – uzimanje talaca, kao krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva, u vreme izvršenja, bilo kažnjivo kako domaćim tako i međunarodnim pravom. Okrivljeni je u saizvršilaštvu sa drugim nepoznatim licima, uzeo za taoca žrtvu Haxhi Përteshija, koji je nakon 5–6 dana nađen mrtav. Stoga, Apelacioni sud nalazi da radnje okrivljenog sadrže sve elemente krivičnog dela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142, u vezi sa članom 22 KZ RSFJ i članom 3 IV Ženevske konvencije.

Apelacioni sud nije našao dokaze koji govore u prilog činjenici da je okrivljeni Remzi Shala imao rukovodeću poziciju u štabu OVK u Grejčevcu/Grejčevcë ili bilo koji dokaz da je okrivljeni dobio naređenje svog starešine da odvede žrtvu, Haxhi Përteshija, ali je dokazano da je isti, prema iskazima svedoka, kritične noći imao funkciju vođe grupe.

Nalazi FHPK–a:

Odeljenje za teška krivična dela Osnovnog suda u Prizrenu je poslednji put sudilo u predmetu *Tužilac protiv Remzi Shale* za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* kao predmet u nadležnosti regionalnih sudova, s obzirom da se stupanjem na snagu Zakona o sudovima, od januara 2019. godine, predmeti ratnih zločina vode isključivo pri Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë.

Od početka sudskog procesa 2016. godine, posmatrači FHPK–a redovno su pratili ovaj sudski proces. Detaljnije o analizi ovog predmeta i nalazima FHPK–a možete pročitati u godišnjim izveštajima o praćenju suđenja za ratne zločine, objavljenim na sajtu FHPK–a: www.hlc-kosovo.org.

4 VANREDNI PRAVNI LEKOVI

4.1. Predmet: *Tužilac protiv Gorana Stanišića*

Veće^[33] Vrhovnog suda, sa predsjednikom veća, sudijom Agim Maliqi, u postupku po vanrednom pravnom leku (zahtevu za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog i državnog tužioca), u predmetu *Tužilac protiv Gorana Stanišića*, presudom od 16. februara 2023. godine odbilo je kao neosnovane zahteve za zaštitu zakonitosti podnete protiv presude Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë (PS. br. 11/2020), kao i protiv presude Specijalnog odeljenja Apelacionog suda (APS. br. 28/2022).

Osuđenom Stanišiću je, presudom Apelacionog suda od dana 27. septembra 2022. godine, delimično uvažena žalba branioca okrivljenog, pa je preinačena odluka o kazni tako što je ovaj sud izrekao okrivljenom Stanišiću kaznu zatvora u trajanju od petnaest (15) godina za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*.

Tok krivičnog postupka

Prve istražne radnje povodom zločina počinjenih u vreme oružanog sukoba na Kosovu aprila 1999. godine u selu Slovinje/Sllovi, opština Lipljan/Lipjan, kojom prilikom je stanovništvo ovog sela bilo predmet terorizma, zlostavljanja, pljačke i proterivanja iz svojih domova, i kojom prilikom su ubijene četrdeset dve (42) osobe, a mnoge druge su ranjene, preduzete su neposredno nakon oružanog sukoba. Nešto kasnije donet je i jedan broj odluka o pokretanju istrage protiv određenih osumnjičenih, saslušano je puno svedoka, štaviše podignut je i jedan broj optužnica.^[34]

[33] Članovi sudskog veća, sudije Valdete Daka i Rasim Rasimi.

[34] Prema informacijama do kojih je došao FHPK, na osnovu redovnog praćenja suđenja za ratne zločine, Okružno javno tužilaštvo u Prištini/Prishtinë podiglo je 15. maja 2000. godine optužnicu protiv Dragiše Pejića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*. Krivični postupak po ovoj optužnici nije nastavljen, pošto je okrivljeni, nakon podizanja optužnice, pobjegao iz bolnice u Mitrovici/Mitrovicë, gde se nalazio na lečenju. Optužnicom mu se stavlja na teret da je krivično delo izvršio kritičnog dana, u saizvršilaštvu, sa više lica, koja u tom trenutku nisu bila dostupna organima gonjenja, među kojima je i sada okrivljeni Stanišić.
<https://www.hlc-kosovo.org/storage/app/media/HLC-Kosovo-An-overview-of-war-crime-trials-in-Kosovo-1999-2018.pdf>.

Kako bi rasvetlila okolnosti u kojima su se ovi događaji odigrali, Kancelarija STRK-a nastavila je da istražuje ovaj slučaj u selu Slovinje/Sllovi i shodno tome je ovlastila Kosovsku policiju (KP), odnosno Upravu za istragu teških krivičnih dela (UITKD), da istraži ove okolnosti.

Istražitelji UITKD su 14. maja 2018. godine dostavili STRK-u krivičnu prijavu protiv osumnjičenih Gorana Stanišića, M.M., S.M., kao i protiv dvadeset osam (28) drugih osumnjičenih, zbog postojanja osnovane sumnje da su izvršili krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* i druga dela propisana Glavom XV Krivičnog zakonika Kosova iz 2012. godine.

Povodom navedenih sumnji, osumnjičeni Stanišić je lišen slobode 20. jula 2019. godine na graničnom prelazu Jarinje/Jarinë, opština Leposavić/Leposaviq, i tom prilikom mu je izrečena mera zadržavanja od četrdeset osam (48) časova.

Nakon razmatranja krivične prijave i priloženih dokaza, kancelarija STRK-a je 22. jula 2019. godine donela rešenje o pokretanju istrage protiv okrivljenog Gorana Stanišića, za krivična dela ratnih zločina.

Kancelarija STRK-a je istog dana podnela Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zahtev za određivanje mere pritvora^[35], zbog postojanja osnovane sumnje da je u to vreme osumnjičeni Stanišić, u saizvršilaštvu sa nepoznatim licima i pripadnicima rezervnog sastava srpske vojske i policije, kojima kosovski organi gonjenja nemaju pristup, izvršio *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*. Shodno zahtevu, ovom merom bi se obezbedilo njegovo prisustvo na sudu, kao i uspešno vođenje krivičnog postupka.

Nakon saslušanja, Specijalno odeljenje Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë je 22. jula 2019. godine donelo rešenje kojim je osumnjičenom određen pritvor u trajanju od trideset (30) dana, zbog postojanja osnovane sumnje da je u saizvršilaštvu počinio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, u cilju nesmetanog nastavka istrage, saslušanja svedoka, pribavljanja dokaza i zbog opasnosti od bekstva. Po nalaženju suda, organi krivičnog gonjenja sa Kosova dugi niz godina nisu imali pristup osumnjičenom.

Državna tužiteljka Kancelarije STRK-a Drita Hajdari 6. februara 2020. godine podigla je optužnicu protiv Stanišića u vezi sa krivičnim delom *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, takođe kažnjivog kao *ratni zločin kojim se teško krši za-*

[35] Zahtev je podneo državni tužilac Kancelarije STRK-a Enver Krasniqi.

jednički član 3 Ženevskih konvencija, koji je izvršen nizom različitih postupaka.

Optužnica

Okrivljenom se stavlja na teret da je aprila 1999. godine, tokom oružanog sukoba na Kosovu, u svojstvu pripadnika rezervnog sastava policijskih snaga Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP-a) Srbije, u suprotnosti sa pravilima međunarodnog humanitarnog prava, u okviru opsežnog i sistematskog napada srpskih vojnih, policijskih i paravojnih snaga na albansko civilno stanovništvo u selima Slovinje/Sllovi i Trbovac/Tërbovc, opština Lipljan/Lipjan, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima učestvovao u proterivanju albanskog civilnog stanovništva, ubistvima i drugim nečovečnim postupcima, time što je:

1. Dana 15. aprila 1999. godine u selu Slovinje/Sllovi, zajedno sa licima kojima organi gonjenja nisu imali pristup, ušao u dvorište porodične kuće Gashi i naredio članovima ove porodice da napuste svoje domove, a nakon što su izašli u dvorište, učestvovao je u odvajanju žena od muškaraca, kao i u naređivanju ženama da napuste dvorište i izađu na ulicu. Nakon što je nekoliko žena izašlo (u dvorištu su ostale Z.G. i Xh.H.), uza zid dvorišta su postrojili Murata, Omera i Envera Gashija, kao i njihove unuke, Arbena Gashija i Bekima Hazirija, i na njih su pucali iz vatrenog oružja;

2. Istog dana, u istom selu, u istom svojstvu i u saizvršilaštvu sa ostalima, otišao je automobilom *Lada Samara* u dvorište porodice Behrami. Po izlasku iz automobila, puca iz automatskog oružja u pravcu F.B, Florima i R.B, koji su se nalazili u dvorištu, u blizini bunara. Tom prilikom je lišio života Florima Behramija, dok su druga lica, koja su se nalazila u dvorištu, uspela da pobjegnu;

3. Istog dana, u istom selu, u blizini stare škole iz kolone albanskog civilnog stanovništva, koje je bilo prinuđeno da napusti svoje domove, učestvovao je u odvajanju Jakupa Kryeziu, Bajrama Gashija, Mejdi Pacollija, Ramadana Kryeziu, Agima Ibrahimija i Elmi Berishe. Naredio im je da se postroje pored zida, koji je bio blizu puta, i lišio ih je života pucajući na njih iz automatskog oružja.

4. Dana 16. aprila 1999. godine, u blizini sela Trbovce/Tërbovc, u mestu zvanom Dolina kupusa/Lugu i lakrave, okrivljeni je sa četiri uniformisana i naoružana lica, zaustavio oštećenu A1 i Zylfije Gashi, koje su prolazile kroz šumu u nameri da se pridruže svojim porodicama koje su napustile selo. Naredili su im da sednu na zemlju. Oštećena A1 je iskoristila priliku i pokušala da pobjegne u trenutku kada su joj rekli da im dâ paklu cigareta. Okrivljeni Stanišić i ostale naoružane

osobe pucale su na nju i pogodili su je u desnu butinu, nakon čega je pala i otkotrljala se do potoka. Meštani su je našli istog dana u večernjim satima. Zylfije je pronađena mrtva na istom mestu na kome ih je ranije tog dana zaustavila naoružana grupa ljudi, među kojima se nalazio i okrivljeni.

Glavni pretres

Sudsko veće je tokom glavnog pretresa, tokom 2020. godine do kraja septembra 2021. godine, održalo ukupno devetnaest (19) sudskih ročišta (uključujući prvo saslušanje) u sklopu glavnog pretresa. Saslušano je ukupno dvadeset dva (22) svedoka, od kojih osamnaest (18) svedoka na predlog tužilaštva i četiri (4) na predlog odbrane. Takođe, uzete su kao pročitane i izjave drugih svedoka koji su davali izjave u istražnim postupcima pred međunarodnim misijama koje su istraživale događaje u Slovinju/Slllovi. Nakon saslušanja svedoka, izvedeni su materijalni dokazi: zapisnik o identifikaciji lica putem foto-albuma, medicinska dokumentacija, obdukcioni i drugi forenzički izveštaji, ugovor o kupoprodaji nepokretnosti i dr.

Na kraju glavnog pretresa saslušan je okrivljeni Goran Stanišić, koji je odgovarao na pitanja kako stranaka u postupku, tako i sudskog veća.

Stranke u postupku su iznele svoje završne reči na pretresu održanom 30. septembra 2021. godine.

Okrivljeni Stanišić je 5. oktobra 2021. godine oglašen krivim za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* od strane Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë po svim tačkama optužnice i osuđen je na maksimalnu kaznu zatvora u trajanju od dvadeset (20) godina.

Prvostepena presuda

Sudsko veće Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom veća, sudijom Valonom Kurtajem^[36], u predmetu *Tužilac protiv Gorana Stanišića*, dana 5. oktobra 2021. godine donelo je presudu, kojom je okrivljenog Stanišića oglasilo krivim za izvršenje krivičnog dela *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* i izreklo mu je kaznu zatvora u trajanju od dvadeset (20) godina.

Po nalaženju suda, okrivljeni Goran Stanišić je, u svojstvu pripadnika rezervnog sastava policijskih snaga MUP-a Republike Srbije, u periodu od 15. do 16. aprila 1999. godine, tokom opsežnog i sistematskog napada srpskih vojnih, paravojnih i policijskih snaga protiv albanskog civilnog stanovništva u selima Slovinje/Slllovi

[36] Članovi sudskog veća, sudija Valbona Musliu Selimaj i sudija Musa Konxheli.

i Trbovce/Tërbovc u opštini Lipljan/Lipjan, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima ove jedinice, učestvovao u proterivanju albanskog civilnog stanovništva, u ubistvu trinaest (13) albanskih civila i ranjavanju A1.

Sud je u ovom krivičnom predmetu utvrdio činjenično stanje iz dokaza izvedenih u ovom sudskom procesu.

Slede bitne i nesporne notorne činjenice koje je sud utvrdio u ovom krivičnom predmetu:

– Okrivljeni Goran Stanišić je do okončanja oružanog sukoba na Kosovu bio žitelj sela Slovinje/Slovi u Lipljanu/Lipjan. Ovu činjenicu potvrđuje niz dokaza, izjava svedoka, ali među najvažnijim se nalazi i izjava samog okrivljenog Stanišića, koji navodi da je sa svojom porodicom živeo u selu Slovinje/Slovi u Lipljanu/Lipjan (roditelji, supruga i deca) do trenutka napuštanja sela, nakon završetka oružanog sukoba i ulaska NATO snaga na Kosovo;

– Okrivljeni Goran Stanišić je sin Tomislava Stanišića, kojeg svi žitelji sela Slovinje/Slovi i šire znaju po nadimku „Tomči“. Sud je utvrdio ovu činjenicu kako iz pismena u spisima predmeta kojima se dokazuje identitet okrivljenog, tako i iz iskaza okrivljenog prilikom uzimanja njegovih ličnih podataka;

– Okrivljeni Goran Stanišić bio je komšija porodice Gashi, u kojoj se dogodio masakr, a za koju je optužen Goran Stanišić. Kuća i imovina Gorana Stanišića i porodice Gashi bili su jedni pored drugih, i oni su često pomagali jedni drugima. O ovoj činjenici svedoče svedoci Z.G. i Xh.H, ali činjenicu da su bili komšije ne poriče ni sâm okrivljeni Goran Stanišić;

– Okrivljeni Goran Stanišić je tokom oružanog sukoba na Kosovu bio angažovan kao policajac rezervnog policijskog sastava MUP-a Srbije, odnosno u policijskoj stanici Lipljan/Lipjan. Okrivljeni Stanišić je, u svojstvu policajca rezervnog sastava u Policijskoj stanici u Lipljanu/Lipjan, bio angažovan od oktobra 1998. godine do kraja rata na Kosovu i ulaska NATO snaga;

– U vreme oružanog sukoba na Kosovu, tačnije 15. aprila 1999. godine, dogodio se masakr u selu Slovinje/Slovi u Lipljanu/Lipjan, u kome je ubijeno 46 civila – albanskih žitelja ovog sela. Takođe, 16. aprila 1999. godine dogodio se masakr u selu Trbovce/Tërbovc u Lipljanu/Lipjan, gde je među civilima – masakriranim albanskim žiteljima bila i Zylfije Gashi;

– Pre masakra, meštani albanske nacionalnosti sela Slovinje/Slovi i pripadnici srpske policije i oružanih snaga razgovarali su o tome da se nađu i porazgovaraju o bezbednosti sela Slovinje/Slovi i garancijama koju daju meštanima u vezi sa njihovom bezbednošću, obećavajući im da nema potrebe da napuštaju selo, jer im se ništa loše neće dogoditi, međutim, naprotiv, nešto loše im se desilo, a upravo jedan od policajaca koji im je obećao bezbednost bio je okrivljeni Goran Stanišić. Ovu činjenicu naglašava svedok Sh.S. u svojoj izjavi datoj policiji UNMIK-a 4. septembra 2002. godine.

Sud je utvrdio da je 15. aprila 1999. godine, oko 13:00–14:00 časova, u selu Slovinje/Slovi opštine Lipljan/Lipjan, u dvorištu kuće porodice Gashi, okrivljeni Goran Stanišić u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima rezervnog sastava srpske policije, vojnih snaga, paravojnih i parapolicijskih snaga, prvobitno ušao u dvorište porodice Gashi i to bez maske – nakon toga su ih stavili. Postrojili su u dvorištu kuće, sada pokojne, Murata Gashija – glavu porodice, njegova dva sina Omera i Envera Gashija, njegova dva unuka Arbena Gashija i Bekima Hazirija, a onda su na njih pucali iz automatskog oružja i sve ih na mestu ubili.

Da je okrivljeni Stanišić učestvovao u masakru porodice Gashi, sud je utvrdio iz iskaza svedoka Z.G. i Xh.H.

Sud je ovom presudom okrivljenog Stanišića oglasio krivim i utvrdio je da je dana 15. aprila 1999. godine, oko 13:00–14:00 časova u selu Slovinje/Slovi, okrivljeni, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima rezervnog sastava srpske policije, vojnih i paravojnih policijskih snaga, u blizini stare seoske škole, izdvojio iz kolone albanskog civilnog stanovništva, koje su primorali da napuste svoje kuće, Jakupa Kryeziu, Bajrama Gashija, Mejdi Pacollija, Ramadana Kryeziu, Agima Ibrahimija i Elmi Berishu i, nakon što su ih postrojili uza zid kuće jednog srpskog meštana, pucali su na njih iz automatskog oružja i sve ih ubili.

Da je okrivljeni učestvovao u ovom masakru potvrđuje i svedok D.B, koji je bio u konvoju sa civilnim stanovništvom i koji je video gorenavedene zatočenike u blizini stare škole, gde je na mestu događaja i među uniformisanim pripadnicima srpskih snaga bio i Goran Stanišić, koji je učestvovao u njihovom zatvaranju. U vezi sa pritvaranjem ovih lica, svedočili su i drugi svedoci koje je predložilo tužilaštvo.

Sud je utvrdio da je 15. aprila 1999. godine, oko 18:00–19:00 časova, u selu Slovinje/Slovi, okrivljeni Stanišić, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih

snaga, otišao u dvorište porodice Brahimi, po izlasku iz automobila, pucajući iz automatskog oružja u pravcu Florima Brahimija, F.G, B.B. i R.B, koji su se nalazili u dvorištu kuće F.B, i tom prilikom su ubili Florima Brahimija, dok su još tri osobe spasene, pošto su uspele da pobegnu sa mesta događaja.

Da je u ovom ubistvu učestvovao okrivljeni potvrđuju i svedoci B.B, F.G. i R.B, koji su bili očevici događaja.

Takođe, sud nalazi da su 16. aprila 1999. godine u blizini sela Trbovce/Tërbovc, u mestu zvanom Dolina kupusa/Lugu i lakrave, pokojna Zylfije Gashi, A1 i G.G, vraćajući se iz svojih kuća u pravcu šume, gde su se sklonile, naišle na Gorana Stanišića i još četiri pripadnika srpskih snaga, sa time da, dok je G.G. uspela da pobegne sa mesta događaja, Zylfije Gashi i A1 su zaustavljene. Kako su ih zaustavili i opkolili ovi pripadnici, A1 je u jednom trenutku uspela da pobegne i dok je bežala, u nju puca okrivljeni Stanišić i ostali pripadnici, ranivši je u predelu lista, dok je pokojna Zylfije ostala tu, nakon čega biva ubijena. Ranjena A1 pronađena je u blizini potoka, nadomak mesta događaja, dok je pokojna Zylfije Gashi nađena mrtva na mestu na kojem su ih zaustavili Stanišić i drugi.

Svedokinje A1 i G.G. potvrđuju da je okrivljeni učestvovao u ovom događaju.

Presuda Apelacionog suda

Žalbeno veće Apelacionog suda, sa predsednikom veća, sudijom Burimom Ademijem, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog Gorana Stanišića, optuženog za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, nakon održane rasprave veća, dana 27. septembra 2022. godine, odlučujući po žalbi branioca okrivljenog, advokata Ljubomira Pantovića, donelo je presudu kojom je delimično uvažilo žalbu branioca okrivljenog.

Žalbenom presudom je preinačena samo odluka o kazni, tako što je ovaj sud okrivljenom Stanišiću za krivično delo za koje je oglašen krivim, izrekao kaznu zatvora u trajanju od petnaest (15) godina.

Apelacioni sud je našao da žalbeni navodi odbrane o bitnim povredama odredaba krivičnog postupka nisu osnovani, budući da je prvostepeni sud dao odgovarajuće razloge o svim odlučujućim činjenicama i ocenio dokaze shodno odredbama zakona o krivičnom postupku. U konkretnom slučaju dati su jasni razlozi za mesto, vreme i način izvršenja krivičnog dela od strane okrivljenog.

Takođe, Apelacioni sud je našao da nisu osnovani žalbeni navodi branioca i okrivljenog u vezi sa pogrešnim i nepotpunim utvrđivanjem činjeničnog stanja, jer je, prema spisima predmeta, činjenično stanje uredno i potpuno utvrđeno u vezi sa time da je okrivljeni učestvovao u proterivanju, ubijanju i nasilju nad albanskim civilnim stanovništvom, što je utvrđeno prvostepenom presudom.

Kada je reč o navodima branioca u vezi sa odlukom o kazni, sud ocenjuje da su ovi navodi osnovani. Sud nalazi da, prema odredbi člana 38 KZ SFRJ, kazna zatvora ne može biti kraća od petnaest (15) dana niti duža od petnaest (15) godina, a prema stavu 2 ovog člana, samo za krivična dela za koja je zaprećena smrtna kazna, sud može izreći kaznu zatvora u trajanju od dvadeset (20) godina.

Uredbom UNMIK-a br. 1999/24 od 12. decembra 1999. godine, koja je stupila na snagu 10. juna 1999. godine, ukinuta je samo smrtna kazna (član 1.5) i nije predviđena dugoročna kazna zatvora od četrdeset (40) godina umesto smrtne kazne.

Izmenom navedene uredbe – Uredbom br. 2000/59 od 27. oktobra 2000. godine i njenim članom 1.5 – ukida se zatvorska kazna, dok odredba člana 1.6 ove Uredbe propisuje da se za svako krivično delo, za koje je, prema važećem zakonu na Kosovu od 22. marta 1989. zaprećena smrtna kazna, kazna može nalaziti u rasponu od minimuma zaprećenog za to krivično delo i maksimuma od četrdeset (40) godina. Međutim, prelaznim odredbama, član 4 ove uredbe predviđa da ova uredba stupa na snagu 27. oktobra 2000. godine, dok se novi član 1.6 odnosi samo na krivična dela izvršena nakon ovog datuma.

Druga uredba UNMIK-a (2000/59) nije stvorila novo krivično zakonodavstvo, već je samo preinačila smrtnu kaznu na četrdeset (40) godina zatvora, pošto je prvom uredbom (1999/24) samo ukinuta smrtna kazna i nije propisana dugoročna kazna zatvora do njene izmene i dopune koja obuhvata period od 10. juna 1999. do 27. oktobra 2000. godine, posebno na osnovu člana 1.6 izmenjene Uredbe (2000/59), koja jasno propisuje da dugoročna kazna zatvora važi samo za krivična dela počinjena posle 27. oktobra 2000. s obzirom na načelo zabrane retroaktivnog delovanja krivičnog zakona. Na osnovu činjenice da ne postoji zakonski osnov za izricanje dugoročne kazne zatvora u ovom periodu, kao i načela primene najpovoljnijeg zakona, Apelacioni sud nalazi da za sva krivična dela ratnih zločina i drugih krivičnih dela, koja su izvršena do 27. oktobra 2000. godine, a na koja je važio KZ SFRJ, maksimalna zaprećena kazna zatvora iznosi petnaest (15) godina^[37].

[37] Presudom Vrhovnog suda, Pml. br. 138/2021, od 5. maja 2021.

Sud je našao da se u žalbi branioca okrivljenog s pravom naglašava da je maksimalna kazna zatvora, koja je u ovom slučaju mogla biti izrečena okrivljenom, bila kazna zatvora u trajanju od petnaest (15) godina, te je shodno tome drugostepeni sud preinačio i prvostepenu presudu u vezi sa odlukom o kazni, sa dvadeset (20) na petnaest (15) godina zatvora, našavši da je maksimalna kazna za ovo krivično delo manja od maksimalne kazne koju je izrekao prvostepeni sud.

Presuda Vrhovnog suda Kosova

Veće^[38] Vrhovnog suda, sa predsednikom veća, sudijom Agimom Maliqijem, u postupku po vanrednom pravnom leku (zahtevu za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog i državnog tužioca), u predmetu *Tužilac protiv Gorana Stanišića*, presudom od 16. februara 2023. godine, odbilo je kao neosnovane zahteve za zaštitu zakonitosti podnete protiv presude Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Priştinë (PS. br. 11/2020), kao i presude Specijalnog odeljenja Apelacionog suda (APS. br. 28/2022).

Branilac osuđenog u svom zahtevu dovodi u pitanje ocenu dokaza i njihovu verodostojnost, koji su doveli do osude njegovog klijenta. Prema njegovim navodima, tužilaštvo i sudovi su sa vidljivom tendencioznošću tretirali dokaze i ignorisali iskaze svedoka i dokaze, koji bi mogli biti oslobađajući po osuđenog.

Dalje, branilac upućuje kritike na račun suda zbog selektivnog pristupa izjavama u argumentaciji odluke. Isti argumentuje da je veliki deo obrazloženja presude usmeren na citiranje nekolicine izjava, bez obrazlaganja zašto su one procenjene i zašto im se ukazuje poverenje, uz ignorisanje ostatka iskaza koji se može upotrebiti u korist osuđenog.

Prema rečima branioca, izjave su oprečne i uzete su pre hapšenja njegovog klijenta, čime optužuje sud da nije uključio sve relevantne dokaze i da ih je odabrao u nameri da njima opravda osuđujuću presudu.

Štaviše, branilac ističe da tužilaštvo raspolaže dokumentacijom o istragama koje su obavili međunarodni organi, međutim ništa od toga nije upotrebljeno na sudu. On optužuje da je sve ovo učinjeno namerno, imajući u vidu da iskazi koji su u njima sadržani, ne okrivljuju osuđenog za dela za koja je osuđen, dok isti svedoci izjavljaju drukčije i optužuju ga za učešće u zločinima.

Vrhovni sud je ocenio navode branioca osuđenog Gorana Stanišića i našao je da

[38] Članovi sudskog veća, sudije Valdete Daka i Rasim Rasimi.

je obrazloženje pobijanih presuda jasno, uključujući sve odlučujuće činjenice u ovoj krivičnopravnoj stvari. Sud je potvrdio da je ovo obrazloženje sastavljeno u skladu sa odredbama ZKPRK-a, član 370, stav 6.

Sud je u svom obrazloženju predočio dovoljne pravne razloge u prilog meritornoj odluci. Prvostepeni sud je pristupio oceni protivurečnih dokaza, obrazlažući koje su činjenice dokazane, a koje nisu, i iznoseći svoje konstatacije o ovom pitanju. Vrhovni sud je ovu ocenu dokaza i konstatacije prvostepenog suda uvažio kao pravične i zakonite.

Takođe, presuda drugostepenog suda daje obrazloženje u vezi sa svim žalbenim navodima i u značajnoj ih meri ocenjuje. Vrhovni sud zaključuje da svi ovi aspekti čine presudu pravno održivom. Navodi o bitnim povredama odredaba krivičnog postupka oglašeni su neosnovanim u vezi sa osuđenim Goranom Stanišićem.

Prema nalaženju Vrhovnog suda, prvostepeni sud je postupio pravično kada je zaključio da su istrage u krivičnom predmetu pokrenute odmah po završetku rata 1999. godine od strane prisutnih i nadležnih međunarodnih institucija. Dokumentacija dobijena ovim istragama prebačena je u STRK i 2019. godine osuđeni Stanišić je uhapšen na osnovu navoda i iskaza koji potkrepljuju osnovanu sumnju da je isti učestvovao u zločinima počinjenim u selima Slovinje/Sllovi i Trbovce/Tërbovc opštine Lipljan/Lipjan.

Sud je potvrdio da nema nedoslednosti u iskazima svedoka i pozvao se na činjenicu da su svedoci identifikovali osuđenog na mestu zločina i dali iste podatke o vremenu i događajima.

Dakle, nisu na mestu navodi odbrane da su tužilaštvo i sudovi zanemarili iskaze svedoka koji oslobađaju osuđenog krivice. Sudovi su dali logična i pravna obrazloženja u vezi sa učešćem osuđenog u masakru koji se desio u selima Slovinje/Sllovi i Trbovce/Tërbovc, pozivajući se u svojoj argumentaciji na činjenice utvrđene tokom krivičnog postupka.

Sud je ocenio navode državnog tužioca u pogledu zakonitosti kazne i odbacio navode da je nastupila povreda krivičnog zakona. Vrhovni sud je potvrdio da je Apelacioni sud postupio pravično, potkrepljujući svoju odluku i tumačenje u pogledu maksimalne kazne zatvora za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*. Prema nalaženju Vrhovnog suda, na osnovu zakona koji je bio na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela, ne može se izreći kazna zatvora na više od petnaest (15) godina.

Nalazi FHPK

Vrhovni sud je ovom odlukom, zajedno sa drugom odlukom Vrhovnog suda Kosova u predmetu Pml. br. 138/2021, izgradio umereniju praksu izricanja maksimalne kazne, u odnosu na pređašnje prakse. Za razliku od prethodnog predmeta, *Tužilac protiv Čedomira Jovanovića*, koji je 14. juna 2001. godine osuđen od strane Okružnog suda u Prizrenu na dvadeset (20) godina zatvora, ovo rešenje je potvrđeno na drugom stepenu. Ova nova praksa je takođe blaža u poređenju sa sudskom praksom u Srbiji, gde je za ratne zločine na Kosovu izrečeno nekoliko osuđujućih presuda od po dvadeset (20) godina zatvora.

Tumačenja FHPK-a o maksimalnoj kazni zatvora za ratne zločine počinjene na Kosovu mogu se naći u godišnjim izveštajima objavljenim prethodnih godina: www.hlc-kosovo.org.

4.2. Predmet: *Tužilac protiv Svetomira Bačevića*

Veće^[39] Vrhovnog suda, sa predsednikom veća, sudijom Rasimom Rasimijem, u postupku po vanrednom pravnom leku (zahtevu za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog i osuđenog), u predmetu *Tužilac protiv Svetomira Bačevića*, presudom od 14. avgusta 2023. godine, odbilo je kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti podnet protiv presude Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë (PS. br. 49/2021), kao i protiv presude Specijalnog odeljenja Apelacionog suda (APS. br. 49/2022).

Presudom Apelacionog suda od 19. januara 2023. godine odbijene su žalbe STRK-a, okrivljenog i njegovog branioca, advokata Dejana Vasića, dok je prvostepena presuda, kojom je okrivljeni osuđen na kaznu zatvora u trajanju od pet (5) godina za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, potvrđena u celosti.

Tok krivičnog postupka

Policijskoj stanici u Peći/Pejë, dana 22. decembra 2020. godine, upućena je dojava građanina S.Ç. da se u kancelariji jednog javnog beležnika u Peći/Pejë nalazi lice za koje se sumnja da je tokom oružanog konflikta na Kosovu počinilo krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, učestvujući u zlostavljanju članova porodice Kadrijaj iz sela Belo Polje/Bellopojë opštine Peć/Pejë.

Osumnjičeni Svetomir Bačević lišen je slobode od strane Jedinice za istragu ratnih

[39] Članovi sudskog veća, sudije Valdete Daka i Agim Maliqi.

zločina (JIRZ) Kosovske policije i istog dana mu je određeno zadržavanje od četrdeset osam (48) sati. Kancelarija STRK-a je 23. decembra 2020. godine podnela predlog za određivanje pritvora.

Sudija za prethodni postupak Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, Albina Shabani-Rama, donela je 24. decembra 2020. godine odluku u predmetu *Tužilac protiv Svetomira Bačevića*, kojim je osumnjičenom Bačeviću određen pritvor u trajanju od trideset (30) dana, odnosno do 22. januara 2021. godine, zbog osnovane sumnje da je od 1998. do 1999. godine izvršio krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*^[40].

Sudija za prethodni postupak donela je odluku o određivanju mere pritvora nakon saslušanja održanog na zahtev Kancelarije STRK-a 23. decembra 2020. (PPS. br. 108/20) o određivanju mere pritvora.

Okrivljeni je bio u pritvoru i tokom glavnog pretresa.

Odluka o pokretanju istrage

Državni tužilac Kancelarije STRK Ilir Morina je rešenjem od 23. decembra 2020. godine pokrenula istragu protiv osumnjičenog Svetomira Bačevića zbog postojanja osnovane sumnje: da je u periodu 1998–1999. godine u selu Belo Polje/Bellopojë opštine Peć/Pejë, sâm ili u saizvršilaštvu sa nepoznatim licima, kao pripadnik policije i oružanih snaga SRJ, teško prekršio pravila međunarodnog prava u vreme rata, postupajući protiv civilnih lica i imovine, tačnije prekršivši član 3, stavovi a), b) i c) Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine, time što je naoružan ušao u kuću porodice Rexhepa Kadrijaja, gde je psihički i fizički maltretirao članove njegove porodice. Nakon zlostavljanja, pokojnog Rexhepa uzima za taoca, naredivši mu da legne potrbuške, i pokušava da ga liši života pucajući iz vatrenog oružja u njegovom pravcu, ali promašuje. Nakon toga se vratio u kuću, otima Rexhepovu suprugu, Tigjë (koja je u to vreme imala oko 60 godina) i odvodi je do seoske prodavnice, gde ju je u prisustvu drugih, za sada nepoznatih osoba, fizički zlostavljao. Oštećena je istog dana oslobođena uz posredovanje njegovog komšije M.S.

Optužnica

Državni tužilac Kancelarije STRK Ilir Morina podigla je optužnicu protiv Svetomira Bačevića za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, kažnjivo u

[40] Propisano i kažnjivo članom 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ (koji je bio na snazi shodno Uredbi UNMIK-a 24/99 od 12. decembra 1999); takođe propisano i kažnjivo članom 146 KZRK (br. 06/L-074).

skladu sa članom 142 KZ SFRJ, kao zakona na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela, koje je trenutno kažnjivo i članom 146 KZRK-a.

Okrivljeni Bačević je optužen da je u periodu od jula do avgusta 1998. godine u selu Belo Polje/Bellopojë opštine Peć/Pejë, tokom konflikta koji nije bio međunarodnog karaktera, između pripadnika Oslobođilačke vojske Kosova (OVK) i vojnih snaga Savezne Republike Jugoslavije (SRJ) i policijskih snaga Srbije, sa umišljajem prekršio pravila međunarodnog prava protiv civilnog stanovništva, konkretno član 3, stav 1, tačke (b) i (c) zajedničke za četiri Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. i član 4, stav 2, tačke (c) i (e) *II Protokola*, izvršivši time krivično delo *uzimanje talaca*, uzevši za taoca oštećenu Tigjë Kadrija iz njene kuće pod pretnjom oružjem i u prisustvu njenog supruga, Rexhepa. Okrivljeni je oštećenom Rexhepu rekao da će mu suprugu odvesti u štab srpske vojske i policije u centru sela i da može da dođe po nju tek nakon što dovede pripadnike OVK, nakon čega je, pod pretnjom oružjem, odveo oštećenu Tigjë u centar sela, pored jedne prodavnice, u prisustvu brojnih drugih lica gde ju je priljubio uza zid, u nameri da je ponizi. U tim trenucima, prolazi sused oštećene, svedok M.S, koji je posle fizičkog okršaja sa okrivljenim, uspeo da spase oštećenu i vrati je u njenu kuću. Sutradan je oštećena porodica Kadrijaj napustila Belo Polje/Bellopojë i otišla u pravcu grada Peći/Pejë.

Glavni pretres

Glavni pretres je otvoren čitanjem optužnice, 9. februara 2022. godine, u Osnovnom sudu u Prištini/Prishtinë. U vezi sa optužnicom, okrivljeni se izjasnio da nije kriv. Do okončanja glavnog pretresa saslušano je šest (6) svedoka na predlog tužilaštva, dok je oštećena Tigjë Kadrija saslušana na saslušanju o posebnoj istražnoj mogućnosti pre početka glavnog pretresa. Okrivljeni Bačević se na kraju glavnog pretresa nije izjasnio, već je iskoristio svoje zakonsko pravo da se brani ćutanjem. Odbrana nije predložila nijednog svedoka da bude saslušan tokom glavnog pretresa.

Do donošenja prvostepene presude, sudsko veće je održalo ukupno šest (6) ročišta u sklopu glavnog pretresa.

Prvostepena presuda

Sudsko veće^[41] Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë, sa predsednikom veća, sudijom Musom Konxhelijem, 8. septembra 2022. godine donelo je osuđujuću presudu protiv okrivljenog Svetomira Bačevića. Okrivljeni je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od pet (5) godina, zato što je u periodu jul–avgust 1998.

[41] Članovi sudskog veća, sudije Valon Kurtaj i Mentor Bajraktari.

godine u selu Belo Polje/Bellopojë opštine Peć/Pejë, u vreme oružanog sukoba na Kosovu, uzeo za taoca oštećenu Tigjë Kadrijaj, tako što je naoružan otišao do kuće svojih komšija (Rexhep i Tigjë Kadrijaj), oboje starosti oko 60 godina, i tom prilikom je prvo pucao iz automatskog oružja, prvo u pravcu krova i prozora kuće, a zatim je ušao u kuću da proveri da li u njoj ima drugih ljudi. Oštećene je izveo u dvorište, nateravši ih nekoliko puta da sednu i ustanu, a zatim je oštećenu Tigjë izveo na ulicu, rekavši joj da će je odvesti u štab srpske vojske i policije i da će je odatle pustiti tek nakon što dovede vojnike OVK, dok je oštećeni Rexhep ostao u dvorištu svoje kuće. Šetajući putem u selu, tokom noći, okrivljeni je zajedno sa oštećenom Tigjë stao kod seoske prodavnice i u prisustvu drugih, pod pretnjom oružja, priljubio je oštećenu uza zid. U tom trenutku je prošao drugi komšija M.S, srpske nacionalnosti, koji je ušao u raspravu i udario pesnicom okrivljenog Bačevića. Svedok M.S. je odveo oštećenu Tigjë i vratio je njenoj kući, a sutradan oboje oštećenih (Rexhep i Tigjë) udaljue iz sela Belo Polje/Bellopojë u pravcu grada Peći/Pejë.

Sud je našao da su u konkretnom predmetu glavni dokazi koji govore u prilog inkriminišućih radnji okrivljenog iskazi Tigjë Kadrijaj i očevica MS. Sud uzima u razmatranje i iskaze drugih svedoka, koji su čuli za događaj, ali mu nisu lično svedočili.

Drugostepena presuda

Veće^[42] Specijalnog odeljenja Apelacionog suda, sa predsednikom veća, sudijom Burimom Ademijem, nakon održane rasprave veća dana 19. januara 2023. godine, odlučujući po žalbama stranaka u postupku, donelo je presudu kojom je odbilo kao neosnovane žalbe STRK–a, okrivljenog i njegovog advokata.

STRK je izjavio žalbu na prvostepenu presudu, u delu odluke koji se tiče krivične sankcije, predlažući Apelacionom sudu da izrekne veću kaznu.

Branilac okrivljenog je izjavio žalbu usled povrede odredaba krivičnog postupka, pogrešnog i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede krivičnog zakona, predlažući da se prvostepena presuda preinači, i da se njome okrivljeni pusti na slobodu u nedostatku dokaza ili da se predmet vrati na ponovno suđenje.

Okrivljeni Bačević je izjavio žalbu sa sličnim navodima kao i njegov branilac i predložio je da ga Apelacioni sud pusti na slobodu u nedostatku dokaza.

Žalbeni tužilac je predložio da se uvažae žalba i odgovor na žalbu STRK–a.

[42] Članovi sudskog veća, sudije Vatton Durguti i Ferit Osmani.

Nakon analize žalbenih navoda stranaka u postupku, Apelacioni sud je ove navode našao neosnovanim, potvrdivši još jednom u celosti prvostepenu odluku, kojom je okrivljeni oglašen krivim, kao učinilac ovog krivičnog dela.

Presuda Vrhovnog suda

Veće Vrhovnog suda, sa predsednikom veća, sudijom Rasimom Rasimijem, u postupku po vanrednom pravnom leku (zahtevu za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog i osuđenog), u predmetu *Tužilac protiv Svetomira Bačevića*, presudom od 14. avgusta 2023. godine, odbilo je kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti podnet protiv presude Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë (PS. br. 49/2021), kao i protiv presude Specijalnog odeljenja Apelacionog suda (APS. br. 49/2022).

Vrhovni sud je našao da zahtevi nisu osnovani, imajući u vidu da u zahtevu koji je podneo sâm osuđeni nije predložen pravni osnov po kome se izjavljuje ovaj pravni lek. Sa druge strane, u zahtevu njegovog branioca, isti navodi da presude sadrže bitne povrede odredaba krivičnog postupka usled činjenice da su članovi sudskog veća učestvovali u ranijim većima koja su donela nekolicinu drugih procesnih odluka, nakon izjavljivanja žalbi advokata osuđenog. Prema navodima advokata, zbog toga je trebalo da budu izuzeti. Takođe, advokat je imao primedbe na prevod drugostepene presude gde, prema njegovim rečima, neki delovi obrazloženja ove presude nisu bili razumljivi.

Dalje, advokat se poziva na iskaz oštećene Tigjë Kadrijaj, koja je u dva navrata dala izjave, jednu u istražnom postupku, a drugu pred sudskim većem u sklopu posebne istražne mogućnosti, kojoj je prisustvovao i osuđeni, i tom prilikom je oštećena izjavila da ovo lice (osuđeni) nije lice koje ju je kidnapovalo kritičnog dana i da je sud poklonio više poverenja iskazu svedoka M.S, nego iskazu oštećene.

Vrhovni sud nalazi da je, povodom navoda advokata da su članovi veća učestvovali u prethodnim postupcima po žalbama na odluke prvostepenog suda, u vezi sa određivanjem ili produžetkom pritvora, po oceni veća Vrhovnog suda, nema povrede, imajući u vidu da nikada nisu učestvovali u meritornom odlučivanju u ovom krivičnom predmetu u pogledu krivice osuđenog, već samo oko opravdanosti određivanja pritvora, kao mere bezbednosti u krivičnom postupku.

Takođe, veće Vrhovnog suda nalazi da je drugostepeno veće ocenilo sve žalbene navode i da su za sve navode date pravne ocene i obrazloženja, sa kojima se i ovo veće slaže.

Sa druge strane, kada je reč o izjavi svedoka M.S. i navoda odbrane da je ovaj iskaz u suprotnosti sa izjavom oštećene Tigjë Kadrijaj i sa postupcima osuđenog, veće Vrhovnog suda nalazi da iskaz svedoka M.S. nije u suprotnosti sa iskazom oštećene i da je prvi stepen došao do pravične konstatacije da je osuđeni uzео za taoca oštećenu protiv njene volje, pod pretnjom oružjem i da je odveo u sred sela, izazivajući u oštećenoj veliku uznemirenost i strah.

Dakle, veće Vrhovnog suda nalazi da su prvostepeni i drugostepeni sudovi ispravno postupili i da u radnjama osuđenog postoje elementi krivičnog dela, za koje je oglašen krivim.

Nalazi FHPK-a

Na osnovu praćenja glavnog pretresa i drugih postupaka po redovnim i vanrednim pravnim lekovima, FHPK nalazi da je ovaj sudski proces sproveden na prilično brz i efikasan način na sve tri sudske instance.

4.3. Predmet: *Tužilac protiv Zorana Vukotića – Vukotić IV*

Veće^[43] Vrhovnog suda, sa predsednikom veća, sudijom Agimom Maliqijem, u postupku po vanrednom pravnom leku (zahtevu za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog i osuđenog), u predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića*, presudom od 27. septembra 2023. godine, odbilo je kao neosnovane zahteve za zaštitu zakonitosti podnete protiv presude Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prištine (PS. br. 28/2022), kao i protiv presude Specijalnog odeljenja Apelacionog suda (APS. br. 50/2022).

Presudom Specijalnog odeljenja Apelacionog suda od 15. februara 2023. godine, delimično je usvojena žalba STRK-a, samo u delu koji se odnosi na odluku o kazni, čime je drugi stepen okrivljenog Vukotića osudio na kaznu zatvora u trajanju od trinaest (13) godina, za krivično delo deportacija, vršenje fizičkih i psihičkih dela nasilja nad albanskim civilnim stanovništvom, kao i za izvršenje silovanja nad oštećenom D1, kao *ratnog zločina protiv civilnog stanovništva*, u saizvršilaštvu sa drugim nepoznatim pripadnicima.

Ostatak žalbe STRK-a i žalbe odbrane izjavljene na prvostepenu presudu odbijen je kao neosnovan.

[43] Članovi sudskog veća, sudije Rasim Rasimi i Afrim Shala.

Tok krivičnog postupka

Kancelarija STRK–a je, u vezi sa postojanjem osnovane sumnje da je okrivljeni Zoran Vukotić u vreme oružanog konflikta na Kosovu silovao svedokinju/oštećenu D1, angažovala Upravu za istragu teških krivičnih dela (UITKD) da ispita okolnosti u kojima je izvršeno navodno krivično delo i da obezbedi dokaze o eventualnoj umešanosti okrivljenog Vukotića u izvršenje krivičnog dela, za koje se sumnjiči.

Nakon istrage, UITKD je 25. jula 2018. godine podneo krivičnu prijavu Kancelariji STRK–a. Ova kancelarija je 5. avgusta 2019. godine donela rešenje o otvaranju istrage protiv okrivljenog Vukotića za krivično delo *silovanje* kao *ratni zločin*.

Prema informacijama iz optužnice, Kancelarija STRK–a je, pored obezbeđivanja dokaza o umešanosti Vukotića u izvršenje krivičnog dela, koje mu se odlukom o otvaranju istrage stavlja na teret, u toku istrage, od nadležnih organa Crne Gore obezbedila saglasnost za vođenje krivičnog postupka protiv okrivljenog Vukotića i u vezi sa ovim delom^[44].

Optužnica

Nakon sprovedene istrage protiv okrivljenog Zorana Vukotića, povodom osnovane sumnje da je počinio krivično delo *silovanje* kao *ratni zločin protiv civilnog stanovništva*, državna tužiteljka Kancelarije STRK Drita Hajdari je 6. marta 2020. godine podigla optužnicu protiv okrivljenog. Istom se tereti da je:

– tokom oružanog sukoba na Kosovu, u svojstvu pripadnika rezervnog sastava policijskih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP) Srbije, maja 1999. godine, postupao u suprotnosti sa pravilima međunarodnog humanitarnog prava, uče-

[44] Protiv okrivljenog Vukotića podignute su ranije još tri optužnice u vezi sa krivičnim delom *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* – 20. aprila 2017. godine, 16. maja 2017. godine i 23. juna 2017. godine. Okrivljeni se trenutno nalazi u pritvoru u predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića – Vukotić I*, u vezi sa tačkom 3 optužnice od 20. aprila 2017. godine, prema kojoj je 2. i 3. maja 1999. godine, u saizvršilaštvu sa drugim licima, učestvovao u nehumanom postupanju prema zatočenicima i nanošenju teških patnji civilima albanske nacionalnosti, koji su bili zatočeni u zatvoru u Smrekovnici/Smreković. Za ovo delo, presudom od 25. maja 2018. godine, osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od šest (6) godina i šest (6) meseci, koja je potvrđena presudom Apelacionog suda od 30. januara 2019. Postupak u vezi sa tačkom 1 ove optužnice vraćen je na ponovno suđenje kao i postupak po optužnici od 16. maja 2017. Povodom ovih optužnica tokom 2019. i 2020. godine, nisu otvoreni za javnost glavni pretresi u vezi sa ponovljenim prvostepenim suđenjem. Prema Zakonu o sudovima, koji je stupio na snagu početkom 2019. godine, kao i prema smernicama Vrhovnog suda Kosova od 25. septembra 2019. godine, za postupanje u ovim predmetima nadležno je Odeljenje za teška krivična dela Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrović.

stvovao u širokom i sistematskom napadu srpskih vojnih, policijskih i paravojnih policijskih snaga uperenih protiv civilnog stanovništva na teritoriji opštine Vučitrn/ Vushtrri, kao i u proterivanju albanskog civilnog stanovništva, vršeci fizičko, psihičko i seksualno nasilje nad jednom ženom albanske nacionalnosti;

– izvršio fizičko nasilje nad civilima tako što je 22. maja 1999. godine na groblju u Vučitrnu/Vushtrri drvenim motkama pretukao albanske civile, kojima su srpske vojne, policijske i paravojne snage naredile da sednu na zemlju;

– tokom ovih događaja, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima srpskih oružanih snaga, učestvovao u odvajanju mladića, kojima su naredili da uđu u kamione i odvezli ih u nepoznatom pravcu, dok su žene, decu i starce naterali da čekaju u koloni ispred dvospratnice, tobože da bi im izdali lične karte. U cilju seksualnog iskorišćavanja D1, okrivljeni je nasilno izdvojio oštećenu D1 i odveo je u prostorije na drugom spratu kuće, gde je bilo još pet drugih žena, koje su bile nage i koje je nekolicina policajaca seksualno iskorišćavala. Tom prilikom okrivljeni je, u prisustvu tih žena i policajaca, oštećenu D1 bacio na pod, pocepao joj odeću i silovao je uz pomoć drugog, do sada neidentifikovanog policajca, koji je, dok je okrivljeni silovao žrtvu, istoj zatvorio usta, grizao je i stezao joj grudi. U trenutku kada je oštećena od jakih bolova pokušala da se okrene na stranu, okrivljeni ju je udario nogom u leđa, od kog udarca se onesvestila. U vreme kada je oštećena izložena činu silovanja, ista je bila u trećem mesecu trudnoće. Kao posledica silovanja i zadobijenih udaraca, posle izvesnog vremena, ona je izgubila muške blizance. Radnje okrivljenog su joj ostavile teške fizičke i psihičke traume.

Tužilaštvo je radnje okrivljenog okvalifikovalo kao krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* počinjeno u saizvršilaštvu i propisano i kažnjivo članom 142, u vezi sa članom 22 KZ SFRJ, trenutno kažnjivo kao *zločin protiv čovečnosti*, iz člana 143, stav 1, tačke 1.4 i 1.6, u vezi sa članom 31 KZRK-a.

Glavni pretres

Glavni pretres pred sudskim većem Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë zvanično je otvoren 21. januara 2021. godine.

Glavni pretres je bio zatvoren za javnost zbog osetljivosti predmeta. Posmatračima FHPK-a, OEBS-a i EULEX-a, uz dozvolu sudskog veća, bilo je dozvoljeno da učestvuju na ročištima zatvorenim za javnost.

U ovom predmetu je održano ukupno sedam (7) sudskih ročišta, na kojima je sa-

slušano ukupno sedam (7) svedoka koje je predložila Kancelarija STRK–a, među kojima i oštećena D1. Takođe, na predlog tužilaštva, pročitana je iskaz jedne (1) svedokinje iz prethodnih faza krivičnog postupka.

Odbrana nije predložila nijednog svedoka u prilog alibija. Nakon saslušanja svedoka, izvedeni su i materijalni dokazi koje su predložile stranke u postupku.

Okrivljeni Vukotić je iskoristio svoje zakonsko pravo da se brani ćutanjem – izjasnio se da nije kriv.

Prvostepena presuda

Sudsko veće je 5. jula 2021. godine objavilo presudu u predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića*. Okrivljeni Vukotić je presudom oglašen krivim za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od deset (10) godina.

Sud je ovakvo činjenično stanje utvrdio izvođenjem dokaza na glavnom pretresu, kao što su lični iskazi sledećih svedoka: svedokinja D1; A.V; M.I; Sh.G; M.Xh; S.I.Ç. i V.D.XH, dok je pročitana i izvedena i iskaz svedokinje D.B.

Tokom glavnog pretresa, sud je kao materijalne dokaze izveo: zapisnik o identifikaciji lica preko fotografije od strane svedokinje D1 od 3. aprila 2018, lekarske izveštaje oštećene – svedokinje D1, zapisnik o saslušanju svedoka DB od 30. marta 2018. godine, zapisnik o identifikaciji lica preko fotografije od strane svedoka M.Xh. od 17. jula 2018. godine, foto–album sa mesta događaja i skica mesta događaja od 24. aprila 2018, spise o davanju saglasnosti za krivično gonjenje od 8. novembra 2018. godine, spise iz Crne Gore od 9. marta 2019. godine, zahtev STRK–a za davanje saglasnosti za krivično gonjenje od 7. avgusta 2019. godine, hitnu depešu STRK–a za davanje saglasnosti za krivično gonjenje od 25. septembra 2019, dopis Ministarstva pravde broj 04/2–2473–K/16 od 24. oktobra 2019. godine, kao i dopis kojim je Vladina komisija za priznavanje i proveru statusa osoba silovanih tokom oslobodilačkog rata na Kosovu priznala status oštećenoj–svedokinji D1 dana 24. avgusta 2018.

Iz Zapisnika o identifikaciji lica preko fotografije od strane svedokinje D1 od dana 3. aprila 2018. godine, sud je potvrdio da je postupak identifikacije obavljen u skladu sa zakonskim odredbama, s tim da je oštećena, među licima, u postupku identifikacije, među ostalim fotografijama prepoznala okrivljenog Zorana Vukotića i dala fizički opis lica koje je učinilo delo silovanja.

Iz medicinskih izveštaja oštećene D1 nesumnjivo se potvrđuje činjenično stanje da je oštećena u septembru 1999. godine, odnosno 4 meseca nakon seksualnog nasilja, bila hospitalizovana u Akušersko–ginekološkoj klinici u Prištini/Prištini, od 22–29. septembra 1999. godine, i da je iz lekarskih izveštaja konstatovano da ima bolove u leđima i na nozi, dok je iz izveštaja od 3. marta 2016. godine zaključeno da je bolest počela pre 15 godina i da je podvrgnuta hirurškom zahvatu, te da je ovaj vremenski period vezan za vreme napada na nju, kao činjenicu o kojoj je oštećena D1 svedočila, rekavši da je tokom čina silovanja zadobila težak udarac nogom od okrivljenog u kičmu, i da je kao posledica zadobijenog udarca izgubila svest, te da i dan–danas oseća posledice tog udarca.

Iz Zapisnika o saslušanju svedokinje D.B, od 30. marta 2018. godine, potvrđeno je činjenično stanje opisano u izreci presude, gde je njen iskaz bio identičan i u potpunosti saglasan sa iskazom oštećene D1 i svedoka A.V., M.I. i M.Xh., kao i sa materijalnim dokazima.

Iz Zapisnika o identifikaciji lica preko fotografije od stane svedoka M.Xh. od 17. jula 2018. godine, potvrđeno je da je među licima prikazanim na fotografijama, svedok prepoznao okrivljenog Zorana Vukotića, za kojeg je rekao da ga je dobro poznao i da nije imao problema da ga identifikuje.

Iz materijalnih dokaza, foto–albuma sa mesta događaja i skice mesta događaja od 24. aprila 2018. godine, vidi se mesto gde se nalazila kuća R. i M.Xh., gde je bilo okupljeno na hiljade građana Vučitrna/Vushtrri, koji su prethodno proterani iz svojih domova i koji su bili primorani da čekaju u redu da bi se registrovali i dobili lične karte, kao mesto gde je okrivljeni silovao oštećenu.

Okrivljeni je izručen Kosovu, crnogorske vlasti su obaveštene službenim putem Rešenjem o pokretanju istrage protiv okrivljenog da se tereti za krivično delo ratni zločin, odnosno za krivično delo počinjeno 22. maja 1999. godine na groblju u Vučitrnu/Vushtrri nad oštećenom D1, za šta su crnogorski organi dali saglasnost da se i za ovo krivično delo može voditi krivični postupak, pa ovim materijalnim dokazima, koji se odnose na postupak izručenja, sud ceni da je postupio u skladu sa Zakonom o međunarodnoj pravnoj saradnji.

Iz dopisa Vladine Komisije za priznavanje i proveru statusa lica silovanih tokom Oslobođilačkog rata Kosova, potvrđeno je da je oštećenoj D1 24. avgusta 2018. godine zvanično priznat status silovane osobe.

Prilikom izricanja presude, sud je ocenio stepen krivične odgovornosti okrivljenog i našao da je okrivljeni, koji je bio službenik suda u Vučitrnu/Vushtrri, u periodu oružanog sukoba bio rezervista srpske policije i da je sa umišljajem i potpuno svesno izvršio ovo krivično delo u saizvršilaštvu, sa drugim pripadnicima srpskih snaga. Sud je cenio motiv izvršenja krivičnog dela i povredu zaštićene žrtve, pri čemu je utvrdio da je okrivljeni izvršio krivično delo protiv žene – žrtve albanske nacionalnosti (zaštićene osobe), i da su okolnosti pod kojima je počinio krivično delo, u jasnoj povezanosti sa situacijom nastalom tokom oružanog sukoba koji je u to vreme bio u toku. Kada je reč o ponašanju okrivljenog pre i posle izvršenja krivičnog dela, oštećena D1 i drugi svedoci potvrdili su da se okrivljeni ponašao brutalno prema albanskom civilnom stanovništvu, fizički ih napadajući drvenim štapom, a njegovo ponašanje potvrđeno je i pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë, gde okrivljeni, zbog nečovečnog postupanja i nanošenja beskrajnih patnji batinanjem, povredama telesnog integriteta i zdravlja sada izdržava kaznu i da iz ovih razloga, sud nije utvrdio nikakve posebno olakšavajuće okolnosti za okrivljenog, već samo one otežavajuće. Shodno tome sud, na osnovu navedenih okolnosti, izriče okrivljenom kaznu u zakonom propisanim granicama za ovo krivično delo, kako je navedeno u izreci ove presude, zaključujući da će se ovom izrečenom kaznom postići preventivan efekat kažnjavanja, odnosno da će se ubuduće uzdržati od ovih radnji/činjenja krivičnih dela.

Rešenje Apelacionog suda

Veće^[45] Specijalnog odeljenja Apelacionog suda, sa predsednicom, sudijom Afërditom Bytyqi, nakon održane rasprave veća dana 21. decembra 2021. godine, donelo je odluku kojom je usvojilo žalbu advokata Nebojše Vlajića, branioca okrivljenog Vukotića, vrativši predmet na ponovno suđenje na prvom stepenu.

Apelacioni sud je našao da je izreka prvostepene presude nerazumljiva i da nisu navedeni dovoljni razlozi, na kojima je sud zasnovao svoju odluku o odgovornosti okrivljenog.

Takođe, ovaj sud nalazi da je bilo dosta protivurečnosti u iskazima svedoka D1, A.V, M.I., M.Gj., Sh.K. i D.B. u vezi sa izjavama datim policiji, a potom i na glavnom pretresu. Prvostepena presuda je, po oceni Apelacionog suda, zasnovana na iskazima datim na glavnom pretresu, sa tim da ne navodi nikakve argumente i obrazloženja zašto sud nije uzeo u obzir iskaze svedoka koje su dali policiji i tužilaštvu, a koji se prevashodno odnose na identifikaciju okrivljenih, imajući u vidu da

[45] Članovi sudskog veća, sudije Tomislav Petrović (sudija izvestilac) i Bashkim Hyseni.

su, po nalaženju suda, izjave date u prethodnom postupku u vezi sa identifikacijom okrivljenog bile svežije.

Shodno tome, po nalaženju Apelacionog suda, žalbeni navodi su osnovani, te se na osnovu nalaza i zapažanja ovog suda, predmet vraća na ponovno suđenje na prvom stepenu, dok se od prvostepenog suda traži da otkloni zakonske povrede, da izvede sve dokaze i da, u zavisnosti od ocene dokaza, donose pravičnu i zakonitu odluku.

Ponovno suđenje

Glavni pretres u sklopu ponovljenog suđenja otvoren je 25. oktobra 2022. godine pred sudskim većem u istom sastavu, koje je sudilo u prvom prvostepenom postupku.

Nakon iznošenja uvodnih reči stranaka u postupku, koje su prevashodno bile u istoj ravni sa uvodnim rečima datim na prvom suđenju, sud je pristupio saslušanju svedokinje/oštećene D1.

Sudsko veće je prihvatilo predlog tužilaštva da se uzmu kao pročitani svi iskazi svedoka dati u prethodnom postupku i na prošlom suđenju, a sa ovim predlogom su se saglasili zastupnica oštećene stranke i odbrana.

U sklopu ponovnog suđenja održana su ukupno dva (2) sudska ročišta, a na drugom ročištu održanom 11. novembra 2022. godine doneta je i presuda kojom je okrivljeni Vukotić oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od deset (10) godina.

Glavni pretres je bio zatvoren za javnost zbog osetljivosti predmeta. Na zatvorenim pretresima učestvovali su samo posmatrači FHPK-a, EULEX-a i OEBS-a.

Prvostepena presuda (ponovno suđenje)

Sudsko veće je 11. novembra 2022. godine objavilo presudu u predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića*. Okrivljeni Vukotić je presudom oglašen krivim za krivično delo *ratni zločin protiv civilnog stanovništva* i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od deset (10) godina.

Sud ga je oglasio krivim s obzirom da je okrivljeni Zoran Vukotić, kao pripadnik rezervnog policijskog sastava MUP-a Srbije, u saizvršilaštvu sa drugim pripadnicima ove jedinice, učestvovao u fizičkom i psihičkom nasilju nad albanskim ci-

vilnim stanovništvom, tako što je upotrebom sile i drugim nečovečnim vidovima postupanja, 22. maja 1999. godine, tokom oružanog sukoba na Kosovu, izvršio silovanje jedne žene albanske nacionalnosti, na području opštine Vučitrn/Vushtrri. Srpska policija je silovala i druge žene u kući nadomak gradskog groblja u Vučitrnu/Vushtrri. U trenutku silovanja, silovana je bila u trećem mesecu trudnoće, a nekoliko meseci kasnije je pobacila, i tom prilikom izgubila dvoje dece – blizance.

Sud je utvrdio da je okrivljeni u vreme izvršenja krivičnog dela bio pripadnik policijskih snaga rezervnog sastava MUP-a Srbije. Osim što su o ovoj činjenici svedočili svedoci u ovom procesu, nju potvrđuje i pravosnažna presuda Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë (P.br. 54/2017) od 25. juna 2018.

Sud je našao da je oštećena D1 prvi put čula ime okrivljenog kritičnog dana dok je čekala u konvoju, a čula je od drugih lica da je okrivljeni agresivna osoba. Sem toga, oštećena je videla okrivljenog i 2. maja 1999. godine u konvoju kod Studimlja/Studime, a zatim kod poljoprivredne zadruge, a u svakom od ovih navrata okrivljeni je uvek bio obučen u policijsku uniformu.

Sud je pretresao sve dokaze izvedene tokom glavnog pretresa i utvrdio njihovu povezanost sa činjeničnim stanjem.

Drugostepena presuda

Veće^[46] Specijalnog odeljenja Apelacionog suda, na čelu sa predsednicom, sutkinjom Afërditom Bytyçi, dana 15. februara 2023. godine donelo je presudu kojom je delimično uvažilo žalbu STRK-a, u delu sa odlukom o kazni, tako što je prvostepenu kaznu od deset (10) godina zatvora pooštrilo na trinaest (13) godina zatvora. Ostatak žalbe STRK-a i žalbe odbrane odbijene su kao neosnovane.

Apelacioni sud nalazi da dati žalbeni navodi nisu na mestu, niti postoje druge povrede odredaba krivičnog postupka, koje bi uslovile poništavanje žalbom pobijene presude.

Čak i Apelacioni sud nalazi kao ispravne, objektivne i zakonite zaključke i analizu dokaza izvedenih tokom prvostepenog sudskog pretresa.

Žalbeno veće nalazi neosnovanim navode branioca okrivljenog kada je reč o nadležnosti suda i sastavu sudskog veća, gde je, prema navodima odbrane, ovaj predmet trebalo da vodi Osnovni sud u Mitrovici/Mitrovicë, te da je u sastavu sudskog

[46] Članovi sudskog veća, sudije Bashkim Hyseni i Ferit Osmani.

veća većinu sudiju trebalo da čine sudije iz srpske zajednice, pozivajući se na Briselski sporazum od 19. aprila 2013. godine i na Aneks Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sudova od 17. decembra 2016. godine. Apelacioni sud primećuje da je, prema Zakonu o sudovima br. 06/L-054 od dana 18. decembra 2018. godine, ovo pitanje uređeno članom 13, stav 1.1, koji glasi: „U okviru Osnovnog suda u Prištini, deluje Specijalno odeljenje za predmete pod nadležnošću STRK–a, koje ima jurisdikciju na celoj teritoriji Republike Kosovo.“ Takođe, Pravilnik SSK–a (br. 03/2019) o organizaciji i funkcionalizaciji Specijalnog odeljenja u okviru Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë i Apelacionog suda, u članu 3 propisuje: „Specijalno odeljenje u okviru Apelacionog suda presuđuje u veću drugog stepena u sastavu od troje (3) profesionalnih sudija i ima nadležnost da razmatra predmete na osnovu stava 1 ovog člana koji ima mesnu nadležnost za celo Kosovo.“

Povodom navoda branioca da je sud prekršio odredbe postupka, imajući u vidu da tužilaštvo ne sme da predlaže dokaze tokom glavnog pretresa koji prethodno nisu predloženi u optužnici i da ih je trebalo odbiti, pošto se tako, prema navodima advokata, tokom glavnog pretresa mogu predložiti novi dokazi, koji do tog trenutka nisu bili poznati tužilaštvu. Žalbeno veće deli isto mišljenje kao i prvostepeni sud da dokazi koje je tužilaštvo predložilo nisu bili novi dokazi, već dokazi koji su stavljeni na raspolaganje braniocu, okrivljenom i svim strankama, te koji su obelodanjeni blagovremeno, imajući u vidu da su svim strankama dostavljeni spisi predmeta i nije bilo nijednog novog dokaza, osim dopisa Vladine komisije u vezi sa statusom silovane. Shodno tome, jedna tehnička greška koju je napravilo tužilaštvo ne može poslužiti kao izgovor da se ovi dokazi proglašene neprihvatljivim, imajući u vidu da se nije radilo o novim dokazima, već o dokazima koji su već bili u posedu svih stranaka i koji su blagovremeno otkriveni, a izvođenje ovih dokaza ni na koji način nije otežalo stanje okrivljenog, prema navodima odbrane, imajući u vidu da je optužnica podignuta upravo po osnovu istih.

Kada je reč o žalbenim navodima STRK–a da sud treba da osudi okrivljenog za zločine protiv čovečnosti a ne za ratne zločine, prema Apelacionom sudu ovi navodi nisu osnovani, a prvostepeni sud je postupio ispravno kada je protiv okrivljenog primenio krivični zakon koji je bio na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela, kao zakon koji je povoljniji po okrivljenog, uprkos činjenici da je ovo krivično delo kažnjivo i po krivičnom zakoniku koji je trenutno na snazi.

Apelacioni sud je odbio i druge žalbene navode odbrane, dolazeći do zaključka da prvostepeni sud nije načinio proceduralni prekršaj, nije prekršio krivični zakonik i da je potpuno utvrdio činjenično stanje.

Presuda Vrhovnog suda

Veće^[47] Vrhovnog suda, sa predsednikom veća, sudijom Agim Maliqi, u postupku po vanrednom pravnom leku (zahtevu za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog i osuđenog), u predmetu *Tužilac protiv Zorana Vukotića*, presudom od 27. septembra 2023. godine odbilo je kao neosnovane zahteve za zaštitu zakonitosti podnete protiv presude Specijalnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë (PS. br. 28/2022), kao i presude Specijalnog odeljenja Apelacionog suda (APS. br. 50/2022).

Vrhovni sud Kosova nalazi da su neosnovani navodi branioca osuđenog i samog osuđenog da presude sadrže bitne povrede odredaba krivičnog postupka i povrede krivičnog zakonika.

Shodno spisima predmeta, pobijane presude u celini, odnosno dispozitivi istih su jasne, razumljive i nisu protivurečne sebi ili predočenim razlozima. Prvostepeni sud je preispitao dokaze u skladu sa zakonskim odredbama, jasno iznevši koje činjenice i iz kojih razloga smatra dokazanim ili nedokazanim i iznoseći jasne razloge kada je reč o mestu, vremenu i načinu izvršenja krivičnog dela. Shodno tome, obe presude sudova niže instance ne sadrže bitne povrede odredaba krivičnog postupka, pravno su održive, okolnosti iznete u presudama su jasne i u skladu sa zakonskim odredbama i u potpunosti odgovaraju krivičnom delu za koje je osuđeni oglašen krivim.

U vezi sa navodima branioca da sud, koji je sudio u predmetu, nije bio mesno nadležan i da njegov sastav nije bio prikladan, te da je u konkretnom predmetu prekršen Briselski sporazum iz 2013. godine, ovi navodi odbrane nisu na mestu. Po nalaženju ovog suda, Specijalno odeljenje u okviru Osnovnog suda u Prištini/Prishtinë i Apelacionog suda u Prištini/Prishtinë obrazovano je zakonom koji je donet nakon Briselskog sporazuma, a s obzirom da ovo krivično delo, prema Krivičnom zakoniku Kosova iz 2013. godine, odnosno prelaznim odredbama koje uređuju jurisdikciju Specijalnog tužilaštva Kosova, potpada pod nadležnost Specijalnog tužilaštva, ovaj sud ne smatra navode u ovom pogledu osnovanim. Sa druge strane, kada je reč o navodima o izuzeću albanskih sudija, sudovi niže instance su pružili jasne i dovoljne razloge, te njihovo obrazloženje podržava i ovaj sud i ne smatra nužnim da daje ocene u tom pravcu.

Sa stanovišta navoda da je tužilaštvo zaboravilo da predloži dokaze u optužnici, treći stepen je istog stava kao i sudovi nižih instanci.

[47] Članovi sudskog veća, sudije Rasim Rasimi i Afrim Shala.

Vrhovni sud odbacuje navode branioca i osuđenog da je nedozvoljeno vođenje više postupaka za ratne zločine. Razlog je taj što su nižestepeni sudovi argumentovali da zahtev za spajanje postupka u četiri predmeta ratnih zločina protiv civilnog stanovništva nije zakonski utemeljen. Sud je njihovo obrazloženje ocenio dovoljnim, naglašavajući da otkrivanje i procesuiranje novog predmeta ratnih zločina ne podrazumeva automatsko spajanje postupka sa već presuđenim predmetima. Sud je posebno istakao da konkretni predmeti ratnih zločina koji se vode protiv osuđenog imaju drugačije osobenosti od predmeta silovanja, uključujući i svedoka kome je određena zaštitna mera. Ovo je nametnulo razdvajanje postupka za zaštitu identiteta žrtve, iako postupci protiv osuđenih nisu bili u istoj fazi postupka, a neki se nalaze u fazi ponovnog suđenja.

Nalazi FHPK-a

Po završetku oružanog sukoba na Kosovu, kosovsko pravosuđe je procesuiralo ograničen broj predmeta silovanja kao ratnih zločina protiv civilnog stanovništva. Ovaj predmet obeležava poseban trenutak, imajući u vidu da je prvi predmet tog tipa u kome je doneta osuđujuća presuda za ovo krivično delo. Ovaj predmet treba da posluži kao podsticaj svim žrtvama seksualnog nasilja tokom rata na Kosovu, da prijave svoje slučajeve nadležnim organima.

Preporuke iz izveštaja FHPK-a za 2023. godinu

Na osnovu praćenja suđenja za ratne zločine na Kosovu i analize sudske dokumentacije u ovim predmetima, Fond za humanitarno pravo Kosovo (FHPK) smatra da je neophodno da uputi nadležnim institucijama par preporuka, u kojima se osvrće na glavne probleme u radu pravosudnih institucija i predlaže načine za njihovo prevazilaženje, kako bi se unapredio rad istih.

Kosovsko pravosuđe od juna 2018. ima isključivu nadležnost za procesuiranje ratnih zločina, dok je postepeni prenos nadležnosti sa EULEX-a na domaće sudstvo krenuo sredinom juna 2014. godine.

Maja 2015. godine pri STRK-u je obrazovano Odeljenje za ratne zločine, a od januara 2019. godine osnovana su specijalna odeljenja pri Osnovnom sudu u Prištini/Prishtinë i Apelacionom sudu Kosova, koja su, između ostalog, nadležna i za procesuiranje ratnih zločina na Kosovu.

Među preporukama ima i onih koje se ponavljaju u izveštajima iz prethodnih godina, pošto nisu ispunjene ili su ispunjene samo delimično. Ponavljamo ih jer je njihova primena važna za delotvoran i profesionalan rad kosovskog pravosuđa.

Kosovskim institucijama i pravosudnim organima:

- 1) Kosovsko pravosuđe treba da uspostavi dugoročnu saradnju sa međunarodnim i regionalnim sudstvom koje se bavi procesuiranjem ratnih zločina, u cilju razmene iskustava i što stručnijeg usavršavanja u oblasti ratnih zločina.
- 2) Istražiteljima Uprave za istragu ratnih zločina treba obezbediti kontinuiranu obuku na polju istrage ratnih zločina. Takođe, ova Uprava treba da stekne znanja i iskustva od zemalja u regionu sa opsežnim iskustvom u ovoj oblasti. Periodične obuke i saradnja sa drugim državama u regionu pomogli bi u poboljšanju istražnih sposobnosti i u širenju kapaciteta za istragu ratnih zločina.
- 3) Tužilački savet Kosova (TSK) treba da izabere još četiri (4) tužioca u sastav

Odeljenja za ratne zločine STRK-a, za šta je Vlada Kosova izdvojila budžet još 2021. godine.

4) Veoma je važno razmotriti mogućnost obaveznog video- i tonskog snimanja suđenja za ratne zločine. Ovo bi pomoglo da se izbegnu greške zapisničara, dokumentuju sudske rasprave i uštedi vreme prevodiocima.

5) Osnovni sud u Prištini/Prishtinë treba u najkraćem mogućem roku da krene sa održavanjem glavnih pretresa u četiri (4) predmeta ratnih zločina, koji su krajem 2023. godine prebačeni sa Osnovnog suda u Mitrovici/Mitrovicë, imajući u vidu da su od sredine 2018. godine, kada su prenete nadležnosti sa misije EULEX-a na domaće sudije i tužioce, ovi predmeti ostali na čekanju.

6) STRK je duž 2023. godine podigao osam (8) optužnica u odsustvu za ratne zločine, a javnost je obavestena o ovim optužnicama saopštenjima za medije, koje je objavilo državno tužilaštvo. Identitet okrivljenih nije obelodanjen u javnosti i tužilaštvo se na lica okrivljena u odsustvu uglavnom pozivalo sa inicijalima. U cilju obaveštavanja lica optuženih u odsustvu, tužilaštvo je dužno da obelodani potpun identitet lica okrivljenog u odsustvu, imajući u vidu da je Kosovska policija, u istražnom postupku, raspisivanjem poternice za datim licem, već obelodanila identitet i fotografiju lica okrivljenog u odsustvu.

7) U krivičnim stvarima u kojima je optužen pozamašan broj lica koja se terete za ratne zločine, Osnovni sud u Prištini/Prishtinë trebalo bi da počne da angažuje po jednog rezervnog sudiju u sudskim većima, s obzirom da u opsežnijim predmetima glavni pretres može trajati nekoliko godina, a jedan rezervni sudija bi obezbedio da se predmet ne vrati na početak kada jedan član sudskog veća, iz različitih razloga, nije u stanju da nastavi postupak.

8) Od završetka oružanog sukoba na Kosovu, domaće sudije (uključujući međunarodne misije) sudile su u desetinama predmeta ratnih zločina na Kosovu. SSK treba da uspostavi elektronsku bazu podataka sa sudskom dokumentacijom o predmetima ratnih zločina, koji su pravosnažno presuđeni. Ovo bi bilo od velike pomoći sudijama i tužiocima koji se bave istragom i suđenjem u predmetima ratnih zločina na Kosovu.

9) FHPK već nekoliko godina zaredom u svojim godišnjim preporukama ukazuje na nužnost uspostavljanja pravne saradnje sa Srbijom. Vlada Kosova se mora založiti da se na dnevni red pregovora sa Srbijom uvrsti i pitanje međunarodne

pravne saradnje, potpisivanjem protokola o saradnji između specijalnih tužilaštava Kosova i Srbije. Pravna saradnja predstavlja jedan od načina uspešnog procesuiranja ratnih zločina, ali i ostvarivanja pravde za žrtve ratnih zločina. Odsustvo saradnje i razmene informacija između kosovskih i srpskih istražnih organa ima za posledicu neefikasnost u podizanju optužnica za ratne zločine.

HLCK – 2023 report

The Beginning of a New Phase in War Crimes Trials

Summary

List of Acronyms	209
Summary	211
WAR CRIME TRIALS IN KOSOVO	223
1	Preliminary criminal proceedings 225
	1.1. Case: <i>Prosecutor against Momir Pantić and Žarko Zarić</i> 225
	1.2. Case: <i>The Prosecutor against Dragan Milović et al.</i> 226
	1.3. Case: <i>Prosecutor against Milos Plesković</i> 227
	1.4. Case: <i>Prosecutor against Shaqir Lutvija</i> 228
2	First instance trial 230
	2.1. Case: <i>Prosecutor against Muhamet Alidemaj</i> 230
	2.2. Case: <i>Prosecutor against Duško Arsić</i> 233
	2.3. Case: <i>Prosecutor against Časlav Jolić</i> 236
	2.4. Case: <i>Prosecutor against Dejan Račić (in absentia)</i> 238
	2.5. Case: <i>Prosecutor against Čedomir Aksić (in absentia)</i> 241
	2.6. Case: <i>Prosecutor against G.P. (In absentia)</i> 244
	2.7. Case: <i>Prosecutor against Milorad Đoković</i> 244
	2.8. Case: <i>Prosecutor against I.B. (In absentia)</i> 223
	2.9. Case: <i>Prosecutor against Slađan Trajković</i> 247
	2.10. Case: <i>Prosecutor against Zlatan Arsić</i> 250
	2.11. Case: <i>Prosecutor against I.R. and D.D. (In absentia)</i> 252
	2.12. Case: <i>Prosecutor against Slaviša Filić (In absentia)</i> 253
	2.13. Case: <i>Prosecutor against Ekrem Bajrović</i> 254
	2.14. Case: <i>Prosecutor against Milan Jovanović (in absentia)</i> 257
	2.15. Case: <i>Prosecutor against Zoran Vukotić - Vukotić V</i> 258
	2.16. Case: <i>Prosecutor against Gavriilo Milosavljević</i> 260
	2.17. Case: <i>Prosecutor against M.S. et al (in absentia)</i> 263
	2.18. Case: <i>Prosecutor against Dragiša Milenković</i> 264

3

The appellate proceedings

266

3.1. Case: Prosecutor against Remzi Shala

266

4

Proceedings before the Supreme Court

276

4.1. Case: *Prosecutor against Goran Stanišić*

276

4.2. Case: *Prosecutor against Svetomir Bačević*

287

4.3. Case: *Prosecutor against Zoran Vukotić - Vukotić IV*

292

Recommendations from HLCK's 2023 Report

304

List of Acronyms

CC SFRY – Criminal Code of the Socialist Federative Republic of Yugoslavia, which came into force in 1977, which was deemed applicable according to UNMIK regulation 1999/24 of December 12, 1999.

According to this regulation, “the law applicable in Kosovo shall be the law in force on Kosovo on March 22, 1989;

CCRP – Criminal Code of the Republic of Kosovo;

CPCRK – Criminal Procedure Code of the Republic of Kosovo;

DWCI – Directorate of War Crimes Investigation;

EULEX – European Union Mission for the Rule of Law in Kosovo;

HLCK – Humanitarian Law Center Kosovo;

ICTY – International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia;

KJC – Kosovo Judicial Council;

KLA – Kosovo Liberation Army;

KP – Kosovo Police;

MIA – Ministry of Interior Affairs;

NATO – North Atlantic Treaty Organization;

OSCE – Organization for Security and Co-operation in Europe;

PP – Criminal complaint;

PPS – Criminal complaint of the Special Prosecution (The acronym in English is identical to the one in Albanian. The international mission in Kosovo uses the Albanian acronym, because the case registry in Kosovo is done in Albanian);

SCID – Serious Crime Investigation Directorate;

SPRK – Thee Special Prosecution of the Republic of Kosovo;

UNMIK – United Nations Mission in Kosovo;

WCIS – War Crimes Investigation Section.

Summary

Within the scope of the project on Monitoring Trials for War Crimes in Kosovo and Criminal Offenses with Ethnic and Political Background, the Humanitarian Law Center Kosovo Fund (HLCK) continued to regularly monitor and analyze trials for war crimes committed against the civilian population throughout the year 2023, which were conducted before the courts in Kosovo.

Due to the regular monitoring of the judicial procedures conducted during 2023, HLCK was able to analyze the judicial documentation related to these proceedings. This access was facilitated through the longstanding cooperation with the Kosovo Judicial Council (KJC), based on the memorandum of cooperation with this institution.

The access to the documentation of the cases monitored during 2023 enabled HLCK to professionally analyze the judicial procedures. Where deemed necessary and in accordance with legal provisions, HLCK provided potential suggestions, observations, and recommendations. Additionally, where applicable, commendations were expressed, considering that the judiciary in Kosovo assumed exclusive competencies in investigating and prosecuting cases with accusations of war crimes as of mid-June 2018.

In its annual report, the HLCK has formulated a series of recommendations to address identified weaknesses and improve the functioning of judicial institutions, aiming for optimal future outcomes in this field.

This annual report only includes war crimes trials conducted in Kosovo's courts, excluding those before the Specialist Chambers of Kosovo, based in The Hague.

During the reporting period from January 1st to December 31st, 2023, HLCK monitored forty-eight (48) court sessions before the courts of Kosovo, involving fourteen (14) cases related to indictments for the criminal act of war crimes against the civilian population.

War Crime Trials in Kosovo Courts

The year 2023 report includes analyses of the criminal procedures conducted before pre-trial judges or trial panels of the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, as well as before the trial panels of the Department for Serious Crimes of the Basic Court in Prizren^[1].

Integral to this report are analyses of procedures and decisions within cases, including those subject to regular or extraordinary legal remedies. The appeal panels of the Special Department of the Court of Appeal of Kosovo and the Supreme Court of Kosovo reviewed and decided on these matters.

In 2023, due to reasonable suspicion or charges of committing *war crimes against civilian population*, criminal proceedings were initiated or progressed at various stages in twenty-six (26) cases against eighty-one (81) members of the Serbian forces and one (1) member of the Kosovo Liberation Army (KLA). This includes eight (8) indictments in absentia against sixty-one (61) members of the Serbian forces.

1. Criminal proceedings related to indictments for war crimes

1.1. Pre-Trial Procedure/Arrests

During the reporting period, the Kosovo Police (KP) made nine (9) arrests^[2] on suspicion of individuals committing the criminal offense of *war crimes against the civilian population*. Following their arrests, these suspects were remanded into custody. The individuals detained during this period include: Zlatan Arsić, Dragiša Milenković, Žarko Zarić, Momir Pantić, Ilija Elezović, Dragan Milović, Zoran Kostić, Miloš Plesković and Shaqir Lutvija.

1.2. Indictments Filed

The SPRK office, during the reporting period, has filed fifteen (15) indictments for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*. These in-

[1] The legal landscape was shaped by the Law on Courts, effective since January 2, 2019, especially Article 13, which designates the Special Department at the Basic Court as competent in cases concerning indictments of the SPRK. This jurisdiction extends to cases where the indictment evaluation procedure remained incomplete prior to the law's enactment. Throughout the year, the courts – primarily according to territorial jurisdiction – examined cases where the indictment evaluation was pending, or where the criminal procedure had been initiated. This comprehensive process ensures that cases progress through all stages of the legal proceedings.

[2] Additionally, three (3) other individuals were temporarily detained by the KP. Following the verification of their identity and other pertinent information, they were released within 48 hours.

dictments are against the following individuals: Prosecutor against Dejan Racić (*indictment in absentia*); Prosecutor against Čedomir Aksić (*indictment in absentia*); Prosecutor against G.P. (*indictment in absentia*); Prosecutor against Milorad Đoković; Prosecutor against I.B. (*indictment in absentia*); Prosecutor against Sladjan Trajković; Prosecutor against Zlatan Arsić; Prosecutor against I.R. and D.D. (*indictment in absentia*); Prosecutor against Slaviša Filić (*indictment in absentia*); Prosecutor against Ekrem Bajrović; Prosecutor against Milan Jovanović (*indictment in absentia*); Prosecutor against Zoran Vukotić; Prosecutor against Gavrilo Milošavljević; Prosecutor against M.S. and others (*indictment in absentia*); Prosecutor against Dragiša Milenković.

Out of the fifteen (15) indictments, eight (8) were filed in absentia against sixty-one (61) members of the Serbian forces, while seven (7) indictments were filed against seven (7) members of the Serbian forces who were arrested by the Kosovo Police and are currently in custody.

1.3. First instance trials

During the reporting period, HLCK monitors continued to observe main trials that were either ongoing from 2022 or initiated during the reporting year. In 2023, the HLCK monitored the progress of main trials in eighteen (18) cases.

In the case of *Prosecutor against Muhamet Alidemaj*, the main trial continued before the trial panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, which commenced on December 28, 2022. Eleven (11) court sessions were held during the reporting period.

In the case of *Prosecutor against Duško Arsić*, the main trial continued before the trial panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, which began on March 30, 2023. Nine (9) court sessions were held during the reporting period.

In the case of *Prosecutor against Časlav Jolić*, the main trial continued before the trial chamber of the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, which began on April 28, 2023. Eight (8) court sessions were held during the reporting period.

In the case of *Prosecutor against Dejan Račić*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an *indictment in absentia* on May 2, 2023. As of the end of 2023, no initial hearing had been conducted.

In the case of *Prosecutor against Čedomir Aksić*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an *indictment in absentia* on May 2, 2023. An initial hearing was held on November 20, 2023, in the absence of the defendant.

In the case of *Prosecutor against G.P.*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an *indictment in absentia* on May 19, 2023. As of the end of 2023, no initial hearing had been conducted.

In the case of *Prosecutor against Milorad Đoković*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an indictment on June 23, 2023. The defense's request for evidence challenge and indictment dismissal was denied. As of the end of 2023, the main trial had not commenced.

In the case of *Prosecutor against I.B.*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an *indictment in absentia* on July 10, 2023. As of the end of 2023, no initial hearing had been conducted.

In the case of *Prosecutor against Slađan Trajković*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an indictment on July 12, 2023. As of the end of 2023, the main trial had not commenced.

In the case of *Prosecutor against Zlatan Arsić*, before the trial panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, the main trial commenced on November 24, 2023, with the opening statements of the parties to the proceedings.

In the case of *Prosecutor against I.R. and D.D.*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an *indictment in absentia* on September 14, 2023. As of the end of 2023, no initial hearing had been conducted.

In the case of *Prosecutor against Slaviša Filić*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an *indictment in absentia* on September 14, 2023. As of the end of 2023, no initial hearing had been conducted.

In the case of *Prosecutor against Ekrem Bajrović*, the main trial continued before the trial panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, which commenced on December 20, 2023. Two (2) court sessions were conducted during the reporting period.

In the case of *Prosecutor against Milan Jovanović*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an *indictment in absentia* on October 2, 2023. As of the end of 2023, no initial hearing had been conducted.

In the case of *Prosecutor against Zoran Vukotić (Vukotić V)*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an indictment on October 4, 2023. An initial hearing was conducted on November 17, 2023.

In the case of *Prosecutor against Gavriilo Milošavljević*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an on November 29, 2023. An initial hearing was conducted on December 7, 2023.

In the case of *Prosecutor against M.S. et al*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an *indictment in absentia* on December 7, 2023. As of the end of 2023, no initial hearing had been conducted.

In the case of *Prosecutor against Dragiša Milenković*, before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, SPRK filed an indictment on December 26, 2023. As of the end of 2023, no initial hearing had been conducted.

1.4. The appellate proceedings

The Special Department of the Court of Appeal, after considering the appeals by the parties to the proceedings, has rendered decisions in three (3) cases related to indictments of war crimes.

In the case of *Prosecutor against Svetomir Bačević*, concerning the appeals by the parties to the proceedings against the first-instance judgment, the Court of Appeal, on January 19, 2023, dismissed the appeals as unfounded, thereby affirming the first-instance judgment.

In the case of *Prosecutor against Zoran Vukotić (Vukotić IV)*, regarding the appeals by the parties to the proceedings against the first-instance judgment, the Court of Appeal partially upheld the SPRK's appeal only regarding the decision on the sentencing, while other parts of the SPRK and defense appeals were dismissed as unfounded, on February 15, 2023.

In the case of *Prosecutor against Remzi Shala*, concerning the appeals by the parties to the proceedings against the first-instance judgment, the Court of Appeal held a session before the appeal panel on December 5, 2023. On December 22,

2023, the appeal panel dismissed as unfounded the appeals by the SPRK and the defense, confirming the first-instance guilty judgment. Additionally, the appeal by the representative of the injured party was rejected as inadmissible.

1.5. Proceedings before the Supreme Court of Kosovo

During the reporting period, the Supreme Court of Kosovo has rendered decisions in three (3) cases concerning allegations of war crimes under extraordinary legal remedies.

In the case of the *Prosecutor against Goran Stanišić*, on February 16, 2023, the Supreme Court of Kosovo rejected as unfounded the motion for the protection of legality presented by the defendant's counsel and the state prosecutor against the first and second-instance judgments.

In the case of the *Prosecutor against Svetomir Bačević*, on August 14, 2023, the Supreme Court of Kosovo rejected as unfounded the motions for the protection of legality of the convict and his defense counsel against the first and second-instance judgments.

In the case of the *Prosecutor against Zoran Vukotić (Vukotić IV)*, on September 27, 2023, the Supreme Court of Kosovo rejected as unfounded the motion for the protection of legality of the convict and his defense counsel against the first and second-instance judgments.

2. (Non) Functionality of the Basic Court in Mitrovica/Mitrovica

With the Law on Courts, which entered into force on January 2, 2019, four (4) cases concerning indictments for war crimes have remained under the competence of the Basic Court in Mitrovica/Mitrovica.

During the year 2023, this court did not take any action in the case of the *Prosecutor against Sylejman Selimi and Jahir Demaku*. This case, with the decision of the Supreme Court of Kosovo dated June 11, 2018, has been remanded for retrial. The Supreme Court has brought the mentioned judgment by deciding on the extraordinary legal remedy - the motion for the protection of legality, filed by the defense of the convicted Selimi.

During the year 2023, no main hearings were opened before the Basic Court in Mitrovica/Mitrovica regarding the indictments of April 20, May 17, and June 23, 2017, in which the accused Zoran Vukotić (*Vukotić I, II, III*) is charged with *war crimes against the civilian population*.

According to the indictment of April 20, 2017, with the decision of the Court of Appeal dated January 30, 2019, the case related to **point 1** of the indictment has been remanded to the first-instance court for retrial.

In the case of the indictment of May 17, 2019, the Court of Appeal, acting on the prosecutor's appeal against the judgment of the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica dated May 16, 2018, has annulled the first-instance judgment and remanded the case for retrial.

Regarding the indictment raised on June 23, 2017, with the decision of the Court of Appeal dated February 1, 2018, the evaluation procedure of the indictment has been concluded. The Court of Appeal, with this decision, confirmed the judgment of the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica, rejecting the applications of the accused and the defense for the dismissal of the indictment.

The accused Vukotić, from the time of arrest until the end of 2023, has been indicted five (5) times for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*. He has been convicted twice for the criminal offense of war crimes against the civilian population, initially with six (6) years and six (6) months of imprisonment and later with thirteen (13) years of imprisonment.

The defendant Vukotić has been deprived of liberty since the international arrest warrant of March 2016, and, following the extradition procedure, he was handed over to the Kosovo prosecution authorities on November 10, 2016.

The last two indictments against Vukotić have been filed with the Special Department of the Basic Court of Prishtina/Priština.

The Basic Court of Mitrovica/Mitrovica, since assuming executive competences from the EULEX mission in June 2018, has failed to ensure a regular judicial process for the four (4) cases of war crimes that should be handled by this court. For five (5) years, no court hearings for war crimes have been conducted at this court in the aforementioned cases.

At the 319th meeting of the Judicial Council of Kosovo, held on January 25, 2024, which was also broadcast live on the social network Facebook of the official website of the Judicial Council, the president of the Basic Court of Prishtina/Priština approved the transfer of thirteen (13) cases from the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica to the Basic Court of Prishtina/Priština, and among these cases are those concerning war crimes against the civilian population.

According to information received from the court, all these cases have been assigned to judges.

3. Establishment of the War Crimes Investigation Directorate within the Kosovo Police

On March 24, 2023, the War Crimes Investigation Directorate (WCID) was established within the Kosovo Police. Prior to this, within the Serious Crimes Directorate of the KP, only the War Crimes Investigation Unit (WCIU) had been created, in which eighteen (18) investigative police officers were engaged.

The War Crimes Investigation Directorate is projected to engage forty-one (41) investigative police officers for war crimes. By the end of 2023, thirty-two (32) investigative police officers have been selected for this directorate, and due to the lack of workspace within the directorate's premises, there have been delays in selecting additional investigative officers.

According to information from the WCID, during the reporting period, this directorate has filed seventeen (17) criminal complaints to the SPRK against 207 suspected individuals.

Throughout 2023, the Kosovo Police arrested nine (9) individuals for war crimes in Kosovo, against whom, at the request of the SPRK, pre-trial detention was ordered by the Basic Court of Prishtina/Priština.

In September and October 2023, the staff of the HLCK conducted two-day training sessions for police investigators on war crimes investigating material evidence within the ICTY database.

4. Special Department - Basic Court in Prishtina/Priština

Since the establishment of the Special Department at the Basic Court in Prishtina/Priština in January 2019, twenty-two (22) legal proceedings related to war crimes cases in Kosovo have been initiated. By the end of 2023, five (5) of these cases have been adjudicated with final judgments.

In 2023 alone, this department has accepted fifteen (15) indictments for war crimes in Kosovo.

Monitors from the HLCK have noted that the judicial processes for war crimes at the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština and the Special Department at the Court of Appeal are being conducted with considerable efficiency and professionalism by the judges of these departments, where the judicial procedures are carried out within a reasonable timeframe.

5. State Prosecutor's Strategy for Prosecuting War Crimes

The Kosovo Prosecutorial Council and the State Prosecutor of Kosovo, in February 2019, in close collaboration with other institutions and international partners, approved the *Strategy for War Crimes*. The aim is to facilitate a more efficient and professional prosecution of around 900 war crimes cases, which were under the competence of EULEX until the end of 2018, as well as cases related to missing persons. The Kosovo Prosecutorial Council is responsible for implementing the strategy.

In order to execute the plans outlined in the strategy, the Ministry of Justice allocated a budget in 2021 for the recruitment of four (4) prosecutors to the Department for War Crimes. However, during 2023, this department did not receive additional prosecutors, and it continued its work with only four (4) prosecutors.

An operational internal group has been formed, tasked with documenting all cases in progress. Cases have been organized by region, with prosecutors assigned according to regions where they work.

Throughout this year, the SPRK has commenced the filing of initial indictments in absentia.

In May and November 2023, two two-day training sessions were organized by the HLCK and the Academy of Justice for judges, prosecutors, and associates involved in the investigation and prosecution of war crimes. In addition to local trainers, the HLCK has provided trainers who have worked with the ICTY and the EULEX mission, and who have extensive experience in investigating and prosecuting war crimes in Kosovo.

These training sessions were organized to enhance capacities and share experiences with professionals who have worked on war crimes cases in Kosovo.

6. Trials in Absentia

The first in absentia indictment for war crimes in Kosovo was filed on May 2, 2023. By the end of 2023, a total of eight (8) in absentia indictments had been filed against sixty-one (61) members of Serbian forces.

On November 20, 2023, the initial hearing was conducted against the defendant Čedomir Aksić, who is accused in absentia. Other hearings for other in absentia indictments are expected to be held during 2024.

On August 17, 2022, the “Official Gazette of the Republic of Kosovo” published the Criminal Procedure Code (08/L-032), which came into force six (6) months after its publication in the Official Gazette. Article 303 of this Code also provides for the possibility of conducting trials in absentia.

Changes to the Criminal Procedure Code of the Republic of Kosovo (CPCRK) were also made in July 2019 with Law (06/L-091). These changes enabled, for the first time, trials in absentia for criminal offences against international humanitarian law and international criminal law committed from January 1990 to June 1999.

In June 2021, the “Official Gazette of the Republic of Kosovo” published the Law Amending the Criminal Procedure Code, amended by Law no. 08/L-002. This law partially amended the first law (06/L-091) on trials in absentia, published in July 2019.

The CPCRK (08/L-032), upon its entry into force, also allows for the implementation of trials in absentia for other criminal offenses.

Regarding war crimes or other criminal offenses under international law, a trial in absentia can commence when the single trial judge or the presiding trial judge is *convinced that reasonable efforts have been made to notify the accused of the judicial proceedings and to ensure their presence*. In this case, the accused is represented by a defense attorney throughout the criminal procedure until the final judgment is rendered.

Reasonable efforts, as outlined in Article 303 of the CPCRK (08/L-032), include summoning to appear in court, issuing a court arrest order, searching the accused's address, issuing a court wanted notice, and conducting an informative campaign calling for the accused to surrender to the court's jurisdiction. Additionally, the summons, along with the indictment, will be published on the official website of the State Prosecutor, the court conducting the procedure, and in the Official Gazette, urging the accused to surrender.

During 2023, three summonses with indictments were published for three accused persons in absentia, in the cases of: *the Prosecutor against Čedomir Aksić, the Prosecutor against Dejan Račić, and the Prosecutor against Milan Jovanović*. The summonses to appear in court and the indictments were published on the official websites of the court, prosecution and the official gazette, and were also distributed to the media.

A person tried in absentia for war crimes or other criminal offenses under international law, according to Article 303 of the CPCRK (08/L-032), has the right to an automatic unconditioned retrial.

Therefore, from July 2019 to the end of 2023, legal changes have been made three times, with the conditions for commencing trials in absentia becoming more lenient with each legal amendment. Whenever changes have been made to the conditions for commencing trials in absentia, they have been further mitigated.

According to the HLCK, with the new Code (08/L-032), the provision that the single trial judge or presiding trial judge *is satisfied that reasonable efforts have been made to notify the accused of the trial and ensure the presence of the accused*, creates ambiguity for the court and the parties to the proceedings, as it does not specify within which legal timeframe the conditions must be met before the criminal procedure begins.

On August 7, 2023, the head of the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština requested a legal opinion from the Kosovo Supreme Court regarding some legal ambiguities concerning the application of Article 303 of the CPCRK, which deals with trials in absentia. By the end of 2023, the Kosovo Supreme Court had not issued a legal opinion on these ambiguities encountered by the aforementioned judge.

With Kosovo's accession to the Council of Europe and the right of the parties to initiate proceedings before the European Court of Human Rights, these judicial processes can be quite debatable, knowing that judicial procedures in Kosovo can commence even without receiving an official response from the accused in absentia that they are aware that a judicial process is underway against them.

Since the beginning of the public debate on trials in absentia, the HLCK has been opposed to the implementation of this legal provision. The HLCK continues to hold the view that trials in absentia violate the fundamental rights of the accused, guaranteed by the Constitution of Kosovo, as well as by numerous international rules and conventions.

WAR CRIME
TRIALS IN
KOSOVO

1__PRELIMINARY CRIMINAL PROCEEDINGS

1.1. Case: *Prosecutor against Momir Pantić and Žarko Zarić*

On August 6, 2023, Judge Valbona Musliu Selimaj of the pre-trial procedure at the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština issued a decision ordering the detention of suspects Momir Pantić and Žarko Zarić for one (1) month until September 4, 2023. The decision was based on reasonable suspicions that, in co-perpetration, they committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population* during the years 1998-1999.

The pre-trial judge rendered the detention decision following a hearing in response to the Office of the SPRK's motion on September 21, 2023, for such a measure.

As of the end of 2023, the defendants' detention had been extended every two months. The recent decision on the extension of pre-trial detention is dated November 3, 2023, which extended the detention for an additional two (2) months until January 3, 2024.

Course of the Pre-Trial Procedure

The suspects Pantić and Zarić, both of Serbian nationality and former Serbian police officers, as well as citizens of Kosovo and Serbia, were arrested by the Kosovo Police on August 5, 2023. Pantić was arrested at the Merdare border point, while Zarić was arrested in the village of Lubozhda/Ljubožda in the municipality of Istog/Istok.

Decision on the Opening of Investigations

On August 5, 2023, the special prosecutor of the Republic of Kosovo, Ilir Morina, issued the ruling to commence the investigation phase (PPS.nr.61/2023) against the suspects Momir Pantić and Žarko Zarić on the reasonable suspicion that during the period of 1998-1999, in the municipality of Istog/Istok, during the war in Kosovo, in co-perpetration with unidentified persons, the accused Pantić as the Commander of the Police Station in Istog/Istok, and the accused Zarić as a police officer in the same station during the months of March and August 1998, and March 1999,

participated in beatings, killings, and forced displacement of the Albanian civilian population, specifically the crimes suspected to have been committed in the city of Istog/Istok and in the villages of Shushicë/Sušica, Lubozhdë/Ljubožda, Staradran/Starodvorane, and Padalishtë/Padalište.

As of the end of 2023, investigations against defendants Momir Pantić and Žarko Zarić are still ongoing.

1.2. Case: *The Prosecutor against Dragan Milović et al.*

On September 21, 2023, Judge Vesel Ismaili of the pre-trial procedure at the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština issued a decision ordering the detention of suspects Dragan Milović, Ilija Elezević, and Zoran Kostić for one (1) month until October 19, 2023. This order was based on well-founded suspicions that, in co-perpetration, they committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population* during 1999.

The pre-trial judge rendered the detention decision following a hearing in response to the motion filed by the Office of the SPRK's motion on September 21, 2023, requesting such a measure.

By the end of the year 2023, the detention measure for Milović and Kostić was extended. However, on October 24, 2023, Elezović's detention measure was replaced with bail set in the amount of EUR 20,000. Additionally, due to his serious health condition, his passport issued by the state of Serbia was seized.

Course of the Pre-Trial Procedure

On September 20, 2023, Kosovo Police arrested Serbian nationals and former members of the Ministry of Internal Affairs of Serbia, Dragan Milović, Ilija Elezović, and Zoran Kostić. Dragan Milović was arrested in Zvečan/Zvečan, Ilija Elezović in Northern Mitrovica, and Zoran Kostić in the village of Prelluzhe/Priluzhe, Municipality of Vushtrri/Vučitrn.

Decision on the Opening of Investigations

Special Prosecutor Florije Salihu Shamolli of the SPRK issued the ruling (PPS. nr.64/2023) on August 22, 2023, to commence investigations against six (6) defendants, including the aforementioned three (3) individuals arrested by Kosovo Police.

These defendants, Milović, Elezović, and Kostić, along with others, are suspected of engaging in acts of beating, torturing, and forcibly displacing the Albanian civilian population in the town of Vushtrri/Vučitrn between March and May 1999.

As of the end of 2023, investigations against Dragan Milović, Ilija Elezović, and Zoran Kostić are still ongoing.

Findings of the HLCK:

The Humanitarian Law Center Kosovo (HLCK) found the decision to replace Elezović's detention with bail, given his serious health condition, to be appropriate, being certain that the criminal proceedings will continue without interruption, even with this measure in place.

1.3. Case: *Prosecutor against Milos Plesković*

On September 30, 2023, Judge Valon Kurtaj of the pre-trial procedure at the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština issued a decision ordering the detention of suspect Miloš Plesković for one (1) month, namely until October 19, 2023. The order stemmed from well-founded suspicions that, in joint perpetration with other members of Serbian forces, he committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population* during 1998.

The pre-trial judge made this detention decision on following a hearing in response to the Office of the SPRK's request on September 29, 2023, for such a measure.

Until the end of 2023, the defendant's detention has been extended every two months.

Course of the Pre-Trial Procedure

On September 25, 2023, the Kosovo Police filed a criminal complaint with the SPRK against Miloš Plesković on suspicion of committing the criminal offense of war crimes against the civilian population in the city of Prizren.

The suspect Miloš Plesković, a Serbian national and citizen of both Kosovo and Serbia, was arrested by the Kosovo Police on September 29, 2023.

Decision on the Opening of Investigations

On September 29, 2023, Special Prosecutor Ilir Morina of the SPRK issued the ruling to commence the investigation phase (PPS.nr.77/2023) against the defen-

dant Miloš Pleskovič. The ruling was based on reasonable suspicion that on September 1, 1998, in the vicinity of the “Hoqa Mahalla” neighborhood in Prizren, during the war, mobilized and armed, the defendant, in collaboration with other members of the Serbian forces, committed war crimes against the civilian population of Albanian nationality, where the defendant and other Serbian forces members killed three Albanian civilians.

As of the end of 2023, investigations against Miloš Pleskovič are ongoing.

1.4. Case: Prosecutor against Shaqir Lutvija

On October 15, 2023, Judge Lutfi Shala of the pre-trial procedure at the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština issued a decision ordering the detention of suspect Shaqir Lutvija for one (1) month, namely until October 29, 2023. The order was based on reasonable suspicions that, in joint perpetration with other members of Serbian forces, he committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population* in September of 1998.

The pre-trial judge made the detention decision following a hearing in response to the Office of the SPRK’s motion on October 15, 2023, for such a measure.

By the end of 2023, the defendant’s detention had been extended every two months.

Course of the Pre-Trial Procedure

The suspect Shaqir Lutvija, of Gorani nationality, a citizen of Kosovo and Serbia, was arrested by the Kosovo Police on October 14, 2023, under suspicion of participating in the commission of the war crime against the civilian population.

Decision on the Opening of Investigations

On October 14, 2023, the special prosecutor of the Republic of Kosovo, Ilir Morina, issued the ruling to commence the investigation phase (PPS.nr.63/2023) against the defendant Shaqir Lutvija on the reasonable suspicion that during the period of the 1998 – 1999 war in Rahovec/Orahovac and Prizren, in co-perpetration with other members of the Serbian forces, he committed war crimes against the Albanian civilian population. The crime was committed in a manner that during the month of July 1998, in the town of Rahovec/Orahovac, he participated in the forced dislocation, beatings, mistreatment, burning of houses, violence, and killing of several residents. The individuals, who were arrested in Rahovec/Orahovac, were later

transferred to the police station in Prizren, where the beatings and mistreatment continued, escalating to torture with electricity on hands and on genital organs, resulting in the death of one person and severe injuries to others.

As of the end of 2023, investigations against Shaqir Lutvija are ongoing.

2.1. Case: *Prosecutor against Muhamet Alidemaj*

Before the trial panel^[3] of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, chaired by judge Vesel Ismaili, the main trial in the case Prosecutor against Muhamet Alidemaj continued with the examination of witnesses proposed by the prosecution.

Course of Criminal Procedure

On March 30, 2021, in the town of Skënderaj/Srbica, the Kosovo Police apprehended the suspect Muhamet Alidemaj, who had entered Kosovo the day before, based on information from a witness alleging that during the period of 1998-1999, the suspect was a member of the Serbian forces and participated in the massacre of Izbicë/Izbica in the municipality of Skënderaj/Srbica, which occurred on March 28, 1999.

The SPRK, on March 30, 2021, received the criminal charges from the Kosovo Police and other evidence gathered up to that stage. After analyzing these documents, the prosecutor deemed it reasonable to conduct investigations against the defendant to gather evidence and other necessary data to substantiate the allegations and the factual situation as stated in the criminal charges.

Decision on the Opening of Investigations

The Office of the SPRK (State Prosecutor, Ilir Morina), with the decision dated March 31, 2021, initiated an investigation against the suspect Muhamet Alidemaj due to the reasonable suspicion that during the period of 1998-1999, in the territory of the municipality of Skenderaj/Srbica, individually and/or together with unidentified members of the Serbian police and military forces, on March 28, 1999, a group consisting of over 50 members of the Serbian military and police forces, including the defendant, entered the village of Izbicë/Izbica. Initially, they bombarded the village, destroying the houses and property of civilians, and, in this manner, they forced the civilians to leave their houses. They then gathered the civilians in one place, separating the men from the women and children, and forcibly forced

[3] Members of the trial panel, Judges Suzana Çerkini and Violeta Namani-Hajra.

the women and children to leave, sending them towards Klinë/Klina, while they gathered over 140 men in a place called “Kodra e Zallit” and killed them.

Decision ordering Pre-trial Detention:

The judge of the preliminary procedure, after the hearing session and analysis of case documents, with the decision dated April 1, 2021, found that the prosecution’s motion for pre-trial detention was justified. According to the judge, there is a grounded suspicion that the accused committed the criminal offences attributed to him based on the ruling to initiate the investigation. Regarding his involvement in the massacre of Izbicë/Izbica, two witnesses testified that they saw the suspect at the scene. It is a fact that the defendant left Kosovo since 1999 and has never returned, and he does not have a residential address. The Civil Registry Agency has no official information about this person. Taking into account the fact that Serbia has not shown willingness to cooperate in matters of this nature, the court evaluates that there is a real possibility that the accused, if released, would obstruct the normal course of this criminal procedure by fleeing Kosovo and being unreachable by law enforcement authorities.

Therefore, in the opinion of the Court, the imposition of pre-trial detention against the defendant at this stage of the criminal procedure is deemed both reasonable and necessary for the successful and effective implementation of this criminal procedure.

From the moment of arrest until the end of the reporting year, the defendant remained in pre-trial detention.

Indictment

State Prosecutor, Ilir Morina, on March 29, 2022, filed the indictment (PPS. nr.42/2021) against Muhamet Alidemaj to the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština. The indictment was based on the suspicion that the defendant committed *the war crime against the civilian population*.

The suspect is accused that during the period between March 24 and June 11, 1999, during the armed conflict in Kosovo, as a member of Serbian police and military forces, seriously violated the rules of international law against the civilian population and their property, in the following manner:

– On March 28, 1999, in the village of Izbicë/Izbica in the Municipality of Skënderaj/Srbica, the defendant is suspected of, in joint perpetration with other mem-

bers of Serbian military and police forces, participating and contributing to the killing of 130 Albanian civilians, who were initially separated from their women and children.

– On March 28, 1999, the defendant, along with other members of Serbian police and military forces, participated in inhumane treatment, violations of physical integrity, health impairment, looting, and destruction of the civilian property of the village of Izbicë/Izbica and surrounding villages, initially forcing Albanian civilians to leave their homes by threatening them with weapons and gathering them in a field in the middle of the village.

– In the same location where the Albanian civilians were executed, two (2) months later, the defendant, along with other members of Serbian police and military forces, returned to the village to remove the corpses using an excavator, with the intention of placing them in an unknown direction. After the war, most of these bodies were found in mass graves in Batajnica, Serbia, in the village of Suhodoll/Suvi Do in Mitrovicë/Mitrovica, and in the village of Novolan/Nevoljane in Vushtrri/Vučitrn.

The Prosecutor, in its indictment, has proposed that 19 witnesses be heard in the main hearing and that 103 statements of witnesses given to the police and prosecutor be admitted as evidence, along with other material evidence.

Main trial

After the confirmation of the indictment on December 28, 2022, the main trial began with the opening statements of the parties in the proceedings.

Throughout the year 2023, twelve (12) main trial sessions were held, during which sixteen (16) witnesses proposed by the state prosecutor were heard.

Findings of the HLCK:

On November 27, 2023, at the 317th meeting of the Kosovo Judicial Council (KJC), Judge Suzana Çerkini was appointed supervisory judge at the Basic Court in Prishtina/Priština - Branch in Fushë Kosovë/Kosovo Polje, officially assuming office on January 1, 2024.

During the session, on November 30, 2023, the presiding trial judge informed the parties that the next session would be scheduled once the replacement for Judge Suzana Çerkini, who was appointed as a supervisory judge in Fushë Kosovë/Kosovo Polje, is in place.

Replacing a member of the trial panel in the midst of the main hearing in a case of considerable volume regarding war crimes is not preferable, as any new judge stepping into the position would not have had the opportunity to familiarize themselves with the case files, nor would they have had the chance to examine witnesses heard up to that point.

2.2. Case: Prosecutor against Duško Arsić

Before the panel^[4] of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, chaired by Judge Vesel Ismaili, the main hearing in the case *Prosecutor against Duško Arsić* continued throughout the year 2023.

The defendant Arsić, as per the indictment of the SPRK^[5] of November 2, 2022, is charged with the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, occurring during the period of January - June 1999 in the vicinity of Prishtinë/Priština.

Course of Criminal Procedure

The suspect Duško Arsić, on December 8, 2021, around 23:00, while returning from Kosovo to Serbia, was arrested by the Kosovo Police at the Jarinje border crossing, under suspicion of committing the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

The Special Prosecution of the Republic of Kosovo (SPRK), on November 25, 2021, received the criminal complaint from the Kosovo Police - War Crimes Investigation Unit (WCIU) and other evidence collected up to that stage. After analyzing these documents, the prosecutor deemed it reasonable to conduct investigations against the defendant to gather evidence and other necessary data to substantiate the allegations and the factual situation as stated in the criminal complaint.

Decision on the Opening of Investigations

The Office of the Special Prosecutor initiated investigations against the suspect Duško Arsić with the decision of December 9, 2021, due to the existence of reasonable suspicion: that the accused, in co-perpetration with other members of the Serbian Police, led regular police forces and Serbian paramilitaries during the war period in Kosovo, precisely in the village of Butovc/Butovac, Municipality of Prishtinë/

[4] Members of the panel, Judges Suzana Çerkini and Violeta Namani Hajra.

[5] The indictment was brought by the Special Prosecutor, Atdhe Dema.

Priština from January to June 1999, in a manner where he initially participated in the forcible expulsion and displacement of citizens of Prishtinë/Priština and its surroundings. Subsequently, they began looting houses, and after looting, set fire to the same with the aim of damaging the property of Albanian citizens. Additionally, the defendant participated in the mistreatment of defenseless Albanian civilians, during which some of them were injured and killed solely because they were Albanian.

There is also reasonable suspicion that the accused Arsić, on April 20, 1999, in the village of Butovc/Butovac, Municipality of Prishtinë/Priština, at the location known as the “Varrezat e Maqedoncve”, initially stopped A.K., then a minor of fifteen (15) years of age, in a manner that after the victim was stopped, the accused Arsić with other Serbian paramilitaries proceeded to beat, torture, and mistreat him to such an extent that even today he suffers from the consequences caused by these actions.

Decision ordering Pre-trial Detention:

On December 9 2021, the Office of the Special Prosecutor filed a motion to the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština for the imposition of pre-trial detention for the suspect, as a measure to ensure his presence in court, due to the existence of a reasonable suspicion that he committed the criminal offense described above, as well as due to the risk of flight if the suspect were to be at liberty. Furthermore, considering that the suspect resides in Serbia and, based on the fact that the Republic of Serbia does not cooperate with the Republic of Kosovo regarding war crimes, it follows that if the defendant were to go to Serbia, the judicial authorities of Kosovo would be unable to secure his presence.

Acting upon the motion of the Office of the Special Prosecutor, the pre-trial judge, Mentor Bajraktari, on December 9, 2021, held a hearing with the defendant regarding the imposition of pre-trial detention.

The pre-trial judge, after the hearing, rendered a decision upholding the prosecution’s motion for the imposition of pre-trial detention. The suspect was remanded into pre-trial detention for a period of one (1) month, starting from the moment of arrest until the end of the reporting year.

Indictment

The Office of the Special Prosecutor (State Prosecutor, Atdhe Dema) has brought an indictment^[6] against Duško Arsić for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

[6] The indictment (PPS.nr.118/2021) was filed on November 2, 2022.

Arsić is charged with two (2) counts in the indictment:

1) He is accused of, in collaboration with members of the Serbian police and paramilitary groups, during the war period in Kosovo, specifically from January to June 1999, participating in the expulsion, looting, destruction of property, mistreatment, injury, and killing of Albanian civilians in Prishtinë/Priština and its surroundings.

2) He is accused, in collaboration with other members of the Serbian police, of physically and psychologically abusing the victim A.K. (at the time, 15 years old), by hitting him with the butt of an automatic rifle in the back. At the moment of A.K.'s mistreatment, one of the members of the Serbian police fired a firearm towards Brahim Shala, from the village of Trudë/Trudna.

The Prosecutor, in the indictment, has proposed the hearing of eleven (11) witnesses before the trial panel.

Main trial

After the confirmation of the indictment at the second instance, the main trial commenced on March 30, 2023, during which the parties in the procedure presented their opening statements.

During the main trial, the victim/witness A.K. was heard and narrated the abuses he endured during the war, specifically regarding the incident that occurred on April 20, 1999 in the village of Butovc/Butovac in the Municipality of Prishtinë/Priština. According to him, these abuses were caused by the defendant Arsić and other members of the Serbian forces.

In addition to the victim A.K., witnesses proposed by the prosecution and three (3) witnesses proposed by the defense were heard in this main trial.

The witnesses proposed by the prosecution confirmed that the victim A.K. had been beaten during the war by members of the Serbian forces.

On the other hand, witnesses proposed by the defense offered alibis, stating that the accused Arsić was in the Municipality of Prishtinë/Priština during the war and was not seen in uniform or engaged with the Serbian forces.

Furthermore, the accused Duško Arsić, during the main trial session on Decem-

ber 19, 2023, testified that during the war, he worked as a geodetic surveyor in the Municipality of Prishtinë/Priština, and was not part of the Serbian forces, neither military nor police. He denied involvement in the incident of April 20, 1999, when the mistreatment of the victim A.K. occurred, arguing that the accusations against him stemmed from a property dispute.

On January 25, 2024, the court scheduled the next session, where the closing arguments of the parties in the procedure will be presented.

2.3. Case: Prosecutor against Časlav Jolić

Before the panel^[7] of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, chaired by Judge Musa Konxheli, the main hearing in the case *Prosecutor against Časlav Jolić* continued throughout the year 2023.

During this year, the procedure progressed with the hearing of witnesses proposed by the state prosecutor.

Course of Criminal Procedure

On June 2, 2022, around 11:30 a.m., in the town of Istog/Istok, the Kosovo Police apprehended the suspect Časlav Jolić, of Serbian nationality, who was at the Civil Registration Center at the time of apprehension, under suspicion of participating in the beating of Zef Malsija during March and May 1998.

The Special Prosecution of the Republic of Kosovo (SPRK), on June 2, 2022, received the criminal complaint from the Kosovo Police - War Crimes Investigation Directorate (WCID) and other evidence collected up to that stage. After analyzing these documents, the prosecutor deemed it reasonable to conduct investigations against the defendant to gather evidence and other necessary data to substantiate the allegations and the factual situation as stated in the criminal complaint.

Decision on the Opening of Investigations

The Office of the SPRK (state prosecutor, Ilir Morina), with the decision dated June 3, 2022, initiated investigations against the suspect Časlav Jolić due to the existence of suspicion that during March and May 1998, in the village of Gjurakovc/Đurakovac, Municipality of Istog/Istok, in co-perpetration with other members of the Serbian police, they beat the victim Zef Malsija, initially in March 1998 in

[7] Members of the panel: Judges Valbona Musliu Selimaj and Mentor Bajraktari.

the police station corridor and later in May 1999 in the “Bllagaq” neighborhood, also in the village of Gjurakovc/Đurakovac.

Decision ordering Pre-trial Detention

The judge of the preliminary procedure, Valon Kurtaj, after the hearing session and analysis of case documents, with the decision dated June 3, 2022, found that the prosecution’s motion for pre-trial detention was justified. According to the judge, there is a grounded suspicion that the accused committed the criminal offences, which are attributed to him based on the decision to initiate investigations. Moreover, considering the fact that the accused is also a citizen of Serbia and resides outside Kosovo, there is a real risk that he may evade criminal prosecution.

Therefore, in the opinion of the Court, the imposition of pre-trial detention against the defendant at this stage of the criminal procedure is deemed both reasonable and necessary for the successful and effective implementation of this criminal procedure.

From the moment of arrest until the end of the reporting year, the defendant remained in pre-trial detention.

Indictment

State Prosecutor Ilir Morina, on November 18, 2022, filed the indictment (PPS. nr.42/2022) against Časlav Jolić to the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština. The indictment was based on the suspicion that the defendant committed *the war crime against the civilian population*.

The defendant is accused , during the period from January 1998 to June 21, 1999, in the territory of the Municipality of Istog/Istok, in co-perpetration with other persons, of violating the rules of international law, applying measures of torture and inflicting severe suffering or violated bodily integrity or health against the civilian population, in the following manner:

In May 1998, in the “Bllagaq” neighborhood of the village of Gjurakovac/Đurakovac, after a helicopter of the Serbian police and military forces was shot down, the victim Zef Malsija was escorting two international journalists to the scene, along with an Albanian interpreter. Along the way to the scene, they encountered five individuals dressed in Serbian police uniforms coming out of the R.P. house, including the defendant Časlav Jolić. These police officers began beating the victim Zef Malsija with fists and kicks for a period of 20 minutes until he lost consciousness. Subsequently, the journalists, seeing him bleeding, removed him

from the scene and took him back to his house. The reason for the beating was that the victim Zef Malsija had brought two international journalists to the scene.

Around March 15, 1998, the victim Naim Ferati, while having coffee at the “Shija” restaurant in Gjurakovc/Đurakovac with four other friends, was approached by five Serbian police officers who captured him and dragged him out of the bar to assault him physically, hitting him in various parts of the body, where among them was a police officer named R.P., and later sent him to the police station in Gjurakovc/Đurakovac and released him the same day. Another victim of this incident was Nexhmedin Curri, who was also beaten by the same group of police officers that day.

Around March 15, 1998, the victim Nexhmedin Curri, while heading from the village of Gjurakovc/Đurakovac towards the village of Vrellë/Vrelo in the Municipality of Istog/Istok, was pulled over at the police checkpoint in the village of Gjurakovc/Đurakovac. At this point, two Serbian police officers entered his vehicle and asked him to drive them first to the house of the person “Mala” and then to the shop where “Slavisha” had worked. Upon arriving at the shop, a person with the pseudonym “Jolic” dragged the victim Nexhmedin Curri out of the car, hitting him with the butt of a weapon, and then pulled him away, sending him to a nearby bar where the beating continued until other police officers intervened and took the victim out of the bar. He then took his car and left the village of Gjurakovc/Đurakovac. During his departure, he witnessed the Serbian police officers beating the victim Naim Ferati.

The Prosecutor’s Office, in the indictment, proposed that 17 witnesses be heard and other material evidence be administered during the main trial.

Main trial

After the confirmation of the indictment on April 28, 2023, the main trial began with the opening statements of the parties involved in the proceedings.

Throughout the year 2023, seven (7) main trial sessions were held, during which eight (8) witnesses proposed by the state prosecutor were heard.

2.4. Case: Prosecutor against Dejan Račić (in absentia)

Before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, on May 2, 2023, the special prosecutor of SPRK, Drita Hajdari, filed an indictment for

trial in absentia against the defendant Dejan Račić for the criminal offense of *war crimes against civilian population*, currently, according to the Criminal Code of the Republic of Kosovo, punishable as a *crime against humanity*.

Course of Criminal Procedure

The War Crimes Investigation Unit (WCIU) of the Kosovo Police (KP), on June 18, 2018, filed a criminal complaint against the defendant Dejan Račić for war crimes.

After reviewing the criminal complaint and attached evidence, SPRK, on July 17, 2018, issued a ruling to commence investigations.

On July 26, 2018, SPRK was informed by the Kosovo Police that the suspect Račić does not reside at his address in Kosovo and that he resides in Serbia.

On July 27, 2018, SPRK requested the issuance of an arrest warrant for the defendant from the Basic Court of Prishtinës/Priština.

On August 23, 2018, the pre-trial judge of the Basic Court of Prishtinës/Priština issued an arrest warrant against the defendant.

On August 30, 2018, SPRK again requested from KP that the arrest warrant be personally served to the defendant Račić, but the police informed SPRK that the defendant's house, located in Kosovo, has been destroyed and is uninhabitable, and that he no longer resides there.

On October 16, 2018, SPRK filed a request for internationally wanted notice, and on October 23, 2018, the pre-trial judge issued the international extradition order and transmitted it to the Ministry of Justice.

On December 4, 2018, SPRK suspended the investigation against Račić, as all investigative actions had been taken, and despite all efforts, his presence could not be ensured.

Based on the international wanted notice, Dejan Račić was arrested in Hungary on March 10, 2020.

Upon completion of extradition procedures, the Ministry of Justice of the Republic of Kosovo was informed by the Hungarian authorities that they have decided

to extradite the defendant to Serbia, as Serbia has also filed an extradition request for the same criminal offense.

Following the enactment of Law 06/L-091 and Law 08/002 amending the CP-CRK, which also provides for trial in absentia, on May 17, 2022, SPRK decided to reopen the investigation against the defendant Dejan Račić.

On May 19, 2022, SPRK, through the Ministry of Justice of the Republic of Kosovo, sent a request to the authorities of Serbia to serve the summons to the defendant to appear before SPRK for interview.

On August 15, 2022, SPRK received a response from the authorities of Serbia stating that Serbia had served the summons to the defendant, attaching the signed acknowledgment letter from the defendant.

Despite receiving the summons, the defendant did not appear before SPRK for an interview.

On September 20, 2022, SPRK requested the issuance of a Wanted Diffusion Notice for the defendant through various channels of communication, including the Official Gazette of the Republic of Kosovo.

On September 30, 2022, the pre-trial judge of the Special Department of the Basic Court in Pristina issued the Wanted Diffusion Notice for a period of six months.

Indictment

The Office of SPRK, special prosecutor Drita Hajdari, on May 2, 2023, has filed an indictment against Dejan Račić for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

The defendant Račić is accused of violating the rules of international humanitarian law as a member of the Serbian reserve military forces during the Kosovo War. It is alleged that on June 2, 1999, amidst a widespread and systematic attack by Serbian military, police, and paramilitary forces against the Albanian civilian population throughout Kosovo, he committed rape against a woman of Albanian nationality.

The prosecution has proposed that a non-public trial in absentia be held against the defendant Dejan Račić at the Special Department of the Basic Court in Pristi-

na. During the main hearing, the victim and five (5) other witnesses are intended to testify.

Publication of Summons and Indictment:

Presiding Judge Vesel Ismaili, from the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, published the summons and indictment for the defendant, Dejan Račić, of Serbian nationality, on December 11, 2023. Along with other personal information, the judge requested Račić's appearance at the initial hearing scheduled for February 20, 2024.

2.5. Case: Prosecutor against Čedomir Aksić (in absentia)

Before the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, on November 20, 2023, the initial hearing was held in the case of the *Prosecutor against Čedomir Aksić*, suspected of the criminal offense of *war crimes against civilian population*.

Course of Criminal Procedure

On February 7, 2006, the District Prosecutor's Office in Prishtinë/Priština received a criminal complaint against the defendant Čedomir Aksić from the injured parties R.J, S.J, R.J, and H.J. The complaint was for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

After reviewing the criminal complaint and the attached evidence, the state prosecutor issued a decision on October 15, 2019, to initiate investigations. This was due to reasonable suspicion that the suspect Čedomir Aksić had committed the criminal offences of war crimes against the civilian population, crimes against humanity, and organizing groups for the commission of genocide.

On October 22, 2020, the Kosovo Police informed the prosecutor's office that the suspect resides in Serbia.

On November 19, 2020, SPRK requested the issuance of an arrest warrant against the suspect Aksić from the Basic Court in Prishtinë/Priština.

The Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, on November 27, 2020, issued an arrest warrant for the suspect Čedomir Aksić.

Following the request from SPRK, on June 3, 2021, the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, through the Ministry of Justice, ordered the issuance of a central and international wanted notice for the suspect Čedomir Aksić.

On June 24, 2021, SPRK sent a summons for an interview to the suspect Aksić through the Ministry of Justice. However, on November 1, 2021, the Department for International Legal Cooperation of the Ministry of Justice of the Republic of Kosovo informed the prosecutor's office that the suspect's address was unknown.

Acting upon the order of the Basic Court in Prishtinë/Priština, the Kosovo Police made a public announcement in the media and in the Official Gazette for the search of the suspect Čedomir Aksić on December 2, 2022.

Indictment

The Office of SPRK, with special prosecutor Habibe Salihi, filed an indictment for trial in absentia against Čedomir Aksić on May 2, 2023. The charge is for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

Aksić is accused of causing serious suffering or violation of body integrity or health, and intimidation of the Albanian civilian population during the armed conflict in Kosovo from January to May 1999. He allegedly committed these crimes in joint perpetration with other individuals, dressed in police, paramilitary, and military uniforms.

In early April, at the location “Kodra e Gështenjave”, situated between Shtime/Štimlje and the villages of Mollopolc/Malopoljce, Reçak/Raçak, and Petrovë/Petrovo, Aksić is accused of participating in the expulsion, killing, and burning of the houses of R.J, S.J, R.J, and H.J on “Sylejman Vokshi” street in Shtime/Štimlje.

Specifically, on May 13 and 14, 1999, at the location known as “Lugu i Neshës”, in the village of Petrovë/Petrovo in Shtime/Štimlje, Aksić, in joint perpetration with other members of Serbian forces, is accused of causing serious suffering or violation of body integrity or health, intimidating the unprotected civilian population, committing murder, and ordering the displacement of the civilian population. While the deceased Halil Hysenaj was with his family on the mountain, Aksić allegedly pointed his weapon at Hysenaj, who was later found dead.

On January 15, 1999, in the village of Reçak/Raçak in the Municipality of Shtime/Štimlje, Aksić, in joint perpetration with other members of Serbian forces, is ac-

cused of causing serious suffering or violation of body integrity or health, intimidating the unprotected civilian population, committing murder, and ordering the displacement of the civilian population. He allegedly participated in the murder of Hajriz Brahimi, Haki Murati, Sabri Murati, Arif Murati, Ahmet Mustafa, Sadik Mujota, Skender Halili, and Hanumshahe Mujota.

The prosecution has proposed that a trial in absentia be held against the defendant Čedomir Aksić at the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština. During the main hearing, twelve (12) witnesses are intended to testify.

Publication of Summons and Indictment:

Presiding Judge Violeta Namani Hajra, from the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, published the summons and indictment for the defendant, Čedomir Aksić, of Serbian nationality, on September 20, 2023. Along with other personal information, the judge requested Aksić's appearance at the initial hearing scheduled for November 20, 2023.

The Initial Hearing

Before the presiding judge of the Special Department of the Basic Court in Prishtina, judge Violeta Namani Hajra, on November 20, 2023, the initial hearing was held in the case of the Prosecutor against Čedomir Aksić, suspected of the criminal offense of *war crimes against civilian population*.

Attorney Zarko Gajić has been appointed as the defense lawyer for the defendant Aksić, serving in the capacity of an ex-officio defense lawyer. Gajić will represent the accused in absentia during the main trial.

The prosecutor of the case informed the court about the actions taken by the prosecution to secure the defendant, which have been unsuccessful.

After this, the court decided to hold the preliminary hearing in absentia against the accused Čedomir Aksić. The preliminary hearing was open to the public.

After reading the enacting clause of the indictment, the presiding judge informed the defense attorney that he has the right, within the legal deadline, to file a motion for the dismissal of the indictment and to contest the evidence.

Findings of the HLCK:

The Law providing for trials in absentia entered into force for the first time in

July 2019 and has undergone two other amendments. The initial hearing against the defendant Čedomir Aksić is the first case to have begun to be processed in absentia before the local judiciary.

2.6. Case: Prosecutor against G.P. (In absentia)

Before the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, on May 19, 2023, the special prosecutor of SPRK, Drita Hajdari, filed an indictment for trial in absentia against the defendant G.P. for the criminal offense of *war crimes against civilian population*, currently, according to the Criminal Code of Kosovo, punishable as *crimes against humanity*.

The Prosecutor's Office, through a media release, has announced that the defendant G.P., as a member of the reserve police forces of Serbia, during the war in Kosovo, in joint perpetration with others, in violation of the rules of international humanitarian law, with the use of physical violence and other inhumane acts, committed rape against a male of Albanian nationality.

With this act, the accused has committed the criminal offense of *war crimes against civilian population* under Article 142, in conjunction with Article 22 of the Penal Code of SRFJ, currently prosecuted as *crimes against humanity* under Article 143, paragraph 1, subparagraph 1.7 of the Criminal Code of Kosovo.

Findings of the HLCK:

Until the end of 2023, the indictment against G.P. has not been published on the official website of the court, the prosecutor's office, or in the Official Gazette, as provided by the Criminal Procedure Code of Kosovo for trials in absentia. For this reason, HLCK, at this stage, cannot share more information about the case.

2.7. Case: Prosecutor against Milorad Đoković

The Appellate Panel of the Special Department of the Court of Appeals, on October 31, 2023, dismissed the defense appeals of the accused Milorad Đoković as unfounded. The first-instance decision, which dismissed the motion for dismissal of the indictment and any objections to the evidence presented against indictment PPS.nr.47/2022, was confirmed.

The first session of the main trial has been scheduled for January 9, 2024, before the panel^[8] of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, presided over by Judge Valon Kurtaj.

Course of the Pre-Trial Procedure

The suspect Milorad Đoković, a Serbian national from Montenegro, now a citizen of the Republic of Kosovo and Serbia, was arrested by the Kosovo Police in the city of Pejë/Peć on June 27, 2022, around 14:00, under suspicion of committing the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

The War Crimes Investigation Unit of the Kosovo Police on June 28, 2022, filed a criminal complaint in the SPRK against the suspect Milorad Đoković, R.V., A.Ç, and M.V, along with the evidence collected up to that stage.

Decision on the Opening of Investigations

After analyzing the criminal complaint and the casefile, the Special Prosecutor of the Special Prosecution Office of the Republic of Kosovo, Ilir Morina, on June 28, 2022, issued a ruling to commence investigations against Milorad Đoković, R.V., A.Ç., and M.V., due to reasonable suspicion that the suspects, in joint perpetration, as members of the Serbian police and military forces of the Federal Republic of Yugoslavia (FRY), on May 7, 1999, participated in the attack against the Albanian civilian population in the village of Ozrim/Ozdrim, killing 9 Albanian civilians and causing the disappearance of 5 other Albanian civilians, as well as arresting, imprisoning, and mistreating dozens of Albanian males, who were released after the end of the war in Kosovo through the mediation of the International Red Cross. On the same day, Serbian forces also expelled the remaining residents, mainly from the Shala, Gashi, and Krasniqi families, to Albania from the village of Ozrim/Ozdrim, where they subsequently looted and burned over 62 houses and other properties.

Decision ordering Pre-trial Detention:

The Office of the Special Prosecutor of the Republic of Kosovo (SPRK), on June 28, 2022, presented to the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština a motion for the imposition of pre-trial detention against the defendant Djokovic, due to the grounded suspicion that the accused committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, as well as the risk of flight if the accused were to remain at liberty.

[8] Members of the trial panel: Judges Valbona Musliu Selimaj and Arben Hoti.

Acting upon the motion of the SPRK, the pre-trial judge, on June 28, 2022, held a hearing session regarding the imposition of the security measure.

During the hearing session, the Special Prosecutor fully stood by the written motion for pre-trial detention, citing sufficient evidence indicating the defendant's incriminating actions.

Following the hearing session, the pre-trial judge issued a decision, upholding the prosecution's motion for the imposition of pre-trial detention. The suspect was ordered to be held in pre-trial detention for a period of one (1) month, until July 26, 2022, due to the grounded suspicion that the accused committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

Subsequently, the pre-trial detention of the accused was extended every two (2) months. Until the end of 2023, the same measure of pre-trial detention remained in effect against the accused.

Indictment

The Office of the Special Prosecutor of the Republic of Kosovo (SPRK), Special Prosecutor Ilir Morina, on June 23, 2023, has brought an indictment against Milorad Đoković, based on grounded suspicion that he committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

The accused Đoković is accused that, during the Kosovo war, on May 7, 1999, in joint perpetration with Serbian military and police forces, initially surrounding the village of Ozrim/Ozdrim in the Municipality of Pejë/Peć, attacked the civilian population with firearms, resulting in the deaths of eleven (11) Albanian civilians, five (5) of whom are still unaccounted for. During this offensive, the Serbian forces, including the accused, conducted raids, beatings, mistreatment, arrests, torture, looting, burning, and destruction of houses, as well as the expulsion of the civilian population of the village of Ozrim/Ozdrim.

The Prosecutor's Office has proposed the testimony of seventy-two (72) witnesses, thirty-six (36) of whom are also victims in this criminal case.

2.8. Case: Prosecutor against I.B. (In absentia)

Before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, on July 10, 2023, the special prosecutor of SPRK, Ilir Morina, filed the indictment for trial in absentia against the defendant I.B., of Roma nationality, from the Municipality of Klinë/Klina, for the criminal offense of *war crimes against civilian population*.

The Prosecutor's Office, through a media release, has announced that the defendant I.B., who was a member of the Serbian police forces during the war in Kosovo, is accused of, in joint perpetration with other members of Serbian forces, during the period from January 1998 until June 21, 1999, in the village of Zajm/Zajmovo, Municipality of Klinë/Klina, participating in the robbery of civilian population and burning of houses in this village and surrounding villages. Additionally, he is accused of being involved in the expulsion of Albanian residents from their homes.

With this act, the accused has committed the criminal offense of *war crimes against civilian population* under Article 142, in conjunction with Article 22 of the Penal Code of SFRJ, as the law in force at the time of the commission of the criminal offense.

Findings of the HLCK:

Until the end of 2023, the indictment against I.B. has not been published on the official website of the court, the prosecutor's office, or in the Official Gazette, as provided by the Criminal Procedure Code of Kosovo for trials in absentia. For this reason, HLCK, at this stage, cannot share more information about the case.

2.9. Case: Prosecutor against Slađan Trajković

On December 14, 2023, the Appellate Panel of the Special Department of the Court of Appeals dismissed as unfounded the appeals of Trajković's defense against the first-instance decision^[9]. This decision pertains to the rejection of the motion to dismiss the indictment (Case No. 205/09) and the objection to the evidence.

[9] The presiding judge of the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, Suzana Çerkini, on October 17, 2023, issued the initial decision rejecting as unfounded the defense's motion to dismiss the indictment and the objection to the evidence.

The first session of the main trial has been scheduled for January 25, 2024, before the trial panel^[10] of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, presided over by Judge Mentor Bajraktari^[11].

Course of the Pre-Trial Procedure

The suspect Slađan Trajković, of Serbian nationality, a citizen of Serbia and Kosovo, residing in Mitrovicë/Mitrovica, a former police officer at the police station in Mitrovicë/Mitrovica, was arrested by the Kosovo Police in the city of Mitrovicë/Mitrovica on December 15, 2022, around 6:00 PM.

Decision on the Opening of Investigations

On December 16, 2022, the Special Prosecutor of SPRK, Florije Salihu-Shamolli, issued a ruling to initiate investigations (Case No. 208/09) against the accused Slađan Trajković on the grounded suspicion based on the allegation that the defendant Trajković, in joint perpetration with other persons, members of Serbian police and military forces, participated in the military offensive in the village of Reznik/Resnik in the Municipality of Vushtrri/Vučitrn on April 6, 1999, as well as in the offensive in the town of Vushtrri/Vučitrn on May 2, 1999.

Decision ordering Pre-trial Detention:

On December 16, 2022, the Office of the Special Prosecution of the Republic of Kosovo (SPRK) submitted a motion to the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština. The motion sought the imposition of pre-trial detention as a security measure to ensure the defendant's presence in court. This was due to the grounded suspicion that the defendant, Slađan Trajković, committed the criminal offenses of *war crimes against the civilian population and the organization of groups for the commission of genocide, crimes against humanity, and war crimes*. The risk of flight if the suspect were to remain at liberty was also a factor in this request.

Acting upon the SPRK's motion, a hearing session regarding the imposition of the security measure was held by the pre-trial judge on December 17, 2022.

Following the hearing session, the pre-trial judge issued a decision on December 18, 2022, upholding the prosecution's motion for the imposition of pre-trial

[10] Members of the panel: Judges Valbona Musliu Selimaj and Arben Hoti.

[11] By the decision of the President of the Basic Court in Prishtina/Priština, dated January 12, 2024, this case, initially assigned to Judge Suzana Çerkini, has been reassigned to Judge Mentor Bajraktari as the presiding judge. Judge Çerkini was appointed as a supervisory judge in the branch of Fushë Kosovë/Kosovo Polje by the decision of the Kosovo Judicial Council (KJC).

detention. The suspect was subjected to pre-trial detention for a period of one month, effective until January 15, 2023. This decision was based on the suspicion that the suspect committed the criminal offenses *war crimes against the civilian population* and the *organization of groups for the commission of genocide, crimes against humanity, and war crimes*.

Subsequently, the pre-trial detention of the defendant was extended every two months. Until the end of 2023, the same measure of pre-trial detention remained in effect against the accused.

Indictment

The Office of SPRK, led by special prosecutor Florije Salihu-Shamolli, on July 12, 2023, filed an indictment against Slađan Trajković, based on suspicion that he committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

The defendant Trajkovic is accused that during the war in Kosovo, in the village of Reznik/Resnik of the Municipality of Vushtrri/Vučitrn and in the surrounding villages, individually and in collaboration with other persons as a participant of the police and military forces, he contributed to murders, raids, beatings, mistreatment, arrests, torture, inhumane treatment, arrests and deportation of thousands of Albanian civilians, in such a way that:

On April 6, 1999, in the village of Reznik/Resnik in the Municipality of Vushtrri/Vučitrn, the accused, in joint perpetration with other members of Serbian forces, participated in looting, burning of homes, and the killing of nine (9) Albanian civilians, as well as the rape of a woman.

On April 14, 1999, in the village of Bukosh/Bukoš in the Municipality of Vushtrri/Vučitrn, the defendant, in collaboration with other members of Serbian forces, participated in the killing of one (1) Albanian civilian.

On May 22, 1999, near the cemeteries of the town of Vushtrri/Vučitrn, the defendant, in joint perpetration with other members of Serbian forces, participated in the beating and mistreatment of Albanian civilians, subsequently separating males from other family members and sending them to the Smrekonicë/Smrekonica prison.

The Prosecution, in its indictment, has proposed the testimony of eighteen (18) witnesses, four (4) of whom are also victims in this criminal case.

2.10. Case: *Prosecutor against Zlatan Arsić*

Before the trial panel^[12] of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, presided over by Judge Valbona Musliu Selimaj, the main hearing in the case *Prosecutor against Zlatan Arsić* started at the end of 2023.

The defendant Arsić, as per the indictment of the SPRK^[13] of July 28, 2022, is charged with the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, occurring during the period of February - March 1999 in Kamenicë/Kamenica.

Course of Criminal Procedure

On March 1st, 2023, the Office of SPRK received a criminal complaint against the suspect Zlatan Arsić from the War Crimes Investigation Unit (WCIU) of the Kosovo Police.

The suspect Zlatan Arsić, of Serbian nationality, residing in the village of Hajnoc/Ajnovce in the Municipality of Kamenicë/Kamenica, a police officer of the Republic of Kosovo and a former member of the Serbian police force, was arrested by the Kosovo Police on March 7, 2023, in Kamenica, on suspicion of committing the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

Decision on the Opening of Investigations

The Office of SPRK, by decision dated March 7, 2023, has opened investigations against the suspect Zlatan Arsić due to reasonable suspicion that the defendant, as a member of the Serbian police force, in joint perpetration with other members of the Serbian police, in March 1999, prior to the NATO bombings, unlawfully arrested an Albanian civilian in the center of the town of Kamenicë/Kamenica, subsequently taking him to the police station, where the defendant and others subjected him to inhumane beatings and torture before his eventual release.

Furthermore, additional investigations have been launched against Arsić on suspicions that during the period from February to March 1999, he, in joint perpetration with other members of the Serbian police and paramilitary groups, participated in the expulsion, displacement, looting, and mistreatment of citizens of Kamenicë/Kamenica and its surrounding areas.

[12] Members of the panel: Judges Mentor Bajraktari dhe Musa Konxheli.

[13] The indictment was brought by the Special Prosecutor, Atdhe Dema.

Decision ordering Pre-trial Detention:

On March 8, 2023, the Office of SPRK submitted a motion to the Special Department of the Basic Court in Prishtina. The motion required the imposition of pre-trial detention for the suspect as a measure to ensure his presence in court. This was due to the existence of a grounded suspicion that the suspect committed the aforementioned criminal offense, than the risk of flight if the suspect were to remain at liberty, and the potential risk of influencing witnesses.

Acting upon the motion of the Office of the Special Prosecutor, the pre-trial judge, Valon Kurtaj, on March 8, 2023, held a hearing with the defendant regarding the imposition of pre-trial detention.

The pre-trial judge, after the hearing, rendered a decision upholding the prosecution's motion for the imposition of pre-trial detention. The suspect was remanded into pre-trial detention for a period of one (1) month, starting from the moment of arrest until the end of the reporting year.

Indictment

The Office of SPRK (State Prosecutor, Atdhe Dema) has brought an indictment^[14] against Zlatan Arsić for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

Arsić is charged with two (2) counts in the indictment:

1) He is accused that during the period of war in Kosovo, specifically in March 1999, prior to the bombings, around 12:00, at the police station in Kamenicë/Kamenica, in joint perpetration with other members of the Serbian police, detained the victim Besim Muhaxheri, subjected him to inhumane beatings and torture, and after an hour and a half, released him after inflicting serious bodily injuries.

2) He is accused that in joint perpetration with other members of the Serbian forces and paramilitary groups during the period of February to March 1999, he participated in the expulsion, displacement, looting, and mistreatment of citizens of Kamenicë/Kamenica and its surrounding areas.

The prosecution, in its indictment, has proposed that six (6) witnesses be heard.

[14] The indictment (PPS.nr.25/2023) was filed on July 28, 2023.

Main trial

Following the confirmation of the indictment at the second instance, the main trial began on November 24, 2023, with the parties presenting their opening statements.

Following the opening statements, the next session was scheduled for January 11, 2024, during which the testimony of the victim Besim Muhaxheri is planned to be heard. He will testify about the mistreatment he endured by Serbian police officers during the month of March 1999 within the police station in Kamenicë/Kamenica.

Findings of the HLCK:

Without making any assumptions about the case's outcome, the Humanitarian Law Center Kosovo (HLCK) commends the efficiency of the investigations. The prosecution was able to investigate the case and present an indictment within a relatively brief span of five (5) months. Swift and responsible investigations can strengthen public confidence in judicial institutions. Moreover, the speed of investigations can also reflect the authorities' dedication to law enforcement and their efficient management of such serious matters.

2.11. Case: *Prosecutor against I.R. and D.D. (In absentia)*

Before the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, on September 14, 2023, the special prosecutor of SPRK, Drita Hajdari, filed an indictment for trial in absentia against defendants I.R. and D.D. for the criminal offense of *war crime against civilian population*, currently prosecuted as *crime against humanity*.

The Prosecutor's Office, through a media release, has announced that the defendants I.R. and D.D., as members of the Serbian Ministry of Internal Affairs police forces, in violation of the rules of international humanitarian law, during a widespread and systematic attack by Serbian military, police, and paramilitary forces against the Albanian civilian population in the territory of the Municipality of Prishtina/Priština, knowing of such an attack, committed rape against a woman of Albanian nationality.

With this act, the accused has committed the criminal offense of *war crimes against civilian population* under Article 142, in conjunction with Article 22 of the Penal Code of SFRJ, as the law in force at the time of the commission of the criminal

offense, currently prosecuted as *crimes against humanity* under Article 143, paragraph 1, subparagraph 1.7 of the Criminal Code of Kosovo.

Findings of the HLCK:

Until the end of 2023, the indictment against I.R. and D.D. has not been published on the official website of the court, the prosecutor's office, or in the Official Gazette, as provided by the Criminal Procedure Code of Kosovo for trials in absentia. For this reason, HLCK, at this stage, cannot share more information about the case.

2.12. Case: Prosecutor against Slaviša Filić (In absentia)

Before the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, on September 15, 2023, the special prosecutor of SPRK, Atdhe Dema, filed the indictment for trial in absentia against the defendant Slaviša Filić for the criminal offense of *war crimes against civilian population*.

The Prosecutor's Office, through a media release, has announced that the defendant Slaviša Filić, who was a member of the state security of Serbia, on April 10, 1998, along with two other officers stopped a car at the Sllatina/Slatina crossroads near the Prishtinë/Priština airport. The car was carrying H.SH., with two other individuals (H.S., and SH.H.). After verifying their identities, the officers took H.SH., the victim, into their vehicle, which was driven by Slaviša Filić. They transported him to the state security building in Prishtinë/Priština. Upon arrival, H.SH. was reportedly subjected to physical abuse and torture. Since that day, there has been no information about his whereabouts or condition.

With this act, the accused has committed the criminal offense of *war crimes against civilian population* under Article 142, in conjunction with Article 22 of the Penal Code of SFRJ, as the law in force at the time of the commission of the criminal offense.

Findings of the HLCK:

Until the end of 2023, the indictment against Slaviša Filić has not been published on the official website of the court, the prosecutor's office, or in the Official Gazette, as provided by the Criminal Procedure Code of Kosovo for trials in absentia. For this reason, HLCK, at this stage, cannot share more information about the case.

2.13. Case: *Prosecutor against Ekrem Bajrović*

Before the trial panel^[15] of the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština, presided over by Judge Mentor Bajraktari, the main trial in the case of the *Prosecutor against Ekrem Bajrović* commenced on December 20, 2023.

Bajrović, the defendant, as per the indictment of SPRK dated September 15, 2023, is accused of the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, alleged to have occurred on May 7 and 8, 1999, in the village of Staradran/Starodvorane in the Municipality of Istog/Istok.

Course of the Pre-Trial Procedure

The suspect Ekrem Bajrović, of Bosnian nationality and a citizen of Montenegro, was arrested by the Kosovo Police on October 19, 2022, around 16:15 in the city of Pejë/Peć, on suspicion of committing the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

The War Crimes Investigation Unit of the Kosovo Police on October 19, 2022, filed a criminal complaint with the SPRK against the suspect Ekrem Bajrović, along with the evidence gathered up to that stage.

Decision on the Opening of Investigations

After analyzing the criminal complaint and the case documents, the Special Prosecutor of the SPRK, Ilir Morina, issued a decision on October 20, 2022, to commence investigations against the accused Ekrem Bajrović. This decision was based on the grounded suspicion that Bajrović, in joint perpetration with other individuals, in his capacity as a police officer at the Police Station in Gjurakovc/Đurakovac, on May 8, 1999, in the village of Staradran/Starodvorane in the Municipality of Istog/Istok, participated in an attack against the Albanian civilian population, which was moving in a convoy from the town of Istog/Istok towards the town of Klina. When the convoy of civilians reached the village of Staradran/Starodvorane, it was halted by Serbian police and military forces of FRJ, among whom was the suspect Bajrović in his capacity as a police officer. The Albanian civilians were initially looted, and then the men were separated from the women. Subsequently, 18 Albanian civilians, who had not taken part in the armed conflict, were killed. According to the testimony of witnesses, the defendant Bajrović was seen armed and in uniform at the site of the massacre.

[15] Members of the panel: Judges Arben Hoti and Kujtim Krasniqi.

Decision ordering Pre-trial Detention:

The Office of SPRK, on October 20, 2022, submitted a motion to the Special Department of the Basic Court in Prishtina/Priština for the imposition of pre-trial detention as a measure to secure the presence of the accused in court. This motion was based on the grounded suspicion that the accused committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, as well as the risk of flight if the suspect were to remain at liberty.

Acting upon the SPRK's motion, a hearing session regarding the imposition of the security measure was held by the pre-trial judge on October 21, 2022.

During the hearing session, the Special Prosecutor fully stood by the written motion for pre-trial detention, for the reason that there is sufficient evidence showing the incriminating actions of the defendant.

The defendant, during this session, stated that on the critical day he was on duty and recalls the incident involving the convoy of Albanian civilians. He did not deny his presence, but denied involvement in the killing of Albanian civilians, emphasizing that he helped some Albanian civilians pass through, whom he knew. He stated that after some time, he left the scene by car and was unaware of what happened afterward.

The defense counsel for the defendant, attorney Miloš Delević, considered the reasons provided by the prosecution for pre-trial detention to be unfounded. He added that the accused has regularly visited Kosovo since 2001 and has some property disputes pending at the Basic Court in Pejë/Peć. The accused is a citizen of Kosovo and Montenegro and has no reason to flee, as Montenegro also collaborates with Kosovo. In the past, Montenegro has extradited suspected individuals to Kosovo, and the accused has no connections with the Republic of Serbia.

Following the hearing session, the pre-trial judge issued a decision, upholding the prosecution's motion for the imposition of pre-trial detention. The suspect was ordered to be held in pre-trial detention for a period of one (1) month, until November 19, 2022, due to the grounded suspicion that the accused committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

Until the end of 2023, the defendant's pre-trial detention is extended every two (2) months.

Indictment

The Office of SPRK, Special Prosecutor Ilir Morina, on September 15, 2023, has filed an indictment against Ekrem Bajrović, based on grounded suspicion that he committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

The defendant Bajrović is charged with participating in the arrest, kidnapping, and mistreatment of eighty-four (84) Albanian civilians on May 7, 1999, in the village of Staradran/Starodvorane. These individuals were later taken to the Police Station in Gjurakovc/Đurakovac, where they were subjected to inhumane torture, causing severe physical injuries and psychological violence.

Additionally, on May 8, 1999, in the village of Staradran/Starodvorane, the defendant, in joint perpetration with Serbian forces, halted a convoy of civilian population heading towards Albania. They separated the males from the rest of the group, initially taking their money and valuables. Subsequently, they placed the males in the courtyard of Demë Zeqiri's house, lining them up with hands raised and facing the wall. They then physically attacked them, beating them with various tools, and later took to the house of Zymer Sadiku and executed at least sixteen (16) Albanian civilians: Dinë Grabovci, Hasan Elshani, Niman Elshani, Muharrem Elshani, Muhajedin Elshani, Shemsedin Elshani, Nexhmedin Elshani, Avdyl Elshani, Ismet Ahmetaj, Mustafë Dreshaj, Berat Dreshaj, Remzi Shala, Gani Isufi, Begim Mavraj, and Jeton Ahmetaj.

The prosecution has proposed that thirty-five (35) witnesses be heard in the main hearing as witnesses.

Main trial

After the confirmation of the indictment by the second instance, the main trial commenced on December 20, 2023, with the presentation of opening statements by the parties to the proceedings and the testimony of the first witness proposed by the Office of SPRK.

Throughout the year 2023, only one session of the main trial was held, during which one witness was heard. The next session is scheduled for January 26, 2024, where the proceedings will continue with the testimony of other witnesses proposed by the prosecution.

2.14. Case: Prosecutor against Milan Jovanović (in absentia)

Before the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, on October 2, 2023, the special prosecutor of SPRK, Drita Hajdari, filed an indictment for trial in absentia against the defendant Milan Jovanović for the criminal offense of *war crimes against civilian population*, currently punishable as *crimes against humanity* according to the Criminal Code of Kosovo.

Course of Criminal Procedure

The War Crimes Investigation Unit (WCIU) of the Kosovo Police (KP), on July 19, 2017, filed a criminal complaint against the defendant Milan Jovanović for war crimes.

After reviewing the criminal complaint and attached evidence, SPRK, on December 28, 2017, issued a ruling to commence investigations.

At the request of the SPRK, on February 8, 2018, the Basic Court in Ferizaj/Uroševac issued an arrest warrant.

On March 27, 2018, the SPRK was informed by the Kosovo Police that the arrest warrant could not be executed because the defendant no longer resides at his address in Ferizaj/Uroševac.

The Basic Court in Ferizaj/Uroševac, on March 29, 2018, after receiving the request for a local wanted notice, issued a national wanted notice against Milan Jovanović.

On May 31, 2018, the pre-trial judge issued an international wanted notice and transmitted it to the Ministry of Justice.

On June 6, 2018, the SPRK suspended the investigation due to the absence of the defendant.

With the entry into force of Law No. 06/L-091 on trials in absentia, dated May 30, 2019, the SPRK resumed the investigation against the defendant on May 17, 2022, as legal obstacles that led to the suspension of the investigation have been removed.

On May 19, 2022, the SPRK, through the Department for International Legal Cooperation of the Ministry of Justice of the Republic of Kosovo, sent a summons to

the authorities in Serbia for Milan Jovanović to appear before the SPRK for interview. The SPRK has not received any response.

The pre-trial judge of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština issued a Wanted Diffusion Notice on October 21, 2022, for the defendant, for a period of six (6) months.

Indictment

The Office of SPRK, special prosecutor Drita Hajdari, on October 2, 2023, has filed an indictment against Milan Jovanović for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, currently, according to the Criminal Code of Kosovo, punishable as *crimes against humanity*.

The defendant, Jovanović, is accused that being a member of Serbia's police forces, during a widespread and systematic attack by Serbian military, police, and paramilitary forces against the Albanian civilian population throughout Kosovo, he allegedly committed acts of violence and other inhumane actions. In joint perpetration with others, in January 1999, he is accused of raping a woman of Albanian nationality.

The prosecution has proposed in the indictment that a non-public trial in absentia be held against the defendant Milan Jovanović at the Special Department of the Basic Court in Pristina. During the main hearing, the victim and seven (7) other witnesses are intended to testify.

Publication of Summons and Indictment

Presiding Judge Vesel Ismaili, from the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, published the summons and indictment for the defendant, Milan Jovanović, of Serbian nationality, on December 11, 2023. Along with other personal information, the judge requested Jovanović's appearance at the initial hearing scheduled for February 21, 2024.

2.15. Case: *Prosecutor against Zoran Vukotić - Vukotić V*

The initial hearing in the case of the *Prosecutor against Zoran Vukotić (Vukotić V)* was held on November 17, 2023, before a trial panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, presided over by Judge Violeta Namani Hajra.

The defendant, Vukotić, as per the indictment^[16] of SPRK, now the fifth against him, dated October 4, 2023, is accused of the criminal offense of *war crimes against the civilian population* under Article 142, connected with Article 22 of the Penal Code of SFRJ, currently categorized as a *crime against humanity* under Article 143, paragraph 1, sub-paragraphs 1.6 and 1.7, connected with Article 31 of the Criminal Code of Republic of Kosovo.

Decision on the Opening of Investigations

The Office of SPRK, with the decision dated October 4, 2021, initiated investigations against the suspect Zoran Vukotić due to reasonable suspicion that the defendant Vukotić, as a member of the reserve police of the Ministry of Internal Affairs of Serbia, on May 4, 1999, during the war in Kosovo, in a village of the Municipality of Vushtrri/Vučitrn, participated in the sexual assault of a woman of Albanian nationality.

Indictment

The Office of SPRK, the state prosecutor, Drita Hajdari, has filed an indictment^[17] against Zoran Vukotić for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, which, according to the prosecution, is currently punishable as a *crime against humanity* under the Criminal Code of Republic of Kosovo.

The accused Vukotić is charged with, on May 4, 1999, in a village of the Municipality of Vushtrri/Vučitrn, together with three members of Serbian forces, sexually assaulting the victim B.1.

The prosecution has proposed that the victim B.1 and six (6) other witnesses be heard.

Due to the confidentiality of the case, HLCK cannot disclose further information from this indictment.

The prosecution has proposed that the main hearing in this case be closed to the public.

The Initial Hearing

The initial hearing in the case of the *Prosecutor against Zoran Vukotić (Vukotić V)* was held on November 17, 2023, before a trial panel of the Special Department

[16] The indictment was brought by the Special Prosecutor, Drita Hajdari.

[17] The indictment (PPS.nr.35/2020) was filed on October 4, 2023.

of the Basic Court in Prishtinë/Priština, presided over by Judge Violeta Namani-Hajra.

The accused pleaded not guilty after the reading of the indictment.

As of the end of 2023, the main trial has not commenced yet. Following the initial hearing session, the defense filed a motion for the dismissal of the indictment and challenged the evidence presented in the indictment.

Findings of the HLCK:

Regarding the defendant Zoran Vukotić, since his extradition from Montenegro to Kosovo in 2016 until the end of 2023, the prosecution has filed five (5) indictments for war crimes against the civilian population, which occurred in the Municipality of Vushtrri/Vučitrn. Three (3) indictments^[18] were filed by EULEX prosecutors and two by local prosecutors^[19].

So far, the defendant has been found guilty twice. He was sentenced to six (6) years and six (6) months of imprisonment for participating in the beating of Albanian civilians, who were held in the prison of Smrekonicë/Smrekovnica during the war. Additionally, he was sentenced to thirteen (13) years of imprisonment for the sexual assault of a woman of Albanian nationality.

2.16. Case: Prosecutor against Gavriilo Milosavlević

The initial hearing in the case of the *Prosecutor against Gavriilo Milosavlević* was held on December 7, 2023, before the trial panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, presided over by Judge Vesel Ismaili.

The defendant Milosavlević, according to the indictment of the SPRK dated November 29, 2023, is accused of the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

Course of the Pre-Trial Procedure

The suspect Gavriilo Milosavlević, of Serbian nationality and a citizen of Serbia, was arrested by the Kosovo Police on December 1, 2022, around 17:20 in the

[18] Two of these three indictments were filed in cooperation between EULEX prosecutors and local prosecutor Elez Blakaj.

[19] The Special Prosecutor in this case is Drita Hajdari.

city of Istog/Istok, on suspicion of committing the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

The War Crimes Investigation Unit of the Kosovo Police, on December 1, 2022, filed a criminal complaint with the SPRK against the suspect Gavriilo Milosavlević, along with the evidence gathered up to that stage.

Decision on the Opening of Investigations

After analyzing the criminal complaint and the case files, the SPRK prosecutor, Drita Hajdari, on December 2, 2022, issued a ruling to expand the investigations against the defendant Gavriilo Milosavlević due to reasonable suspicion that during the war in Kosovo, during the NATO bombings, the defendant, as a member of the territorial defense of the Yugoslav military, who worked as a guard in the Dubravë/Dubrava prison, during the month of May 1999, acted inhumanely, causing great suffering and physical injuries to the victim N.K., who was a prisoner in the Dubravë/Dubrava prison.

Also, in the hearing for the imposition of security measures, dated December 2, 2022, the prosecution, among other things, stated that today during the day, during the interview of a witness by the police, the same has incriminated the suspect as a direct participant in the Dubravë/Dubrava massacre dated May 25, 1999.

Decision ordering Pre-trial Detention:

The Office of SPRK, on December 2, 2022, filed a motion to the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština for the imposition of pre-trial detention as a measure to secure the presence of the accused in court. This motion was based on the grounded suspicion that the accused committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, as well as the risk of flight if the suspect were to remain at liberty.

Acting upon the SPRK's motion, a hearing session regarding the imposition of the security measure was held by the pre-trial judge on December 2, 2022.

During the hearing session, the Special Prosecutor fully stood by the written motion for pre-trial detention, citing sufficient evidence indicating the defendant's incriminating actions. From the statements, secured by the Kosovo Police and the prosecution, the defendant is suspected of having participated in the maltreatment and killing of prisoners in the Dubravë/Dubrava prison.

With regard to the prosecution's claims, the defense stated that the defendant worked in the Dubravë/Dubrava prison until the beginning of the war, but after the war started or after March 27, 1999, he was dressed in military outfit and during the time period for which he is accused, the defendant was not working in the Dubravë/Dubrava prison. Also, the defendant stated that after the end of the war, he often came to Kosovo for the purpose of examining property inheritance and was never stopped by the police.

Following the hearing session, the pre-trial judge issued a decision, upholding the prosecution's motion for the imposition of pre-trial detention. The suspect was ordered to be held in pre-trial detention for a period of one (1) month, until January 1, 2023, due to the grounded suspicion that the accused committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

Until the end of 2023, the defendant's pre-trial detention has been extended.

Indictment

The Office of SPRK (State Prosecutor, Ilir Morina) has brought an indictment^[20] against Gavriilo Milosavlević for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

The defendant Milosavlević is accused that on May 22, 1999, in the Dubravë/Dubrava prison, in co-perpetration with other prison guards, Serbian prisoners, special police, and military units, committed mass killings of Albanian prisoners. According to the indictment, the operation of mass killings ended on May 24, 1999, where 109 prisoners were killed and 108 were wounded.

Also, according to the indictment, during the war period 1998-1999, the defendant, in co-perpetration with Serbian forces, participated in the beatings, maltreatment, torture, and mistreatment of Albanian prisoners, who were placed in pavilions B and C.

The prosecution in the indictment has proposed that twenty-one (21) witnesses be heard during the main trial, among them are fourteen (14) victims.

The Initial Hearing

The initial hearing in the case of the *Prosecutor against Gavriilo Milosavlević* was held on December 7, 2023, before the trial panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, presided over by Judge Vesel Ismaili.

[20] The indictment (PPS.nr.91/2023) was filed on November 29, 2023.

The defendant, after reading the indictment, pleaded not guilty.

As of the end of 2023, the main trial has not commenced yet. Following the initial hearing session, the defense filed a motion for the dismissal of the indictment and challenged the evidence presented in the indictment.

2.17. Case: *Prosecutor against M.S. et al (in absentia)*

Before the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, on December 7, 2023, Special Prosecutor Drita Hajdari of SPRK filed an indictment for trial in absentia against fifty-three (53) individuals for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, currently prosecuted as *crimes against humanity*.

The Prosecutor's Office, through a media release, has announced that it has filed an indictment in absentia against fifty-three (53) individuals who participated in the massacre in Mejë/Meja and the villages of the Reka e Keqe region, Municipality of Gjakova/Đakovica.

The Prosecutor's Office informed that during the period from April 27 to April 29, 1999, a joint and well-organized operation involving the Yugoslav Army, the Ministry of Internal Affairs of Serbia, and members of paramilitary groups was conducted. During this operation, 370 Albanian civilians, who were not involved in combat at the time of the killings, were murdered.

In addition to the killings, the operation involved the expulsion of thousands of civilians from that region, the burning of their homes, and forced deportation to Albania. These expulsions were accompanied by mistreatment and confiscation of the deportees' personal documents.

Out of the fifty-three (53) accused, sixteen (16) held significant military and police positions in Serbia.

The defendants are accused of jointly committing the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, as stipulated in Article 142, in conjunction with Article 22 of the Criminal Code of the SFRY. These charges are currently prosecuted as *crimes against humanity* under Article 143, in conjunction with Article 31 of the Criminal Code of the Republic of Kosovo.

Findings of the HLCK:

Until the end of 2023, the indictment had not been published on the official website of the court, the prosecutor's office, or in the Official Gazette, as required by the Criminal Procedure Code of Kosovo for trials conducted in absentia. Consequently, the HLCK is unable to share more information about the case at this stage.

2.18. Case: Prosecutor against Dragiša Milenković

On December 26, 2023, the Office of SPRK (State Prosecutor Atdhe Dema) filed an indictment against Dragiša Milenković, for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, as well as the criminal offense of *Unauthorized Ownership, Control or Possession of Weapons*.

Course of the Pre-Trial Procedure

On June 14, 2023, SPRK received a criminal complaint from the War Crimes Investigation Directorate of the Kosovo Police against the suspect Dragiša Milenković, a Serbian national and citizen of the Republic of Kosovo, along with other individuals suspected of committing the criminal offense of *war crimes against the civilian population* in their capacity as former prison guards at the Prishtinë/Priština and Lipjan/Lipljan prisons.

On June 21, 2023, in Gračanica/Graçanicë, Dragiša Milenković, the suspect, was arrested by the Kosovo Police on suspicion of committing the criminal offense of war crimes against the civilian population.

Decision on the Opening of Investigations

On June 21, 2023, The Office of SPRK, initiated investigations against the suspect Dragiša Milenković and three other individuals with a decision dated June, 21, 2021. They are suspected of jointly perpetrating the mistreatment and beating of Albanian prisoners during the period from May 24, 1999, to June 10, 1999, at the prisons of Prishtinë/Priština and Lipjan/Lipljan, while acting in their official capacities.

On October 10, 2023, SPRK expanded the investigations against the suspect Dragiša Milenković, due to the suspicion that, based on evidence, on June 21, 2023, during the execution of a search warrant, a significant amount of weaponry was discovered at the defendant's residence by the police.

Decision ordering Pre-trial Detention

After the hearing on June 22, 2023, in response to SPRK's motion for ordering pre-trial detention, before pre-trial judge Valon Kurtaj of the Special Department of the Basic Court of Prishtinë/Priština, the court decided to order pre-trial detention of one (1) month against the defendant Milenković, effective until July 21, 2023.

The pre-trial detention measure against Milenković has been extended until the end of 2023.

Indictment

On December 26, 2023, the Office SPRK (State Prosecutor Atthe Dema) filed an indictment against Dragiša Milenković for the criminal offenses of *war crimes against the civilian population* and *Unauthorized Ownership, Control or Possession of Weapons*.

The indictment alleges that the defendant, in his capacity as a former guard of the Prishtinë/Priština and Lipjan/Lipljan prisons, during the war period in Kosovo 1998-1999, acted as an official person and, in co-perpetration with other prison officers, systematically mistreated Albanian prisoners. The mistreatment included inhumanely torturing them with various objects, as well as physically assaulting them with fists and kicks to the point of causing loss of consciousness, these actions resulting in physical injuries and infliction of psychological violence upon the victims.

According to the second count of the indictment, Milenković is accused that during the period from May 24, 1999, to June 10, 1999, in the Lipjan/Lipljan prison, in co-perpetration with other officers, after transferring the Albanian prisoners from the Dubravë/Dubrava prison to the Lipjan/Lipljan prison, initially forming a cordon at the entrance of the prison on both sides, where the prisoners were forced to pass through that cordon, they beat the prisoners with blunt objects, rubber batons, fists, kicks and, after this, systematically mistreated them by inhumanely torturing them.

In the indictment, the prosecution proposed that eighteen (18) witnesses should be heard during the main trial.

The initial hearing is scheduled for January 10, 2024.

3 THE APPELLATE PROCEEDINGS

3.1. Case: *Prosecutor against Remzi Shala*

The panel^[21] of the Special Department of the Court of Appeals, presided by Judge Kreshnik Radoniqi, in the criminal case against the accused Remzi Shala, charged with the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, after holding the panel session on December 5, 2023, decided on the appeals of the parties in the procedure against the first-instance judgment. They issued a judgment in which they rejected the appeals of the prosecution and the defense as unfounded, while the Court of Appeals confirmed the judgment of the Basic Court of Prizren (P. no. 26/20) dated June 27, 2023, by which judgment the accused was sentenced to nine (9) years and six (6) months of imprisonment, while the appeal of the representative of the injured party was dismissed as impermissible.

The course of criminal proceedings

The preliminary investigation procedure regarding the violent abduction of Haxhi Përteshi from his home in the village of Duhël/Dulje by armed and uniformed members of the KLA on June 26, 1998, as well as his subsequent unclear death few days later (his body was found on July 1, 1998 near the road in the center of the village), was initiated based on testimonies provided by his family members to UNMIK police investigators during 2002.

The investigation of this crime and the possible perpetrators has also been continued by EULEX investigators, since this rule of law mission took over jurisdiction in 2009 in Kosovo. With the decision of the EULEX international prosecutor dated April 24, 2014, investigations were opened against former members of the KLA, Remzi Shala and B.Q.^[22]

Haxhi Përteshi was forcibly abducted from his home, deprived of his liberty and life because of the alleged suspicion that he cooperated with the Serbian authorities.

[21] The panel members, Afërdita Bytyqi and Ferit Osmani.

[22] The investigative procedure against the suspect B.Q. was later discontinued due to lack of evidence.

After the reduction of EULEX's mandate in Kosovo in the summer of 2015, the case was transferred to the jurisdiction of the local prosecutors at the SPRK Office, who continued the investigations against Shala and B.Q. Investigations against the suspect B.Q., were soon discontinued due to absence of evidence.

Indictment

On October 19, 2016, the SPRK (led by Prosecutor Haki Gecaj) filed an indictment against the accused Remzi Shala for the criminal *offense of war crimes against the civilian population* committed in co-perpetration with unknown perpetrators during the armed conflict in Kosovo. The accused is charged with forcibly taking Haxhi Përteshi from his house on June 26, 1998, in the village of Duhël/Dulje, Suhareka/Suva Reka municipality. Përteshi's body was found a few days later, on July 1, 1998, near the regional road in the village of Duhël/Dulje, Suhareka/Suva Reka municipality.

The main trial

The indictment assessment procedure before the Basic Court in Prizren concluded with a decision, rejecting the request to dismiss the indictment dated March 6, 2017. The Court of Appeal, through a decision dated March 23, 2017, confirmed this decision of the Basic Court.

The main trial of the first instance commenced on May 12, 2017 with the reading of the indictment. In that regard, the accused Shala declared that he is not guilty. Opening speeches of parties in the procedure were also presented. Until the announcement of the judgment on July 2, 2019, the trial panel held sessions for thirty-seven (37)^[23] court days, during which thirty (30) witnesses proposed by the parties to the proceedings and *ex officio* by the trial panel were heard, [twenty-three (23) on the proposal of the prosecutor, four (4) on the proposal of the injured party, while three (3) *ex officio* by the court]. Physical evidence were also presented during the trial. The accused^[24] answered the defense's questions, but

[23] The hearings related to the indictment were not calculated in the days of trial.

[24] During the first trial of the first instance until the end of 2018 the accused was free. Even though he was duly notified, he did not respond to the court's summons for continuation of the main hearing, which was scheduled for January 9, 2019. Through the arrest warrant, he was deprived of liberty on May 24, 2019 in the morning hours. After rendering Court of Appeal judgment dated November 26, 2019, which decided on the appeal of the first instance judgment, he was serving a prison sentence. With the overturning of the lower courts judgments by the Supreme Court of Kosovo, through a judgment of March 20, 2020, as well as with the return of the case for review and retrial, on April 30 a one month detention was once again imposed on the accused, which was later extended. The accused was in detention on remand until the end of the reporting year.

refused to answer the questions of the prosecutor and the trial panel, invoking the right to remain silent. Following this, parties to the proceedings submitted their closing arguments.

First instance judgment

Through a judgment, announced on July 3, 2019, the accused was found guilty of committing the criminal *offense of war crime against the civilian population*^[25], for the reason that during the time of the armed conflict, as a member of the KLA, being in a uniform and armed, on June 26, 1998, around 23:00, in the village of Duhël/Dulje, Suhareka/Suva Reka municipality, the accused, in collaboration with five (5) or six (6) members of the KLA, deprived the civilian Haxhi Përteshi of his liberty under the suspicion that he was collaborating with the Serbian armed forces. Përteshi's dead body was found near the road in the center of the village a few days later.

With the judgment of the court of first instance, the accused was sentenced to fourteen (14) years of imprisonment, which includes the time spent in detention, which was extended until the time of finality of the judgment.

Appeals procedure

The accused and his/her defense counsel, a lawyer from Suhareka/Suva Reka named Natal Bullakaj, challenged the first instance judgment through the appeal on the grounds of essential violations of criminal procedure provisions, violation of criminal law, inaccuracies and incompleteness in the factual findings, and objections to the decision on the criminal sanction. The authorized representative of the injured party objected to the first-instance court judgment due to the length of the sentence imposed.

Appellate Court Judgment

On November 26, 2019, the appeal panel of the Special Department of the Court of Appeal, presided over by judge Vatton Durguti^[26], reviewed the appeals of the parties against the judgment of the Department for Serious Crimes of the Basic Court in Prizren, announced on July 3, 2019 (P. no. 181/2016), in the case of *the Prosecutor against Remzi Shala*.

[25] Committed in co-perpetration punishable by Article 142 in relation to Article 22 of the CLS-FRY, in conjunction to Article 3 (a) of the Fourth Geneva Convention, also punishable by Article 152 paragraphs 1 and 2 in conjunction to Article 31 of the CCRK (2012).

[26] Members of the appeal panel, judges Kreshnik Radoniqi (reporting judge) and Burim Ademi.

The appeal panel, with its judgment dated November 26, 2019, partially accepted the appeal allegations of the accused, thereby modifying the judgment of Serious Crimes Department of the Basic Court in Prizren *ex officio*. The modifications pertained to the legal qualification of the criminal offense and the level of the sentence imposed. Through its judgment, the Court of Appeals found that the actions of the accused Remzi Shala contain elements of the criminal *offense of war crime against civilian population*, as defined in article 142, in conjunction with Article 22 of the Criminal Law of the SFRY (which was in force at the time the criminal offense was committed), as well as in conjunction with Article 3 (1a) of the Fourth Geneva Convention of 1949, for which he was sentenced to ten (10) years of imprisonment.

Through its judgment, the Court of Appeals rejected the appeal of the authorized representative of the injured party, lawyer from Prishtina/Priština, Asdren Hoxha, as unfounded.

Request for Protection of Legality

The defense counsel of the accused Shala, lawyer Natal Bullakaj, filed an extraordinary legal remedy - request for protection of legality against the final judgment of the Serious Crimes Department of the Basic Court in Prizren dated July 3, 2020 (P nr. 181/2016) and judgment of the Special Department of the Court of Appeal (APS nr. 14/2019) dated November 26, 2019, to the Supreme Court of Kosovo on January 20, 2020. The request was made on the grounds of violation of the criminal law, Article 432, paragraph 1, sub-par 1.2 of the CCRK and essential violations of the provisions of the criminal procedure from Article 382 of the CPCRK.

Based on contentions in the request for protection of legality, the court of first instance violated the criminal law to the detriment of the convicted person, because he was found guilty of committing the criminal *offense of war crime against the civilian population* (as per Article 142, in conjunction to Article 22 of the CL of the SFRY, as well as in conjunction to Article 3 (1a) of the Fourth Geneva Convention of 1949, also punishable by Article 152, in conjunction to Article 31 of the CCRK), although, the presented evidence, found in the case files, shows that actions of the accused do not contain the elements of the criminal offense, for which he is accused and found guilty. Furthermore, it was stated that the first instance court, when announcing the judgment, failed to provide reasoning for the decisive facts, that constitute the elements of the criminal offense, as well as the facts related to the legal qualification of the criminal offense.

According to the contentions in the request, first instance court, when announcing the judgment, whereby it found the accused guilty, failed to properly assess all the circumstances and facts, which influenced the culpability, and consequently the innocence of the accused. The sentence was imposed without adequately proving culpability. When rendering the decision, the first instance court failed to take into account the circumstances, which are in favor of the accused. The type and level of the punishment imposed are in complete contradiction with the law, because not all the circumstances, that would have an impact in bringing a fair and lawful decision, have been proven.

In the request, the defense counsel asserts that the first instance court failed to provide a clear reasoning of the decisive factors regarding the commission of the criminal offense with which the accused Shala is charged. Also, there is a discrepancy between the enacting clause and the reasoning part of the judgment.

According to the defense's contentions, the second instance court repeated the omissions of the first instance court regarding the qualification of the criminal offense. The Court of Appeal, *ex officio*, has made re-qualification of the offense, qualifying it as a criminal offense of *war crime against the civilian population* from Article 142, in conjunction with Article 22 of the CL of the SFRY, as well as in conjunction with Article 3 (1a) of the Fourth Geneva Convention of 1949. The second instance court has modified the judgment of the Serious Crimes Department of the Basic Court in Prizren only in terms of the sentencing decision, imposing on the accused a prison sentence of ten (10) years, which included the time spent in detention since May 14, 2019.

According to the defense's findings, through its decision, the second-instance court, failed to address the omissions and violations of the first-instance court, which was possible to rectify these issues by revoking the first-instance judgment and returning the case for retrial in the first instance.

According to the findings submitted in the request, the Court of Appeals, in the requalification of the offense, found that the accused had committed the criminal offense as an order giver, namely that the accused was in charge of the group at the house of the injured party on the critical evening. The second instance court failed to present any evidence to support its findings. According to the defense's allegations, the defendant was just an ordinary soldier. The allegations that the defendant led the team at the home of the injured parties on the critical evening, in the opinion of the defense, are a fabrication of the injured parties and a consequence of the erroneous statement of fact by the prosecuting authorities.

The defense counsel, through the petition, also noted examples of violations: certain circumstances, namely some particularly important parts in witness statements, were not introduced to the record by the court; certain witnesses, who for certain reasons had not been heard before, were heard; certain witnesses proposed by the defense were not called.

The defense counsel petitioned the Supreme Court to grant the request for protection of legality filed on behalf of the accused and to acquit him of all charges against him or revoke the judgment of the Basic Court in Prizren, dated July 3, 2019, and therefore, remand the case to the court of first instance for reconsideration or, if the Supreme Court does not find the violations noted in the request, modify the referred judgments and reduce the sentence of the accused Shala below the statutory minimum.

The State Prosecutor's Office, in their submission dated February 14, 2020, proposed that the request for protection of legality filed by the defendant be rejected as unfounded.

Judgment of the Supreme Court of Kosovo

The Supreme Court deliberated in a trial panel and reviewed the case file in accordance with the applicable legal provisions (Article 435, paragraph 1, in conjunction with Article 436, paragraph 1 of CPCRK), concluding that the motion for protection of legality has merit.

The Supreme Court found that the allegations of the convicted's defense counsel, stating that the first-instance judgment contains substantive violations of criminal procedure, are founded. The second instance judgment fails to provide reasoning regarding the existence of the criminal offense and the criminal responsibility of the convicted. The noted violations by the court of first instance were not redressed with the judgment of the court of second instance, which also contains a substantive violation of the provisions of criminal procedure under Article 384, paragraph 1, item 12, in conjunction with Article 370, paragraph 7 of CPCRK.

According to the findings of the Supreme Court, the noted judgments failed to provide any reasoning in terms of the existence of the criminal offense and the criminal responsibility of the defendant, especially regarding the defendant issuing or enforcing orders, specifically enforcing an order against the civilian population. It has not been established that he acted in violation of the provisions of Article 142 of CLSFRY, namely taking civilians hostage.

Moreover, the court of first instance failed to provide reasoning as to how the elements of the criminal offense under Article 142 of CLSFRY, which states “Whoever in violation of rules of international law effective at the time of war, armed conflict, or occupation, orders that civilian population be subject to killings, [...], taking hostages, [...], terror [...], or who commits one of the foregoing acts...” were manifested.

The Supreme Court found that the court of first instance, in its judgment, failed to provide reasoning whether the defendant held any position in the military chain of command at the time of commission of the offence, or what his specific role was on the critical day, although it is not disputed that he was a KLA member. However, according to the Supreme Court, in order to be able to prove the elements of the criminal offense of conviction, two conditions must be met: firstly, to patently prove that he, as the perpetrator, gave the order (confirming the existence of his high-ranking position of authority in relation to the persons carrying out the order), namely to precisely establish that he is the officer who gave the order for action against the civilian population, in this case against the injured parties, and, secondly, to establish whether the convicted executed an order that he received from his superiors. In this case, these two essential elements of the criminal offense have remained unproven in the respective court decisions.

According to the Supreme Court, the judgment failed to describe how the convicted acted, falling short of meeting the basic elements of the criminal offense for which the convicted was found guilty. The fact that there were five (5) or six (6) unknown KLA members with the convicted on the critical evening does not necessarily mean that the defendant was the leader of the group. Additionally, it has not been specifically established that he was the person who gave orders to others, as stated in the judgment of the court of first instance, which was endorsed and affirmed by the decision of the court of second instance.

According to the findings of the Supreme Court, the reasoning of the court of first instance is contradictory. The court of first instance in its judgment found that the manner of committing the criminal offense of war crimes, for which the accused was found guilty, “consists of giving the order to commit or committing unlawful acts,” although none of the paragraphs in the judgment of first instance solve the dilemma whether the existence of the above elements has been established. Consequently, it follows that the reasoning is in contradiction to the enacting clause of the judgment of the court of first instance regarding the existence of the criminal offense and the responsibility of the defendant.

The judgment by the court of first instance failed to establish the elements of the criminal offense, such as, for example, the manner in which the convicted acted, in other words whether he acted as someone who gave or someone who executed orders against the injured parties. For these reasons, the judgment of the first instance was drafted through substantive violations of criminal procedure, which were not eliminated by the decision of the court of second instance.

The court of first instance must, during proceedings, act in accordance with the judgment of the Supreme Court, administer the existing evidence, if necessary, obtain and introduce additional evidence and render a lawful and fair decision on this case. First of all, any uncertainties in the course of events must be eliminated and the manner in which the convicted acted must be specified. Accordingly, it will be thoroughly determined whether he gave orders or carried out orders to act in that manner towards the civilian population, in the instant case against the injured parties.

The retrial

The retrial commenced on June 24, 2020, before the same composition of the trial panel, which had tried the case in the first trial at the court of first instance.

Throughout the retrial process, a total of fifty (50) court sessions were held. During this period, thirty-five (35) witnesses were heard, as proposed by the litigating parties.

Likewise, during the retrial, the defendant Shala gave a statement before the trial panel and underwent examination by his defense counsel, Blerim Mazreku, by the parties in the proceedings and by members of the trial panel.

On June 27, 2023, the trial panel of the Department for Serious Crimes of the Basic Court in Prizren pronounced a guilty verdict.

First-instance Judgment in Retrial:

In the criminal case against Remzi Shala, accused of *war crimes against the civilian population*, the panel^[27] of the Department for Serious Crimes of the Basic Court in Prizren, led by Judge Raime Elezi, after the trial, issued a guilty verdict and sentenced Shala to nine (9) years and six (6) months of imprisonment after the main trial on June 27, 2023.

The accused was found guilty of committing war crimes against the civilian popu-

[27] Members of the panel were Judges Luan Berisha and Fatmir Krasniqi.

lation during the armed conflict in Kosovo. Specifically, on June 26, 1998, around 23:00, in the village of Duhël/Dulje, while serving as a member of the KLA, wearing a uniform and armed with a long-barreled gun, the accused, accompanied by 5-6 KLA soldiers whose identities remain unknown, and all wearing masks except for the accused, forcibly took Haxhi Përteshi hostage from his home in front of his family members. Subsequently, they unlawfully detained the victim for several days at an undisclosed location. The lifeless body of the victim was discovered on July 1, 1998, near the road close to the center of the village of Duhël/Dulje.

The incriminating evidence against defendant Shala primarily relied on the testimony of the witness/injured party Agron Përteshi, who identified the defendant as the individual who, in joint perpetration with other KLA soldiers, took his father hostage from their house.

Judgment of Second Instance

The Panel of the Special Department of the Court of Appeals, chaired by Judge Kreshnik Radoniqi, in the criminal case against the accused Remzi Shala, charged with the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, after holding the panel session, on December 5, 2023, decided on the appeals of the parties in the procedure against the first-instance judgment. They issued a judgment in which they rejected as unfounded the appeals of the prosecution and the defense of the defendant^[28], while confirmed the judgment of the Basic Court of Prizren (P. no. 26/20) dated June 27, 2023, by which judgment he was sentenced to nine (9) years and six (6) months of imprisonment, while the appeal of the representative of the injured party was dismissed as impermissible.

The Court of Appeal has responded in detail to all claims raised by the parties in the procedure through appeals against the first-instance judgment. The Court of Appeal found that the criminal offense - Hostage Taking as a war crime against the civilian population, at the time of its commission, was incriminated both in domestic and international law. The accused, in collaboration with other unidentified persons, abducted the victim Haxhi Përteshi hostage, who was found dead after 5-6 days. Therefore, the Court of Appeal finds that all elements of the criminal offense, war crime against the civilian population, are manifested in the actions of the accused, under Article 142 in conjunction with Article 22 of the Criminal Code of SFRJ and Article 3 of the Fourth Geneva Convention.

The Court of Appeal did not find evidence proving that the accused Remzi Shala

[28] Attorney at law Blerim Mazreku from Prizren.

held a leadership position within the KLA (Kosovo Liberation Army) in Grejčevcë/Grejčevce or any evidence that the defendant received orders from his superior for the taking the victim Haxhi Përteshi hostage, but it was proven that he, according to the testimony of witnesses, had a leadership position within the group on the critical night.

Findings of the HLCK

The Department for Serious Crimes of the Basic Court of Prizren tried the case Prosecutor against Remzi Shala as the final case for *war crimes against the civilian population* handled by the regional courts. This is due to the entry into force of the Law on Courts in January 2019, which mandated that war crimes cases are exclusively handled by the Special Department of the Basic Court of Prishtina/Priština.

Since the commencement of court proceedings in 2016, HLCK monitors regularly monitored this court case. You can read more details about the HLCK case analysis and findings in the annual reports on monitoring war crimes trials, published on the HLCK website: www.hlc-kosovo.org.

4.1. Case: *Prosecutor against Goran Stanišić*

The Supreme Court panel^[29], presided by Judge Agim Maliqi, in the proceedings regarding the extraordinary legal remedy (the request for protection of legality) filed by the defense attorney of the convicted individual and state prosecutor, in the case *Prosecutor against Goran Stanišić*, issued a judgment on February 16, 2023. The Court dismissed the requests for protection of legality against the judgments of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština (PS.nr. 11/2022) and the Special Department of the Court of Appeal (APS.nr. 28/2022) as unfounded.

Through the judgment issued on September 27, 2022, the Court of Appeals partially approved the appeal filed by the defense on behalf of the convicted individual Stanišić. Consequently, the court modified the sentence decision, sentencing Stanišić to fifteen (15) years of imprisonment for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*.

The course of criminal proceedings

First investigative actions for these crimes, committed during the armed conflict in Kosovo in April 1999 in the village of Sllovi/Slovinje, Municipality of Lipjan/Lipljan, when the population of this village was subjected to terrorism, ill-treatment, looting and deportation from their homes, with forty-two (42) people killed and many others injured, were taken immediately after the end of the armed conflict. Shortly afterwards, decisions were made on the opening of investigations against certain suspects, many witnesses were heard, and a number of indictments were filed.^[30]

[29] The panel members, Valdete Daka and Rasim Rasimi.

[30] According to the information in the possession of the HLCK, based on the regular monitoring of war crime trials, on May 15, 2000, the District Public Prosecutor's Office in Prishtinë/Priština filed an indictment against Dragiša Pejić for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*. The criminal proceedings regarding this indictment were discontinued, as the accused, following the filing of the indictment, fled from the Mitrovicë/Mitrovica hospital, where he was recovering. The indictment charges him with the criminal offense, carried out in

The SPRK Office, in order to shed light on the circumstances in which these events took place, continued to investigate the case in the village of Slllovi/Slovinje and, therefore, authorized the Kosovo Police (KP), respectively the Serious Crimes Investigations Directorate (SCID), to investigate the circumstances.

SCID investigators, on May 14, 2018, submitted to the SPRK Office the criminal report against Goran Stanišić, M.M., S.M., as well as against twenty-eight (28) suspects, on reasonable suspicion that they have committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population* and other offenses covered by Chapter XV of the 2012 Criminal Code of Kosovo.

On this suspicion, suspect Stanišić was taken in custody on July 20, 2019 at the border crossing Jarinë/Jarinje, municipality of Leposaviq/Leposavić, for a duration of forty-eight (48) hours.

After reviewing the criminal report and the attached evidence, the SPRK Office on July 22, 2019 issued a decision to initiate investigations against the defendant Goran Stanišić for war crimes.

The SPRK Office, on the same day, submitted a request to the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština for the detention on custody^[31], due to the existence of grounded suspicion that at the time suspect Stanišić, in co-perpetration with unknown persons and members of the reserve formation units of the Serbian army and police, to whom the Kosovo prosecuting authorities do not have access, carried out *war crimes against the civilian population*. This measure would also ensure his presence in court as well as the successful conduct of criminal proceedings.

Following the hearing, the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština on July 22, 2019 issued a decision to remand the suspect in detention for a period of thirty (30) days, due to the existence of grounded suspicion that in co-perpetration, he committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, in order to continue unimpeded investigation, hear witnesses, gather evidence and because of the risk of fleeing the country. According to the court findings, Kosovo prosecution authorities had no access to the suspect for

co-perpetration with many persons, who at that time were not accessible to the prosecuting authorities, including the now accused Stanišić. <https://www.hlc-kosovo.org/storage/app/media/HLC-Kosovo-An-overview-of-war-crime-trials-in-Kosovo-1999-2018.pdf>.

[31] The request was submitted by the state prosecutor of the SPRK Office, Enver Krasniqi.

many years.

SPRK Office (State Prosecutor, Drita Hajdari) on February 6, 2020 filed an indictment against Stanišić in relation to the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, also punishable as *war crimes in violation of Article 3 of the Geneva Conventions*, carried out through various actions.

Indictment

The accused was charged that in April 1999, during the armed conflict in Kosovo, in the capacity of a member of MIA Police Reserve Forces of Serbia, in violation with the rules of international humanitarian law, in the framework of a widespread and systematic attack by Serbian military, police and paramilitary forces against the Albanian civilian population in the villages of Sllovi/Slovinje and Tërbovcë/Trbovac, in the Municipality of Lipjan/Lipljan, in co-perpetration with other members, he participated in the expulsion of the Albanian civilian population, through killings and other inhumane acts, such as:

1. On April 15, 1999, in the village of Sllovi /Slovinje, together with persons inaccessible to the prosecuting authorities, he entered the yard of the Gashi family and ordered the members of the family to leave their homes. After they went in the courtyard, he took part in the separation of women from men as well as in ordering women to leave the courtyard and go out into the street. After some women came out (Z.G. and Xh.H. remained in the yard), lined up Murat, Omer and Enver Gashi, as well as their nephews, Arben Gashi and Bekim Haziri, in the yard wall and fired at them;
2. On the same day, in the same village, in the same capacity and in co-perpetration with the others, he went to the yard of the Behrami family driving a *Lada Samara*. After getting out from the vehicle, they discharged automatic weapons in the direction of F. B., Florim and R. B., who were in the yard, near the well. On that occasion, they deprived Florim Behrami of his life, whereas other persons who were in the yard managed to escape;
3. On the same day, in the same village, near the old school, in the queue of the Albanian civilian population that was forced to leave their homes, he participated in the separation of Jakup Kryeziu, Bajram Gashi, Mejdi Pacolli, Ramadan Kryeziu, Agim Ibrahimimi and Elmi Berisha. They were ordered to line up near a wall that was near the road, and deprived them of life by shooting at them with automatic rifle;
4. On 16 April 1999, near the village of Tërbovc/Trbovce, in a place called Lugu

i Lakrave/Dolina Kupusa, the accused, with four people in uniform and armed, stopped the injured party A1 and Zylfije Gashi, who were moving through the forest in order to join their families that had left the village. They were ordered to sit on the ground. Injured A1 took the opportunity and tried to escape when she was asked to give them a pack of cigarettes. Defendant Stanišić and other gunmen shot at her and hit her in her right thigh, after which she fell and rolled to the creek. The villagers found her the same day in the evening hours. Zylfije was found dead in the place where earlier that day she was stopped by an armed group of people, including the accused.

Trial

Following the indictment assessment procedure, the trial started before the aforementioned panel on 25 June 2020.

During the main trial, which extended throughout 2020 until the end of September 2021, the trial panel held a total of nineteen (19) court hearings (including the initial hearing). A total of twenty-two (22) witnesses were heard, of which eighteen (18) witnesses proposed by the prosecution, and four (4) witnesses proposed by the defense. In addition, the statements of other witnesses given in the investigative procedures to international missions investigating the events in Sllovi/Slovinje were taken as read. After hearing the witnesses, material evidence was administered: minutes on the identification of the person through the photo array, medical documentation, autopsy reports and other forensic reports, as well as contracts on the sale of real estate, etc.

At the end of the main trial, defendant Goran Stanišić underwent cross-examination and responded to questions from both the parties and the trial panel.

At the hearing of September 30, 2022, the parties in the proceedings presented their closing arguments.

On October 5, 2021, defendant Stanišić was found guilty of the criminal offense *war crimes against the civilian population* by the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, on all counts of the indictment, and was sentenced to a maximum of twenty (20) years of imprisonment.

First instance judgment

The Trial Panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština

(Presided by judge Valon Kurtaj^[32], in the case Prosecutor vs. Goran Stanišić, on October 5, 2021, issued a judgment finding the accused Stanišić guilty of committing the criminal offense *war crimes against the civilian population* and sentenced him to twenty (20) years of imprisonment.

According to the court, the accused Goran Stanišić, as a reserve member of the MIA police forces of the Republic of Serbia, in the period between 15 and 16 April 1999, in a large-scale and systematic attack of the Serbian military, paramilitary and police forces against the Albanian civilian population in the villages of Sllovi/Slovinje and Tërbovc/Trbovce in the Municipality of Lipjan/Lipljan, in co-perpetration with other members of this unit, took part in the expulsion of the Albanian civilian population, killing thirteen (13) Albanian civilians, and injuring of A1.

The court, in this criminal case, confirmed the factual situation from the evidence administered in this judicial process.

Important and indisputable facts, which the court has confirmed in this criminal case, are that:

– The accused Goran Stanišić was a resident of the village of Sllovi/Slovinje in Lipjan/Lipljan until the end of the armed conflict in Kosovo. This fact is confirmed by a series of evidence, witness statements, but among the most important is the statement of the accused Stanišić himself, who stated in his statements that he lived in the village of Sllovi/Slovinje in Lipjan/Lipljan together with his family (parents, wife and children) until they left the village after the end of the armed conflict and the entry of NATO forces in Kosovo;

– The accused Goran Stanišić is the son of Tomislav Stanišić, known by all residents of the village of Sllovi/Slovinje and beyond with the nickname “Tomqi”. This fact was confirmed by the court both from the written documents in the case files, which prove the identity of the accused, and from the statement of the accused when his personal notes were ascertained;

– The accused Goran Stanišić was a neighbor of the Gashi family, where the massacre took place, and for which Goran Stanišić is accused. Goran Stanišić and the Gashi family were living in the vicinity of one another where they had their homes and properties, and where they often helped one other. This fact is testified by the witnesses Z.G. and Xh.H, but also the fact that they were neighbors is not denied by the accused Goran Stanišić himself;

[32] The members of the trial panel, the judge, Valbona Musliu Selimaj, and the judge, Musa Konxheli.

– During the armed conflict in Kosovo, the accused Goran Stanišić was engaged as a reserve policeman of the police forces of the Ministry of Internal Affairs of Serbia, respectively was engaged in the Police Station of Lipjan/Lipljan. The accused Stanišić, was engaged as a reserve policeman at the Lipjan Police Station from October 1998 until the end of the war in Kosovo and the entry of NATO forces;

– During the time of the armed conflict in Kosovo, respectively April 15, 1999, a massacre took place in the village of Slllovi/Slovinje in Lipjan/Lipljan municipality, where forty-six (46) civilians - Albanian residents of this village - were killed. Whereas on April 16, 1999, a massacre took place in the village of Tërbovc/Trbovce in Lipjan/Lipljan municipality, where Zylfije Gashi was among the civilians - massacred Albanian residents;

– Before the massacre took place, there was a discussion between the residents of the Albanian nationality of the Slllovi/Slovinje village and the Serbian police and armed forces, to meet and talk about the security of the Slllovi/Slovinje village and the assurance they are giving the residents about their safety, telling them not to leave the village and promising that nothing bad will happen. However, contrary to that, the worst happened, and one of the policemen, who made the promise to them, is the accused Goran Stanišić. This fact is emphasized by the witness Sh.S. in his statement provided to the UNMIK Police on September 4, 2002.

The court has confirmed that on April 15, 1999, around 13:00 - 14:00, in the village of Slllovi/Slovinje of the Lipjan/Lipljan Municipality, in the courtyard of the Gashi family house, the accused Goran Stanišić in co-perpetration with other members of the police reserve forces, military, paramilitary and Serbian police forces, first went to the yard of the Gashi family without masks and then placed them, where they lined up the following persons, now deceased, in the yard of the house: Murat Gashi - the head of the family, his two sons Omer and Enver Gashi, his two nephews Arben Gashi and Bekim Haziri, whereby then they shot at them with automatic weapons and killed them all.

The court confirmed that the accused Stanišić participated in the massacre of the Gashi family based on the statements of the witnesses Z.G and Xh.H.

Through this judgment, the court found the defendant Stanišić guilty and confirmed that on April 15, 1999, around 13:00 - 14:00 in the village of Slllovi/Slovinje, the accused, in co-perpetration with other members of the reserve police, mil-

itary forces, Serbian paramilitary police forces, near the old school of the village, separated Jakup Kryeziu, Bajram Gashi, Mejdi Pacolli Ramadan Kryeziu, Agim Ibrahim and Elmi Berisha from the line of Albanian civilian population, which they had forced to leave their homes. After they lined them up against the wall of the house of a Serbian resident of the village, shot at them with automatic weapons, killing them all.

The fact that the accused participated in this massacre is confirmed by the witness D.B, who was in the convoy with the civilian population and who saw the above-mentioned detainees near the old school at the crime scene, where among the uniformed members of the Serbian forces was also Goran Stanišić, who participated in detaining them. Other witnesses proposed by the prosecution also testified regarding the detention of these persons.

The court confirmed that on April 15, 1999, around 18:00-19:00, in the village of Sllovi/Slovinje, the defendant Stanišić, together with other members of the Serbian forces, went to the backyard of the Brahimi family and, after getting out of the car, they shot with automatic weapons in the direction of Florim Brahimi, F.G., B.B. and R.B., who were in the backyard of F.B.'s house, whereby they killed Florim Brahimi, while the three other people survived since they managed to escape from the crime scene.

The fact that the accused participated in this murder is confirmed by the witnesses B.B, F.G and R.B, who were eyewitnesses of the event.

Also, the court has found that on April 16, 1999, near the village of Tërbovc/Trbovce, in the place called Lugu i lakrave/Dolina kupusa, the late Zylfije Gashi, A1 and G.G., while returning from their homes towards the mountain where they were sheltered, encountered Goran Stanišić and four other members of the Serbian forces, and while G.G. managed to escape from the scene, Zylfije Gashi and A1 were detained. Being detained and surrounded by these members, at one point, A1 managed to leave and, while running, she was wounded in the back side of her leg from the gun shots fired by the accused Stanišić and other members, while the late Zylfije stayed there and was killed afterwards. The injured A1 was found injured in the vicinity of a creek near the scene, while the deceased Zylfije Gashi was found killed at the place where they were stopped by Stanišić and others.

The fact that the accused participated in this event is confirmed by witnesses A1 and G.G.

Appellate Court Judgment

The Court of Appeals Panel, presided by judge Burim Ademi in the criminal case against the accused Goran Stanišić, accused of committing the criminal offense of *war crime against the civilian population*, after the panel session, on September 27, 2022, deciding on the appeal of the defense counsel of the defendant Ljubomir Pantović, rendered a judgment whereby it partially upheld the appeal of the defense counsel.

The Appellate judgment only modified the decision on the sentence, thereby sentencing the defendant Stanišić with a prison sentence of fifteen (15) years, for the criminal offense for which he was found guilty.

The Court of Appeals found that the claims of the defense regarding the essential violations of the provisions of the criminal procedure are unsubstantiated, since the first instance court provided the appropriate reasons on all decisive facts and has assessed the evidence in accordance with the provisions of the criminal procedure code. In the present case, clear reasons were given about the place, time and manner of commission of the criminal offense by the accused.

Also, the Court of Appeals has found that the appeal allegations of the defense counsel and the accused regarding the erroneous and incomplete verification of the factual situation is unsubstantiated, because, according to the case files, the factual situation has been correctly and completely established, that the accused participated in the expulsion, killing and violence against the Albanian civilian population, as proven by the first instance judgment.

In terms of contentions of the defense counsel regarding the sentencing decision, the court finds that such contentions are well-grounded. The court finds that, according to the provision of Article 38 of the CL of the SFRY, the prison sentence cannot be shorter than fifteen (15) days and longer than fifteen (15) years of imprisonment, while according to paragraph 2 of this Article the court can impose a sentence of twenty (20) years of imprisonment only for criminal offenses for which a death penalty is provided.

UNMIK Regulation, No. 1999/24, dated December 12, 1999, which entered into force on June 10, 1999, abolished the capital punishment (Article 1.5) and the punishment of long-term imprisonment of forty (40) years was not placed instead of the death penalty.

With the amendment of the aforementioned regulation through Regulation No. 2000/59, dated October 27, 2000, Article 1.5 of this regulation, the prison penalty has been abolished, while the provision of Article 1.6 of this regulation, determined that for each criminal offense, for which the applicable law in Kosovo on March 22, 1989 provided for a death penalty, the punishment will be imprisonment between the minimum provided for that criminal offense and the maximum of forty (40) years. However, the transitional provisions, Article 4 of this regulation, provide that this regulation entered into force on October 27, 2000, while the new Article 1.6 applies only to crimes committed after this date.

The second UNMIK regulation (2000/59) did not create new criminal legislation, but only amended the death penalty to forty (40) years of imprisonment, since the first regulation (1999/24) only abolished the death penalty and no long-term prison sentence has been determined until its amendment covering the period from June 10, 1999 to October 27, 2000, specifically based on Article 1.6 of the amended Regulation (2000/59), which has clearly determined that the long-term prison sentence applies only to crimes committed after October 27, 2000, taking into account the principle of prohibition of retroactivity of the criminal law. Due to the fact that there is no legal basis for the imposition of a long-term prison sentence during this period, as well as the principle of application of the most favorable law, the Court of Appeal found that for all criminal offenses of war crimes and other criminal offenses, which are committed until October 27, 2000, and for which the CL of the SFRY is applicable, the maximum sentence of imprisonment is fifteen (15) years^[33].

The court has found that the appeal of the defense counsel of the accused is correct that the maximum prison sentence, which in this case could have been imposed on the accused, was the prison sentence for a duration of fifteen (15) years, therefore, the second-instance court also modified the first-instance judgment regarding the decision on the sentence from twenty (20) years to fifteen (15) years, as it found that the maximum sentence for this criminal offense is lower than the maximum penalty imposed by the first instance court.

Judgment of the Supreme Court of Kosovo

The Supreme Court panel^[34], presided by Judge Agim Maliqi, in the proceedings regarding the extraordinary legal remedy (the request for protection of legality) filed by the defense attorney of the convicted individual and state prosecutor, in

[33] Judgment of the Supreme Court, Pml.nr.138/2021, dated May 5, 2021.

[34] The panel members, Valdete Daka and Rasim Rasimi.

the case *Prosecutor against Goran Stanišić*, issued a judgment on February 16, 2023. The Court dismissed as unfounded the requests for protection of legality against the judgments of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština (PS.nr. 11/2022) and the Special Department of the Court of Appeal (APS.nr. 28/2022).

The defense of the convicted individual, in their submission, raises concerns regarding the assessment of evidence and its credibility that led to their client's conviction. They claim that there was apparent bias in how the prosecution and courts handled the evidence, claiming that crucial witness statements and exonerating evidence were disregarded.

Additionally, the defense criticizes the court for what they perceive as a selective approach in the decision-making process. They argue that the judgment predominantly focuses on specific statements without providing adequate reasoning for their acceptance, while neglecting other evidence that could have gone in favor of the defendant.

The defense further contends that many of the statements presented are contradictory and were obtained prior to their client's arrest. They accuse the court of cherry-picking evidence to support the conviction.

Moreover, the defense highlights that there are investigation documents from international bodies in possession of the prosecution, which have not been presented in court. They suggest that this omission was deliberate, as these documents reportedly do not implicate the defendant in the alleged crimes for which they were convicted. The defense asserts that witnesses have changed their testimonies over time to now incriminate the accused.

In response to these arguments, the Supreme Court has reviewed the defense's claims regarding Goran Stanišić and determined that the judgments under scrutiny provide a clear rationale, encompassing all pivotal facts pertinent to the criminal case at hand. The court has confirmed that the reasoning in the judgment is in accordance with the provisions of the Criminal Procedure Code, specifically Article 370, paragraph 6.

In its reasoning, the court has presented sufficient legal reasons to support the meritorious decision. The first instance court has been involved in assessing the contradictory evidence, explaining which facts are proven and which are not, and

has presented its findings on this matter. The Supreme Court has approved this assessment of the evidence and the findings of the first instance court as correct and lawful.

The judgment of the second instance court has provided reasoning regarding all the appellant's claims and has given them thorough consideration. The Supreme Court concludes that all these aspects make the judgment legally sustainable. Claims of substantial violations of provisions of criminal procedure have been declared unfounded regarding the convicted Goran Stanišić.

The Supreme Court has assessed that the first instance court acted correctly when it concluded that the investigations in the criminal case began immediately after the end of the war in 1999 by the present and competent international institutions. The documentation obtained from these investigations was transferred to SPRK, and in 2019, the convicted Stanišić was arrested based on the allegations and evidence showing the grounded suspicion of his participation in the crimes in the villages of Sllovi/Slovinje and Tërbovc/Trbovce in the Municipality of Lipjan/Lipljan.

The court has confirmed the absence of inconsistencies in the statements of the witnesses and has referred to the fact that the witnesses have identified the convicted person at the scene of the crimes, providing consistent information regarding the time and events.

Therefore, the defense's claims that the prosecution and the courts ignored the statements of the witnesses exonerating the convicted person do not hold. The courts have provided logical and legal reasoning regarding the participation of the convicted person in the massacre of the village of Sllovi/Slovinje and Tërbovc/Trbovce, basing the argumentation on the facts proven during the criminal procedure.

The court has assessed the State Prosecutor's claims regarding the legality of the sentence and has dismissed the claims of a violation of the criminal law. The Supreme Court has confirmed that the Court of Appeals acted correctly, supporting its decision and interpretation regarding the maximum imprisonment sentence for the criminal offense of *war crimes against the civilian population*. According to the Supreme Court, based on the law that was in force at the time of the commission of the criminal offense, a sentence of no more than fifteen (15) years of imprisonment can be imposed.

Findings of the HLCK:

The Supreme Court, in conjunction with another decision of the Supreme Court of Kosovo, case Pml.nr. 138/2021, has established a more moderate practice regarding maximum sentencing compared to previous practices. In contrast to a previous case, the *Prosecutor against Čedomir Jovanović*, who was sentenced to twenty (20) years of imprisonment by the District Court of Prizren on June 14, 2001, a decision that was confirmed by the second level. This new approach is notably more lenient than case law in Serbia, where several convictions for war crimes in Kosovo have resulted in twenty (20) years of imprisonment.

The interpretations of the Supreme Court for the maximum imprisonment sentence for war crimes in Kosovo can be found in the annual reports published in previous years: www.hlc-kosovo.org.

4.2. Case: *Prosecutor against Svetomir Bačević*

The Supreme Court panel^[35], presided by Judge Rasim Rasimi, in the proceedings concerning the extraordinary legal remedy (the request for protection of legality exercised by the defense attorney of the convicted and the convicted individual), in the case *Prosecutor against Svetomir Bačević*, with the judgment of 14 August 2023, has rejected as unfounded the requests for protection of legality exercised against the judgment of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština (PS.nr. 49/2021) and the judgment of the Special Department of the Court of Appeal (APS.nr. 49/2022).

On January 19, 2023, the Court of Appeals issued a judgment rejecting the appeals of SPRK, the defendant, and his defense lawyer, Dejan Vasić. The first-instance judgment was upheld in its entirety, resulting in the accused being sentenced to five (5) years of imprisonment for the criminal offense of war crimes against the civilian population.

The course of criminal proceedings

On December 22, 2020, citizen S.Ç., reported to the Police Station in Peja/Peć that the person who is suspected of having committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population* during the armed conflict in Kosovo, by participating in the ill-treatment of the Kadrijaj family members from the village of Bellopojë/Belo Polje, Municipality of Pejë/Peć, was in the office of a notary in Peja/Peć.

[35] The trial panel members, Valdete Daka and Agim Maliqi.

The suspect Svetomir Bačević was deprived of liberty by the War Crimes Investigation Unit (WCIU) of the Kosovo Police and on the same day he was placed in detention for forty-eight hours. On December 23, 2020, the SPRK Office filed a motion for imposing pretrial detention.

On December 24, 2020, pre-trial judge of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, Albina Shabani-Rama, in the case Prosecutor v. Svetomir Bačević, ruled that suspect Bačević be held in detention on remand for a period of thirty (30) days, namely until January 22, 2021, due to grounded suspicion that during the period 1998-1998 he committed the criminal offense of *war crimes against the civilian population*^[36].

The pre-trial judge ruled on the detention on remand measure after the hearing held upon motion by the SPRK Office, dated December 23, 2020, (PPS No. 108/20) to decide on pre-trial detention.

The defendant has been in custody during the main trial as well.

Decision to open investigations

The Office of the SPRK (State Prosecutor, Ilir Morina), by decision dated December 23, 2020, opened an investigation against the suspect, Svetomir Bačević, due to the existence of grounded suspicion that during the period 1998-1999, in the village of Bellopojë/Belo Polje, Municipality of Pejë/Peć, acting alone or in co-perpetration with unknown persons, as a member of the police and armed forces of the FRY, committed a serious violation of the Rules of International Law during the war by engaging against the civilian population and property, more specifically acting in violation of Article 3, paragraphs a), b) and c) of the Geneva Conventions of August 12, 1949, in such manner that while armed he went to the house of Rexhep Kadrijaj's family, where he engaged in mental and physical ill-treatment of the Kadrijaj family members. After ill-treating him, he took the late Rexhep as his hostage, ordering him to lie on ground, and attempted to deprive him of his life by firing shots from a firearm in his direction, however he missed. After that, he returned to the house, abducted Rexhep's wife, Tigjë (at that time about 60 years old) and took her to the village shop, where, in the presence of other currently unknown persons, he proceeded to physically abuse her. The injured party was released on the same day through the mediation of their neighbor M.S.

[36] Provided and punishable under Article 142, in conjunction with Article 22 of CLSFRY; further provided and punishable under Article 146 of CCRK (No. 06/L-074).

Indictment

The SPRK Office (state prosecutor, Ilir Morina) filed an indictment against Svetomir Bačević on the criminal offense of *war crimes against the civilian population*, punishable under Article 142 of CLSFRY, as applicable law at the time of commission of the criminal offense and currently punishable under Article 146 of CCRK.

Defendant Bačević is accused that during the period July-August 1998, in the village of Bellopojë/Belo Polje, Pejë/Peć municipality, during a conflict that is not of international character, between members of the Kosovo Liberation Army (KLA) and military forces of the Federal Republic of Yugoslavia (FRY) and police forces of Serbia, intentionally violated the rules of international law against civilians, namely Article 3, paragraph 1, items (b) and (c) common to four Geneva Conventions of August 12, 1949, and Article 4, paragraph 2, items (c) and (e) of Protocol II, by committing the offense: of hostage taking, by taking the injured party, Tigjë Kadrija hostage from her house under the threat of a weapon and in the presence of her husband Rexhep. The defendant had told the injured party, Rexhep, that he would send his wife to the Serbian army and police headquarters in the center of the village and that Rexhep could only come to pick her up after bringing in the KLA members; thus, under the threat of a weapon, the injured party Tigjë, was taken to the center of the village near a shop and, in the presence of many other persons, was put against the wall for the purpose of humiliation. In those moments, the injured party's neighbor, witness M.S. arrived, who after a physical altercation with the defendant, managed to save the injured party and bring her back home. The next day, the injured party Kadrijaj, left the village of Bellopojë/Belo Polje and went to the city of Pejë/Peć

The main trial

On February 9, 2022, at the Basic Court of Prishtinë/Priština, the main trial was opened with the reading of the indictment. Regarding the indictment, the defendant pleaded not guilty. Until the end of the main trial, six (6) witnesses proposed by the prosecution were heard, while the injured Tigjë Kadrija was heard in the hearing through the special investigative opportunity before the commencement of the main trial. The defendant Bačević, did not declare himself at the end of the main trial, but used his legal right to remain silent. The defense has not proposed any witnesses to be heard during the main trial.

The trial panel held a total of six (6) hearings during the main trial before reaching a judgment.

First instance judgment

On September 8, 2022, the trial panel^[37] of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština, presided by judge, Musa Konxheli, announced the guilty verdict against the defendant Svetomir Bačević. The defendant was sentenced to five (5) years of imprisonment, because during the period of July to August 1998, in the village of Bellopojë/Belo Polje of the Municipality of Pejë/Peć, during the armed conflict in Kosovo, he took the injured Tigjë Kadrijaj hostage, in such a way that the defendant, armed, went to the house of his neighbors (Rexhep and Tigjë Kadrijaj), both aged around 60 years, whereby he first fired with an automatic weapon, towards the roof and windows of the house and then entered the house in order to check if there are other people inside. The injured were taken out to the yard and forced them to sit and stand up several times. Then the injured Tigjë was taken to the street, and was told that she would be sent to the headquarters of the Serbian army and police and that she would be released only after her husband brings the KLA soldiers, while the injured Rexhep remained in the yard of his house. Walking along the road in the village, at night, the defendant, together with the injured Tigjë, stopped at a village shop and, in the presence of others, under threat of a gun, placed the injured against the wall. At that moment, the other neighbor M.S., of Serb nationality, came along. He spoke and punched the defendant Bačević. Witness M.S. took the injured Tigjë and returned her to her home. The next day, he drove the two injured individuals (Rexhepi and Tigjë) away from the village of Bellopojë/Belo Polje in the direction of Peja/Peć.

The court assessed that in the present case, the main evidence for the incriminating actions of the accused are the testimonies of Tigjë Kadrijaj and the eyewitness M.S. The court also took into account the testimonies of other witnesses, who heard about the event, but who were not eyewitnesses.

Judgment of Second Instance

The panel^[38] of Special Department of the Court of Appeals, chaired by Judge Burim Ademi, convened for a panel session on January 19, 2023. Following deliberation, the panel rendered a judgment dismissing the appeals filed by SPRK, the accused individual, and his legal representative, deeming them to be without merit.

SPRK lodged an appeal against the first-instance judgment primarily contesting the criminal penalty decision. They advocated for the Court of Appeals to impose a harsher sentence.

[37] Trial panel members, judges Valon Kurtaj and Mentor Bajraktari.

[38] The panel members, Vaton Durguti and Ferit Osmani.

Conversely, the defense attorney representing the accused lodged an appeal citing breaches of criminal procedural provisions, flawed and incomplete fact-finding, and violations of criminal law. They suggested either amending the initial verdict to absolve the accused due to insufficient evidence or remanding the case for a retrial.

Bačević, the accused, filed an appeal echoing similar arguments as his defense lawyer, urging the Court of Appeals to acquit him based on insufficient evidence.

The Prosecutor of the Appeals recommended endorsing both the appeal and the response to SPRK's appeal.

Following a thorough examination of the appeals presented by all parties involved, the Court of Appeals deemed these assertions unsubstantiated. Consequently, it upheld the first-instance judgment in its entirety, thereby affirming the accused's guilt for the criminal offense for which he was convicted.

Judgment of the Supreme Court

The panel of the Supreme Court, presided by Judge Rasim Rasimi, in the proceedings concerning the extraordinary legal remedy (the request for protection of legality exercised by the defense attorney of the convicted and the convicted individual), in the case Prosecutor against Svetomir Bačević, with the judgment of 14 August 2023, has rejected as unfounded the requests for protection of legality exercised against the judgment of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština (PS.nr. 49/2021) and the judgment of the Special Department of the Court of Appeal (APS.nr. 49/2022).

The Supreme Court concluded that the requests lacked legal grounds, particularly noting that the request submitted by the convicted himself failed to present any legal basis for exercising this legal remedy. Furthermore, the defense attorney argued that the judgments infringed upon essential provisions of criminal procedure due to the participation of panel members who had previously been involved in issuing procedural decisions after the appeals were lodged by the accused's lawyer. The attorney argued that they should have been recused from this case. Moreover, concerns were raised regarding the clarity of the translation of the second-instance judgment, with some parts of the reasoning being deemed incomprehensible.

Additionally, the defense pointed to the statements made by the injured party, Tigjë Kadrijaj, who provided differing accounts during the investigative procedure and before the trial panel, where the accused was also present. In her latter statement,

the injured party indicated that the accused was not the individual who abducted her on the critical day. However, the court accorded greater credibility to the witness M.S. than to the injured party.

In response, the Supreme Court found no merit in the lawyer's assertions concerning the participation of panel members in prior procedures related to appeals against decisions of the first-instance court concerning pretrial detention. The panel of the Supreme Court clarified that these members had not been involved in substantive decision-making regarding the guilt of the accused in this criminal matter but had solely deliberated on the appropriateness of pretrial detention as a procedural security measure.

Similarly, the Supreme Court panel determined that the second-instance court thoroughly examined all the appeals, providing legal reasoning and assessments for each claim, which the panel found agreeable.

Regarding the testimony of witness M.S. and the defense's contention that it contradicts the statement of the injured party Tigjë Kadrijaj and the actions of the accused, the Supreme Court College assessed that M.S.'s testimony does not conflict with Kadrijaj's statement. The court upheld the first-instance court's conclusion that the accused had unlawfully detained Kadrijaj against her will, using the threat of a weapon, and had subsequently abandoned her in the middle of the village, causing her great distress and fear.

Consequently, the Supreme Court panel determined that both the first and second instance courts had made appropriate decisions and that the actions of the accused constituted elements of the criminal offense for which he was convicted.

Findings of the HLCK:

Based on the monitoring of the main trial and other procedures according to regular and extraordinary legal means, HLCK finds that this judicial process has been conducted swiftly and efficiently across all three court levels.

4.3. Case: *Prosecutor aganst Zoran Vukotić - Vukotić IV*

The Supreme Court panel^[39], presided by Judge Agim Maliqi, in the proceedings regarding the extraordinary legal remedy (the request for protection of legality

[39] The panel members, Judges Rasim Rasimi and Afrim Shala.

filed by the defense attorney and the convicted individual), in the case *Prosecutor against Zoran Vukotić*, issued a judgment on September 27, 2023. The Court dismissed as unfounded the requests for protection of legality against the judgments of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština (PS.nr. 28/2022) and the Special Department of the Court of Appeal (APS.nr. 50/2022).

In the judgment dated February 15, 2023, issued by the Special Department of the Court of Appeal, the appeal filed by SPRK has been partially upheld. This pertains only to the decision regarding the punishment. Consequently, the second-degree court sentenced the accused Vukotić to thirteen (13) years of imprisonment for the criminal act of deportation, the commission of physical and psychological violent acts against the civilian Albanian population, as well as for the commission of rape against the victim D.1, considered a *war crime against the civilian population*, committed in joint perpetration with other unknown perpetrators.

The remaining part of SPRK's appeal and the defense appeals exercised against the judgment of the first instance have been rejected as unfounded.

Course of Criminal Procedure

Regarding the existence of grounded suspicion that defendant Zoran Vukotić raped witness/injured party D.1 during the armed conflict in Kosovo, the SPRK Office engaged the Serious Crimes Investigation Department (SCID) to investigate the circumstances in which the alleged crime took place and provide evidence on the eventual involvement of defendant Vukotić in the commission of the criminal offense as suspected.

Following the investigation, on July 25, 2018, SCID submitted a criminal report to the SPRK Office. This Office, on August 5, 2019, decided to initiate an investigation against defendant Vukotić into the criminal offense of *rape* as a *war crime*.

According to the information from the indictment, the SPRK Office, in addition to securing evidence on Vukotić's involvement in the commission of the criminal offense as charged with the decision to open an investigation, obtained consent from the competent bodies of Montenegro for criminal proceedings against defendant Vukotić also in connection with this offense.^[40]

[40] Defendant Vukotić is facing charges of *war crimes against the civilian population* in three more indictments filed earlier: on April 20, 2017, on May 16, 2017, and on June 23, 2017. The accused is currently in custody in *Prosecutor v. Zoran Vukotić – Vukotić I* in relation to count 3 of the indictment of April 20, 2017, according to which on May 2 and 3, 1999, in co-perpetration with others, he participated in the inhuman treatment of detainees and causing severe

Indictment

Following the investigation into defendant Zoran Vukotić on grounded suspicion that he committed the criminal offense of *rape as a war crime against the civilian population*, the SPRK Office (State Prosecutor Drita Hajdari), on March 6, 2020, filed an indictment against the defendant. He is charged as follows:

- that during the armed conflict in Kosovo, in the capacity of a member of the Police Reserve Unit of the Ministry of Interior Affairs (MIA) of Serbia, in May 1999, he acted in violation of the rules of international humanitarian law, took part in the widespread and systematic attack of the Serbian military, police, and paramilitary forces against the civilian population in the territory of the municipality of Vushtrri/Vučitrn, as well as in the expulsion of the Albanian civilian population, engaging in physical, psychological, and sexual violence against a woman of Albanian nationality;

- that he committed physical violence against civilians in such a manner that on May 22, 1999, at the Vushtrri/Vučitrn cemetery, he battered Albanian civilians, whom the Serbian military, police, and paramilitary forces had ordered to sit on the ground, with a wooden cane;

- that during these events, in co-perpetration with other members of the Serbian Armed Forces, he took part in the separation of young men, who were loaded into trucks and sent in an unknown direction, while the women, children, and the elderly were forced to wait in a column in front of a two-story house, allegedly to provide them with ID cards. In order to sexually abuse D.1, the accused forcibly separated the injured party D.1 and took her to a room on the second floor of the house, where there were five other women, who were naked and sexually abused by some police officers. On that occasion, the accused, in the presence of those women and police officers, threw the injured party D.1 on the floor, tore her clothes, and raped her with the help of another, hitherto unidentified police officer, who, while the accused had been raping the victim, shut her mouth, bit her and squeezed her breasts. At the moment when the injured party tried to turn to

suffering to civilians of Albanian nationality, who were held in the Smrekovicë/Smrekovnica prison. For this offense, by judgment issued on May 25, 2018, he was sentenced to six (6) years and six (6) months, which was affirmed by the judgment of the Court of Appeals, dated January 30, 2019. The procedure related to count 1 of this indictment has been remanded to retrial. Regarding these charges, during the years 2019 and 2020, no main hearings have been initiated regarding the reconsideration of the first instance. According to the Law on Courts, which entered into force at the beginning of 2019, as well as according to the directive of the Supreme Court of Kosovo dated 25 September 2019, the competent authority in these matters is the Department for Serious Crimes of the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica.

the other side due to severe pain, the accused kicked her in the back, with a blow which caused her to faint. At the time when the victim was subjected to rape, she was three-months pregnant. As a consequence of rape and beatings, after a certain time, she has lost her baby twin boys. The actions of the accused have left her with severe physical and mental trauma.

The prosecution qualified the actions of the accused as a criminal offense of *war crimes against the civilian population* committed in co-perpetration and provided for and punishable under Article 142, in conjunction with Article 22 of CCSFRY, currently punishable as *crimes against humanity* under Article 143, paragraph 1, items 1.4 and 1.6, in conjunction with Article 31 of CCRK.

Trial

The trial before the Trial Panel of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština was formally opened on January 21, 2021.

The trial has been closed to the public due to the sensitivity of the case. However, HLCK, OSCE, and EULEX monitors were permitted to attend even the closed court sessions with the permission of the trial panel.

In this court case, a total of seven (7) court sessions were held, where a total of seven (7) witnesses proposed by the SPRK Office were heard, among them the injured party D.1. Additionally, upon the prosecution's proposal, the statement of one (1) witness from the earlier stages of the criminal procedure was read.

The defense did not call any alibi witnesses. After hearing witness testimony, the physical evidence was administered as proposed by the parties in procedure.

Defendant Vukotić exercised his legal right to silence, although he pleaded not guilty.

Judgment of First Instance

The trial panel announced their judgment in *Prosecutor v. Zoran Vukotić*, on July 5, 2021. According to the judgment, defendant Vukotić was found guilty of the criminal offense of *war crimes against the civilian population* and was sentenced to ten (10) years of imprisonment.

The court established this statement of fact from the administration of evidence presented in trial, such as personal evidence and testimony of witnesses, as follows:

D.1; A.V.; M.I.; Sh.G; M.Xh.; S.I.Ç.; and V.D.Xh.; while the testimony of witness D.B. was also read and administered.

During trial, the court administered as material evidence the following: record of identification of the person through photograph by witness D.1., dated April 3, 2018; medical reports of injured party/witness D.1, record of interrogation of witness D.B., dated March 30, 2018; record of identification of the person through photograph by witness M.Xh., dated July 17, 2018; photo album from the scene and sketch of scene, dated April 24, 2018; letter of consent to criminal prosecution, dated November 8, 2018; Montenegrin documents, dated March 9, 2019; SPRK request for consent to criminal prosecution, dated August 7, 2019; SPRK urgent request for consent to criminal prosecution, dated September 25, 2019; letter of the Ministry of Justice No. 04/2-2473-K/16, dated October 24, 2019; as well as letter from the Government Commission for status recognition and verification of persons raped during the Kosovo Liberation War, to the injured party/witness D.1., granting her status, on August 24, 2018.

From the Record of identification of the person through photograph by witness D.1, dated 03 April 2018, the court has established that the identification process was conducted in accordance with the legal provisions, where the injured party among other persons, during the identification process, recognized defendant Zoran Vukotić among other photographs, and also provided a physical description of the person who committed the act of rape.

The medical reports of the injured party D.1., unquestionably establish the statement of fact that the injured party, in September 1999, namely 4 months following sexual abuse, was admitted to the Obstetrics & Gynecology Clinic in Prishtinë/Priština, during September 22-29, 1999; further, the medical reports indicate that she suffers from back and leg pain, while the report dated March 3, 2016 establishes that the condition started 15 years ago and that she underwent surgery. This period of time is related to the time of the assault against her, as injured party D.1. testified that during the act of rape, she had received a strong kick from the accused on her back, causing her to lose consciousness, while she still feels the consequences of that blow.

The Record of interrogation of witness D.B., dated March 30, 2018, established the statement of fact described in the enacting clause of the judgment, where her testimony was identical and in full compliance with the testimony of injured party D.1., and witnesses A.V.; M.I.; and M.Xh.; as well as with the physical evidence.

From the Record of identification of the person through photograph by witness M.Xh., dated July 17, 2018, it has been established that among the persons shown through photographs, the witness identified the accused, Zoran Vukotić, saying that he knew him well and had no problem identifying him.

From the physical evidence, the photo album from the scene and the sketch of the scene, dated April 24, 2018, depict the location of the house of R. and M.Xh., where thousands of residents of Vushtrri/Vučitrn were gathered. They were previously evicted from their homes and were forced to wait in line to register and receive ID cards, the place where the injured party was raped by the accused.

The accused was extradited to Kosovo, the Montenegrin authorities were provided formal notice of the Ruling to initiate an investigation against the accused into the criminal offense of war crimes, namely the criminal offense committed on May 22, 1999 at the Vushtrri/Vučitrn cemetery against injured party D.1, where Montenegrin authorities gave their consent to criminal proceedings on this criminal offense as well, therefore with this physical evidence, relating to the extradition procedure, the court held that the applicable provisions of the Law on International Legal Cooperation were observed.

From the letter provided by the Government Commission for status recognition and verification of persons raped during the Kosovo Liberation War, it has been established that on August 24, 2018, injured party D.1., was officially granted the status of raped a person.

In sentencing considerations, the court examined the degree of criminal responsibility of the accused and found that the accused, who was a court clerk in Vushtrri/Vučitrn, was a reservist of the Serbian police during the period of the armed conflict and that he intentionally and knowingly committed the criminal offense in co-perpetration with other members of Serbian forces. The court examined the motive for committing the criminal offense and the violation of a protected victim, where it was established that the accused committed the criminal offense against a woman (protected person) and the victim was of Albanian nationality; while the circumstances in which the criminal offense was committed have been clearly linked to the situation created by the ongoing armed conflict. The behavior of the accused before and after the commission of the criminal offense was established by injured party D.1., and other witnesses, that the accused engaged in brutal conduct against the Albanian civilian population, physically assaulting them with a wooden cane, and such behavior was also established by final judg-

ment of the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica, where the accused stood trial for inhuman treatment and infliction of endless suffering through beatings, violation of bodily integrity and health, and is now serving his sentence on that account, and that based on these reasons, the court has not found any circumstances in favor of extraordinary mitigation for the accused, but only aggravating circumstances. Therefore, based on the above-mentioned circumstances, the court has decided to sentence the accused within the legal range provided for this criminal offense, as stated in the enacting clause of this judgment, concluding that even this sentence against him will achieve the required deterrent effect, namely, to refrain from such conduct/committing any criminal offense in the future.

Appellate Court Judgment

Panel^[41] of the Special Department of the Court of Appeals, presided by Judge Afërdita Bytyqi, rendered a decision after holding the panel session on December 21, 2021, thereby approving the appeal of the lawyer Nebojša Vlajić, defense counsel of the defendant Vukotić and, as a result, the case was remanded for retrial at the first instance court.

The Court of Appeals found that the first-instance judgment was incomprehensible and that it failed to sufficiently present reasons on which it based its decision regarding the defendant's responsibility.

Likewise, this court found that there were many contradictions in the statements of witnesses D.1, A.V., M.I., M.Gj., Sh.K and D.B which were provided during police interviews and later presented at the main trial. According to the Court of Appeals, the first instance judgment was based on statements entered in the main trial without providing any argument or reasoning as to why the court did not take into account statements of witnesses entered with the police and prosecution, which mostly related to the identification of the accused, as, according to the court, statements entered in the preliminary procedure regarding the identification of the defendant were fresher.

Therefore, the Court of Appeals found that the appeal allegations were well-founded and that based on the findings and observations of this court, the case was remanded to the first instance court, for retrial and the first instance court was required to eliminate the legal violations, administer all the evidence and, depending on the assessment of evidence, issue a fair and lawful decision.

[41] Panel members, judges Tomislav Petrovic (judge rapporteur) and Bashkim Hyseni.

The retrial

The main retrial was opened on October 25, 2022 before the same panel of judges that decided in the first trial.

After the presentation of the opening speech of the parties in the proceedings, who mostly stood by the opening speeches made in the initial trial, the court continued with the hearing of the witness/victim D.1.

The trial panel accepted the proposal of the prosecution to consider all the witness statements entered in the pre-trial proceedings and in the previous trial as read out. The representative of the injured party and the defense agreed with this proposal.

In the retrial, a total of two (2) court sessions were held and, in the second session on November 11, 2022, the verdict was announced, by which the defendant Vukotić was found guilty and sentenced to ten (10) years of imprisonment.

The main trial was closed to the public due to the sensitivity of the case. Only HLCK, EULEX and OSCE monitors participated in closed sessions.

First instance judgment (The retrial)

The court announced the judgment in the case of *Prosecutor versus Zoran Vukotić* on November 11, 2022. The judgment found the accused Vukotić guilty of the criminal offense of *war crime against the civilian population* and sentenced him to ten (10) years of imprisonment.

The court found him guilty on the grounds that the defendant Zoran Vukotić, as a member of the police forces of the reserve unit of MIA of Serbia, in collaboration with other members of this unit, participated in committing physical and psychological violence against the Albanian civilian population, where through use of violence and other inhuman actions, on May 22, 1999, during the armed conflict in Kosovo, he committed sexual violence against a woman of Albanian nationality in the territory of the Municipality of Vushtrri/Vučitrn. Other women were also raped by Serbian police in the house near the city cemetery of the city of Vushtrri/Vučitrn. At the time of rape, the victim was three months pregnant and a few months later she had an abortion, thereby losing her twin children.

The court has confirmed that the accused, at the time of committing the criminal offense, was a member of the police forces reserve unit of the Ministry of Inter-

nal Affairs of Serbia. This fact, in addition to being proven by witnesses in this process, was also proven by the final Judgment of the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica (P.nr. 54/2017) dated June 25, 2018.

The court found that the injured party D.1, learned about the name of the defendant for the first time on the critical day, while she was waiting in the convoy - she heard from other people that the defendant was an aggressive person. In addition, the injured party had also seen the defendant on May 2, 1999 while she was in the Studime/Studimlje line and then at the Agricultural Cooperative. The defendant was always wearing a police uniform.

The court assessed all the evidence administered during the main trial and linked them to the factual situation.

Judgment of Second Instance

On February 15, 2023, the panel^[42] of the Special Department of the Court of Appeal, chaired by Judge Afërdita Bytyqi, issued a judgment partially approving the appeal of SPRK. This approval pertained to the decision on the sentence, resulting in an increase of the first-instance sentence from ten (10) years to thirteen (13) years of imprisonment. The remaining part of the SPRK's appeal and the defense appeals have been rejected as unfounded.

The Court of Appeal assessed that the appellant's claims do not stand, nor are there any other violations of the provisions of criminal procedure, that would warrant the annulment of the appealed judgment.

Furthermore, the Court of Appeal considers the conclusions and analysis of the evidence presented during the judicial review of the first instance to be correct, objective, and lawful.

The appellate panel found the defender's claims regarding the court's jurisdiction and the composition of the trial panel to be unfounded, where, according to the defense, this case should have been handled by the Basic Court in Mitrovicë/Mitrovica and the composition of the panel should have been predominantly Serbian community judges, invoking the Brussels Agreement of April 19, 2013, and the Annex to the Regulation on the internal organization of courts of December 17, 2016. The Court of Appeal notes that, according to Law on Courts No. 06/L-054 of December 18, 2018, this issue is regulated under Article 13, paragraph 1.1,

[42] The panel members, Bashkim Hyseni and Ferit Osmani.

which states “*within the Basic Court in Prishtina operates the special department for cases under the jurisdiction of the SPRK, with competence for the entire territory of the Republic of Kosovo.*” Likewise, in the Regulation of the KJC (No. 03/2019) on the Organization and Functioning of the Special Department within the Basic Court of Prishtinë/Priština and the Court of Appeal, Article 3 states: “*The Special Department within the Court of Appeal adjudicates in a panel of three professional judges at the second instance and has jurisdiction to hear cases under paragraph 1 of this article with territorial jurisdiction over the entire territory of Kosovo.*”

Regarding the defense attorney’s claims that the court violated procedural provisions because the submission of evidence by the prosecution during the main hearing and not in the indictment is inadmissible and should have been rejected, because according to the attorney, other new evidence may be proposed during the main hearing which were up to that moment unknown to the prosecution. The appellate panel agrees with the first-instance court that the evidence proposed by the prosecution was not new evidence, but evidence made available to the defense attorney, the accused, and all parties, and were disclosed on time, as all parties were provided with all case documents and there was no new evidence, except for a letter from the Government Commission regarding the status of the victim. Therefore, a clerical error made by the prosecution cannot serve as a pretext for declaring this evidence inadmissible, as it was not new evidence but rather evidence known to all parties and disclosed on time, and the administration of this evidence did not in any way complicate or worsen the accused’s situation, according to the defense’s claim, as it was precisely on the basis of this evidence that the indictment was filed.

Regarding the SPRK’s appeal claims that the court should have convicted the defendant for crimes against humanity and not for war crimes, according to the Court of Appeal, these claims are unfounded, and the first-instance court acted correctly when applying criminal law to the accused, which was in force at the time of the commission of the criminal offence, a law that was more favorable to the accused, regardless of the fact that this criminal offence is also punishable under the current penal code in force.

The Court of Appeal also rejected the defense’s other appellate claims, concluding that the first-instance court did not commit procedural violations, violations of criminal law, and fully established the factual situation.

Judgment of the Supreme Court

The Supreme Court panel^[43], led by Judge Agim Maliqi, in the proceedings regarding the extraordinary legal remedy (the request for protection of legality filed by the defense attorney and the convicted individual), in the case *Prosecutor against Zoran Vukotić*, issued a judgment on September 27, 2023. The Court dismissed as unfounded the requests for protection of legality against the judgments of the Special Department of the Basic Court in Prishtinë/Priština (PS.nr. 28/2022) and the Special Department of the Court of Appeal (APS.nr. 50/2022).

The Supreme Court of Kosovo assesses that the claims of the defense of the convicted and the convicted that the judgments are tainted with essential violations of criminal procedure provisions and violations of criminal law are unfounded.

As evidenced by the case documents, the challenged judgments as a whole, including their enacting clause, are clear, understandable, and do not contain contradictions within themselves or with the presented arguments. The first-instance court evaluated the evidence in accordance with legal provisions, clearly presenting which facts and for what reasons it considers as proven or unproven, and provided clear reasons for the place, time, and manner of committing the criminal act. Therefore, the judgments of the lower-instance courts do not contain essential violations of criminal procedure provisions, are legally sustainable, the circumstances presented in the judgments are clear, and in accordance with the legal provisions precisely subject to the criminal offense for which the convicted has been found guilty.

Regarding the defense attorney's claims that the court that judged the case lacked territorial competence and was not properly composed, and that the Brussels Agreement of 2013 was violated in this specific case, this defense claim does not hold. According to this Court's assessment, the Special Department within the Basic Court of Prishtinë/Priština and the Court of Appeal in Prishtinë/Priština were established by law after the Brussels Agreement, and considering that this criminal offense, according to the Criminal Code of Kosovo of 2013 and the transitional provisions regarding the jurisdiction of the Special Prosecutor's Office of Kosovo, falls under the competence of the Special Prosecutor's Office, this Court does not consider the claims in this regard as grounded. Regarding the claims for the exclusion of Albanian judges, the lower-instance courts have provided clear and sufficient reasons, therefore this Court supports their reasoning and does not see the need to make assessments in this regard.

[43] The panel members, Judges Rasim Rasimi and Afrim Shala.

As for the claim that the prosecution forgot to propose evidence in the indictment, the same stance as the lower-instance courts was taken by the third instance.

The claim of the defense and the convicted individual that the conduct of further proceedings for war crimes against them is inadmissible has been rejected by the Supreme Court. This is because the lower-instance courts have argued that the request to consolidate the procedures for four cases of war crimes against the civilian population lacks legal basis. The Court has considered their reasoning sufficient, emphasizing that the discovery and prosecution of a new case for war crimes does not automatically imply consolidation with previously judged cases. In particular, the Court has emphasized that the specific cases of war crimes against the convicted have distinct characteristics from the rape case, including the witness under protective measures. This has necessitated the severance of the procedure for protecting the victim's identity, even though the procedures against the convicted have not been at the same stage of the proceedings and some are in the stage of reconsideration.

Findings of the HLCK:

After the conclusion of the armed conflict in Kosovo, the judiciary of Kosovo has addressed a limited number of cases of rape as war crimes against civilians. This case marks a significant moment, being the first case with a guilty verdict for this criminal offence. This case should serve as encouragement for all victims of sexual violence during the war in Kosovo to report their cases to the competent authorities.

Recommendations from HLCK's 2023 Report

The Humanitarian Law Center Kosovo (HLCK) has meticulously monitored trials related to war crimes in Kosovo. Based on this monitoring and an analysis of judicial documentation, the HLCK deems it essential to convey specific recommendations to competent institutions. These recommendations aim to address key issues within judicial institutions and propose strategies for overcoming them, ultimately advancing their effectiveness.

Since June 2018, Kosovo's judiciary has had exclusive competence in prosecuting war crimes. This transition followed the gradual transfer of competences from EULEX to the local judiciary, which commenced on mid-June 2014.

In May 2015, the War Crimes Department was established within SPRK. Additionally, as of January 2019, Special Departments were set up within the Basic Court of Prishtinë/Priština and the Court of Appeals of Kosovo. These specialized departments, among their other responsibilities, handle cases related to war crimes.

Some recommendations in the report echo those from previous years, due to of their partial fulfillment or non-implementation. We reiterate them because their adoption remains crucial for the effective and professional functioning of the Kosovo judiciary.

To the institutions and judicial bodies of Kosovo:

- 1) The Kosovo judiciary must establish long-term cooperation with international and regional judicial bodies involved in prosecuting war crimes. The objective is to exchange experiences and enhance professionalism in handling war crimes cases.
- 2) The investigative police within the War Crimes Investigation Directorate should undergo ongoing training in the investigation of war crimes. The directorate should take advantage of the knowledge and experience of neighboring countries that have broader expertise in war crimes investigations. Periodic Training and

Regional Cooperation with other regional countries will enhance investigative skills and expand capacities for effectively handling war crimes cases.

3) The Kosovo Prosecutorial Council (KPC) should appoint four (4) additional prosecutors within the Department for War Crimes of the SPRK. Budget allocation for these positions has been in place since 2021.

4) It is crucial to consider implementing mandatory audio and video recording of court sessions related to war crimes. This practice would help prevent errors by court reporters, accurately document proceedings, and save time for translators.

5) The Basic Court in Prishtinë/Priština should promptly begin main trials for the four (4) war crimes cases transferred from the Basic Court of Mitrovicë/Mitrovica at the end of 2023. These cases have remained suspended since mid-2018, following the transfer of competencies from the EULEX mission to local judges and prosecutors.

6) During 2023, SPRK filed eight (8) indictments in absentia for war crimes. These indictments were publicly announced by the state prosecutor through media channels. However, the identities of the accused persons remain concealed, and the prosecution primarily refers to them by initials. When announcing the accused persons in absentia, the prosecution should disclose the full identity of the accused. This is because the Kosovo Police have already made public the identity and photograph of the absent accused during the investigative procedure when issuing a diffusion notice for the wanted person.

7) In criminal cases involving a substantial number of individuals charged with war crimes, it is advisable for the Basic Court in Prishtinë/Priština to consider the appointment of an additional backup judge to the trial panels. This becomes particularly crucial in voluminous cases that could extend over several years. The presence of a backup judge could prevent a case from being reset to the beginning if a panel member is unable to proceed with the procedure for any reason.

8) Since the end of the armed conflict in Kosovo, the domestic judiciary, including international missions, has adjudicated dozens of war crimes cases. The Kosovo Judicial Council (KJC) is advised to create an electronic database that houses judicial documents of war crime cases that have reached their final verdicts. Such a database would provide substantial assistance to judges and prosecutors who are involved in the investigation and adjudication of war crimes cases in Kosovo.

9) The Kosovo Humanitarian Law Center (HLCK) has been emphasizing the need for legal cooperation with Serbia in its annual recommendations for several years now. The Government of Kosovo should initiate negotiations with Serbia to establish international legal cooperation. This could be achieved through the signing of cooperation protocols between the special prosecutors' offices of Kosovo and Serbia. Cooperation is not only a successful strategy for pursuing war crimes but also a means to achieve justice for the victims of these crimes. The effectiveness of war crimes indictments is impacted by the lack of cooperation and information exchange between the investigative authorities of Kosovo and Serbia.

Botuesi/Izdavač/Publisher:
Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë
Fond za humanitarno pravo Kosovo
Humanitarian Law Center Kosovo

Për botuesin/Za izdavača/For the Publisher:
Bekim Blakaj

Përgatiti/Pripremio/Prepared:
Amer Alija

Dizajni/Dizjan/Design:
Adela Zejnilović

Shtypshkronja/Štamparija/Printing house:
Grafika Reznqi

Titrazhi/Titraž/Print run:
250

Prishtinë, Prill 2024
Priština, April 2024
Pristina, April 2024

Copyright © 2024
Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë

Katalogim në botim - (CIP)

Biblioteka Kombëtare e Kosovës "Pjetër Bogdani"

341.322.5(496.51)(047)

343.4(496.51)(047)

Fillimi i një faze të re në gjykimin e krimeve të luftës : FDHK - raporti për vitin 2023 = Početak nove faze u suđenjima za ratne zločine : FHPK - izveštaj za 2023 godinu = The Beginning of a New Phase in War Crimes Trials : HLCK-2023 report / përgatiti Amer Alija. - Prishtinë : Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë. - 308 f. ; 26 cm.

Titulli dhe teksti paralel në gjuhën shqipe, serbe dhe angleze

1. Alija, Amer

ISBN 978-9951-9128-1-5